

Den Europæiske Unions Tidende

C 351

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

55. årgang

15. november 2012

Informationsnummer

Indhold

Side

I Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser

UDTALELSER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

483. plenarmøde den 18. og 19. september 2012

2012/C 351/01	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om intelligent og inklusiv vækst (initiativudtalelse)	1
2012/C 351/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om rammebestemmelser for reklame rettet mod børn og unge (initiativudtalelse)	6
2012/C 351/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om udsatte gruppers rettigheder på arbejdspladsen — navnlig spørgsmålene om diskriminering på grund af seksuel orientering (initiativudtalelse)	12
2012/C 351/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om indvandrede iværksætteres bidrag til EU's økonomi (initiativudtalelse)	16
2012/C 351/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om udryddelse af vold mod kvinder i hjemmet (initiativudtalelse)	21
2012/C 351/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om civilsamfundets rolle i bekæmpelsen af korruption i det sydlige Middelhavsområde (initiativudtalelse)	27

DA

Pris:
4 EUR

(Fortsættes på omslagets anden side)

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
2012/C 351/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om ansvarlig brug af sociale netværk og forebyggelse af problemer desangående (initiativudtalelse)	31
2012/C 351/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om en aktuel analyse af omkostningerne ved det manglende Europa (initiativudtalelse)	36

III Forberedende retsakter

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

483. plenarmøde den 18. og 19. september 2012

2012/C 351/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg — Tackling af arveafgiftsproblemer på tværs af landegrænserne i EU — COM(2011) 864 <i>final</i>	42
2012/C 351/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Regionsudvalget og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg — En handlingsplan om bedre adgang til finansiering for SMV'er — COM(2011) 870 <i>final</i>	45
2012/C 351/11	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Grønbog — På vej mod et integreret europæisk marked for kort-, internet- og mobilbetalinger« — COM(2011) 941 <i>final</i>	52
2012/C 351/12	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets forordning om statut for den europæiske almennyttige fond (FE) — COM(2012) 35 <i>final</i> — 2012/0022 (APP)	57
2012/C 351/13	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om håndhævelse af direktiv 96/71/EF om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser — COM(2012) 131 <i>final</i> — 2012/0061 (COD)	61
2012/C 351/14	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Innovation for en bæredygtig fremtid — En handlingsplan for miljøinnovation — COM(2011) 899 <i>final</i>	65
2012/C 351/15	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Europæisk strategi for et bedre internet for børn — COM(2012) 196 <i>final</i>	68

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

483. PLENARMØDE DEN 18. OG 19. SEPTEMBER 2012

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om intelligent og inklusiv vækst (initiativudtalelse)

(2012/C 351/01)

Ordfører: **Etele BARÀTH**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 19. januar 2012 i henhold til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»Intelligent og inklusiv vækst«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 4. september 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 19. september, følgende udtalelse med 140 stemmer for, 1 imod og 4 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 En vedvarende, bæredygtig og intelligent vækst kræver efter EØSU's mening, at efterslæb indhentes. Derfor er Europa 2020-strategiens tredobbelte målsætning om intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst i det store og hele den rigtige, men gennemførelsen kræver et velafbalanceret makroøkonomisk policy mix og strukturelle reformer samt flere instrumenter af højere kvalitet.

1.2 Opfyldelsen af strategiens intelligente aspekt er især vigtigt i denne tid kendetegnet af mange store udfordringer. En målrettet indsats vil bestå i, at strategien gennemføres, udspecificeres og tilpasses den nye politiske, økonomiske og sociale situation. Man bør sigte mod en ny ligevægt mellem ansvar og solidaritet.

1.3 I forbindelse med den nødvendige kursændring må EU vise, at det har politisk vilje til og konkrete visioner for en lang

dybere integration. Samtidig må de forskellige former for samarbejde på flere niveauer mellem medlemsstater og regioner ligeledes forbedres med henblik på "mere og bedre Europa".

1.4 Ifølge EØSU bør man fortsat styrke styringen af den økonomiske politik og udviklingspolitikken, øge diversiteten og de offentlige midler og medvirke til at fremskynde strukturelle reformer i medlemsstaterne.

1.5 EØSU kan tilslutte sig den overordnede tilgang og den kurs, der er lagt med de fremlagte udkast til regelsæt for gennemførelse af Europa 2020-strategien, herunder den flerårige finansielle ramme (FFR) og den fælles strategiske ramme.

1.6 Dog understreger det, at de foranstaltninger, som sigter mod at skabe større stabilitet, vækst og beskæftigelse og at mindske fattigdommen, ikke er tilstrækkelige, og at det er nødvendigt at styrke de eksisterende instrumenter.

1.7 Det er nødvendigt klart at fastsætte ansvarsfordelingen mellem EU og medlemsstaterne. De foranstaltninger, som er truffet for at konsolidere grundlaget for væksten, som f.eks. bankunionen (lovbestemmelser, overvågning, redning og sikring af den europæiske banksektors indskud) og udstedelsen af projektoptioner, udgør en vigtig fase, hvis gennemførelse bør fremskyndes. Den Europæiske Centralbanks rolle bør styrkes.

1.8 EØSU mener ikke, at det er nok at definere "rammerne" for udviklingspolitikken. Det er muligt at fremskynde opfyldelsen af målsætningerne med flere målrettede investeringer og ved at gennemføre fælles europæiske tværsektorielle og flerdimensionelle programmer på europæisk plan. I mange lande, hvor det i øjeblikket er afgørende vigtigt at gennemføre strukturelle reformer, bør denne proces tilskyndes gennem udviklingspolitikken.

1.9 Muligheden for at koble intelligent og inklusiv vækst kan bl.a. sikres gennem målsætningen om at øge beskæftigelsen og støtten til netværkssamarbejde, der dækker en stor vifte af aktiviteter. Derfor bør konkurrencen på det indre marked øges på flere områder.

1.10 Imidlertid må samhørighedspolitikken ikke ensidigt fokusere på erhvervsfremme og konkurrenceevne. Alle fonde og programmer skal i højere grad tage hensyn til Europa 2020-strategiens sociale mål som fremme af beskæftigelse, sociale tjenesteydelser, fattigdomsbekæmpelse, uddannelse og efteruddannelse mm.

1.11 Efter EØSU's opfattelse skal bestemte forslag for perioden 2014-2020, som f.eks. udformningen af *strategier på makroregionalt niveau*, understøttes med de nødvendige midler.

1.12 Et godt eksempel på øget integration kunne være en udvidelse af programmet Et Koblet Europa til også at omfatte andre fælles europæiske mål, *hvor midlerne også kan komme fra den private sektor*.

1.13 Samordningen af Europa 2020-strategien og samhørighedspolitikken kræver også en *territorial* indramning på europæisk niveau ledsaget af passende instrumenter. Man bør fremskynde udformningen af en europæisk strategi for territorial udvikling.

1.14 EØSU anser det for absolut nødvendigt i langt større omfang at inddrage eksperter og borgerne i forberedelsen af beslutningerne. Det foreslår derfor at tilføje en 12. *tematisk målsætning* i den fælles strategiske ramme med henblik på at styrke "kommunikationen og dialogen med civilsamfundet".

2. Indledning

2.1 I de senere år er EU - på grund af såvel de globale forandringer som udvidelsen, krisen og Europas foranstaltninger

for at løse den - blevet en mere kompleks størrelse, hvor udviklingen i realiteten foregår i *flere hastigheder*, og det er blevet tydeligere, at medlemsstaterne har forskellige interesser.

2.2 Risikoen for socialpolitiske konflikter er blevet større, og ekstremistiske politiske retninger har fået mere vind i sejlene. Vi må regne med, at hovedprioriteten for Europa også i midten af dette årti vil være solidaritet og bekæmpelse af økonomiske, finansielle og sociale kriser. Desværre er produktionen faldet drastisk i mange medlemsstater. Den finansielle stabilisering er i konflikt med væksten. På grund af mangel på vækst går ønsket om stabilitet derfor ud over solidariteten.

2.3 Europa 2020-strategien blev ikke formuleret med det udgangspunkt. Strategien har taget krisen med i betragtning, men den har ikke taget højde for, at krisen kunne blive så omfattende, og at den ville vare så længe.

2.4 EU har på én gang brug for at konsolidere budgettet og for et effektivt vækstprogram. Der er et vist håb om, at det fald i efterspørgslen, der opstår som følge af den uundgåelige budgetkonsolidering, kan kompenseres på lang sigt, hvis konsolideringen tilrettelægges på en intelligent og afbalanceret måde.

2.5 EØSU opfatter Kommissionens forslag til flerårig finansiell ramme (FFR) for perioden 2014-2020 som et relativt acceptabelt kompromis. Hvis det lykkes at *øge EU's egne indtægter*, at anvende dem mere effektivt og med større virkning og omlægge dem, så de direkte anvendes til fremme af Europa 2020-strategiens mål og strukturelle reformer, vil den økonomiske udvikling få en saltvandsindsprøjtning.

2.6 Derimod kommer forslaget ikke i tilstrækkeligt omfang ind på problemerne med udviklingsefterslæb og sociale spændinger. Den (uden tvivl store) økonomiske hjælp, der er blevet givet til lande, der har problemer med budgetbalancen, har tappet donorlandene for kapacitet.

2.7 Samhørighedspolitikken må ikke ensidigt fokusere på erhvervsfremme og konkurrenceevne. Alle fonde og programmer skal i højere grad tage hensyn til Europa 2020-strategiens sociale mål som fremme af beskæftigelse, sociale tjenesteydelser, fattigdomsbekæmpelse, uddannelse og efteruddannelse mm.

2.8 Der er relativt store ændringer under opsejling inden for samhørighedspolitikken. Fremover vil der blive fokuseret på en skærpelse af de makro- og mikroøkonomiske betingelser og på territorial konvergens. Der er dog brug for et paradigmeskifte, hvis man vil gennemføre inklusiv vækst i overensstemmelse med Europa 2020-strategien. *De ressourcer, som afsættes til samhørighedspolitikken, er hverken "forøring" eller "subsider", men er en del af den europæiske investeringspolitik og ledsages derfor af effektivitetskrav til gennemførelsen.*

2.9 Med henblik på en vækst, der er både inklusiv og bæredygtig, får bestemte "bløde" faktorer afgangende rolle større betydning (f.eks. den sundhedsmæssige og demografiske situation, uddannelsesniveaue og -tendenser osv.) sideløbende med de traditionelle kriterier, og kravet om et sundt miljø bliver mere presserende. De nyeste dokumenter nævner kun lige muligheden for at bevilge den nødvendige EU-støtte til disse områder.

2.10 Kommissionen fremsatte et forslag om åbning af arbejdsmarkedet med det formål at vende den uheldige udvikling. Subsidier kan på én og samme tid sætte skub i udbuddet og efterspørgslen. Især er det vigtigt at sørge for, at pensioner kan overføres, og at fjerne de mange forskellige juridiske, administrative og skattemæssige hindringer.

3. Generelle synspunkter

3.1 Den dynamiske udvikling, der skal sættes i gang af Europa 2020-strategien, viser sig ikke, som den burde, i en forenkling og effektivisering af det institutionelle system og heller ikke i, at der udvikles instrumenter, som kan anvendes i den henseende.

3.2 Når situationen er vanskeligst, er det altafgørende, at de intellektuelle ressourcer udnyttes optimalt. Der er grund til at styrke de permanente og midlertidige organer, som har til opgave at analysere, rådgive, overvåge og udarbejde prognoser, og som arbejder side om side med de lovgivende og udøvende organer. Bl.a. følgende forhold bør der ses nærmere på:

- konsekvenserne af, at verdens kraftcentre ændrer sig;
- omdefinering af forholdet mellem konkurrence, samarbejde og solidaritet, som er EU's grundlæggende principper;
- styring centreret om udvikling og vækst;
- fastlæggelse af de nødvendige politiske og økonomiske forudsætninger (makroøkonomisk balance, skattemæssige, monetære og makroprudentielle foranstaltninger) for at skabe en effektiv økonomisk union;
- afklaring af den nuværende *ansvarsfordeling* mellem institutionerne, som allerede er noget uigennemsigtig.

3.3 Det er afgørende vigtigt at sikre gennemsigtighed i EU's funktionsmåde og at styrke deltagelsesdemokratiet. Der bør i større udstrækning anvendes internetfora, og stort anlagte konferencer på højt niveau kunne tilrettelægges og/eller støttes i de tilfælde, hvor meningsudvekslingen foregår bedre via personlig kontakt, parallelt med debatter i de nationale parlamenter. Udvalget anbefaler, at EU bliver bedre til at kommunikere, og at offentligheden holdes orienteret om visse EU-forhandlinger. I helt bestemte tilfælde bør alle kunne følge med på internettet eller have adgang til afstemninger.

3.4 Europa 2020-strategiens tre mål er meget ambitiøse. Til gengæld er tidshorisonten, som EØSU allerede har fremhævet i flere udtalelser, ikke fastlagt under hensyntagen til de ressourcer, der er til rådighed, slet ikke hvis man ser på de tidligere erfaringer, som har været både negative i forhold til Lissabonstrategien og positive, når det gælder de hurtige og effektive foranstaltninger knyttet til den økonomiske styring, som er nævnt ovenfor.

3.5 Hvad angår procedurer og gennemførelsen, er erfaringerne fra den programmeringsperiode, der løber indtil 2013, kun i *meget begrænset omfang* blevet medregnet i såvel de foranstaltninger og lovforslag, der er foreslået for at opfylde Europa 2020-strategiens mål, som i brugen af strukturfonds- og samhørighedsmidlerne.

3.6 Principperne og de tematiske forslag i den fælles strategiske ramme (FSR) giver gode muligheder for fremskridt hen imod mere og bedre Europa. Dette *rækker* imidlertid ikke til at realisere disse muligheder. Før detaljerne kan falde på plads, er nogle lande nødt til at revidere deres tilgang til planlægning.

3.7 I løbet af de seneste årtier har tendensen været bredt anlagte europæiske strategier især inden for forskning og udvikling, og når det gælder store investeringer i infrastruktur (i sidstnævnte tilfælde har en sådan strategi været nødvendig som følge af opgavens art). EU's strategier, herunder de 11 tematiske målsætninger, er ufuldstændige for så vidt angår de økonomiske sektorpolitikker og de flerdimensionelle programmer for territorial udvikling.

3.8 For den fremtidige strategi for territorial udvikling bør der fastlægges mål og angives instrumenter, som tilskynder såvel økonomisk som socialt samarbejde på makroregionalt niveau særligt inden for følgende områder:

- forbindelser mellem forsknings- og innovationsinfrastruktur (jf. "forskningsområder") med vægten lagt på kompetencecentre for at forbinde de europæiske ekspertisecentre og gøre de europæiske udviklingscentre mere dynamiske;
- investeringer i virksomhedsforskning og -innovation, udvikling af varer og tjenester osv., internationalisering af de lokale produktionssystemer (klynger), støtte til etablering af europæiske net;
- andre aspekter af TEN-T-infrastrukturnettene end transport (forvaltning af vandressourcerne, miljøbeskyttelse, informations- og kommunikationssystemer osv.);
- udvikling af institutionelle netværk og makroregionale og tværnationale niveauer for den offentlige forvaltnings systemer, som organiseres nedefra osv.

3.9 I det sidste årti er mulighederne i bysystemerne blevet tydeligere, og i samme periode er spændingerne i disse områder blevet stadig mere mærkbare og næsten umulige at håndtere.

3.10 Netværk mellem byområder og centre af specialiserede aktiviteter med karakter af ekspertisecentre kunne udgøre gode eksempler på en dynamisk og inklusiv udvikling, som tillige er bæredygtig.

3.11 Hvis de tematiske retningslinjer, der er nødvendige for politisk, institutionel, økonomisk og social integration, gøres til en komponent i infrastrukturen, kunne den vision om et sammenkoblet Europa, som indgår i de makroregionale strategier, resultere i en mærkbar forbedring af effektiviteten på makroøkonomisk niveau. Dette vil ikke være i modstrid med en proportional og retfærdig fordeling af ressourcerne.

3.12 I en tidligere udtalelse har EØSU allerede anbefalet, at man når frem til en ny europæisk finansiel EU-ramme for integrerede projekter *"af særlig europæisk interesse"*.

3.13 Den fuldstændige gennemførelse af det europæiske energifællesskab bør være målet. Med politisk opbakning ville EU nemlig kunne tale med én stemme i internationale sammenhænge og med større gennemslagskraft forsvare de strategiske, økonomiske, miljømæssige og sociale aspekter.

3.14 Uden konceptuel videreudvikling på EU-niveau vil lovforslag og de finansielle rammer for perioden 2014-2020 presse medlemsstaterne i en sådan grad, at de iværksætter individuelle løsninger, der ofte er mindre effektive.

3.15 EØSU er sammensat af medlemmer, der har viden om forbindelserne mellem økonomiske interesser, sociale værdier og betingelserne for bæredygtig vækst, og ved at gøre brug af en velgennemtænkt metode kunne det udnytte denne viden til at vise, at det kan leve op til sit hverv.

4. Andre forslag

4.1 Europa 2020-strategien, reglerne der skal understøtte gennemførelsen af Samhørighedsfonden efter 2014, og den fælles strategiske ramme viser, at man er klar over, hvad der skal til for at opnå en integreret udvikling.

4.2 EØSU mener imidlertid, at der som en konsekvens af den internationale konkurrence i tillæg til ovennævnte også må udformes og gennemføres mere konkrete og omfattende programmer.

4.3 Det primære mål med den intelligente og inklusive vækst, som er sigtet med Europa 2020-strategien, er på makroøkonomisk plan at øge EU's produktions- og integrationskapacitet, mens det på det mikroøkonomiske plan er at sikre en konstant og varig forbedring af EU-borgernes livskvalitet på grundlag af en kvalitativ og kvantitativ vækst i beskæftigelsen.

4.4 Af hensyn til den effektive og virkningsfulde anvendelse af de europæiske ressourcer bør man i forbindelse med programplanlægningen sørge for, at der er indbyrdes forbundne og indbyrdes afhængige aktiviteter, der kan have form af specifikke og flerstrengede, integrerede klynger.

4.4.1 I de tilfælde, hvor der er tale om tværsektorielle målsætninger, der på grund af deres bidrag til EU's konkurrenceevne kan betragtes som vigtige på makroøkonomisk plan, bør der fokuseres på organisationer, der beskæftiger sig med produktion eller levering af tjenester, og som medvirker til udviklingen eller er direkte berørt af den.

4.4.2 Ved programplanlægningen bør der også tages hensyn til territoriale (regionale og lokale) netværk af aktører (støtte-modtagere), som er berørt af udviklingen, og til hvordan samspillet er mellem dem.

4.5 Analyse og planlægning af disse to interaktionsmekanismer samt EU-støtte hertil vil tilsammen muliggøre *bæredygtig og inklusiv vækst*.

4.6 I løbet af de seneste ti år er den territoriale struktur for produktionsprocesserne i Europa blevet omlagt radikalt i vid udstrækning som et resultat af de infrastrukturer, der er blevet udviklet med EU-midler, hvilket i de mindre udviklede regioner har resulteret i *udvikling af produktionsredskaber og en produktionskultur, fornyelse af den almene og erhvervsfaglige uddannelse, forbedring af beskæftigelsen og en stigning i indtægter og forbrug*.

4.7 Økonomiens struktur, lokalt og regionalt, defineres af betingelser, der kan garanteres på mikroøkonomisk niveau, og som er tæt knyttet til strategiens kriterier om bæredygtighed.

4.8 Visse faktorer er afgørende, især arbejdskraftens kvalifikationer og alder, den erhvervsfaglige uddannelse, arbejdskulturens niveau generelt, væksten i beskæftigelsen og kvaliteten af tjenesterne. Lokalbefolkningens sundhedstilstand, miljøets kvalitet og selvfølgelig den kommercielle og materielle infrastruktur og udviklingsniveauet for de logistiske systemer er alle vigtige faktorer.

4.9 Europas konkurrencedygtighed afhænger i høj grad af koordineret udvikling, der skaber sammenhæng mellem det makro- og det mikroøkonomiske niveau.

4.10 En omlægning af ressourcerne er, forudsat at de anvendes effektivt og rationelt, berettiget af følgende årsager:

— for det første: at det kan godtgøres, at investeringer fra EU-budgettet på *makroøkonomisk niveau* skaber en vækst, der ligger over gennemsnittet af de finansielle og økonomiske resultater i EU, takket være avancerede teknologiske overførsler, en stor andel af import i investeringerne, en kvalificeret arbejdsstyrke, fordelene ved en billigere infrastruktur og investeringer, som modtager finansiel støtte og bygger på moderne infrastruktur;

- for det andet: udvidelsen af det indre marked, den frie bevægelighed for tjenesteydelser, udbredelsen af aktiviteter i stor målestok og væksten i videngrundlaget er alle faktorer, som i sig selv bidrager væsentligt til innovationsaktiviteter og til at udligne forskelle;
- for det tredje: på *mikroøkonomisk niveau* betyder støtten fra strukturfondene for SMV-sektoren først og fremmest et marked, adgang til markeder eller udviklingsstøtte og udvikelse af arbejdsmarkedet;
- for det fjerde: kan integration og indhentning af efterslæb få en stor betydning for de dårligst stillede grupper i samfundet, som er udelukket fra arbejdsmarkedet på forskellig vis.

4.11 Der er generelt enighed om, at EU-støtten, der ydes til økonomiske sektorer (især i form af tilskud), først og fremmest bør gå til små virksomheders aktiviteter af innovativ karakter og til aktiviteter i industriområder i tilbagegang, hvor der sker strukturelle ændringer. På grund af erhvervsstrukturen i visse områder og kommuner med et udviklingsefterslæb vil begrebet "virksomhed" måske af hensyn til ønsket om at skabe en vækst, der på én gang er både intelligent og inklusiv og indhente efterslæbet, gøre det nødvendigt at øge støtten til små og mellemstore virksomheder.

4.12 Med hensyn til innovationskæder, klynger og lokale produktionssystemer, som fungerer tilfredsstillende, kunne det overvejes at skabe større fleksibilitet for såvel store veletablerede

virksomheder i et givent område som for leverandører ved at sikre dem forskellige og sammensatte former for finansiering.

4.13 *Sundhedsområdet* viser, hvordan der kan udarbejdes flerdimensionelle strategier. Netværk i sundhedssektoren strækker sig fra sundhed og miljøoplysning til de forskellige tilknyttede produktionssektorer og omfatter bl.a. uddannelse med inddragelse af miljøindustrien, sundhedssektoren, sundhedsturisme, biologisk forskning, fremstilling af udstyr og den videregående uddannelse, der knytter sig dertil, forsøgs- og innovationscentre og de små og mellemstore virksomheder, der arbejder dér og inden for disse områder. I den forbindelse vil "det grå guld" få væsentlig større betydning.

4.14 EØSU har i flere undersøgelser analyseret betydningen af den sociale økonomi som afgørende faktor for politikken for inklusiv vækst.

4.15 Økonomisk og finansielt er der en vekselvirkning mellem aktiviteter, hvilket kan komme til udtryk i form af de netværk, der nævnes ovenfor, og have stor indflydelse på omlægningen af medlemsstaternes budgetter, hvilket igen kan ændre tilgangen og holdningen i samfundet.

4.16 En makroregional vision for udviklingen ville understøtte en polycentrisk territorial omstrukturering i Europa, hvorved man ville kunne sikre dels den nødvendige koncentration af aktiviteter, dels – ved at udnytte de forskellige lokale forhold – en opgavefordeling inden for et netværk, der opfylder ønsket om bæredygtighed.

Bruxelles, den 19. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om rammebestemmelser for reklame rettet mod børn og unge (initiativudtalelse)

(2012/C 351/02)

Ordfører: **Jorge PEGADO LIZ**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 14. juli 2011 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»Rammebestemmelser for reklame rettet mod børn og unge«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug. Sektionen vedtog sin udtalelse den 30. august 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 130 stemmer for og 3 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Formålet med denne udtalelse er at bidrage til oplysning, debat samt videre udvikling på EU-plan af juridiske eller andre foranstaltninger til beskyttelse af børn og unge i forbindelse med visse former for reklame, hvor man uretmæssigt anvender børn, eller hvor annoncerne er rettet mod børn på skadelig måde, eller på en hvilken som helst måde udsætter dem for budskaber, der kan gå ud over deres sunde, fysiske, mentale og menneskelige udvikling.

1.2 Det drejer sig om beskyttelse af børns grundlæggende rettigheder i EU som defineret i FN-konventionen, i artikel 24 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, i artikel 3, stk. 3, i EUT og velfortolket i Kommissionens meddelelse "Mod en EU-strategi for børns rettigheder" (COM (2006) 367 final), i "Et flerårigt fællesprogram til beskyttelse af børn, der bruger internet og andre kommunikationsteknologier" (COM (2008) 106 final) ⁽¹⁾ samt i "En EU-dagsorden for børns rettigheder" (COM (2011) 60 endelig).

1.3 Reklame, der misbruger børn til formål, der intet har at gøre med emner, der direkte vedrører dem, krænker den menneskelige værdighed og underminerer deres fysiske og mentale integritet og bør forbydes.

1.4 Reklame rettet mod børn indebærer alvorlige risici alt efter aldersgruppe med skadelige følger for deres fysiske, mentale og moralske sundhed. De særligt alvorlige følger er tilskyndelse til overdrevent forbrug, der fører til overdreven gældssætning, samt forbrug af fødevarer eller andet, der er skadeligt eller farligt for den fysiske og mentale sundhed.

1.5 Visse former for reklame kan som følge af deres meget voldelige, racistiske, fremmedfjendske, pornografiske eller erotiske indhold påvirke børns fysiske, mentale, moralske og

menneskelige udvikling, hvilket igen kan føre til voldelig adfærd og alt for tidlig erotisering.

1.6 EØSU mener, at disse spørgsmål bør analyseres i dybden, og at der bør udstikkes nogle rammer på EU-plan i overensstemmelse med principperne om nærhed og proportionalitet, ikke kun fordi det drejer sig om at sikre en effektiv beskyttelse af de grundlæggende rettigheder, men også fordi en mangfoldighed i nationale bestemmelser udgør en fare for det indre markeds gnidningsløse funktion og anbefaler således, at der på EU-plan vedtages en minimumsalder for reklamer rettet specifikt mod børn.

1.7 EØSU mener, der bør lægges særlig vægt på kapacitetsopbygning, oplysning og undervisning af børn fra en tidlig alder, i den korrekte brug af informationsteknologi og fortolkning af reklamebudskaber ved at indskrive disse emner i skolernes læseplaner på alle niveauer. Forældre bør ligeledes være i stand til at vejlede deres børn i at kunne gennemskue reklamebudskaberne.

1.8 EØSU mener, at borgerne generelt og især familier og lærere også skal informeres og uddannes til bedre at kunne udføre deres funktioner i kraft af deres fælles ansvar over for mindreårige.

1.9 EØSU opfordrer annoncører og sponsorer til, inden for rammerne af initiativer om selv- og samregulering, der enten allerede er blevet vedtaget eller skal fremmes yderligere, at påtage sig og anvende de højeste niveauer for beskyttelse af børns rettigheder og håndhæve dem.

1.10 Udvalget mener, at EU's retlige ramme ikke lever op til de aktuelle behov for beskyttelse af børns rettigheder i lyset af den kommercielle kommunikation navnlig via de audiovisuelle medier, internettet og sociale netværk og opfordrer Kommissionen til hurtigst muligt at overveje behovet for at vedtage strengere, tværgående foranstaltninger, der effektivt sikrer disse rettigheder.

⁽¹⁾ Dette forslag førte til vedtagelsen af en afgørelse: afgørelse nr. 1351/2008 – EUT L 348 af 24.12.2008, s. 118.

1.11 EØSU opfordrer Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter til ihærdigt at fortsætte traditionen for at forsvare børns rettigheder på dette særlige område.

2. Reklamens påvirkning af børn

2.1 EØSU går ind for en social markedsøkonomi, der er ordentligt reguleret for at fremme en sund og fair konkurrence og et højt niveau af forbrugerbeskyttelse, med henblik på at opnå et indre marked, der kan medvirke til forbedring af befolkningernes levevilkår og arbejdsliv, og hvor der værnes om værdier som menneskets værdighed, frihed, demokrati, ligestilling, retsstaten og respekt for menneskerettighederne.

2.2 I den forbindelse erkender EØSU, at reklame i alle dens afskygninger spiller en vigtig rolle, som er godt beskrevet af *International Advertising Association* (IAA), for så vidt angår udbredelse af innovation, indførelse af kreativitet og underholdning, fremme af konkurrence samt øgede valgmuligheder. EØSU anerkender ligeledes, at reklame fungerer som en vigtig kilde til information og oplysning af forbrugerne, hvilket er begrundelsen og grundlaget for en regulering på EU-plan.

2.3 I en udtalelse af denne art og med dette formål ville det være naturligt at lade en del af den omhandle det overordnede tema om påvirkningen fra "medierne", navnlig fjernsynet, internettet og de sociale medier som de vigtigste formidlere af reklamer over for børn og unge enten som brugere eller blot som passive tilskuere. Det ville også være så meget desto vigtigere at analysere børns forskellige adfærdsmønstre alt afhængig af alder og sociale baggrund, herunder det velkendte fænomen, at børn udvælger nogle "idoler" og "sociale adfærdsmønstre" eller "livsstil", som definerer deres personlighed, hvilket udnyttes af forskellige reklamemetoder⁽²⁾. På grund af pladsmæssige begrænsninger er man dog nødt til at forvente en vis grad af fortrolighed, kendskab og forståelse af alle disse aspekter af emnet, navnlig for så vidt angår den rolle, som disse "medier" spiller for information, uddannelse, dannelse og underholdning af unge samt den tid, de unge bruger på dem. Nogle af disse emner er allerede blevet behandlet i andre EØSU-udtalelser, eller er på vej til at blive det⁽³⁾.

3. Reklame, der i en hvilken som helst form, anvender børn som formidlere af kommercielle budskaber

3.1 Med hensyn til reklamer, hvor børn indgår, er det værd at fremhæve aspekter om menneskelig værdighed og børns

rettigheder, der er udtrykkeligt forankret i en række internationale konventioner og EU-tekster, navnlig bestemmelserne i chartret om de grundlæggende rettigheder (art. 1 og art. 2, litra c), og især artiklerne 24 og 32).

3.2 EØSU mener, at der er behov for harmonisering på EU-plan med henblik på et generelt forbud mod reklamer, der uberettiget og på utilbørlig vis afbilder børn inden for emner, som intet har direkte med dem at gøre.

4. Reklamer rettet specifikt mod børn

4.1 Små børn filtrerer ikke reklamebudskaber, især ikke når budskabet er overdrevent og præget af evindelige gentagelser af det samme budskab. Børn opfatter alle budskaber som sandfærdige og bliver derved gjort til tvangsforbrugere. Denne virkning er så meget desto stærkere, jo dårligere børnenes socioøkonomiske baggrund er. Børn opfatter ikke de beskeder og advarsler, reklamen indeholder, og de kan derfor hverken betragtes som forebyggende eller afskrækkende.

4.2 Endvidere opfattes reklamen anderledes alt efter de forskellige aldersgrupper. Op til femårsalderen er børn ikke i stand til at opfatte forskellene mellem programmer og reklameblokke, og selv efter den alder er de ikke i stand til at genkende reklamens overbevisende funktion. Denne evne udvikles først omkring otteårsalderen, og selv da ikke hos alle børn. Det betyder dog stadig ikke, at de er i stand til at gennemskue, at budskaber er ledende, understreger positive aspekter og forsømmer andre mere negative aspekter af den pågældende vare.

4.3 Når større børn opfatter reklamen som underholdning, er virkningen endnu større, og de større børns evne til at bearbejde indtryk fra reklamebudskaberne, gør dem ikke nødvendigvis immune over for reklamer og deres hensigter i det omfang, at andre mere sofistikerede og effektive overtalelseteknikker gør det muligt at påvirke deres adfærd.

4.4 Udviklingen af børns kognitive og fortolkende færdigheder gennem programmer for medieundervisning vil ruste dem bedre til samspelet med reklamerne. Højere niveauer af mediekendskab og en større forståelse af reklamens mekanismer og påvirkning af forældre og børn, er dog ikke nok til at afbøde de skadelige virkninger ved reklamer rettet mod børn. Det er vigtigt at forberede børn på deres rolle som fremtidens forbrugere gennem fokus på mediekendskab og styrkelse af deres handlekraft fra en tidlig alder. Men dette løser ikke umiddelbart problemet vedrørende reklamens oppustede og gentagende karakter, og man kan heller ikke nå ud til alle børn, navnlig dem fra de socioøkonomisk dårligst stillede miljøer, der påvirkes mest af reklamernes skadelige virkning.

⁽²⁾ Ud over en omfattende litteratur om emnet, som det er umuligt at opremse her, fortjener undersøgelsen fra Europa-Parlamentets Generaldirektorat for interne politikker særlig omtale: "Reklameregler og deres virkninger i henhold til det nye direktiv om audiovisuelle medietjenester" (04/2009).

⁽³⁾ Se udtalelserne EFT C 287 af 22.9.1997, s. 11; EFT C 407 af 28.12.1998, s. 193; EFT C 48 af 21.2.2002, s. 27; EUT C 61 af 14.3.2003, s. 32; EUT C 208 af 3.9.2003, s. 52; EUT C 157 af 28.6.2005, s. 136; EUT C 221 af 8.9.2005, s. 87; EUT C 325 af 30.12.2006, s. 65; EUT C 224 af 30.8.2008, s. 61; EUT C 77 af 31.3.2009, s. 8; EUT C 317 af 23.12.2009, s. 43; EUT C 128 af 18.5.2010, s. 69; EUT C 48 af 15.2.2011, s. 138; EUT C 24 af 28.1.2012, s. 154; EUT C 43 af 15.2.2012, s. 34; EUT C 229 af 31.7.2012, s. 90, udtalelserne om "Ansvarlig brug af sociale medier", ordfører-, (Se side 31 i denne EUT) og udtalelserne om "Europæisk strategi for et bedre internet for børn", (Se side 68 i denne EUT).

4.5 Undersøgelser viser, at familiens formidlende rolle har stor betydning for begrænsningen af reklamernes betydning. Ikke desto mindre har stadigt flere børn – også yngre børn – i stadig større grad adgang til fjernsyn og internet på deres værelser, hvilket betyder, at denne aktivitet foregår i ensomhed uden opsyn. En anden faktor, der øger børns eksponering for reklamer og marketingteknik, er den stigende udbredelse af internettet i de unges dagligdag. Som det fremgår af Europa-Parlamentets udkast til betænkning: "Internettet er børnenes kammerat – ofte i en højere grad end familien, skolen og vennerne" ⁽⁴⁾. Nylige undersøgelser, såsom "KIDS ON LINE", viser, at 38 % af børn i alderen 9-12 år allerede har "online"-profiler, og at andelen stiger til 78 % i alderen 13-16 år. Mange legetøjs- og spilfabrikanter har hjemmesider, hvor børnene kan lege og have det sjovt online, samtidig med, at de er mål for det pågældende mærkes overtalelses- og loyalitetsstrategier.

4.6 Navnlig når det gælder **tilskyndelse til et overdrevent forbrug, der fører til overdreven gældsætning**, er kommerciel kommunikation med til at påvirke børns forbrugsvaner, der præges af overflod, samt skabe kunstige ønsker, der ikke svarer til de reelle behov, og medvirker til en fejlagtig opfattelse af begrebet "lykke". Statistikkerne viser, at 54 % af teenagere føler sig presset til at købe produkter, alene fordi deres venner har dem. Forbruget bliver med andre ord en faktor til social integration.

4.7 Der er helt klart en sammenhæng mellem påvirkningen fra reklamer og forældre, der plages til at foretage et køb. Familiekonflikter, der opstår, fordi børn udsættes for reklame og derefter plager for at få købt produktet, forekommer i alle familier, men i højere grad i de lavere socioøkonomiske lag, hvor børnene tilbringer mest tid foran fjernsynet. På grund af manglende finansielle midler eller en dårligere evne til at kommunikere, kommer lavindkomstfamilier i sidste ende til at betale den højeste pris for reklamen.

4.8 Forbrugsmønstre, der opstår som følge af reklame, har desuden som konsekvens, at mange børn og unge bliver tiltrukket af bestemte mærker, hvilket skaber problemer for de børn, der ikke har mulighed for at anskaffe dem. Et eksempel på dette er "mærkemobning" i skolemiljøet, der voldsomt påvirker de børn, som ikke bruger de pågældende mærker. Det kan føre til adfærdsforstyrrelser eller oplevelser, hvor børnene føler sig dybt ulykkelige, hvilket giver dem en følelse af at være udelukket fra fællesskabet og dermed presse dem til vold, hvilket kan være den direkte vej mod kriminalitet gennem rapseri eller tyveri.

4.9 For så vidt angår reklame for **indtag af usunde fødevarer eller andet, der måtte være skadeligt eller farligt for den fysiske og mentale sundhed** viser det sig, at børn har en

meget stor indflydelse på, hvad der bliver købt, navnlig når det drejer sig om færdigretter eller "fast food". Opfordringen til dårlige spisevaner er en vedvarende faktor i reklame rettet mod børn. Fedme blandt børn er allerede et meget stort problem. Ifølge *Consumers International* er et ud af ti børn på verdensplan overvægtige eller fede. I øjeblikket klassificeres op til 22 millioner børn under 5 år som overvægtige, og den altovervejende årsag er indtagelse af forarbejdede fødevarer med højt sukker- og fedtindhold.

4.10 Børns eksponering for madrelaterede reklamer er omfattende især i børneprogrammer og stiger i takt med, at børn får adgang til tv, internet eller de sociale medier. Samtidig er der sket en ændring i annonceringen, som er blevet mere sofistikeret i markedsføringen af produkterne, hvilket øger den overbevisende effekt ⁽⁵⁾.

4.11 Reklamen kan tillige føre til spiseforstyrrelser som eksempelvis anoreksi eller bulimi. Børn og unge eksponeres for kropstyper og skikkelser af de unge modeller, der anvendes i reklamerne. Det betyder at de unge, navnlig pigerne, der konfronteres med en slank kropstype, får fremhævet et skønhedsideal, der opmuntrer til spisevaner, der kan være livstruende.

4.12 Foreningen af Nordamerikanske psykologer mener endda, at reklamer rettet mod børn under otte år bør begrænses (eller forbydes) på grund af børns manglende evne i den alder til at forarbejde reklamens overbevisende hensigt. Et sådant forbud sigter på at begrænse reklamens negative konsekvenser såsom fremme af usunde spisevaner, konflikter mellem forældre og børn, der plager om køb af produkter fra en reklame, og eksponering af vold ⁽⁶⁾.

4.13 Udvalget mener, at disse problemstillinger, der allerede er indarbejdet i lovgivningen i flere medlemsstater ⁽⁷⁾ og ikke-europæiske lande, bør behandles på EU-plan. Man bør fastlægge en minimumsalder for reklame rettet specielt mod børn, som

⁽⁴⁾ Udkast til betænkning om beskyttelse af børn i den digitale verden af 2.4.2012 fra Kultur- og Uddannelsesudvalget i Europa-Parlamentet med Silvia Costa som ordfører <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+COMPARL+PE-486.198+01+NOT+XML+V0//DA>

⁽⁵⁾ I Australien gør Kelly et al. (2007) opmærksom på, at børn i alderen 5-12 år i gennemsnit ser 96 fødevarereklamer om ugen, hvoraf 63 vedrører fødevarer med højt fedt- og sukkerindhold (Kelly, B. P., Smith, B. J., King, L., Flood, V.M & Bauman, A. (2007) "Television food advertising to children: the extent and nature of exposure", *Public Health Nutrition*, vol. 10, nr. 11, ss. 1234-1240. Copyright Cambridge University Press). I USA viser en studie af Powell et al. (2007), at 27,2 % af det ikke programmerede tv-indhold vedrører fødevarer, hvilket svarer til 23 reklamer om dagen (Powell LM, Szczypka G, Chaloupka FJ (2007) "Exposure to Food Advertising on Television Among US Children", *Arch Pediatr Adolesc Med.* 161:553-560).

⁽⁶⁾ <http://www.apa.org/pi/families/resources/advertising-children.pdf>

⁽⁷⁾ På nuværende tidspunkt forbyder 5 medlemsstater enhver reklame i løbet af børneudsendelser, 4 medlemsstater praktiserer et delvist forbud eller tilsvarende form for restriktion over for børneudsendelser eller i løbet af visse tidsperioder eller i forbindelse med visse former for produkter, og 7 medlemsstater forbyder anvendelse af reklamesponsorater i børneudsendelser jf. http://ec.europa.eu/comm/avpolicy/reg/tvwf/contact_comm/index_en.htm.

det allerede er blevet foreslået i betænkningen fra europaparlamentsmedlem Kyriacos Triantaphylides⁽⁸⁾ og bekræftet i Europa-Parlamentets beslutning af 22. maj 2012⁽⁹⁾.

5. Reklame, der påvirker børn

5.1 For så vidt angår reklame, **der kan have alvorlige konsekvenser for børns fysiske og menneskelige udvikling**, selv når den ikke er direkte møntet på dem, er den mest alvorlige form **den reklame, der tilskynder til vold eller visse former for voldelig adfærd** såsom reklame for legetøj eller spil, der forherliger voldelig adfærd.

5.2 Pålidelige undersøgelser har påvist de skadelige virkninger, det har at være udsat for vold i de audiovisuelle medier, navnlig i form af øget aggressiv adfærd, større modtagelighed over for vold og en øget fjendtlighed. Den mentale sundhed kan påvirkes af et forbrug af voldeligt indhold og føre til angst, frygt, søvnforstyrrelser eller hyperaktivitet.

5.3 Kendte personligheder anvendes i stigende grad i reklamer for produkter, der kan være skadelige for sundhed, såsom alkohol eller tobak. Sammenkædningen mellem disse produkter og en livsstil, der opfattes som værende attraktiv, tilskynder forbruget af dem og er med til at give en positiv opfattelse af dem.

5.4 Den normale psykologiske og menneskelige udvikling hos børn **påvirkes ligeledes af reklamer med erotisk eller pornografisk indhold ved at opfordre til pervers, perverteret eller overdreven seksuel adfærd**. En væsentlig del af al reklame er sexistisk og af seksuel karakter, og fremstiller kvinder som sexobjekter, og ofte i situationer, hvor de fremstår underlegne eller er underkastede, hvis de da ikke ligefrem voldtages. Desuden fører overdreven seksuelt eller erotisk – måske endda pornografisk – indhold til en for tidlig seksualisering af børn. Til trods for, at flere kendte mærker er blevet tvunget til at trække reklamekampagner tilbage, fordi disse har været medvirkende til en hyper-seksualisering af børn, og hvor civilsamfundet blev chokeret over udnyttelsen af mindreåriges kroppe i reklamer, findes der på EU-plan ingen klar juridisk definition af disse situationer.

5.5 Selvom flere medlemsstater har reguleret området, men på meget forskellig vis, og derved hindrer et velfungerende indre marked, – hvilket ikke kan tilskrives grundlæggende kulturelle årsager – anses dette også for at være et emne, der fortjener overvejelser på EU-plan.

6. Den retlige ramme i EU og dens indlysende mangler

6.1 På baggrund af denne ramme må man konstatere, at de nationale lovgivninger og de procedurer, som reklameverdens

fagfolk selv har fastlagt – hvilket vil sige kommerciel kommunikation i ordets brede forstand – er langt fra ensartede i de respektive medlemsstater.

6.2 EU-rammebestemmelserne er for sin del unødigt komplicerede og alt for forvirrende, og i de fleste tilfælde, gennemført og anvendt forskelligt i medlemsstaterne, hvilket Kommissionen selv erkender i sin meddelelse "En sammenhængende ramme til styrkelse af tilliden til det digitale indre marked for e-handel og onlinetjenester"⁽¹⁰⁾, i sin rapport om: "Beskyttelse af børn i den digitale verden"⁽¹¹⁾ og i "Europæisk strategi for et bedre internet for børn"⁽¹²⁾. Et flertal af medlemsstaterne har begrænset sig til en minimalistisk gennemførelse af direktiverne, og andre⁽¹³⁾ anvender strengere standarder, der ligefrem indebærer forbud mod reklamer rettet mod mindreårige⁽¹⁴⁾.

6.3 Ingen af bestemmelserne i gældende EU-lovgivning vurderer, at man bør foretage en "indledende kontrol" for at værne om mindreåriges og menneskers værdighed på linje med de grundlæggende principper om ytringsfrihed, som er grundfæstet af *Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol* for så vidt angår anvendelsen af den respektive *europæiske konvention*.

6.4 Den grundlæggende tvetydighed har dog sit udspring i Rådets henstilling af 1998 om "en sammenlignelig og effektiv beskyttelse af mindreårige og den menneskelige værdighed", hvis største problemstilling er "den europæiske industris konkurrenceevne inden for audiovisuelle tjenester og informationstjenester". Henstillingen vurderer, at tiltag over for audiovisuelt eller online-indhold, der kan være skadeligt for mindreårige eller den menneskelige værdighed⁽¹⁵⁾, falder uden for EU's lovgivningsmæssige beføjelser, og i sidste instans anskuer den disse aspekter som værende et spørgsmål om "smag og blufærdighed", der ikke er omfattet af fællesskabsreglerne⁽¹⁶⁾.

6.5 Overordnet set, er medlemsstaterne blot forpligtede til at sørge for, at der i tv (hvor man må formode, at kommerciel kommunikation også er omfattet) ikke vises programmer, der kan føre til alvorlig skade på mindreåriges fysiske, mentale og menneskelige udvikling, navnlig programmer, der indeholder pornografiske scener eller umotiveret vold, medmindre disse indledes med et "bip" eller ledsages af et "visuelt symbol", bortset fra programmer, hvor "sendetiden" eller "tekniske foranstaltninger" kan være med til at sikre, at "mindreårige i princippet hverken vil kunne se eller lytte til sådanne udsendelser".

⁽¹⁰⁾ COM (2011) 942 final af 11.1.2012.

⁽¹¹⁾ COM(2011) 556 final af 13.9.2011.

⁽¹²⁾ COM(2012) 196 final af 2.5.2012.

⁽¹³⁾ Se fodnote 6.

⁽¹⁴⁾ I Sveriges tilfælde blev der for øvrigt afsagt dom af EF-domstolen den 9. juli 1997, der bekræfter foreneligheden med EU-lovgivningen (sag C-34 og C-35/95 Konsumentombudsmannen/De Agostini (Svenska) Förlag AB og TV-Shop i Sverige AB).

⁽¹⁵⁾ I sin udtalelse EUT C 221 af 8.9.2005, s. 87, indtog EØSU en klar holdning imod denne opfattelse.

⁽¹⁶⁾ Jf. direktiv 2005/29/EF af 11.5.2005, pkt. 7 i begrundelsen (EUT L 149 af 11.6.2005).

⁽⁸⁾ A7 – 0369/2011 af 21/10/2011.

⁽⁹⁾ A7-0155/2012, navnlig punkterne 24, 28 og 29 (ordfører: Maria Irigoyen Pérez).

6.6 Den aktuelle lovgivning er gået bort fra restriktioner vedrørende indsættelse af "reklameblokke", når det ikke går alvorligt ud over programmernes integritet med det argument, at seerne har "stadig større muligheder for at undgå reklamer", og uden at tage hensyn til det særlige forhold, at børn er "passive seere".

6.7 De eneste udtrykkelige forbud, der i øjeblikket findes på EU-plan, vedrører udelukkende produkter baseret på tobak, medicin og medicinske behandlinger, der er receptpligtige, "skjult" eller "subliminal reklame". Forbuddet gælder dog ikke "produktplacering" (selvom det "i princippet bør forbydes"), i tilfælde, hvor "seeren er tilstrækkeligt informeret om, at det forekommer". Desuden findes der "strenge kriterier" for reklame for alkoholholdige drikkevarer.

6.8 Det er kun for dette sidste punkts vedkommende, at det slås fast, at reklame ikke specifikt må rettes mod mindreårige. I alle andre aspekter vedrørende negativ påvirkning af mindreåriges fysiske, psykiske eller menneskelige udvikling såsom direkte opfordring til børn eller indirekte tilskyndelse af deres forældre til at købe varer eller ydelser, der reklameres for, ved at udnytte deres manglende erfaring eller godtroenhed, eller reklame, "der indgår i børneprogrammer og vedrører fødevarer eller stoffer med næringsværdi eller fysiologisk virkning, såsom for eksempel, fedtstoffer, fedtsyrer, salt /natrium og sukker", er de nuværende regler begrænset til en generel anbefaling eller blot en henvisning til "adfærdskodekser".

6.9 Det skal endvidere understreges, at selvom direktivet om urimelig handelspraksis omfatter en bestemmelse om urimelig praksis rettet mod "en klart identificerbar gruppe af forbrugere, som er særligt sårbare", især på grund af "deres alder eller godtroenhed", er det ikke lykkedes at fortolke det i retningen af et forbud mod ovennævnte praksis, og det er heller ikke blevet iværksat eller gennemført i denne betydning af medlemsstaterne ⁽¹⁷⁾.

6.10 Ud over disse bestemmelser i EU-lovgivningen, fastlægger andre mere konventionelle instrumenter de grundlæggende principper, der til gengæld tager udgangspunkt i den seneste udvikling i den grundlæggende EU-lovgivning (Lissabontraktaten og charteret om grundlæggende rettigheder).

⁽¹⁷⁾ Direktiv 2005/29 af 11.5.2005, art. 5, stk. 3 (EUT L 149 af 11.6.2005). Men i sin seneste og meget velkomne meddelelse synes Kommissionen at overveje muligheden for at behandle "anvendelsen af tvivlsom eller forbudt, kommerciel kommunikation", som forhåbentlig vil omfatte den praksis, der fordømmes i dette dokument (COM(2011) 942 final af 11.1.2012).

6.11 Hertil kommer, at fagfolk såvel på internationalt plan som i de forskellige medlemsstater, har udviklet et sæt selvreguleringsbestemmelser, der kan retfærdiggøre deres markedsføringspraksis og bevise deres vilje til at beskytte børn, som det især er tilfældet for EASA ⁽¹⁸⁾. Det betyder dog ikke, at der ikke er behov for at garantere et højt niveau for beskyttelse af børn – som bekræftet i forskellige internationale fora og samfund – for at sikre deres fysiske, mentale og menneskelige udvikling i lyset af deres egne interesser, velvære samt opretholdelsen af de familiemæssige bånd.

7. Reklamer rettet mod børn og unge og virkeliggørelse af det indre marked

7.1 Det europæiske marked for reklame og marketing er præget af høj konkurrence, er underlagt modetendenser og er særligt følsomt over for følgerne af den økonomiske og finansielle krise. Betydelige forskelle i national reklamelovgivning kan ikke blot påvirke resultater, men kan også virke som en hindring for branchens udvikling på det indre marked og være kilde til forskelsbehandling og mindre fair konkurrence. De store forskelle i national lovgivning og de forskellige krav medfører ulige vilkår for reklamevirksomhederne, især på børne- og ungeområdet, som er i kraftig vækst. Dette fører til højere udgifter til tilpasning af kampagner til forskellige lovmæssige krav og tilgodeser en mindre ønskværdig virksomhedspraksis, hvor man forsøger at omgå disse forhindringer og vinde markedsandele. En harmonisering af lovgivningen, der indfører ensartede vilkår i hele EU og virkeliggør det indre marked på dette område, kan afgjort bidrage til et mere gennemsigtigt marked, hvor alle reklamevirksomheder kan operere med afsæt i deres kompetencer og evner med henblik på at imødekomme forbrugernes efterspørgsel frem for at udnytte de forskellige nationale lovgivninger, hvilket er til skade for en sund og fair konkurrence.

8. Retsgrundlag for en samordnet indsats på EU-plan på området for reklame rettet mod børn

8.1 Indtil nu har de EU-direktiver, der har reguleret reklame i EU, sædvanligvis som retsgrundlag anvendt de bestemmelser i traktaten, der henviser til gennemførelsen af det indre marked, nu artiklerne 26 og 114, selvom de har gennemgået mange ændringer. Der er tale om en vigtig problemstilling, men den bør ikke stå alene. Andre EU-initiativer, hvor målsætningerne er mere specifikt rettet mod tv-udsendelser, har i stedet som retsgrundlag anvendt den tekst, der vedrører etableringsretten og retten til tjenesteydelser, hvilket vil sige artiklerne 49 ff. og 56 ff., dog med større ændringer. Endelig, i nyere initiativer vedrørende beskyttelse af børn og vedrørende børnepornografi, men før den nuværende Lissabontraktat, har man som retsgrundlag anvendt de forskrifter, der vedrører samarbejde i strafferetslige sager.

⁽¹⁸⁾ I den forbindelse er det værd at bemærke den interesse, som Kommissionens GD INFO har udtrykt for udarbejdelsen af en "EU-kodeks for god praksis" (19.3.2012).

8.2 Man må ikke glemme, at den nuværende Lissabontraktat har indført betydelige ændringer i alle disse aspekter og indebærer en vifte af nye muligheder for EU-tiltag, som man skal kunne fortolke og anvende. Den vigtigste nyskabelse er indarbejdelsen af det europæiske charter om grundlæggende rettigheder i den primære EU-lovgivning, dernæst ændringen af det retlige samarbejde i strafferetslige og civile sager, og endelig de ændringer, der er indført i mange af traktatens bestemmelser som dem, der vedrører gennemførelsen af det indre marked, forbrugerbeskyttelse og beskyttelse af den menneskelige værdighed. Kommissionen baserede også for nylig sit forslag til forordning om databeskyttelse på EU's charter om grundlæggende rettigheder og de nye principper i Lissabontraktaten.

8.3 Spørgsmålet om reklamer rettet mod børn er først og fremmest et spørgsmål om medborgerskab og beskyttelse af grundlæggende rettigheder. De allerede nævnte artikler 1, 3, 24, 33 og 38 i charteret giver et substantielt retsgrundlag, der er tilstrækkeligt til at begrunde behovet for EU-tiltag. Det samme gælder helt klart artikel 2, artikel 3, stk. 5, og artikel 6, i TEUF samt artikel 4, 9 og 10 i TEUF.

8.4 Ud over medlemsstaternes regeringer – såvel i Rådet som i det forstærkede samarbejde (artikel 20 i TEU) – spiller også de

ationale parlamenter i henhold til artikel 12 i TEU en vigtig rolle på dette område (artikel 20 TEU), og der appelleres til dem.

8.5 Gennemførelsen af det indre marked er også et af de vigtigste mål på dette område. Her er retsgrundlaget artikel 3, stk. 3, i TEUF og artiklerne 26 og 114 ff. i TEUF. Hertil kommer, at artiklerne 12 og 169 i TEUF åbner nye muligheder med hensyn til forbrugerbeskyttelse. For så vidt angår de proceduremæssige aspekter, danner artikel 67 ff. og navnlig artiklerne 81 og 82 i TEUF grundlag for en civil- og strafferetlig ramme, som giver mulighed for at færdiggøre de retlige rammer for beskyttelse af børn og unge på dette område.

8.6 Endelig er behandlingen af dette spørgsmål på EU-plan i overensstemmelse med principperne om nærhed og proportionalitet (artikel 5, stk. 3, og artikel 4 i TEUF), da målet på grund af sin grænseoverskridende dimension ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaternes respektive nationale systemer. Initiativets målsætning kan således bedre gennemføres på EU-plan, jf. nærhedsprincippet. Omvendt bør initiativets anvendelsesområde begrænses til aspekter, der vedrører specifikke, praktiske problemstillinger, og ikke omfatte aspekter, det kan være mere hensigtsmæssigt at regulere gennem national lovgivning, i henhold til proportionalitetsprincippet.

Bruxelles, den 18. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om udsatte gruppers rettigheder på arbejdspladsen — navnlig spørgsmålene om diskriminering på grund af seksuel orientering (initiativudtalelse)

(2012/C 351/03)

Ordfører: **Thomas JANSON**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 19. januar 2012 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»Udsatte gruppers rettigheder på arbejdspladsen — navnlig spørgsmålene om diskriminering på grund af seksuel orientering«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab, der vedtog sin udtalelse den 3. september 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 130 stemmer for, 4 imod og 14 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Enhver form for negativ særbehandling af individer, som sker på baggrund af gruppetilhørsforhold, er en trussel mod såvel et demokrati, som bygger på menneskerettighederne, som mod den økonomiske udvikling i Den Europæiske Union. EØSU mener, at Unionen har et ansvar for at foretage en samlet indsats med henblik på at nå målsætningerne for dette arbejde ⁽¹⁾.

1.2 Hvis man skal bekæmpe forskelsbehandling på en effektiv måde, er der behov for aktive foranstaltninger, som bygger på en inddragelse af de forskellige parter i form af et samarbejde mellem repræsentanter for de grupper, som forskelsbehandles, og arbejdsmarkedets parter.

1.3 EØSU konstaterer i denne udtalelse, at når det gælder forskelsbehandling på grund af seksuel orientering, er der behov for en øget indsats for at mindske risikoen for at blive udsat for forskelsbehandling. Dette indebærer øgede ressourcer til forskning i forskelsbehandling på arbejdspladsen, men også en plan med henblik på at nå målet om ikke-forskelsbehandling på grund af seksuel orientering.

1.4 Det er tydeligt, at den økonomiske og sociale krise har store konsekvenser for sårbare grupper på arbejdsmarkedet. De aktuelle nedskæringer i de sociale velfærdssystemer i EU får arbejdsløsheden til at stige og risikerer desuden at styrke fremmedhad, homofobi og andre diskriminerende og krænkende udtryk og handlinger. Det er efter EØSU's opfattelse vigtigt, at EU og medlemsstaterne foretager en bedre og mere åben vurdering af de risici, som sårbare grupper udsættes for som følge af de aktuelle nedskæringer, og træffer effektive foranstaltninger med henblik på at mindske disse risici.

1.5 EØSU konstaterer, at der internt i EU er stor forskel på, hvordan LGBT-personer ⁽²⁾ behandles, og ser med alvor på den forskelsbehandling, som LGBT-personer udsættes for. Denne udsatte position er en trussel mod Unionens grundlæggende værdier og den frie bevægelighed.

1.6 EØSU opfordrer Kommissionen til at udarbejde en køreplan med det formål at bekæmpe forskelsbehandling af LGBT-personer, og understreger betydningen af at integrere et LGBT-perspektiv i alle politikområder.

1.7 EØSU understreger, at det er vigtigt, at civilsamfundet og regeringerne samarbejder om at bekæmpe stereotyper og øge bevidstheden om LGBT-personers rettigheder. Forskelsbehandling på grund af seksuel orientering og køn skal aktivt gøres til en del af drøftelserne og forhandlingerne mellem arbejdsmarkedets parter. I den sammenhæng vil EØSU fremhæve muligheden for netværk, som kan fremme ligestilling og åbenhed på arbejdspladsen.

1.8 EØSU betoner vigtigheden af, at såvel enkeltpersoner som arbejdsgivere og faglige organisationer kender EU's love og regler vedrørende forskelsbehandling på arbejdsmarkedet. Næsten 45 % af EU's borgere ved ikke, at der findes love, som forbyder forskelsbehandling på grund af seksuel orientering. Der er efter EØSU's mening behov for målrettede informationskampagner, der kan afhjælpe dette problem.

1.9 EØSU anerkender, at mange transpersoner lever med særlige problemer, og forstår, at der er behov for at behandle disse specifikke problemer i en særskilt rapport.

⁽¹⁾ Artikel 21 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder forbyder enhver forskelsbehandling på grund af bl.a. køn, race, farve, etnisk eller social oprindelse, genetiske anlæg, sprog, religion eller tro, politiske eller andre anskuelser, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel, handicap, alder og seksuel orientering.

⁽²⁾ Homoseksuelle, biseksuelle og transpersoner.

2. Baggrunden for bekæmpelse af forskelsbehandling

2.1 Den Europæiske Union bygger på principperne om frihed, demokrati og respekt for menneskerettighederne samt de grundlæggende frihedsrettigheder og retsstatsprincippet. Artikel 19 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde giver Unionen beføjelse til at "træffe hensigtsmæssige foranstaltninger til at bekæmpe forskelsbehandling på grund af køn, race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering". Det er yderst vigtigt for Unionens legitimitet at bekæmpe og modarbejde alle former for forskelsbehandling. Artikel 21 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder forbyder enhver forskelsbehandling på grund af bl.a. køn, race, farve, etnisk eller social oprindelse, genetiske anlæg, sprog, religion eller tro, politiske eller andre anskuelser, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel, handicap, alder og seksuel orientering.

2.2 Der er blevet vedtaget en række direktiver med henblik på at gennemføre traktatens målsætninger, f.eks. direktiv 2006/54/EF om gennemførelse af princippet om lige muligheder for og ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med beskæftigelse og erhverv (omarbejdning), direktiv 2000/78/EF om generelle rammebestemmelser om ligebehandling samt direktiv 2000/43/EF om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse. Beskyttelsen mod forskelsbehandling på grund af køn eller race går meget længere end beskyttelsen mod forskelsbehandling på grund af religion og tro, alder, handicap og seksuel orientering, hvilket kan påvirke menneskers valg, når det gælder arbejde, studier eller rejser i et andet EU-land.

2.3 Ligebehandling er først og fremmest et spørgsmål om at fremme menneskerettighederne, men også om at udnytte alle ressourcer i Den Europæiske Union fuldt ud. Forskelsbehandling er ressourcespild og gør de berørte grupper socialt udsatte. Den dybe økonomiske og sociale krise, EU befinder sig i, hvor mange stater har skåret ned på deres velfærdssystemer og sænket lønningerne, forværrer situationen for de mest udsatte grupper. EU's forskellige direktiver om ikke-forskelsbehandling er derfor væsentlige, når det gælder om at beskytte grupper, som risikerer forskelsbehandling, og fremme deres integration på arbejdsmarkedet. Medlemslandene har et stort ansvar for at sikre, at disse direktivers hensigter føres ud i livet.

2.4 EØSU har i en række udtalelser givet sine synspunkter om de forskellige grunde til forskelsbehandling til kende. EØSU bifaldt Kommissionens forslag til direktivet om en generel ramme for ligebehandling (2000/43/EF) ⁽³⁾. Udvalget støttede også forslaget om et særdirektiv, begrænset til arbejdslivet, som forbyder forskelsbehandling på grund af religion, handicap, alder eller seksuel orientering. Udvalget fandt det endvidere vigtigt, at alle borgere i alle medlemsstater har et mindsteniveau af beskyttelse og ret til klageadgang ved forskelsbehandling. Udvalget ønskede, at der blev gjort en indsats for at forske i og udvikle økonomiske argumenter for ikke-forskelsbehandling.

⁽³⁾ EUT C 77 af 31.3.2009, s. 102.

EØSU beklagede desuden, at direktivet ikke nævner instrukser af diskriminerende art eller ansporing til forskelsbehandling på det nævnte grundlag.

2.5 Rammedirektivet dækker både direkte og indirekte forskelsbehandling. Der er tale om indirekte forskelsbehandling, hvis personer i praksis kan stilles dårligere på grund af en tilsyneladende ikke-diskriminerende bestemmelse eller en tilsyneladende neutral betingelse eller praksis ⁽⁴⁾.

2.6 EØSU udtalte sig også om "Forslag til Rådets direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering" ⁽⁵⁾, som endnu ikke er blevet vedtaget. EØSU hilste direktivforslaget velkommen, fordi det ville føre til ensartede normer for beskyttelse mod forskelsbehandling inden for EU af alle de grunde, som nævnes i EF-traktatens artikel 13 (nu artikel 19). EØSU beklagede dog, at direktivet ikke tager ordentligt hensyn til spørgsmålet om flerfoldig forskelsbehandling, og opfordrede Kommissionen til at fremsætte en henstilling om dette spørgsmål. EØSU opfordrer Rådet til at træffe beslutning om spørgsmålet for at styrke udsatte personers rettigheder.

2.7 I sine forskellige udtalelser om forskelsbehandling (som også har handlet om f.eks. ældre, tredjelandsborgere og romaer) har EØSU bl.a. rejst følgende spørgsmål ⁽⁶⁾:

- Betydningen af, at arbejdet med at bekæmpe forskelsbehandling integreres i samtlige aktivitetsområder og indarbejdes i såvel EU's budget som i de nationale budgetter.
- Behovet for indikatorer, som kan give viden om de aktuelle forhold.
- At gennemførelsen af arbejdet med at bekæmpe forskelsbehandling kobles sammen med Europa 2020-strategien.
- At der både på EU-niveau og nationalt plan fastlægges passende og effektive håndhævelses- og overvågningsmekanismer.

⁽⁴⁾ Rådets direktiv 2000/78/EF af 27. november 2000 om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv.

⁽⁵⁾ EUT C 182 af 4.8.2009, s. 19.

⁽⁶⁾ EUT C 318 af 29.10.2011, s. 69; EUT C 354 af 28.12.2010, s. 1; EUT C 347 af 18.12.2010, s. 19; EUT C 376 af 22.12.2011, s. 81; EUT C 182 af 4.8.2009, s. 19; EUT C 77 af 31.3.2009, s. 102; EUT C 10 af 15.1.2008, s. 72; EUT C 110 af 30.4.2004, s. 26; EUT C 318 af 23.12.2006, s. 128; EUT C 77 af 31.3.2009, s. 115; EUT C 318 af 29.10.2011, s. 50; EUT C 204 af 9.8.2008, s. 95; EUT C 256 af 27.10.2007, s. 93.

- At der skabes flere og bedre jobs for at sikre og forbedre udsatte grupper økonomiske uafhængighed.
- At man tilstræber en ligelig fordeling af ansvaret for familien og husholdningen mellem kønnene, og at retten til socialsikring gøres individuel.
- Opbygning af institutionelle strukturer, f.eks. et europæisk udvalg for handicapspørgsmål.
- Risikoen for, at den økonomiske og sociale krise øger intolerancen, fremmedhadet, racismen og homofobien rundt omkring i Europa.
- At integration er en kompleks og langsigtet social proces med flere dimensioner og mange berørte aktører, navnlig på lokalt niveau.

2.8 Hverken EØSU eller Kommissionen har behandlet forskelsbehandling på grund af seksuel orientering udførligt og specifikt. Der findes heller ingen køreplan for at mindske risiciene for forskelsbehandling af LGBT-personer. Denne udtalelse vil fokusere på diskrimineringsgrunden seksuel orientering, fordi EØSU mener, at der er behov for at udvikle en politik på området. Samtidig er det vigtigt at påpege, at der findes en lang række andre sårbare grupper, som ikke omfattes af diskrimineringsgrundene, men som har vanskeligt ved at komme ind på arbejdsmarkedet eller blive der. I udviklingen af alle former for politikker er der derfor behov for en generel tilgang.

3. Situationen på arbejdsmarkedet for LGBT-personer

3.1 Problemer med gennemførelse af lovgivningen ⁽⁷⁾

3.1.1 Fundamental Rights Agency (Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder) har i to rapporter fra 2009 ⁽⁸⁾ analyseret situationen for LGBT-personer. Nedenfor redegøres for nogle af agenturets konklusioner. En første konklusion er, at der findes et hierarki blandt årsagerne til forskelsbehandling, hvor beskyttelsen er stærkere i forbindelse med forskelsbehandling på grund af køn, race og etnisk oprindelse end i forbindelse med andre årsager. Men der er trods alt i alle medlemsstater en tendens i retning af, at alle årsager til forskelsbehandling får samme beskyttelse.

3.1.2 Ifølge Fundamental Rights Agency (FRA) er 18 af EU's medlemsstater gået længere end mindstekravene, når det gælder forskelsbehandling på grund af seksuel orientering. Størstedelen af EU's medlemsstater har således indført lovgivning, som beskytter mod forskelsbehandling på grund af seksuel orientering på områder, som ligger uden for området arbejde og

beskæftigelse. I ca. 20 medlemsstater findes der en myndighed, som har kompetence til at behandle sager om forskelsbehandling på grund af seksuel orientering.

3.1.3 FRA kommer i rapporterne også ind på LGBT-personers muligheder for fri bevægelighed, som er en vigtig del af det fælles arbejdsmarked i EU. I denne forbindelse er det værd at påpege, at familieretten hører under den nationale lovgivningskompetence, hvilket indebærer, at forskellige medlemsstater har forskellige regler vedrørende par af samme køn. Landene har desuden forskellige traditioner, for så vidt angår synet på f.eks. ægteskab og partnerskab mellem personer af samme køn. Men det indebærer også, at der kan opstå problemer, når borgerne udøver deres ret til fri bevægelighed for personer i en EU-sammenhæng.

3.1.4 FRA mener, at par af samme køn møder store forhindringer, når de vil gøre brug af deres ret til fri bevægelighed, uanset om de er gift, har indgået registreret partnerskab eller er i et langvarigt, stabilt forhold. Agenturet gør opmærksom på, at dette i flere situationer indebærer direkte forskelsbehandling, og at medlemsstaternes forpligtelser med hensyn til direktivet om fri bevægelighed ⁽⁹⁾ bør præciseres.

3.2 EU-Domstolen

3.2.1 EU-Domstolen har taget stilling til to sager med henvisning til forskelsbehandling på grund af seksuel orientering. Det drejer sig om sagerne Römer og Maruko. I Römer-sagen var domstolen af den opfattelse, at ligebehandlingsdirektivet forbød, at modtagere af pensionsydelse, som lever i registreret partnerskab, modtager et lavere supplerende pensionsbeløb, end det som en gift partner modtager, og at der foreligger direkte forskelsbehandling på grund af seksuel orientering, eftersom personerne ifølge national lovgivning befinder sig i en pensionsmæssig situation, som i juridisk og egentlig forstand er sammenlignelig med den situation, en gift person ville befinde sig i.

3.2.2 I Maruko-sagen mente domstolen ligeledes, at direktivet udelukkede bestemmelser om, at en registreret partner efter den anden partners død ikke skulle have ret til en efterladtepension svarende til den, som bevilges til ægtefæller. Domstolen mente imidlertid også, at det måtte være op til den nationale domstol at efterprøve, hvorvidt en efterladt partner befinder sig i en situation, som kan sidestilles med en ægtefælle. Endvidere var det domstolens opfattelse, at forskellene i Unionen er store, og at der er en generel mangel på sidestilling af ægteskab med andre former for lovlig forening.

3.3 Problemer med forskelsbehandling på arbejdspladsen

3.3.1 Vanskeligheder med at være åben om sin seksuelle orientering på arbejdspladsen: Undersøgelser tyder på, at LGBT-personer ofte er "usynlige" på arbejdsmarkedet. Den vigtigste årsag er frygten for repressalier, hvilket også fører til, at mange undgår at omgås med kolleger for ikke at blive "afsløret". Frem for alt

⁽⁷⁾ Dette afsnit bygger på rapporter fra Fundamental Rights Agency (FRA) og Den Europæiske Faglige Samarbejdsorganisation (EFS).

⁽⁸⁾ Homophobia and Discrimination on Grounds of Sexual Orientation in the EU Member States: Legal Analysis och Homophobia and Discrimination on Grounds of Sexual Orientation and Gender Identity in the EU Member States: Part II – The Social Situation.

⁽⁹⁾ Direktiv 2004/38/EF om unionsborgernes og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område.

er man bange for at fortælle de overordnede på arbejdspladsen om sin seksuelle orientering. I visse sektorer, f.eks. inden for militæret og kirken, er åbenheden langt mere begrænset end gennemsnittet.

3.3.2 Særlige problemer gør arbejdet vanskeligere: LGBT-personer har en særstilling på arbejdsmarkedet i forhold til andre udsatte grupper, da åbenhed om den seksuelle orientering påvirker deres arbejdsliv. Det er helt normalt, at LGBT-personer lægger strategier med henblik på at undgå at afsløre deres seksuelle orientering, f.eks. ved at skifte samtaleemne eller forlade en samtale på arbejdspladsen. Forskning tyder på, at denne konstante navigation på arbejdspladsen har konsekvenser for helbred og produktivitet. Den negative særbehandling, som gruppen af homoseksuelle, biseksuelle og transseksuelle udsættes for i Unionen, fører til en følelsesmæssig udstødelse baseret på skam, hvilket får konsekvenser for såvel individet som for deltagelsen på arbejdsmarkedet. Efter EØSU's opfattelse er der behov for en aktiv indsats fra EU's forskellige institutioner for at bekæmpe den eksklusion, som dette medfører.

3.3.3 Problemer for så vidt angår adkomsten til rettigheder på arbejdsmarkedet: Hvis en person er genstand for forskelsbehandling som følge af sin seksuelle orientering, er det vigtigt, at personen har adgang til klagemekanismer såsom en national myndighed, der behandler klager vedrørende en sådan forskelsbehandling. I mange medlemsstater findes en sådan myndighed helt enkelt ikke.

3.3.4 Manglende vilje til at klage: Antallet af dokumenterede tilfælde af forskelsbehandling på grund af seksuel orientering er bemærkelsesværdigt lavt. Dette hænger sandsynligvis sammen med LGBT-personers manglende lyst til at komme i offentlighedens søgelys og muligvis også manglende viden om deres rettigheder. Hvis man klager, kan man desuden risikere at miste sit job. I visse tilfælde er det vigtigt, at den person, der indgiver anmeldelse, beskyttes af samfundet for at modvirke negative konsekvenser af en anmeldelse.

3.3.5 Manglende viden: En Eurobarometer-undersøgelse afslørede en vis mangel på viden om lovgivningen om ikke-forskelsbehandling. Næsten halvdelen (45 %) af EU's borgere ved ikke, at der findes love, som forbyder forskelsbehandling på grund af seksuel orientering ved ansættelse af en ny medarbejder. En EFS-undersøgelse påviste også manglende viden om LGBT-politik og -aktiviteter i faglige organisationer. Den manglende viden om rettigheder på arbejdspladsen kommer desuden til udtryk i en generel mangel på information og oplysninger om livsvilkår og erfaringer, når det gælder personer med en anden seksuel orientering. Undersøgelserne fandt meget lave bevidsthedsniveauer

om seksuel orientering og kønsidentitet på arbejdspladsen. Dette generelt lave bevidsthedsniveau betyder, at det er meget svært for personer med anden seksuel orientering at diskutere kønsidentitet eller forskelsbehandling på grund af seksuel orientering med arbejdsgivere og fagforeninger. Der er derfor behov for at gennemføre oplysningskampagner for at udbrede kendskabet til unionsborgernes rettigheder, især dér, hvor kendskabet er lavt.

3.3.6 Retlig beskyttelse og andre foranstaltninger mindsker forskelsbehandling. I visse lande har indførelsen af retlig beskyttelse og bedre støtte til lige rettigheder på nationalt niveau bidraget til at øge bevidstheden i samfundet mere generelt, hvilket også har haft en positiv indflydelse på fagforeninger og arbejdsgivere. I FRA's undersøgelse nævntes arbejdsgiverens ansvar kun sjældent, hvilket understreger betydningen af ledelsens ansvar. Mangfoldighedsledelse og en åben kultur har en positiv indvirkning på arbejdspladsen, når det gælder LGBT-personer. Mangfoldighedsledelse vil måske ikke nødvendigvis forhindre forskelsbehandling, men det er et vigtigt første skridt i en organisation.

3.3.7 Omfanget af forskelsbehandling: Der er blevet gennemført en række undersøgelser for at kortlægge omfanget af forskelsbehandling af LGBT-personer på arbejdsmarkedet. Konklusionen er, at op imod halvdelen af gruppens medlemmer ikke er åbne omkring deres seksuelle orientering på arbejdspladsen, og at mellem en tredjedel og halvdelen af dem, som er åbne omkring deres seksuelle orientering, oplever direkte diskrimination eller krænkende kommentarer og fordomme på arbejdspladsen.

3.3.8 Inden for EU er der blevet gennemført projekter med deltagelse af arbejdsgivere, faglige organisationer og frivillige kræfter. Kommissionen har stået for finansieringen af disse projekter, hvilket har styrket deres legitimitet. I Frankrig har de faglige organisationer og arbejdsgiverne i en sektor indgået en "Accord sur l'égalité des droits des familles homoparentales" (aftale om lige rettigheder for familier, hvor forældrene er af samme køn). Det svenske fagforbund Vision gennemfører undervisning om LGBT-spørgsmål, som sigter mod at øge kendskabet til forskelsbehandling på arbejdspladserne. Erfaringerne viser, at det fuldt ud er muligt i fællesskab at ændre situationen på arbejdsmarkedet for personer med en anden seksuel orientering. Udvalget bemærker, at aktiviteter af denne art desværre er sjældne, og opfordrer derfor Kommissionen til at udbrede kendskabet til bedste praksis og arbejdsmarkedets parter til langt mere aktivt at bekæmpe forskelsbehandling af LGBT-personer på arbejdspladsen.

Bruxelles, den 18. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om indvandrede iværksætteres bidrag til EU's økonomi (initiativudtalelse)

(2012/C 351/04)

Ordfører: **Brenda KING**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 19. januar 2012 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»Indvandrede iværksætteres bidrag til EU's økonomi«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab, der vedtog sin udtalelse den 3. september 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 18. september 2012, følgende udtalelse med 135 stemmer for, 2 imod og 10 hverken for eller imod:

1. Resumé og anbefalinger

1.1 Indvandrede iværksætteres aktiviteter og bidrag i Europa er steget i løbet af de sidste 10 år. Iværksætterne bidrager til økonomisk vækst og beskæftigelse ved ofte at bringe nyt liv til forsømte håndværk og erhverv og er i stigende grad med til at levere varer og tjenesteydelser med merværdi. De bygger desuden vigtige broer til globale markeder og har stor betydning for integrationen af indvandrere på arbejdsmarkedet, da de ikke alene skaber beskæftigelse til sig selv, men i stadig større grad også for immigranter og den indfødte befolkning ⁽¹⁾.

1.2 EU har åbent anerkendt, at indvandrede iværksættere kan yde et vigtigt bidrag til bæredygtig vækst og beskæftigelse. Det er imidlertid vigtigt, at denne anerkendelse ikke betragtes isoleret eller separat fra EU's politiske beslutningstageres umiddelbare prioriteter. En dynamisk, bæredygtig og vækstorienteret sektor for indvandrede iværksættere bør bestemt indgå som en del af strategien for vækst og beskæftigelse, Small Business Act, Europa 2020-strategien og det nye Cosme-program, da disse allerede lægger vægt på, at SMV'er med høj vækst og merværdi skal være i centrum for en europæisk økonomi rettet mod bæredygtig vækst.

1.3 Indvandrede iværksættere øger også indvandreres sociale muligheder, skaber større socialt lederskab, virker som rollemodeller for samfundet og for unge især, styrker selvtilliden og fremmer den sociale samhørighed ved at genoplive gader og kvarterer.

1.4 Udvalget bifalder Kommissionen meddelelse ⁽²⁾, hvori man anerkender "Indvandrernes vigtige rolle som iværksættere" og anfører, at "deres kreativitet og innovationskapacitet (...) også (bør) styrkes". EØSU glæder sig ligeledes over erklæringen: "Fremme af den tværnationale iværksætterkultur gennem en mere dynamisk strategi vil gavne iværksættere, der opererer i

både EU-medlemsstater og partnerlande. Sådanne virksomheder kan skabe beskæftigelse i oprindelseslandet og gavne både integrationen af indvandrere og samhandelen mellem landene".

1.5 Stigende arbejdsløshed betyder, at det er vigtigt, at EU skaber job af høj kvalitet, og det er derfor nu endnu vigtigere end før, at EU's politiske beslutningstagere anerkender det betydelige aktiv, som indvandervirksomheder er for den europæiske økonomi både lokalt, men i stigende grad også på de internationale markeder, hvor der stadig er efterspørgsel på varer og tjenesteydelser fra EU. Dette stemmer overens med Kommissionens strategi for at hjælpe små og mellemstore virksomheder med at udvide deres handelsområde uden for EU, eftersom internationale aktiviteter styrker væksten, øger konkurrenceevnen og støtter den langsigtede bæredygtighed for virksomheder i EU.

1.6 Udvalget anbefaler, at der opstilles specifikke foranstaltninger på europæisk, nationalt og lokalt niveau, hvis "kreativitet og innovationskapacitet" blandt indvandrede iværksættere skal styrkes. Det skal ske med henblik på fjerne diskrimination og skabe lige muligheder for alle, så de kan bidrage til inklusiv vækst og job af høj kvalitet.

1.6.1 De politiske beslutningstagere på europæisk niveau bør:

— anerkende de indvandrede iværksætteres potentiale for at skabe større økonomisk vækst under Europa 2020-strategien;

— anerkende de indvandrede iværksætteres potentiale for at skabe flere arbejdspladser ved at inkorporere dem i den europæiske beskæftigelsesstrategi. I skrivende stund har denne strategi kun fokus på lønnet arbejde som middel til at integrere indvandrere;

⁽¹⁾ Rath, J., Eurofound (2011), "Promoting ethnic entrepreneurship in European cities", Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg.

⁽²⁾ "Europæisk dagsorden for integration af tredjelandsstatsborgere", COM(2011) 455 final og SEC(2011) 957 final.

- anerkende iværksætteri blandt indvandrere i den europæiske integrationspolitik for indvandrere;
- identificere og indsamle pålidelige og harmoniserede statistikker om de indvandrede iværksætters økonomiske og sociale bidrag i hele Europa i samarbejde med Eurostat og medlemsstaterne. Det kan hjælpe EU med at udarbejde bedre indvandringspolitikker;
- fortsætte med at fremme offentlig støtte til iværksættere for at sikre, at innovation, iværksætteri og virksomhedsvækst ikke lider under, at levedygtige virksomheder ikke kan få adgang til passende finansiering;
- opstille en ramme for at øge kendskabet til og fremme udvekslingen af god praksis i programmer, der opbygger kapacitet og bæredygtighed blandt indvandrede iværksættere;
- udvikle strategiske forbindelser med de oprindelseslande, der nu proaktivt forsøger at inddrage deres europæiske emigrantsamfund direkte i erhvervsaktiviteter i både oprindelseslandet og EU;
- eventuelt anvende handelsaftaler som en mekanisme, der skal opfordre til erhvervsaktiviteter i form af joint venture mellem de EU-baserede indvandrede iværksættere og disses oprindelsesland. Dette vil supplere EU-strategien om at hjælpe små og mellemstore virksomheder med at udvide deres handelsområde uden for EU.

1.6.2 Medlemsstaterne bør:

- anerkende og fremme iværksætteri blandt indvandrere som del af en bredere integrationspolitik;
- revidere de juridiske og strukturelle rammer for oprettelse af virksomheder generelt ved at fjerne unødvendige administrative krav, som kan virke som forhindringer for opstart af en virksomhed;
- nedbringe risikoen for illegal indvandring og ulovlig beskæftigelse ved at gennemføre Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/52/EF⁽³⁾ af 18. juni 2009. Det fremgår af direktivets artikel 14, at medlemsstater "sikrer, at der foretages effektive og tilstrækkelige inspektioner på deres område";
- hjælpe med at øge erhvervsfrekvensen på langt sigt ved at yde mere støtte til eksisterende indvandrevirksomheder, især virksomheder der drives af kvinder og unge, så disse kan blive mere bæredygtige;
- øge kendskabet og styrke kapaciteten blandt formidlende organisationer, såsom brancheorganisationer, handelskamre

og kooperativer, så de kan hjælpe virksomhederne med at overholde lovgivningen, bl.a. inden for arbejdsmarkeds- og skatteregler.

1.6.3 De lokale myndigheder og civilsamfundet, herunder arbejdsmarkedets parter, bør:

- fortsætte driften af programmer, der øger indvandrede iværksætters menneskelige og sociale kapital ved at levere forskellige tjenesteydelser såsom rådgivning og information, uddannelse, netværk og mentorordninger;
- skabe eller forbedre mulighederne for indvandrede iværksættere ved at forbedre deres organisationers adgang til almene organisationer;
- fremme indvandrevirksomhedernes bæredygtighed. Der bør være større opmærksomhed på eksisterende virksomheder, især i sektorer med høj værdi, frem for et fokus på opstarts-virksomheder alene;
- adgang til kredit er et meget vigtigt punkt inden for iværksætteri, og derfor bør der opstilles flere programmer, der skal øge de indvandrede iværksætters finansielle kapacitet ved at:
 - gøre dem opmærksomme på finansieringskilder,
 - tilbyde dem særlige uddannelseskurser,
 - øge viden, ekspertise og forståelse blandt kreditinstitutter, der henvender sig til denne specifikke erhvervsgruppe.

2. Generelle bemærkninger

2.1 Europa står over for vigtige demografiske ændringer: markant befolkningsnedgang i adskillige regioner, overgang til en meget ældre befolkning og lave fødselsrater. Alligevel er det overordnede befolkningstal i EU steget med 2 mio. hvert år mellem 2004 og 2008, hovedsageligt takket være nettoindvandringen. Indvandrere har på mange måder bidraget til den økonomiske vækst i modtagerlandene: de har bragt nye færdigheder og talenter med sig, været med til at mindske manglen på arbejdskraft og, som iværksættere, oprettet nye virksomheder.

2.2 Indvandernes bidrag til økonomien via den direkte oprettelse af nye virksomheder har ikke fået megen opmærksomhed. Denne udtalelse sigter mod at udbygge den nuværende viden om iværksætteri blandt indvandrere og indeholder anbefalinger til at fremme og anerkende indvandrevirksomhedernes succes og øge deres bidrag til den økonomiske vækst yderligere.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:168:0024:0032:DA:PDF>

2.3 Det er en udfordring at sammenligne indvanderes iværksætteri og jobskabelse på tværs af medlemsstaterne pga. de forskellige datakilder, der er tilgængelige for forskellige lande, og manglen på en internationalt vedtaget definition på en indvandreriværksætter.

2.4 Dette dokument er hovedsageligt baseret på indlæg under høringen om indvandrede iværksætters bidrag til EU's økonomi, som blev afholdt af EØSU's permanente studiegruppe "Indvandring og integration" den 24. november 2011 ⁽⁴⁾.

2.5 En indvandret iværksætter defineres som en virksomhedsejer født uden for EU, "som forsøger at generere værdi ved at skabe eller udvide økonomisk aktivitet" ⁽⁵⁾. Iværksætteren kan være selvstændig, dvs. være den eneste ansatte, eller have medarbejdere ansat ⁽⁶⁾.

2.6 Denne udtalelse omhandler selvstændige iværksættere og anvender oplysninger fra arbejdsstyrkeundersøgelser for at sammenligne medlemsstater og indvandrede iværksættere med indfødte iværksættere. Analysen har desuden fokus på iværksættere uden for landbrugssektoren, hvilket er almindelig praksis i undersøgelser om iværksætteri.

3. Karakteristika for iværksætteri blandt indvandrere

3.1 Indvandrere er i højere grad iværksættere

3.1.1 EU's arbejdsstyrkeundersøgelse ⁽⁷⁾ viser, at tilbøjeligheden til iværksætteri blandt indvandrere varierer på tværs af EU. De indvandrede iværksætters andel af den samlede beskæftigelse i forhold til indfødte er mellem 1,5 til 2,9 procentpoint større i Storbritannien, Frankrig, Belgien, Danmark og Sverige, men mindre, når den sammenlignes med de indfødtes andel i Portugal, Spanien, Italien, Grækenland, Irland, Tyskland og Østrig.

3.1.2 På regionalt niveau har de sydlige samt central- og østeuropæiske lande generelt en højere andel af selvstændige (indfødte og indvandrere). I Central- og Østeuropa er tilbøjeligheden til at være selvstændig imidlertid større blandt indvandrere end indfødte borgere, mens det modsatte er tilfældet i det sydlige Europa.

3.1.3 Denne overrepræsentation af indvandrere i selvstændige erhverv i Polen, Slovakiet, Tjekkiet og Ungarn skyldes delvis de relativt fleksible visumregler for indvandrede iværksættere og disse landes beskæftigelsessituation. Sydeuropas lavere procenttal for indvandrede iværksættere kan skyldes, at indvandrere i disse lande måske endnu ikke har haft tid til at opbygge den nødvendige menneskelige, fysiske og sociale

kapital til at opstarte en virksomhed, eventuelt fordi de ikke behersker sproget i det pågældende land, eller fordi de har vanskeligheder med at få deres færdigheder anerkendt.

3.1.4 Oplysninger om antallet af nye iværksættere i et givent år tyder også på, at indvandrere har mere tilbøjelighed til at springe ud som iværksættere end indfødte. I perioden 1998-2008 skete der næsten en fordobling af det gennemsnitlige årlige antal af nye iværksættere blandt indvandrere i Tyskland (til over 100 000 pr. år) og Storbritannien (næsten 90 000 pr. år), mens tallet i Spanien og Italien steg til henholdsvis det seksdobbelte (til over 75 000 pr. år) og ottefoldte (til over 46 000 pr. år). Frankrig oplevede i samme periode en mindre vækst (til over 35 000 pr. år) ⁽⁸⁾.

3.1.5 Ser man på antallet af indvandrere i forhold til indfødte, har indvandrere relativt større iværksætterånd. I Storbritannien f.eks., hvor indvandrere udgør 8 % af befolkningen, ejer de ca. 12 % af alle SMV'er.

3.1.6 Resultaterne stemmer overens med den seneste undersøgelse fra USA, hvoraf det fremgår, at 18 % af små virksomheder ejes af indvandrere i forhold til, at de som gruppe tegner sig for 13 % af den samlede befolkning og 16 % af arbejdsstyrken ⁽⁹⁾.

3.2 Indvandrevirksomheder og bæredygtighed

3.2.1 Selvom antallet af personer, der hvert år springer ud som selvstændige, er højere blandt indvandrere, er antallet af personer, der ophører med at være selvstændige, det også. Denne lave overlevelsesrate kan foranledige én til at tro, at selvstændig virksomhed er et springbræt til lønnet beskæftigelse, eller at konkursprocenten er højere for indvandrevirksomheder. I Frankrig f.eks. er 40 % af virksomheder ejet af udlændinge stadig i drift fem år efter opstart mod 54 % af virksomheder ejet af franske statsborgere ⁽¹⁰⁾. OECD-undersøgelsen ⁽¹¹⁾ viser, at selv efter, at der er taget hensyn til færdigheder, erfaring og andre faktorer, er indvandrevirksomhedernes udsigt til overlevelse 27 % lavere end for indfødtes virksomheder.

3.3 Sektorer med høj værdi

3.3.1 I modtagerlandene er de indvandrede iværksætters aktiviteter lige så vidtfavnende som for de indfødte. Overgangen fra traditionelle virksomheder, hvis målgruppe hovedsageligt er borgere fra egne etniske enklaver, skyldes delvist, at mange indvandrere får højere uddannelser, og delvist ændringer i de postindustrielle samfunds økonomiske strukturer.

⁽⁸⁾ <http://dx.doi.org/10.1787/888932442104>

⁽⁹⁾ <http://www.fiscalpolicy.org/immigrant-small-business-owners-FPI-20120614.pdf>

⁽¹⁰⁾ Breem, Y. (2009), "Les entreprises créées en 2002 par des ressortissants des pays tiers: de plus grandes difficultés à survivre" Infos Migrations, No. 13, Département des statistiques, des études et de la documentation (DSED), Ministère de l'Immigration, de l'Intégration, de l'Identité nationale et du Développement solidaire.

⁽¹¹⁾ Open for Business: Migrant Entrepreneurship in OECD Countries, 2010.

⁽⁴⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-migrant-entrepreneurs-contribution-present>

⁽⁵⁾ Definition på iværksætter vedtaget af OECD, 2008.

⁽⁶⁾ Rath, J., Eurofound (2011), "Promoting ethnic entrepreneurship in European cities", Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg.

⁽⁷⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_lfs/data/database

3.3.2 Selvom en høj andel af de udenlandskfødte iværksættere i Europa arbejder i sektorer, der traditionelt set forbindes med etniske virksomheder (f.eks. engros- og detailhandel), driver mange virksomhed uden for de klassiske erhvervsområder for indvandrere: næsten 18 % af indvandrede iværksættere er i byggebranchen, ca. 8 % i de liberale, videnskabelige og tekniske erhverv, ca. 6 % i produktionssektoren og endnu 6 % inden for sundhedsvæsen og socialt arbejde.

3.4 Profil

3.4.1 Indvandrede iværksættere og indfødte iværksættere har overordnet en meget ens profil i og med, at der er tale om *faglærte mænd*, hvor tre ud af fire er over 35. Indvandrede og indfødte iværksættere er i gennemsnit ældre end lønede arbejdstagere. En forklaring herpå kan være behovet for at samle tilstrækkelig social og fysisk kapital samt erfaring, inden man kan starte en virksomhed.

3.4.2 Indvandrede iværksættere har *et højere uddannelsesniveau* end deres indfødte fæller. Ca. 30-40 % af de indvandrede iværksættere har en videregående uddannelse.

3.4.3 Næsten 2/3 af de indvandrede iværksættere har været i modtagerlandet i *mere end 10 år* sammenlignet med lidt over 50 % af indvandrede lønmodtagere.

3.4.4 Tilbøjeligheden blandt indvandrere til at blive iværksættere er forskellig alt efter deres oprindelsesområde: asiatiske indvandrere er mest tilbøjelige hertil, mens latinamerikanske og afrikanske indvandrere er mindst tilbøjelige. Forskelle i uddannelse og rigdom kan være forklaring på en vigtig del af forskellene i indvandrergruppernes iværksætterånd. En yderligere forklaring er, at nogle oprindelseslande traditionelt set har flere iværksættere, og at enkeltpersoner, der indvandrer fra disse lande, har større sandsynlighed for at starte en virksomhed op i modtagerlandet.

3.4.4.1 Det er vigtigt at bemærke, at indvandrernes erfaring heller ikke er ens, men varierer alt efter oprindelsesområdet. F.eks. viser tal fra Storbritannien, at hvis beskæftigelsesfrekvensen i det pakistanske indvandrersamfund svarede til deres indiske fællers, ville andelen af mænd og kvinder i arbejde i denne gruppe stige med henholdsvis 24 % og 136 %, hvilket svarer til en stigning på omkring 96 000 arbejdstagere.

4. EU-sammenhæng

4.1 Stockholmprogrammet sætter dagsordenen for EU's aktiviteter på området for retlige og indre anliggender for perioden 2010-2014. En af programmets målsætninger er en vellykket integration af indvandrere med henblik på at styrke demokratiske værdier og social samhørighed samt fremme interkulturel dialog på alle niveauer.

4.2 Med et budget på 825 mio. euro for perioden 2007-2013 støtter Den Europæiske Integrationsfond nationale

og europæiske initiativer, der letter integrationen af immigranter fra lande uden for EU i de europæiske samfund, og omfatter projekter for iværksætteri blandt indvandrere og iværksætterkurser for indvandrere ⁽¹²⁾.

4.3 Kommissionens meddelelse ⁽¹³⁾ "Europæisk dagsorden for integration af tredjelandsstatsborgere" anerkender de indvandrede iværksætteres vigtige rolle, men deres potentiale for at bidrage til bæredygtig vækst og arbejdspladser er ikke indeholdt i de europæiske flagskibsinitiativer, som f.eks. Europa 2020-strategien.

4.4 EU's beskæftigelsespakke har fokus på lønnet arbejde som middel til at integrere indvandrere, men omhandler imidlertid ikke de indvandrede iværksætteres rolle og deres evne til at skabe bæredygtige arbejdspladser af høj kvalitet og lette den økonomiske og sociale inddragelse af indvandrede og indfødte borgere.

4.5 EU's politiske beslutningstagere bør på aktiv og kontinuerlig vis indarbejde iværksætteri blandt indvandrere som en del af EU's strategier. Desuden bør man anerkende og støtte de indvandrede iværksætteres rolle i strategien for integration af indvandrere.

5. Indvandrede iværksættere og deres bidrag

5.1 Arbejdsmarkedet

5.1.1 EU's arbejdsstyrkeundersøgelse (1998-2008) fremhæver, at indvandrede iværksættere yder et positivt bidrag til beskæftigelsen, selvom de fleste iværksættere (indvandrere og indfødte) kun har sig selv ansat.

5.1.2 Indvandrede iværksættere skaber i gennemsnit mellem 1,4 og 2,1 ekstra arbejdspladser. En sammenligning med indfødte iværksættere tyder imidlertid på, at indvandrede iværksættere skaber relativt færre arbejdspladser. Undtagelserne hertil er Tjekkiet, Ungarn, Slovakiet og Storbritannien, hvor indvandrede iværksættere ser ud til at skabe større beskæftigelse end deres indfødte kollegaer.

5.1.3 Bidraget til den overordnede erhvervsfrekvens har været stadigt stigende. Fra 1998 til 2008 steg antallet af ansatte hos indvandrede iværksættere i Spanien, Italien, Østrig, Tyskland og Nederlandene, mens bidraget til erhvervsfrekvensen i Storbritannien og Frankrig altid har haft samme høje niveau. F.eks. havde indvandrede iværksættere i både 2007 og 2008 mere end 750 000 individuelle ansatte i Tyskland, omkring 500 000 i Storbritannien og Spanien, næsten 400 000 i Frankrig og ca. 300 000 i Italien.

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/financing/fundings/migration-asylum-borders/integration-fund/index_en.htm

⁽¹³⁾ COM(2011) 455 final og SEC(2011) 957 final.

5.1.4 Relativt svarer dette bidrag til erhvervsfrekvensen til 1,5-3 % af den samlede arbejdsstyrke. Indvandrere bidrager mest til den generelle erhvervsfrekvens i Luxembourg (8,5 %) og Irland (4,9 %). Manglende data gør, at vi ikke kan fastslå, om indvandrere har flest indvandrere ansat eller ej, men undersøgelser viser, at indvandrere ansætter landsmænd samt andre indvandrere.

5.2 Økonomi

5.2.1 Indvandrede iværksættere bidrager ikke kun til jobskabelse, men også til den overordnede økonomiske vækst i modtagerlandet. Det er meget vanskeligt at indsamle konkrete empiriske data om deres reelle bidrag til EU's økonomi, men oplysninger fra Storbritannien viser, at deres årlige bidrag til landets økonomi skønnes til 25 mia. GBP, hvilket svarer til 6 % af SMV'ernes bruttoværditilvækst (430 mia. GBP i 2007) ⁽¹⁴⁾.

5.2.2 Dette skal ses i sammenhæng med en undersøgelse fra USA, som viser, at små virksomheder, hvor immigranter udgør halvdelen eller mere af ejerne, bidrager med et skønnet beløb på 776 mia. USD pr. år. svarende til 13 % af de små virksomheders samlede beløb (6 bio. USD i 2007).

5.2.3 Oplysninger fra Frankrig viser, at landets indvandrere i 2009 modtog 47,9 mia. euro fra den franske stat (sociale ydelser, bolig, uddannelse mv.), men bidrog med 60,3 mia. euro. Med andre ord bidrog indvandlerne netto med 12,4 mia. euro til de offentlige finanser ⁽¹⁵⁾.

5.2.4 EØSU mener, at bidraget til EU kan være større, hvis indvandrede iværksættere i den uformelle økonomi får den nødvendige støtte til at foretage overgangen til den formelle økonomi.

5.3 Handel

5.3.1 Der er også bevis for, at indvandrede iværksættere er med til at skabe handelsmuligheder i modtagerlandet ved at nedbringe handelsrelaterede transaktionsomkostninger med deres oprindelsesland og bruge deres kontaktnetværk og viden om markederne i oprindelseslandet. I Sverige f.eks. sigter 22 % af udenlandskejede virksomheder delvist mod at afsætte deres varer og tjenesteydelser på det internationale marked mod 15 % af de virksomheder, der ejes af indfødte ⁽¹⁶⁾. Det er ligeledes blevet påvist, at en stigning på 10 % af indvandrerbefolkningen i Sverige har ført til en gennemsnitlig eksportstigning på 6 % og importstigning på 9 % ⁽¹⁷⁾. Disse oplysninger tyder på, at indvandrere kan spille en vigtig rolle som formidlere af udenlandsk handel ved at fjerne de implicitte handelsbarrierer, der findes mellem modtagerlandet og oprindelseslandene.

5.3.2 Et andet eksempel er Storbritannien, hvor indvandrede iværksættere giver direkte adgang til et stadigt voksende emigrantsamfund med en anslået disponibel indkomst på over 30 mio. euro og åbner op for nye virksomhedsmuligheder på globale markeder som Indien, Kina og lande i Afrika, Caribien og Latinamerika.

5.4 Det er værd at bemærke, at iværksætteri blandt indvandrere handler om mere end blot jobskabelse og økonomi. Iværksætteri kan øge de sociale muligheder for indvandrere, skabe større socialt lederskab, styrke selvtilliden og fremme den sociale samhørighed blandt borgere ved at genoplive gader og kvarterer.

Bruxelles, den 18. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁴⁾ <http://www.bis.gov.uk/assets/biscore/enterprise/docs/b/11-515-bigger-better-business-helping-small-firms>

⁽¹⁵⁾ <http://www.europeanvoice.com/article/imported/time-to-value-migrants-contribution/74527.aspx>

⁽¹⁶⁾ Det svenskeagentur for økonomisk og regional vækst (2007).

⁽¹⁷⁾ Andreas Hatzigeorgiou i OECD (2010).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om udryddelse af vold mod kvinder i hjemmet (initiativudtalelse)

(2012/C 351/05)

Ordfører: **Mário SOARES**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 24. maj 2012 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at afgive initiativudtalelse om:

»Udryddelse af vold mod kvinder i hjemmet«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab. Sektionen vedtog sin udtalelse den 3. september 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 138 stemmer for, 3 imod og 7 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Allerede i 2006 afgav EØSU udtalelse om vold mod kvinder i hjemmet ⁽¹⁾, hvilket viser, at civilsamfundet ser med bekymring på fænomenet. De anbefalinger, der dengang blev udtrykt, er fortsat gyldige, og derfor gentages de ikke i den foreliggende udtalelse.

1.2 EØSU er som repræsentant for det organiserede civilsamfund bevidst om, at kønsbaseret vold – herunder vold i hjemmet – er et fænomen, som berører os alle, og udvalget gentager sit engagement for at bekæmpe dette problem med alle mulige midler, bl.a. ved at afholde en debat hvert andet år om denne problematik.

1.3 EØSU anbefaler EU-institutionerne og medlemsstaterne følgende tiltag:

1.3.1 **Menneskerettigheder:** anskue kønsbaseret vold i hjemmet som et menneskerettighedsspørgsmål, hvilket vil gøre det muligt at forholde sig til holistisk og tværsektorielt til problemet;

1.3.2 **Sikkerheds- og risikokoncepter:** vedtage foranstaltninger til ændring af sikkerheds- og risikokoncepterne ved at styrke det standpunkt, at vold mod kvinder i hjemmet ikke er et individuelt problem henhørende under privatsfæren, men et spørgsmål om offentlig sikkerhed og orden;

1.3.3 **Forebyggelse:** Der bør udformes en politik til forebyggelse af vold i hjemmet via oprettelsen af tværfaglige støttefaciliteter med ressourcer og specialiseret personale samt tværministerielle handlingsplaner, der engagerer voksne og unge mænd i udryddelsen af vold i hjemmet;

1.3.4 **Beskyttelsespolitikker:** garantere kvinder, der er ofre for vold, prioriteret adgang til boliger, økonomisk støtte, uddannelse og et værdigt arbejde, hvor princippet om "lige løn for lige arbejde" gælder;

1.3.5 **Harmonisering af de statistiske kriterier:** yderligere harmonisere kriterierne for registrering af kønsbaseret vold, så de indsamlede data bliver sammenlignelige;

1.3.6 **Uddannelse:** sikre, at uddannelse bidrager til at ændre mentaliteten, hvilket bl.a. kræver, at der gennemføres konkrete programmer for fælles undervisning af piger og drenge, at der sættes en stopper for sexistisk sprogbrug i skolebøgerne samt en grund- og videreuddannelse af lærerne, som inkorporerer problemet med kønsbaseret vold, herunder også vold i hjemmet;

1.3.7 **Medier:** sikre en reel overholdelse af direktivet om "Audiovisuelle medietjenester" med henblik på at eliminere negative fremstillinger af kvinder, som ses i medierne, navnlig i reklamer ⁽²⁾;

1.3.8 **Sundhed:** styrke det standpunkt, at vold i hjemmet mod kvinder er en risikovariabel inden for sundhedsområdet;

1.3.9 **Fælles ansvar:** styrke og støtte foranstaltninger, der fremmer mænds og kvinders fælles ansvar for børnepasning, pasning af ældre slægtninge eller familiemedlemmer med særlige behov;

1.3.10 **Civilsamfundsorganisationer:** støtte de organisationer, der arbejder med kvinder, der er ofre for vold i hjemmet, eller fremme aktioner til styrkelse af bevidstheden/uddannelsen inden for bekæmpelsen af kønsbaseret vold;

1.3.11 **Det europæiske år for bekæmpelse af kønsbaseret vold:** udnævne et europæisk år for bekæmpelse af kønsbaseret vold;

1.3.12 **Europarådets konvention om forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet:** EØSU opfordrer kraftigt EU og alle medlemsstater til at undertegne, ratificere og gennemføre denne konvention, som blev vedtaget i 2011.

⁽¹⁾ EUT C 110 af 9.5.2006, s. 89–94.

⁽²⁾ Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 2010/13/EU af 10. marts 2010.

2. Indledning

2.1 Alle former for vold mod en hvilken som helst person er en krænkelse af dennes værdighed, fysiske og psykologiske integritet, af menneskerettighederne og af det demokratiske samfunds principper.

2.2 Da staterne er forpligtede til at respektere, beskytte og fremme borgernes rettigheder, bør de investere betydelige offentlige midler i tjenester og specialiseret personale, der er i stand til at leve op til denne forpligtelse.

2.3 Vold i det offentlige rum fordømmes af samfundet, og samfundet støtter de aktioner, som staterne bruger for at skride ind mod og straffe dem, der udøver vold.

2.4 Men der eksisterer en anden form for vold, som er mere stille, som finder sted inden for hjemmets fire vægge og som undertiden rammer ofrene mere brutalt: vold i hjemmet.

Alle familiemedlemmer kan være lejlighedsvis eller permanente ofre for forskellige former for vold, som kan føre til døden.

2.5 Selv om alle disse personer fortjener opmærksomhed, interesse og indsats fra myndighedernes side, så er sandheden, at den systematisk mest berørte gruppe er kvinder – en af hovedårsagerne til dødsfald hos kvinder er vold i hjemmet. Derfor koncentrerer denne udtalelse sig om vold mod kvinder i hjemmet.

2.6 I Den Europæiske Union defineres vold mod kvinder således: *"enhver form for kønsbaseret vold, der kan eller vil påføre kvinder fysiske, seksuelle eller psykiske skader eller lidelser, herunder trusler om sådanne handlinger, tvang eller vilkårlig frihedsberøvelse, uanset om disse handlinger finder sted offentligt eller privat"* ⁽³⁾

2.7 Trods flere årtiers indsats fra de offentlige myndigheders og forskellige organiserede eller ikke-organiserede samfundssektors side, anskues den form for vold fortsat som et privat anliggende, mens der i realiteten er tale om et offentligt problem.

2.8 Vold i hjemmet er en forbrydelse, der bør straffes ved lov. EØSU anerkender indsatsen i forskellige EU-medlemsstater for at straffe alle, der begår disse forbrydelser, strengere. Imidlertid er det også vigtigt at identificere de dybereliggende årsager til fænomenet og de nødvendige strategier til at sætte ind mod det herunder også via en bedre forståelse for fænomenet hos mænd.

2.9 Derudover påvirker den økonomiske krise i alvorlig grad socialpolitikkerne i mange EU-lande. De offentlige grundydelse som sundhed og undervisning og de sociale tjenester reduceres på et tidspunkt, hvor familier, herunder især kvinder, har mest

brug for dem. Hotlines specielt for kvinder nedlægges, hjem for kvindelige voldsofre lukkes, budgettet til de nationale instanser for ligestilling mellem kønnene nedskæres, forebyggelsesprojekter, oplysningskampagner i medierne bortfalder osv.

2.10 Kønsstereotyperne og det patriarkalske samfunds fortsatte eksistens samt økonomisk ulighed og diskrimination mod kvinder inden for beskæftigelse, løn, adgang til andre økonomiske ressourcer og manglende økonomisk uafhængighed mindsker kvinders handlemuligheder og øger deres sårbarhed over for vold i hjemmet.

2.11 Den aktuelle økonomiske krise og de politikker, der gennemføres for angiveligt at bekæmpe den samt den gradvise liberalisering af økonomierne og privatiseringen af den offentlige sektor, ikke blot forstærker den kønsbaserede arbejdsdeling, men øger uligheden, hvilket skærper de betingelser, der fører til vold.

2.12 Verdenssundhedsorganisationen (WHO) ⁽⁴⁾ har konstateret globaliseringens skadelige virkninger på de sociale strukturer. En ureguleret globalisering kan føre til skærpede former for vold mod kvinder, herunder også ulovlig menneskehandel.

2.13 Kvinder fra minoritetsgrupper, kvindelige migranter, fattige kvinder, der bor på landet eller i isolerede samfund, kvinder, der afsoner en fængselsstraf, kvinder på institutioner, kvinder med psykiske og fysiske handicap og ældre kvinder har en højere risiko for at blive udsat for vold.

2.14 Denne initiativudtalelses sigte er at gøre status over volden mod kvinder i hjemmet i Europa, levere et samlet overblik over de trufne foranstaltninger og skabe en skærpet social bevidsthed om problemet.

2.15 EØSU er som det organiserede civilsamfunds stemme rede til i fællesskab med organisationer, der beskæftiger sig med denne form for vold, at afholde et forum til drøftelse af forslag til bekæmpelse heraf og sprede kendskabet til eksempler på god praksis, der fører til mere effektive forebyggende foranstaltninger.

3. Europarådets konvention – Et instrument, der skal vedtages og gennemføres

3.1 I 2011 vedtog Europarådet en konvention om forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet ⁽⁵⁾. Konventionen er det første juridisk bindende internationale instrument, som skaber en samlet juridisk ramme, der sigter på at forebygge vold, beskytte ofrene og dømme gerningsmændene. Konventionen slår kraftigt til lyd for større lighed mellem kvinder og mænd, for vold mod kvinder har dybe rødder i uligheden mellem kønnene og varer ved på grund af den patriarkalske kultur og ligegyldigheden over for kendsgerningerne.

⁽³⁾ <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/16173cor.en08.pdf>.

⁽⁴⁾ WHO Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence Against Women: Initial Results on Prevalence, Health Outcomes and Women's Responses (Genève, WHO, 2005).

⁽⁵⁾ Europarådets konvention vedtaget den 11. maj 2011 i Istanbul (Tyrkiet) (www.coe.int/conventionviolence).

3.2 Konventionen tager højde for alle former for vold (fysisk, psykologisk, seksuel chikane, tvangsægteskab, omskæring af kvinder, indespærring, tvangssterilisering eller -abort) uafhængigt af offerets alder, etniske eller nationale oprindelse, religion, sociale herkomst, indvandrerstatus eller seksuelle orientering.

3.3 Hidtil har kun et land ratificeret ⁽⁶⁾ og 20 lande undertegnet ⁽⁷⁾ konventionen, heraf nogle med forbehold (Tyskland, Serbien og Malta). EØSU opfordrer EU og alle EU-medlemsstater til at undertegne, ratificere og gennemføre Istanbulkonventionen hurtigst muligt.

4. Generelle bemærkninger

4.1 45 % af kvinderne i EU siger, at de på et tidspunkt har været udsat for kønsbaseret vold. Mellem 40 og 45 % anfører, at de har været udsat for seksuel chikane på arbejdspladsen. Det anslås, at syv kvinder i EU dagligt dør som ofre for kønsbaseret vold ⁽⁸⁾.

4.2 Dette fænomen har i øvrigt stor økonomisk indvirkning. Det anslås, at vold mod kvinder i de 47 medlemslande af Europarådet andrager en årlig omkostning på mindst 32 mio. euro.

4.3 Af en Eurobarometerundersøgelse fra 2011 fremgik det, at den brede offentlighed er bekendt med dette fænomen (98 % af de adspurgte), og at det forekommer i stor stil (en ud af fire kender en kvinde, der er offer for vold i hjemmet, og en ud af fem kender ophavsmanden til volden i hjemmet).

4.4 Allerede i 1980 blev det på den anden verdenskonference om kvinders juridiske og sociale forhold fastslået, at vold mod kvinder er den mest fortiede forbrydelse i verden. Tretten år efter anerkendte verdenskonferencen for menneskerettigheder i Wien kvinders rettigheder som menneskerettigheder. EU-medlemsstaterne forpligtede sig til at realisere de grundlæggende målsætninger i Beijing-handlingsplatformen fra 1995.

4.5 I sluterklæringen fra det andet topmøde for kvinder i magtstillinger (Cádiz, marts 2010 ⁽⁹⁾) konstaterede 25 ministre og en lang række politiske ledere fra hele EU, at ligestilling mellem kønnene stadigvæk ikke er en realitet, og at vold mod kvinder er et vedvarende problem og en grov krænkelse af menneskerettighederne. Det hedder i dokumentet, at sexistiske stereotyper fortsat skaber diskrimination, og det advarer om, at de yngre generationer reproducerer den sexistiske adfærd.

4.6 De europæiske institutioner har udarbejdet en række analyse- og handlingsdokumenter, som der kort redegøres for nedenfor.

⁽⁶⁾ Tyrkiet.

⁽⁷⁾ Albanien, Østrig, Spanien, Finland, Frankrig, Grækenland, Island, Luxembourg, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien, Malta, Montenegro, Norge, Portugal, Det Forenede Kongerige, Serbien, Slovakiet, Slovenien, Sverige, Tyskland og Ukraine.

⁽⁸⁾ Barometer 2011, "National Action Plan on Violence against Women in the EU", European Women's Lobby, august 2011 (www.womenlobby.org).

⁽⁹⁾ http://www.igualdad.us.es/pdf/Docuemta_Otros_Cumbre.pdf.

4.6.1 Det Europæiske Råd:

— Rådets konklusioner om udryddelse af vold mod kvinder i Den Europæiske Union (8. marts 2010), som appellerer til Kommissionen og medlemsstaterne om at fortsætte bestræbelserne for at bekæmpe vold mod kvinder og fremme aktioner til finansiering heraf.

4.6.2 Europa-Parlamentet:

— Beslutning om prioriteter og udformning af en ny politisk ramme for Unionens bekæmpelse af vold mod kvinder (2011).

— I september 2011 støttede Europa-Parlamentet beslutningen om den europæiske beskyttelsesordre for ofre for kønsbaseret vold, seksuel chikane, indespærring eller drabsforsøg. Dette var et vigtigt skridt i retning af opbygningen af et europæisk område for beskyttelse af kvinder.

4.6.3 Kommissionen:

— Kvindechartret (2009), handlingsplanen til gennemførelse af Stockholmprogrammet (2010), strategien for ligestilling mellem kvinder og mænd 2010-2015.

— Forskellige undersøgelser af vold mod kvinder for at øge kendskabet til dette problem.

— Vedtagelse den 18. maj af en pakke af forslag, der sigter på at styrke rettighederne for ofre for kriminalitet (horisontalt direktiv, der fastsætter minimumsstandards med hensyn til rettigheder, støtte og beskyttelse af ofre for kriminalitet; forordning om gensidig anerkendelse af beskyttelsesforanstaltninger i civilretlige spørgsmål).

— Finansiering af særprogrammer som Daphne III samt af europæiske organisationer, der arbejder på at bekæmpe vold mod kvinder (Den Europæiske Kvindelobby).

4.7 Derudover har medlemsstaterne – om end ikke over en bred kam – udarbejdet lovgivning med sigte på at gøre vold i hjemmet kriminel, indføre mere drastiske foranstaltninger mod gerningsmanden, klassificere vold i hjemmet som en offentlig forbrydelse osv.

4.8 Trods den fortsatte mangel på pålidelige og sammenlignelige statistiske data om vold i hjemmet på nationalt og europæisk niveau, er de kendte tal tilstrækkeligt alarmerende til, at der ikke kan være nogen tvivl om problemets omfang ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁾ Jf. rapporten "Combating honour crimes" afgivet den 8. marts 2012, Den Internationale Kvindedag, af Organisationen Surgir (non-profit-organisation med sæde i Schweiz).

4.9 Trods tallene og den strammere lovgivning er sandheden, at der i befolkningen fortsat hersker den generelle opfattelse, at vi lever i et samfund med ligestilling, hvilket kan fordreje ikke blot debatten om vold i hjemmet, men også om andre former for vold og ulighed mellem kvinder og mænd inden for lønfor-skelle, karriereforløb osv.

4.10 En form for vold, der er overset, fordi den er usynlig for omverdenen, er den psykologiske vold. Det er på tide at bringe denne tavshed til ophør og medgive, at psykologisk vold er en krænkelse af menneskerettighederne, som skal inkorporeres i lovgivningen om kønsbaseret vold.

4.11 De kvinder, der overlever psykologisk vold, og som mange gange lider af alvorlige traumer hele livet, har behov for en holistisk og tværfaglig støtte i en tryk og rehabiliterende ramme. Da de har været tvunget til at leve fuldstændigt isoleret socialt set uden konkrete beviser på voldshandlinger, frygter de, at ingen vil tro på dem. Rehabiliteringen kræver først og frem-mest, at behandlerne tror på dem.

4.12 Vold i hjemmet påvirker ikke kun det direkte offer, men berører også dem, der overværer volden eller kender til dens eksistens. Den berører især børn, hvis følelsesmæssige skrøbelighed gør dem særligt sårbare, og virkningerne kan vare hele livet.

4.13 Selv om forbrydelser i hjemmet ikke kun drejer sig om overgreb mod kvinder, er det vigtigt at finde ud af, hvorfor andre forbrydelser i hjemmet som f.eks. pædofili (som i 90 % af tilfældene begås af familiemedlemmer) betragtes som foragte-lige, mens man i forbindelse med vold i hjemmet stadig søger at se på grundene til, at gerningsmanden begår disse forbrydelser.

5. Særlige bemærkninger og handlingsforslag

5.1 Det er vigtigt at forholde sig til det grundlæggende spørgsmål om, hvorfor disse forbrydelser i mange tilfælde opfattes som socialt undskyldelige, eller hvorfor man opfatter den voldsramte kvinde som årsagen til den begåede vold. De ofte anførte kulturelle og sociale årsager fører, ud over at de er urigtige, til opretholdelsen af status quo.

5.2 Påstanden om, at vold i hjemmet beror på gammel kultur og tradition, er baseret på en forkert præmis om, at kulturen består af et statisk sæt af anskuelser og adfærd. Tvært-imod dannes og omdannes kulturen konstant. Det er netop, fordi kulturen er uensartet og indbefatter indbyrdes konkurrerende værdier, at den er i stand til at udvikle sig.

5.3 Kultur er tæt knyttet til udøvelse af magt. Normer og værdier får autoritet, når de, der forsvare dem, sidder på magten eller i indflydelsesrige stillinger.

5.4 Kvinder er også kulturelle aktører, der påvirker den kultur, de lever i. Deres deltagelse i samfundet og kulturen er vigtig for at ændre mentalitet, skik og brug, der er til skade for kvinders image og situation.

5.5 Derfor er det vigtigt at drøfte kvindernes underrepræsen-tation på forskellige magtniveauer. Så længe dette spørgsmål ikke løses ordentligt, og kvinder ikke har den økonomiske, sociale og politiske repræsentation, som deres antal og kompe-tencer tilsiger dem, vil problemet med vold mod kvinder kun vanskeligt eller meget langsomt kunne løses. Skønt de offentlige politikker mod kønsbaseret vold har en vigtig rolle at spille, er det kun kvinders paritetiske adgang til magtudøvelse, der vil kunne ændre det traditionelle billede af deres rolle i samfundet.

5.6 Kønsidentifikationsmodellerne, hvor de kvindelige dyder i århundredernes løb er blevet defineret som passivitet, efter-givenhed og underkastelse, og de maskuline dyder som aggres-sivitet, styrke og handlekraft har skabt et begreb om parforhold, som i århundreder har sat kvinderne i en underlegen og afhængig position.

5.7 Parforhold, der er baseret på identifikationsmodeller, der forudsætter, at den ene part underkaster sig den anden, er ikke længere acceptable. Derfor bør mænd og kvinder tage stilling til, hvordan de forholder sig til disse modeller. Disse overvejelser bør tage udgangspunkt i hævdelser af værdier som frihed, auto-nomi og selvrealisering.

5.8 I forbindelse med mange kvindemord⁽¹⁾ har en stor procentdel af ofre allerede anmeldt voldelige overgreb eller trusler. Dette viser, hvor vigtigt det forbyggende arbejde er. I alt for mange tilfælde blev der ikke truffet foranstaltninger, der beskyttede ofret mod gerningsmanden.

5.9 Det forbyggende arbejde kan og bør blandt andet indbe-fatte:

- terapi til gerningsmanden eller den potentielle gernings-mand. Det drejer sig ikke om at finde en undskyldning eller formildende omstændighed for den voldelige handling eller udsætte offeret for ukontrollerbare situationer, men at arbejde på årsagerne og forsøge at få gerningsmanden inden for pædagogisk rækkevidde, hvilket vil give positive resul-tater for alle
- iværksættelse af tværministerielle handlingsplaner til tidlig opsporing og forebyggelse af vold i hjemmet via et hørings- og oplysningssystem inden for undervisnings-, social og sundhedstjenesterne

⁽¹⁾ Jf. FN's definition er "kvindemord" mord på en kvinde, blot fordi hun er kvinde. Kvindemord består i konstant vold mod en kvinde i eller uden for familien, som ender med drab. De undersøgelser af kvindemord, der er gennemført i forskellige lande, viser, at det er i privatsfæren, i parforhold, at disse forbrydelser hyppigst sker.

- voksne mænd og unges deltagelse i udryddelsen af vold mod kvinder og piger
- unges deltagelse i en undervisningskampagne for en holistisk tilgang til forebyggelse og tidlig intervention og herudover formidling af mere uddannelse til de ansatte, der arbejder tæt på de unge
- opfølgning på retssager for par, der er skilt på grund af vold i hjemmet, for at beskytte kvinder i fare for indespærring og forfølgelse, som mange gange har dødelig udgang.

5.10 De specialiserede instanser for beskyttelse af ofre for vold i hjemmet bør have specialuddannet personale og tildeles ressourcer, der sikrer, at de kan gennemføre de vedtagne foranstaltninger, som ellers vil være ineffektive.

5.11 Det er meget vigtigt at skabe faciliteter med tværfaglig støtte for at lytte til og forstå kvinderne og tro på dem. I forbindelse med vold i hjemmet er der tale om et samspil mellem psykologiske, kulturelle og religiøse faktorer samt århundredgamle traditioner. Der findes ikke en enkelt årsag og problemet kan ikke kun imødegås med politi eller straf. En koordineret, tværfaglig støtte, som undgår, at kvinden udsættes for gentagen vold, er et grundlæggende element i kampen. Det er nødvendigt at give særlig opmærksomhed til kvinder med handicap og indvandrerkvinder, som er mere sårbare. Disse støttefaciliteter skal ligeledes systematisk indbefatte de indirekte voldsofre, især børn.

5.12 Det er nødvendigt at ændre det sikkerhedskoncept, der ligger alt for tæt op ad organiseret kriminalitet, terrorisme, anslag mod personer og ejendom, narkohandel og næsten aldrig forbindes med den fare, som mange kvinder løber i hjemmet eller på arbejdspladsen. Hvis man inkorporerede flere humanistiske kriterier, som først og fremmest er rettet mod forebyggelse, i sikkerheden, ville mange liv kunne reddes. De nye teknologier kan give øget beskyttelse, f.eks. de elektroniske armbånd, som forhindrer gerningsmænd på fri fod i at nærme sig deres ofre, når der er udstedt polititilhold herom.

5.13 Statistikkerne over vold i hjemmet beskriver ikke fænomenet nøjagtigt, og derfor er det ikke muligt at redegøre for problemets reelle omfang. Derfor haster det med at gøre kriterierne for anmeldelse af vold i hjemmet ensartede, så dataene er sammenlignelige på europæisk plan.

5.14 Regeringerne bør også finansielt fremme og støtte civilorganisationernes arbejde (kvindeorganisationer, menneskerettighedsorganisationer, fagforeninger osv.) uden at give efter for fristelsen til at kontrollere dem eller begrænse deres autonomi.

5.15 Et særlig vigtigt område er uddannelse. Uddannelse kan såvel bevare diskriminerende modeller og adfærdsformer for evigt som spille en rolle for mentalitetsændringen og individuelle og kollektive holdninger. Skolen bør give en ikke-sexistisk fælles undervisning af piger og drenge baseret på lige rettigheder og muligheder, som sigter på en almen dannelse af personen uden for de herskende kønsstereotyper og -roller, og som afviser enhver form for forskelsbehandling, der gør kvinderne til ofre. Skolen kan være et redskab til at afmontere det stereotyp billede af mænds og kvinders rolle, som almindeligvis også ses i medierne. Skolen kan være et fremragende observatorium for kønsbaseret vold.

5.16 Hvis skolen skal spille denne positive rolle, er det afgørende, at lærernes grund- og efteruddannelse indbefatter kønsbaseret vold, herunder vold i hjemmet. Det bør være en konstant og fast praksis regelmæssigt at revidere pensum og bøgerne for én gang for alle at fjerne enhver form for sexistisk sprogbrug.

5.17 Et andet område af afgørende betydning er sundhedssektoren. Dette at placere kvinder og unge centralt i sundhedsstrategien kan styrke det standpunkt, at vold mod kvinder i hjemmet er en risikovariabel og ikke et isoleret problem.

5.18 Det er nødvendigt regelmæssigt og systematisk at revidere procedurerne for anmeldelse og underretning og undgå metoder, der indebærer en bureaukratisk byrde for sagsbehandlerne, og som hverken er fleksible eller bæredygtige. Disse procedurer skal give mulighed for at registrere sundhedsproblemet som en risikovariabel (f.eks. i familieplanlægnings- eller graviditetskonsultationer), og der skal klart sondres mellem behov i byerne og på landet.

5.19 I alle sektorer, der beskæftiger sig med kønsbaseret vold, er det nødvendigt at sikre, at informationskampagner og uddannelsesinitiativ er effektive og svarer til virkelighedens verden, tildeles de nødvendige midler og ressourcer, og at man regelmæssigt kortlægger problemet for at sikre, at oplysningerne svarer til virkeligheden.

5.20 Angående oplysningskampagner og uddannelse er det vigtigt at sondre mellem oplysning (rettet mod det personale, der arbejder i institutionen), uddannelse (til alle, der er i kontakt med ofrene, og som kan bidrage til at opspore problemet) og specifik udannelse (som alle, der bistår ofrene, skal have). Der bør gives særlig opmærksomhed til uddannelse af politibetjente og dommere på grund af den rolle, de spiller i forbindelse med indgivelsen af klagen og dommen over gerningsmanden. Deres indsats kan bidrage til at gøre et traume til et nyt håb. Det er også nødvendigt at sørge for, at fængselsinstitutioner udvikler

interne programmer om kønsbaseret vold i hjemmet for kvinder, der har været udsat for vold, og for voldsmændene, således at der opstår større bevidsthed om problemet blandt fængselspersonalet i alle EU-medlemsstater.

5.21 Endelig vil anskuelsen af vold mod kvinder i hjemmet som et menneskerettighedsspørgsmål øge staternes ansvar for forebyggelse, udryddelse og straffeforanstaltninger over for denne form for vold samt pligten til at stå til ansvar for, hvordan de lever op til denne forpligtelse.

5.22 Når kønsbaseret vold knyttes til menneskerettighederne åbnes der for en lang række mekanismer til at holde staterne

ansvarlige på internationalt og regionalt niveau, gående fra menneskerettighedstraktater, internationale straffedomstole til den regionale europæiske menneskerettighedsordning (den europæiske menneskerettighedsdomstol under Europarådet).

5.23 Når vold mod kvinder anskues som et menneskerettighedsspørgsmål, bringes vi til at give et holistisk og tværsektorielt svar, som øger menneskerettighedsdimensionen i det arbejde, der udføres i alle sektorer. Det forpligter os til at konsolidere og fremskynde initiativerne på alle områder, således at vi forebygger og udrydder vold mod kvinder, herunder også ved domstolene, på sundhedsområdet, i politikkerne for lokal og regional udvikling, inden for humanitær bistand osv.

Bruxelles, den 18. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om civilsamfundets rolle i bekæmpelsen af korruption i det sydlige Middelhavsområde (initiativudtalelse)

(2012/C 351/06)

Ordfører: **Juan MORENO PRECIADO**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 19. januar 2012 i henhold til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, på eget initiativ at udarbejde en udtalelse om:

»Civilsamfundets rolle i bekæmpelsen af korruption i det sydlige Middelhavsområde«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som vedtog sin udtalelse den 5. september 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 19. september, følgende udtalelse med 149 stemmer for, 1 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Korruption er et verdensomspændende problem, som er til stor skade for borgerne. I de sydlige Middelhavslande har korruptionen været en af de faktorer, der har udløst de nylige oprør, det såkaldte "arabiske forår", og civilsamfundet, der været den egentlige drivkraft bag oprørene, har opfordret til en fordømmelse af korruptionen.

1.2 I mange lande er bekæmpelsen af korruption en af de største udfordringer og samtidig et barometer for gennemsigtighed og kvalitet i den nye forvaltning i rets- og regeringsinstitutionerne og i de offentlige serviceydelser.

1.3 Den lovgivning og de organer, der i visse lande er etableret til bekæmpelse af korruption, bør udvides og styrkes. Det er afgørende vigtigt for den offentlige kontrol med forvaltnings-systemerne, at der findes repræsentative og uafhængige civile og sociale organisationer.

1.4 De demokratiske politiske forandringer fører til positive reformer, som bør udvides. Ud over at indføre institutionelle reformer bør korruption bekæmpes inden for de offentlige serviceydelser, herunder transport og offentlige anlægsarbejder, uddannelse, sundhed og fængelsvæsen. Det må undgås, at ressourcerne udelukkende anvendes på fremme af sikkerheden på bekostning af korruptionsbekæmpelsen.

1.5 Den europæiske naboskabspolitik (ENP) forpligter EU til at graduere forbindelserne med nabolandene efter, om demokratiske principper effektivt overholdes. EØSU opfordrer EU til at sikre, at handlingsplanerne er i overensstemmelse med disse retningslinjer. EU og dets medlemsstater bør statuere et etisk eksempel i korruptionsbekæmpelsen både på hjemmefronten og i forbindelserne med partnerlandene.

1.6 EØSU opfordrer EU til navnlig at forpligte sig til at kræve af sine partnere, at de respekterer den ideologiske og

religiøse mangfoldighed, pressefriheden, retsvæsenets uafhængighed, lige muligheder for mænd og kvinder og foreningsfriheden.

1.7 EØSU opfordrer til overholdelse af naboskabspolitikens prioriteter, når det gælder samarbejde om migrations-, asyl- og visumpolitik og om foranstaltninger til bekæmpelse af terrorisme, organiseret kriminalitet, narkotika- og våbenhandel, hvidvaskning af penge samt finansielle og økonomiske forbrydelser. Handlingsplanerne bør støtte reformer af retsvæsenet og straffesystemet samt politisamarbejde og retligt samarbejde.

1.8 EØSU anser det endvidere for en prioritet, at Euro-Middelhavslandene reelt overholder ILO's grundlæggende konventioner, hvori det fastlægges, hvad der forstås ved ordentligt arbejde.

1.9 EØSU vil fortsætte med at støtte civilsamfundsorganisationer i de sydlige Middelhavslande og anser det for nødvendigt, at partnerlandenes regeringer med støtte fra EU gennemfører uddannelsesprogrammer for at fremme skabelsen og styrkelsen af civilsamfundsorganisationer. Det er især nødvendigt at støtte den sociale dialog mellem arbejdsgivere og arbejdstagere og samtidig fremme kvindernes rolle i det økonomiske liv og erhvervslivet.

2. Korruption – en hindring for udvikling og retfærdighed

2.1 Denne udtalelse sætter fokus på de sydlige Middelhavslande, men det må påpeges, at politisk og administrativ korruption foregår på alle kontinenter (også i EU-landene) som dokumenteret af en række anerkendte agenturer og organisationer og bekræftet dagligt i medierne.

2.2 EØSU kan og bør yde civilsamfundsorganisationerne i de sydlige Middelhavslande støtte og solidaritet i deres nuværende konsolideringsfase. Endvidere bør EU ved hjælp af sine bilaterale

associeringsmekanismer, naboskabsinstrumenterne og Middelhavsunionens instrumenter bidrage effektivt til at sikre den praktiske gennemførelse af de demokratiske principper, der blev fastlagt i Barcelonaerklæringen fra 1995.

2.3 Arbejdsmarkedets parter og civilsamfundets organisationer i Middelhavsområdet kan spille en afgørende rolle med hensyn til at sikre, at gennemsigtighed og god forvaltningspraksis bliver kendetegnende for den nye demokratiske epoke.

2.4 Korruption, forstået som ulovlig eller usikker forvaltningspraksis eller forvaltningsmisbrug på det lokale, regionale og nationale niveau, har udviklet sig i bestemte lande, især i de lande, hvor fattigdommen er højest, men korruptionen er mest markant i lande med diktatoriske regimer.

2.4.1 Den regerende elites akkumulering af økonomiske privilegier, nepotisme, bestikkelse, direkte tilegnelse af statens ejendom og flytning heraf til private investeringer eller konti er nogle af de misbrug, som igennem årtier har præget den politiske styring hos de diktatorer, der for nyligt er blevet omstyrtet, samt andre ledere, der stadig er ved magten.

Sammen med systemisk korruption, som er det primære fokus for denne udtalelse, har der i de sydlige Middelhavslande udviklet sig korrupt praksis i visse private sektorer eller sektorer, der styres af en gruppe personer. Visse elementer af denne praksis hører ind under almindelig kriminalitet såsom mafianetværk, som med udgangspunkt i korruption og vold ofte opbygger et parallelsamfund til det institutionaliserede samfund.

2.4.2 Korruption er meget udbredt globalt, hvilket den årlige undersøgelse fra Transparency International (TI) ⁽¹⁾ viser. Undersøgelsen gav 183 lande karakter mellem 0 (yderst korrupt) og 10 (meget gennemsigtigt), og flere end to tredjedele af de bedømte lande opnåede en karakter på under 5. Landene i Nordafrika ligger i den nederste del af de midterste lande eller lavt på listen.

2.5 Virkningen af antikorrupsionslove, som er blevet gennemført i visse lande, hæmmes af tilstedeværelsen af bestikkelse og politisk kontrol. Det er for tidligt at vurdere effekten af de seneste politiske omvæltninger, men den har dog vist sig i nogle tilfælde.

2.6 Problemet med korruption i det offentlige i de pågældende lande breder sig til andre af livets områder, både offentlige og private, hvilket medfører en nedgang i borgernes livskvalitet, tab af rettigheder, diskrimination af grupper og mistede ressourcer på grund af bestikkelse eller nægtelse af den retmæssige adgang til beskæftigelse, oplysninger eller repræsentation.

2.7 Desuden ser man i den offentlige sektor en manglende gennemsigtighed i forbindelse med de offentlige midler fra

forvaltningerne og de politiske partiers side, uigennemsigtige virksomhedsregnskaber, forhindringer for mediernes overvågningsrolle samt bestikkelse af personale i retsplejen eller forvaltningerne.

2.7.1 FN's Kontor for Narkotikakontrol og Kriminalitetsbekæmpelse (UNODC) har påpeget, at de manglende ressourcer i retsplejen (samt misbrug og underslæb) er en negativ faktor, som forhindrer, at indsatte i fængsler kan leve i værdighed, samt bidrager til stigende kriminalitet.

3. Korruption: et generelt problem i de sydlige Middelhavslande

3.1 I de sydlige Middelhavslande er korruption blevet normen, og visse korrupte handlinger finder sted næsten helt åbenlyst og uden frygt for retsforfølgning. Korruption påvirker hele samfundet, herunder den økonomiske og sociale sfære, og har vundet indpas og er blevet rodfæstet i vaner og traditioner.

3.2 Befolkningen i de sydlige Middelhavslande har en meget klar opfattelse af, at der finder korruption sted, ifølge undersøgelser fra flere ngo'er.

3.2.1 Der finder tre typer af korruption sted, som identificeres ud fra befolkningens afstandtagen:

- a) handlinger, som hele befolkningen finder forkastelige;
- b) handlinger, som kun en del af befolkningen finder forkastelige;
- c) handlinger, som generelt tolereres af befolkningen.

3.2.2 Blandt de mest korrupte grupper finder man først og fremmest offentligt ansatte og politikere.

3.2.3 Sundhedssektoren er et af de områder, hvor befolkningen oftest tyer til korruption, da de tit står over for et dilemma om enten at betale eller ikke få den nødvendige behandling på trods af, at der er tale om en offentlig tjenesteydelse.

3.2.4 Inden for retsvæsenet, som er livsvigtig for samfundet og for økonomien, påvirker korruption både landets egen befolkning og udenlandske investorer. I mange lande fungerer korruption i retsvæsenet som en stopklods for direkte udenlandske investeringer.

3.2.5 Det offentlige embede er et arnested for korruption. Man finder nye måder at give folk, der ikke har de nødvendige kvalifikationer til at klare sig igennem de sædvanlige adgangsprocedurer, adgang til stillinger i de offentlige forvaltninger.

⁽¹⁾ 2011-indeks for iagttaget korruption, offentliggjort i 2011.

3.3 Andre typer korruption

3.3.1 "Lejlighedskorruption", som finder sted i forbindelse med den ydelse, man vil opnå. Der er tale om korruption fra brugerens side, som kan være både en fysisk eller juridisk person, som er nødsaget til at betale for at få adgang til en ydelse. "Småkorruption", der i nogle tilfælde tolereres, er også meget skadeligt for samfundet

3.3.2 "Massiv korruption": korruption, der ikke er formaliseret. Brugere ved, at gaver og visse tjenester kan skabe kontakt samt adgang til en ydelse.

3.3.3 "Institutionaliseret korruption": der er her tale om en umættet, vedvarende korruption, som er kendt af stort set hele befolkningen. Brugeren ved, hvad der foregår, og kender i forvejen prisen, som man skal betale for at få adgang til en ydelse.

3.3.4 "Forhandlingskorruption": finder sted på visse juridiske og økonomiske områder, f.eks. i forbindelse med offentlige indkøb eller i uformelle forhandlinger om skatteforhold.

3.3.5 "Korruption ved fait accompli": iværksættere er ofte ofre for denne type korruption. Når de når til et vis punkt i gennemførelsen af deres projekt, er de nødsaget til at betale, for at projektet kan fortsætte. Udenlandske investorer møder også denne type korruption, hvor de er nødt til at betale eller i visse tilfælde ansætte en lokal "samarbejdspartner", hvis virksomheden skal kunne fortsætte.

3.3.6 Virksomhedsledere mener, at korruption er en af de største forhindringer for erhvervslivet i det sydlige Middelhavsområde. I adskillige lande deltager kun få meget virksomheder i offentlige licitationsrunder, selv om der er en betydelig offentlig efterspørgsel. De fleste virksomheder er af den overbevisning, at resultatet af licitationerne er bestemt på forhånd.

3.3.7 "Korruption i form af modydelser": der er ikke tale om korruption, hvor der er penge involveret, men en form for korruption, hvor der sker betales med en ydelse eller et privilegium.

3.3.8 "Hierarkisk korruption": visse tjenester har en pyramideformet korruptionsstruktur. Hvert trin af den hierarkiske pyramide, fra bunden og opad, tager sin bid af kagen, og dermed stiger prisen løbende op igennem hierarkiet til toppen af pyramiden. I denne type tjenester er stillinger normalt til salg for en pris, der bestemmes af, hvor stor en del af kagen der er tale om.

3.3.9 "Mellemlangsigtet og langsigtet planlagt korruption": en slags særlig udtænkt korruptionsvirksomhed. I et land kan en person udpeges til en stilling på højt eller meget højt niveau for at udarbejde en personlig berigelsesplan med udgangspunkt i korruption. Planen udføres ved hjælp af underslæb af offentlige midler udelukkende til gavn for en person eller gruppe.

3.3.10 "Partipolitisk korruption": i forbindelse med valg købes der stemmer i mange lande. For mange mennesker, særligt i lavindkomstområder, er valgkampen et godt tidspunkt til at tjene penge.

3.3.11 Korruption findes også i den private sektor: når det handler om korruption, er der tendens til udelukkende at se på den offentlige sektor. Men korruption er også til stede i den private sektor. For eksempel på klinikker, hvor visse ydelser fra personalet kompenseres økonomisk, alt afhængigt af det pågældende personales ansvarsniveau. I private virksomheder finder der korruption sted i forbindelse med rekruttering.

3.4 De sydlige Middelhavslande forholder sig ikke passivt i bekæmpelsen af korruption:

— man er bevidst om, at korruption ikke er et nødvendigt onde, og at der findes lande og systemer i verden, der lever uden;

— der begynder at sammenslutninger op, som ikke blot bringer korruption frem i lyset, men som også forklarer borgerne, at fænomenet har en økonomisk og social slagside;

— flere lande er begyndt at vedtage ny lovgivning, som tager bekæmpelse af korruption i betragtning;

— befolkningerne er mere og mere bevidste om, at det er nødvendigt at udvikle retsstaten, som er dybt nødvendig i bekæmpelsen af korruption og særrettigheder;

— flere folkevalgte politikere, herunder repræsentanter for minoriteter, er kommet på banen og har bragt bekæmpelse af korruption på dagsordenen;

— der er blevet givet straffe af stor signalværdi til visse ledere, som har benyttet sig af korruption;

— i flere lande er der blevet etableret mekanismer til bekæmpelse af korruption.

4. Korruption: afføder civil opstand og er en udfordring for den arabiske demokratiseringsproces

4.1 Det Arabiske Forår blev af konferencen af stater under FN-konventionen om bekæmpelse af korruption (Marrakesh, den 24.-28. oktober 2011) betragtet som en eftertrykkelig afvisning af korruption og et råb om integritet og demokrati.

4.2 Demokratiseringsbølgen er endnu ikke nået til alle de arabiske lande, ej heller er den blevet konsolideret i lande, hvor der er sket en omvæltning af regeringsmagten. Men den hurtige indførelse af politisk pluralisme har afkræftet den vestlige fordom om, at arabere ikke ønsker demokrati, eller at de ikke er klar til at gennemføre det. Civilsamfundene er involveret i næsten alle landene og deltager i overgangsprocesserne eller kræver, at der begynder at ske ændringer.

4.3 På trods af den arabiske verdens størrelse og forskellighed, har sproglige, politiske og kulturelle fællestræk fremmet udbredelsen af den demokratiseringsbevægelse, der begyndte i Tunesien i slutningen af 2010 og med det samme bredte sig i Egypten, til hele regionen.

4.4 Disse ændringsprocesser har ikke taget samme form og har heller ikke medført de samme effekter. I en række lande er der gennemført parlamentsvalg for første gang og dannet regeringer baseret på folkets vilje, hvilket har ført til gennemgribende politiske forandringer. I andre lande har fredelige protester medført vigtige politiske reformer, dog uden omvæltning af styret. I Syrien fortsætter det diktatoriske regime med at undertrykke modstandere med vold, hvilket medfører utallige ofre blandt befolkningen.

4.5 Samtidig forsøger civilsamfundsorganisationerne, som har været de stærkeste kræfter bag protesterne, at omorganisere sig og udnytte de nye muligheder og løfter om forandring.

4.5.1 I Libyen, hvor det politiske system er undergået en total forandring, har man f.eks. etableret organisationer såsom sammenslutningen af arbejdstagere i det fri Libyen, som er et uafhængigt fagforbund, der har erstattet den officielle fagforeningsstruktur under Gaddafi-regimet. På lignende vis er ETUF's fagforeningsmonopol i Egypten blevet brudt med dannelsen af nye forbund såsom EFITU og EDLC.

4.6 Inden demokratiseringsbevægelserne brød frem, havde EØSU påpeget, at foreningsfriheden i de sydlige Middelhavslande ikke var garanteret, og at civilsamfundet havde svære betingelser på grund af politiske og administrative forhindringer.

4.6.1 Det er afgørende at sikre, at man fjerner de tidligere modsætninger mellem ratificering af internationale aftaler, som regeringerne har underskrevet, og national lovgivning, som i praksis begrænser eller hæmmer dem.

5. Arbejdsmarkedets parter og civilsamfundets fælles rolle i demokratiseringsprocesserne og i systemerne, der kæmper mod korruption

5.1 Slutklæringen fra Euro-Middelhavstopmødet for økonomiske og sociale råd og lignende institutioner (Istanbul, 16.-18. november 2011) påpegede behovet for at fremme og konsolidere den demokratiske overgangsproces i de sydlige

Middelhavslande ved hjælp af etablering af regeringsinstitutioner, konstituering af uafhængige retslige instanser og støtte til mediefriheden samt en vedvarende indsats for at bekæmpe korruption.

5.2 Dette bør være enden på hindringer for etablering af sammenslutninger og frem for alt den korrupte praksis med at udpege personer, der er tæt på magthaverne, til ledelsen af sammenslutninger med henblik på at udvande deres repræsentative rolle.

5.3 Det er af afgørende betydning at fremme kollektive forhandlinger inden for den sociale dialog mellem arbejdsgivere og arbejdstagere.

Den egentlige gennemførelse af ILO's konventioner om anstændigt arbejde er endnu ikke konsolideret, men blot ratificeret (som dog er vigtig). Disse konventioner bør være en del af regeringernes forpligtelser og aftaler med arbejdstagere og arbejdsivere.

5.4 For at viderebringe de fælles forslag fra den uafhængige og repræsentative fagbevægelse er der et stort behov for rådgivende organer af den type, der allerede findes i flere lande.

5.5 I en række lande er der oprettet institutionelle kanaler til bekæmpelse af korruption som f.eks. Marokkos centrale instans for korruptionsbekæmpelse. Denne instans, som blev oprettet i 2007, inddrager civilsamfundet. Organisationer for forbrugere, brugere, landmænd, arbejdsivere og kvinder samt fagforeninger og andre berørte sektorer og grupper bør også inddrages i det arbejde, der udføres af organer for overvågning af sundhed, priser, vandforvaltning, indvandring, sociale tjenesteydelser, etc.

5.6 Overordnet set spiller de sociale og civile aktører (fagforeninger, arbejdsivere, foreninger, ngo'er) en afgørende rolle, især når der er tale om uafhængige organisationer, som i mange tilfælde stadig befinder sig i opstartsfasen.

5.7 I bekæmpelsen af korruption er arbejdsmarkedets parter rolle⁽²⁾ desuden forskellig fra land til land. De inddrages i forskellig grad i de sydlige Middelhavslande.

5.8 I visse lande har man udarbejdet oplysnings- og sensibiliseringsprogrammer. Derfor er det nu nødvendigt at støtte og fremme omfattende programmer, der kan styrke korruptionsbekæmpelsen.

Bruxelles, den 19. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁾ Inden for rammerne af forummet for social dialog findes der en principaftale om en kampagne med titlen "Arbejdsmarkedets parter mod korruption og for god forvaltning".

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om ansvarlig brug af sociale netværk og forebyggelse af problemer desangående (initiativudtalelse)

(2012/C 351/07)

Ordfører: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 19. januar 2012 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, på eget initiativ at udarbejde en udtalelse om:

Ansvarlig brug af sociale netværk og forebyggelse af problemer desangående.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, som vedtog sin udtalelse den 6. september 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 19. september, følgende udtalelse med 173 stemmer for, 1 imod og 6 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Som følge af de sociale netværks betydning på både individuelt og kollektivt niveau samt den udvikling, der vil ske, og de konsekvenser, netværkene vil få i fremtiden, bør EU's institutioner overveje hurtigst muligt at vedtage overnationale bindende såvel som ikke-bindende foranstaltninger, der fører til selvregulering eller – endnu bedre – samregulering, i tråd med "Den digitale dagsorden". Formålet er at fremme ansvarlig og intelligent brug af disse netværk i et dynamisk indre marked og forebygge problemer forbundet med de iboende risici. Efter EØSU's opfattelse ville det være ideelt, hvis man havde lovgivningsmodeller, som ville resultere i en global regulering, men så længe dette ikke er muligt, bør der findes en løsning på EU-niveau.

1.2 Såfremt der vedtages regler, som fører til selvregulering eller samregulering, bør de altid være midlertidige, og deres anvendelse bør evalueres med regelmæssige mellemrum. I tilfælde af at de ikke anvendes, bør der vedtages bindende regler.

1.3 Helt konkret opfordrer EØSU Kommissionen til i forbindelse med fremme af digitale kompetencer at gennemføre bevidstgørelseskampagner og tilbyde uddannelse, der navnlig er rettet mod de mest sårbare befolkningsgrupper, for at forebygge og afhjælpe uønskede virkninger af uhensigtsmæssig brug af de sociale netværk. Ligeledes bør der udvikles særlige uddannelsesinitiativer vedrørende forældreopsyn og -mægling med henblik på at styrke hjælpetjenesterne til indberetning af ulovligt onlineindhold ("hotlines"), således at disse også kan tage sig af uhensigtsmæssig brug af de sociale netværk.

1.4 Hvis man skal have glæde af disse initiativer, kræver det desuden, at tjenesteudbydere udbreder god praksis i forhold til at opfylde deres forpligtelser, at der føres tilsyn med reklamer samt at man overvåger helt unge brugeres adgang til disse netværk, hvilket samlet set kan bidrage til at udrydde det negative billede af de sociale netværk og sætte fokus på deres potentielle muligheder og synergier. Der kan også være tale om

afhængighed af sociale netværk. Brugere må oplyses herom og forældre til de helt unge, som løber den største risiko for afhængighed, må advares herom.

1.5 Det er nødvendigt at forsvare retten til privatlivets fred mod indgreb i forbindelse med arbejdsforhold og anvendelse af nye teknologier, ikke mindst sociale netværk, og dette område bør reguleres i samarbejde med arbejdsmarkedets parter i de relevante aftaler.

1.6 Når det kommer til stykket håber EØSU som tidligere nævnt ⁽¹⁾, at der udsendes en EU-kodeks over onlinerettigheder, der sammenfatter internetbrugernes eksisterende rettigheder i EU på en klar og lettilgængelig måde, og hvori der sættes fokus på fremme af ansvarlig brug af netværkene, forebyggelse af problemer forbundet hermed og udryddelse af praksis, der kan opfattes som illoyal eller skadelig, navnlig når det drejer sig om kontekstuel reklame.

2. Indledning

2.1 Denne initiativudtalelse har et tredobbelt mål:

- a) at bygge videre på tidligere undersøgelser, meddelelser (Meddelelse om fremtidens sociale netværk og internet (SEC(2008) 2507) (SEC(2008) 2516) (foreligger ikke på dansk) og udtalelser ⁽²⁾)
- b) at gøre aftalen om selvregulering, *Safer Social Networking principles for the EU* (10. februar 2009), gældende
- c) at foreslå foranstaltninger, der skal iværksættes inden for rammerne af den *digitale dagsorden for Europa* (COM(2010) 245 final/2).

⁽¹⁾ EUT C 318 af 29.10.2011, s. 9-18.

⁽²⁾ EUT C 128 af 18.5.2010, s. 69-73.

2.2 Den fremgang, som det digitale samfund overordnet set har oplevet de senere år, og ikke mindst de virtuelle grupper stadig stigende popularitet har sat fokus på behovet for at vedtage politikker til fremme af ansvarlig brug af sociale netværk samt forebyggelse af og beskyttelse mod de risici og problemer, der er forbundet hermed.

2.3 Udviklingen lader sig ikke bremse, og eftersom de sociale netværk bliver stadig mere populære, er det nødvendigt konstant at revidere konceptet og dermed også den måde, hvorpå det gribes an. Det er ikke desto mindre muligt at indkredse en række grundlæggende og principielle forhold, som karakteriserer disse netværk, således at man kan fastlægge de relevante indsatsområder.

2.4 Vi kan således fastslå, at sociale netværk er frivillige, sociale interaktionsformer i en kompleks sammenhæng, som ernærer sig ved dynamisk udveksling i et åbent system kendetegnet ved positiv feedback.

2.5 Som følge af mangfoldigheden af forskellige netværk og anvendelsesformer samt af brugerprofiler og indhold er der derfor tale om en proces i udvikling, som medfører, at man må fastslå præcist, hvordan de fungerer. Derfor ville det være en god idé, hvis man med jævne mellemrum undersøgte dette tillige med brugernes medlemskab af en eller flere specifikke netværk. Dette kunne desuden tjene som rettesnor for fastlæggelse af teknologineutrale regler, der er nødvendige, hvis man skal lede udviklingen på dette område i den rigtige retning.

2.6 Desuden vil de foranstaltninger, som foreslås i denne udtalelse, bidrage til at opfylde Europa 2020-strategiens mål om intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst (COM(2010) 2020 final). I fænomenet sociale netværk indgår dermed også vidensamfundet og *crowdsourcing*, fremme af mere aktive og ansvarlige brugere og et effektivt virtuelt marked samt bestræbelser på samarbejde og social integration.

2.7 Det er imidlertid nødvendigt ikke blot at forbedre infrastrukturen for at sikre hurtig og sikker adgang, hvor ingen forskelsbehandles eller udelukkes, gennem fremme af ansvarligt digitalt medborgerskab. Derudover bør borgerne også sikres en effektiv udøvelse af de af deres rettigheder, der er relevante i den digitale verden (ytrings- og informationsfrihed, beskyttelse af personoplysninger og privatlivets fred, krav om transparens og adgang til telefon- og internettjenester af en fastlagt minimumskvalitet) (COM(2010) 245 final/2).

2.8 Privatlivets fred er et afgørende element i forbindelse med brug af de sociale netværk. EØSU har allerede udtalt sig om forslaget til en forordning om beskyttelse af personoplysninger og går utvetydigt ind for "retten til at blive glemt" og for, at man holder fast i "privacy by default" ("indbygget databeskyttelse"), dvs. at samtykke ikke kan gives stiltiende, men altid skal ske udtrykkeligt og tydeligt.

2.9 Internetsøgemaskiner bør fastsætte automatiske standarder for sikkerhed og beskyttelse af privatlivets fred for at undgå indeksering af brugernes profiler og sikre, at særligt følsomme oplysninger beskyttes.

2.10 Desuden bør der ske en bedre forvaltning af markedet i denne sektor, hvor tjenesteudbydere i højere grad inddrages og samtidig skal efterleve konkrete og bindende foranstaltninger i forbindelse med deres aktiviteter, blandt andet for så vidt angår kontrol af reklame, anvendelse af eksisterende oplysninger og skabelse af dermed forbundne markedsnicher (f.eks. forsikringer til dækning af risici forbundet med brugerne af de sociale netværks rettigheder).

2.11 Ikke desto mindre bør brugerne som led i ansvarsdelingen efterleve de relevante institutioners anvisninger og retningslinjer med henblik på intelligent og ansvarlig brug af de sociale netværk ("*brugernes sociale ansvar*"), således at de disponible ressourcer optimeres, og fordelene ved udbredelsen af information og gennemsigtighed i et samarbejde, som fremmer læring og multikulturel berigelse, udnyttes i en grad, som overstiger målene for de enkelte netværk. Selv om retsgyldigheden ind imellem bygger på den fejlagtige antagelse, at brugerne er tilstrækkeligt oplyste og informerede, viser statistikkerne rent faktisk, at ikke en gang én ud af 1.000 brugere læser betingelserne.

3. De sociale netværks nuværende dynamik

3.1 De sociale netværk har oplevet en hurtig udvikling de seneste to år, hvilket har medført en spektakulær stigning i antallet af brugere. I 2010 nærmede det totale antal brugere i hele verden sig efter sigende 1 milliard med en stigning på 23 % i forhold til året før. Der var mestendels tale om unge. Oplysninger om antallet af brugere af sociale netværk i forskellige lande kan findes på særlige verdenskort over sociale netværk.

3.2 Andelen af unge, som benytter sig af sociale netværk, er langt større, end når det gælder andre aldersgrupper. Ifølge data fra Eurostat benyttede fire femtedele af internetbrugerne i Europa mellem 16 og 24 år i 2010 internettet til dette formål. I sammenligning er andelen af personer mellem 25 og 54 år, der anvender de sociale netværk, to femtedele, og mindre end en femtedel af de personer, som er mellem 55 og 74 år, benytter sig af disse netværk (jf. Kommissionens undersøgelse "*Risk and Safety*"). EØSU er i den forbindelse ved at udarbejde en udtalelse om reklame rettet mod børn.

3.3 De muligheder, som de sociale netværk tilbyder brugerne, er meget forskelligartede. Via et socialt netværk er det muligt at kommunikere med venner og familie, som befinder sig langt borte, møde nye venner, udveksle multimedieinformation, fremme arbejdsrelationer, præsentere projekter, knytte personlige og faglige kontakter, give udtryk for eller forsvare bestemte idéer eller sager osv. Disse muligheder er blevet endnu større på områder såsom billedtransmission, computergrafik og videoer takket være de nyeste sociale netværk som Instagram, Pinterest og Tumblr, der allerede har flere brugere end YouTube, LinkedIn og Google+.

3.4 Brugere sætter imidlertid frem for alt pris på umiddelbart at kunne dele forskellige former for indhold med et stort antal andre brugere, navnlig dem som de kender fra miljøer uden for de sociale netværk (familie, venner, bekendte), selv om de i et vist omfang også anvender de sociale netværk på internettet til at lære nye mennesker at kende.

3.5 Som en ny model for relationer er der en række positive aspekter forbundet med udviklingen af de sociale netværk. Det gælder navnlig deres bidrag til ⁽³⁾:

- sikring af, at ytringsfriheden kan udøves i bestemte sociale og politiske situationer
- oprettelse og sammenkobling af gruppefællesskaber online
- mulighed for at (gen)finde venner og familiemedlemmer og for at kommunikere indbyrdes
- afværgelse af faresituationer for børn og unge og muligheden for, at de kan bede om hjælp via disse netsteder
- fremme af varer og tjenesteydelser og udbredelse af elektronisk handel
- ligeledes skal der tages hensyn til, at de sociale netværk nu også fremmer mobiliteten.

3.6 De sociale netværks nytteværdi stiger, og deres anvendelsesområde udvides hele tiden i takt med brugernes forskellige begrundelser for at anvende dem, for eksempel med henblik på kommunikation med familie og andre, udveksling af informationer af kommerciel og underholdningsmæssig art, interesser og fritid, personlige og følelsesmæssige relationer, adgang til viden og læring, arbejdsmæssigt og fagligt miljø, borgerdeltagelse og frivilligt arbejde, diskussion af holdninger og idéer osv.

3.7 Man skal huske på, at "virtuelle fællesskaber på internettet fremstår og opfattes som rum, der svarer til steder i den virkelige verden, hvor det ikke er brugerne, som fastlægger spillereglerne. Når man registrerer sig, underlægger man sig en række aftalemæssige regler, som er fastsat af serviceudbyderen, selv om det for brugeren giver sig udseende af at være ganske gratis. Det er imidlertid ikke tilfældet, for der er faktisk tale om en handel: vi giver adgang til vores personlige oplysninger. Når vi registrerer os i et socialt netværk, plejer vi ikke at kontrollere de juridiske oplysninger. Vi er ikke klar over, hvad der kan ske med vores personlige oplysninger, eller hvordan omgivelserne er konfigureret, hvem der har adgang til vores oplysninger, og til hvilke formål vi risikerer, at de vil blive anvendt" (*El Derecho Fundamental a la Protección de Datos: Guía del Ciudadano* ("Den grundlæggende ret til databeskyttelse: Borgerhåndbog"). Agencia Española de Protección de Datos (den spanske databeskyttelsesmyndighed), januar 2011 (<https://www.agpd.es/portalwebAGPD/index-ides-idphp.php>)).

3.8 Brugere af de sociale netværk føler imidlertid, at disse virtuelle rum tilhører dem; at det er dem, som skaber dem og kontrollerer deres indhold og tilhørende oplysninger. Den følelse af ejerskab og frihed, som disse netværk giver deres brugere, kan i mange tilfælde forhindre dem i at forstå, at det

er andre, som bestemmer spillereglerne og kontrollerer dem, og som derfor har den egentlige magt over sitet og alt dets indhold, og som følgelig fastlægger de begrænsninger, de finder passende (bl.a. brugerens alder, hvilket dog ikke i praksis forhindrer adgang).

3.9 Samtidig forsøger man at få en aftale i stand om etiske kodekser, som sikrer, at de sociale netværk anvendes hensigtsmæssigt og i overensstemmelse med de anførte mål, enten via frivillig selvregulering eller samregulering på området med henblik på at kontrollere aktiviteterne.

3.10 Dette forhindrer dog ikke, at brugere af de sociale netværk udsættes for forskellige risici som følge af anvendelsen af disse netværk. Nogle af disse risici er de samme, som forekommer på internettet, og deles også af andre applikationer. Selv om de også er til stede i forbindelse med anden anvendelse af internettet, forstærkes de særlige problemer, der er forbundet med de sociale netværk, imidlertid i høj grad som følge af aspekter som f.eks. at der sker akkumulering af oplysninger hidrørende fra millioner af borgere, at netværkene især anvendes af unge, som ikke har modtaget nogen form for forudgående uddannelse i intelligent og ansvarlig brug af de sociale netværk endsige er blevet advaret mod de iboende farer (hverken forældre eller undervisere kan i reglen fastlægge regler for hensigtsmæssig anvendelse baseret på egen viden eller erfaringer), at der desuden er manglende kendskab til de problemer og udfordringer, som ledsager en så ny og svimlende udvikling, som de sociale netværk har gennemgået, og som underkaster internetbrugere vilkår, som nærmest er på det eksperimentelle plan.

3.11 På dette punkt er ængstelsen i samfundet en reaktion på kombinationen af en teknologi i hastig forandring og nye sociale rum for de mindreårige, som deres forældre ikke har nogen erfaring med, selv om der også opstår sensationisme og mytedannelse, hvilket mange gange fører til gennemførelse af fejlslagne offentlige tiltag (UNICEF-rapport: "*Child Safety Online*").

3.12 Blandt de forskellige risici kan nævnes følgende: psykologiske traumer på grund af fornærmelser, som rundsendes via disse tjenester; seksuel chikane af børn og unge (*cybermobning*, *cyberbullying* og *grooming*); vedvarende psykisk chikane, som inden for en organisation udøves af chefer, kolleger eller underordnede (mobning); mobning på arbejdspladsen gennem virksomhedernes indblanding i de ansattes privatliv eller som følge af overdreven anvendelse af smartphones; udbredelse af fotos og videoer, hvor unge mennesker udstiller sig selv eller andre unge nøgne eller halvnøgne (*sexting*); direkte annoncering af prostitution og escort-tjenester; seksualisering af børn på de sociale netværk; vedholdende krænkelse af privatlivets fred og menneskelig ære og værdighed; overgreb mod brugernes fysiske og mentale sundhed; opfordringer til vold, racisme og fremmedhad; udbredelse af totalitære ideologier af fascistisk karakter eller lovprisning af nazismen; og endelig tilfælde af selvmord blandt unge, som angiveligt skyldes offentliggørelse af visse intime scener via disse netværk.

3.13 Juristerne advarer om, at de generelle anvendelsesbetingelser for mange netværk overdrager rettighederne til at udnytte det brugerskabte indhold til platformen, hvilket de fleste internetbrugere ikke er klar over.

⁽³⁾ EUT C 128 af 18.5.2010, s. 69-73.

3.14 Oven i disse risici, der er forbundet med andres brug af sociale netværkssteder til ulovlige eller skadelige formål, navnlig rettet mod mindreårige, kommer andre risici, som hænger sammen med den enkelte brugers egne anvendelsesmønstre, som kan gribe ind i den normale udvikling af den pågældendes liv, både i personlige og familiemæssige sammenhænge såvel som i forbindelse med arbejde og socialt liv. Derudover er der en vis risiko forbundet med onlinebetaling, som kan få børn til at købe produkter via nettet.

3.15 Desuden er der risiko for, at der opbygges en fiktiv identitet gennem bedrag, selvbedrag eller fantasi. Imidlertid resulterer dette nemt i en udviskning af grænserne mellem intimsfæren, den private sfære og den offentlige sfære og giver grobund for teatralisk og narcissistisk, hvis ikke virkelighedsfordrejende adfærd (Enrique Echeburúa og Paz de Corral). Dertil kommer som nævnt, at overdreven virtuel kommunikation kan bidrage til at forringe kvaliteten af de menneskelige relationer og erstatte stærke, direkte relationer med andre svagere, ofte usikre relationer. Som følge heraf kan brugerne komme til at føle sig ensomme og endda ende med at erstatte deres virkelige liv med et virtuelt liv.

3.16 Brugere af de sociale netværk har tendens til at sænke paraderne, således at de uden større skrupler takker ja til venneanmodninger fra fremmede mennesker, med hvem de oven i købet – efter blot få timers chat – deler følsomme, intime og private oplysninger som bopæl, telefonnummer, forældres navne osv.; oplysninger som normalt anvendes i spørgsmål, der er beregnet på at finde frem til glemte passwords. Dette kan bane vejen for også at afgive andre fortrolige oplysninger vedr. arbejdsplads, fremtidsplaner, hvilken software der benyttes osv.

3.17 Som det også fremgår af en række undersøgelser af emnet, accepterer brugerne af de sociale netværk kort sagt ukendte personer i deres vennegruppe blot på baggrund af et godt profilbillede, og de er rede til at afsløre alle former for personlige oplysninger efter en kort chat på internettet. Når man husker på, at grundlaget for størstedelen af disse netværk er, at disse "venner" har uhindret adgang til oplysninger og data om hvert enkelt medlem, kan vi konstatere, at en af de praktiske konsekvenser af generelt og ukritisk at byde kendte såvel som ukendte velkommen som "venner" er, at alt det, som deles inden for et socialt netværk, faktisk omdannes til frit tilgængelige oplysninger.

3.18 Derfor er det nødvendigt at gennemføre oplysningskampagner af forebyggende karakter inden for rammerne af programmet *Safer Internet* med råd om at læse de forskellige tjenesters oplysninger om deres politik vedrørende anvendelse af oplysninger og beskyttelse af privatlivets fred, inden man anvender dem, at overveje, om man nu også skal offentliggøre noget, hvordan man anvender passwords, at vurdere hvilke oplysninger, man har lyst til at afsløre, og kontrollere hvem, der har adgang til dem, anvendelse af kontaktlister eller hvad man kan gøre for at undgå at få en computervirus. Navnlig er det også vigtigt at være klar over, hvilke muligheder der er for hjælp, i tilfælde af at man har været udsat for ureglementeret adfærd inden for de sociale netværk. På samme måde bør der gennemføres initiativer vedrørende uddannelse af undervisere og udgivelse af undervisningsmateriale med henblik på tidlig ikt-undervisning.

3.19 Derfor er det utrolig vigtigt, at Kommissionen gennem sine programmer hjælper brugerorganisationer og ngo'er, således at de kan bevare deres uafhængighed af offentlige myndigheder og økonomiske magtfaktorer og holde fast i deres demokratiske virkemåde.

4. Problemer forbundet med uhensigtsmæssig brug af sociale netværk

4.1 Verdenssundhedsorganisationen vurderer, at en ud af fire personer har problemer med overdreven brug af de nye teknologier. Børn og unge er den befolkningsgruppe, som er mest sårbar over for denne form for afhængighed, for selv om de er de brugere, som har størst ekspertise, er de også de mest umodne.

4.2 Disse former for afhængighed kaldes også "ikke-toksiske", "immaterielle" eller "ikke-kemiske". På trods af at nogle eksperter ikke mener, at der er grund til at tale om "afhængighed" i snæver forstand (selv om vi taler om f.eks. nye afhængighedsformer, "social afhængighed", "immateriel afhængighed" eller "ikke-kemisk afhængighed"), men snarere om misbrugsproblemer, forkert brug e.l., mener andre, at det er relevant at tale om en egentlig afhængighed, ligesom man f.eks. gør, når det gælder afhængighed af arbejde, shopping eller sex.

4.3 Overdreven brug af virtuelle sociale netværk kan føre til isolation, ineffektivitet, manglende interesse i andre ting, adfærdsvanskeligheder og økonomiske tab samt fysisk inaktivitet og fedme. Kort sagt danner afhængigheden og det, at livsstilen dikteres af afhængigheden, den centrale kerne i misbruget. Det, som således karakteriserer afhængigheden af sociale netværk, er ikke *typen af adfærd*, men derimod det *forhold*, som den pågældende person har til disse netværk (Alonso-Fernández, 1996; Echeburúa og Corral, 2009).

4.4 Disse former for afhængighed påvirker den mentale sundhed med anfald af angst, depression, tvangsforestillinger, søvnforstyrrelser og personlighedsafvigelser, som ofte afstedkommer mishandling, konflikter, trafik- og arbejdsulykker eller selvpåført skade.

4.5 Hertil kommer problemer, som har en direkte indflydelse på brugernes fysiske sundhed, i form af fysiologiske forstyrrelser som nakkesmerter, senebetændelse, karpaltunnelsyndrom og synsforstyrrelser. De pågældende personer negligerer sig selv, får ikke nok søvn og ændrer spisevaner.

4.6 Brug af internettet, hvad enten der er tale om overdreven brug eller ej, hænger sammen med psykosociale variabler som psykologisk sårbarhed, stressfaktorer og familiemæssig og social støtte. Blandt unge findes der en række særlige risikofaktorer, som kan føre til overdreven brug af sociale netværk.

4.7 Der viser sig en række alarmsignaler (den pågældende sover for lidt, forsømmer andre vigtige aktiviteter, får klager fra nære venner om sin brug af internettet, tænker konstant på nettet, forsøger gentagne gang uden held at begrænse tiden på nettet, mister tidsfornemmelsen osv.), inden det, der før blot var en hobby, skifter karakter til afhængighed. Derfor kan agtpågivenhed i forhold til disse tidlige tegn sammen med udvikling af evaluering- og diagnoseinstrumenter gøre det muligt at påvise et eventuelt problem på et tidligt tidspunkt og efterfølgende foretage en terapeutisk behandling af dette.

4.8 Desuden er der også behov for anvendelse af offentlige ressourcer og forebyggende foranstaltninger (oplysningskampanjer, uddannelsesprogrammer, formidling af it-færdigheder, hjælpetjenester, sporbarhed og risikokommunikation mm.), primært rettet mod særlige behov i de mest sårbare grupper.

4.9 Man har kunnet konstatere symptomer på fysiske og psykologisk abstinenser, når brugere har været nødt til at gå offline, ikke har kunnet færdiggøre noget, de var i gang med, eller hvis forbindelsen har været langsom. Disse har bl.a. taget form at humørsvingninger, irritabilitet, utålmodighed, bekymring, tristhed og ængstelse (Estévez, Bayón, De la Cruz og Fernández-Liria, 2009; García del Castillo, Terol, Nieto, Lledó, Sánchez, Martín-Aragón, et al., 2008; Yang, Choe, Balty og Lee, 2005).

4.10 I nogle tilfælde kan visse personlighedstræk eller sindstemninger forøge den psykologiske sårbarhed over for afhængighed: impulsivitet, dysfori (anormal subjektivt oplevet sindstilstand, der føles ubehagelig og er karakteriseret ved hyppige humørsvingninger), intolerance over for ubehagelige stimuli af såvel fysisk art (smerte, søvnløshed eller træthed) som psykisk art (ærgrelser, bekymringer, ansvar) samt en overdreven jagt på stærke oplevelser (Estévez, Bayón, De la Cruz og Fernández-Liria, 2009; García del Castillo, Terol, Nieto, Lledó, Sánchez, Martín-Aragón, et al., 2008; Yang, Choe, Balty og Lee, 2005).

4.11 Nogle gange er det imidlertid et personlighedsmæssigt problem, som ligger til grund for afhængigheden, f.eks. overdreven generthed, lavt selvværd eller en negativ kropsopfattelse.

Eller der kan være tale om manglende evne til at håndtere de daglige udfordringer. Også tidligere problemer (depression, ADHD, social fobi eller en fjendtlig indstilling) øger risikoen for at blive afhængig af internettet (Estévez, Bayón, De la Cruz og Fernández-Liria, 2009; García del Castillo, Terol, Nieto, Lledó, Sánchez, Martín-Aragón, et al., 2008; Yang, Choe, Balty og Lee, 2005).

4.12 I forebyggelsesstrategierne spiller støtte fra både forældre og uddannelsessystemet en nøglerolle i forbindelse med grundlæggelsen af sunde vaner for brug af de sociale netværk. Ligeledes er det hensigtsmæssigt at samarbejde med *peer-grupper* (venner, der er mere erfarne og bevidste om risiciene, og som kan hjælpe dem, der er på deres egen alder eller yngre, med at identificere disse risici og undgå dem), der kan fungere som beskyttere på nettet.

4.13 Når alt kommer til alt handler det om gennem en hensigtsmæssig anvendelse af de sociale netværk at udnytte deres potentiale, der også har at gøre med aspekter af stor social betydning som arbejde og forbrug (Salcedo Aznal Alejandro, "*¿Sociedad de consumo o redes de consumidores? Esbozo para un análisis social del consumidor actual*", 2008), hvilket dog ikke vil blive berørt nærmere i denne udtalelse. I dette tilfælde bør man gennemføre de nødvendige reformer for at forhindre, at der i forbindelse med anvendelse af arbejdsmarkedslovgivningen sker uacceptabel indtrængen i privatlivets fred gennem brug af nye teknologier (mobiltelefoner, e-mail, sociale netværk osv.). Arbejdsmarkedets parter bør således indgå aftaler, som bygger på principperne i Europarådets anbefaling på området.

Bruxelles, den 19. september 2012

Staffan NILSSON

Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om en aktuel analyse af omkostningerne ved det manglende Europa (initiativudtalelse)

(2012/C 351/08)

Ordfører: **Georgios DASSIS**

Medordfører: **Luca JAHIER**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 14. juli 2011 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»En aktuel analyse af omkostningerne ved det manglende Europa«

(initiativudtalelse).

Det forberedende arbejde henvistes til underudvalget »Omkostningerne ved det manglende Europa«. Underudvalget vedtog sin udtalelse den 19. juni 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 154 stemmer for, 5 imod og 7 hverken for eller imod:

1. Resumé

1.1 Spørgsmålet om "omkostningerne ved det manglende Europa" er igen her næsten et kvart århundrede efter offentliggørelsen af Cecchinirapporten i 1988 blevet aktuelt og kunne være et passende og interessant udgangspunkt for debatten om den fortsatte europæiske integration. Men hvor Cecchinirapporten udelukkende behandlede emnet i relation til det indre marked, er det i dag nødvendigt at anlægge en bredere synsvinkel og forholde sig til omkostningerne ved den manglende fuldførelse af den økonomiske og politiske union i Europa. Omkostninger, der allerede er meget store og kan blive endnu større, hvis der ikke gøres noget.

1.2 Problemet er blevet temmelig alvorligt nu, hvor medlemsstaterne – presset af de finansielle markeder og nye bindende institutionelle regler – skal optrappe deres indsats for at få bragt statsgælden ned. Hvordan løses dette problem, uden at det sker på bekostning af den vækst, som de finansielle markeder også kræver? Det bedste middel til at undgå at blive fanget i en uendelig nedadgående spiral og hindre, at en stor del af befolkningen i Europa ender i fattigdom og elendighed, vil være udgiftsfordeling på EU-niveau inden for bestemte områder og iværksættelse af mere ambitiøse EU-politikker. På den måde vil EU kunne sætte gang i en god udvikling med vækst, skabe en stærk økonomisk, industriel og teknologisk identitet i den globaliserede verden og værne om vores sociale model, som i vidt omfang er den, der har gjort Europa til det, det er i dag.

1.3 Der er uden tvivl nogle metodemæssige og tekniske ulemper forbundet med at behandle spørgsmålet om omkostningerne ved det manglende Europa som foreslået i denne udtalelse, men den store fordel er, at der vil kunne formuleres argumenter – som rationelt vil være vanskelige at tilbagevise – for, hvordan vi kommer ud af den aktuelle krise og får skabt en

ægte økonomisk og politisk union i Europa. Dybest set drejer det sig om med uafviselige argumenter at overbevise borgerne om, at løsningen på problemerne ikke er mindre, men mere og bedre Europa i en tid, hvor visse politiske kræfter søger at gøre EU til syndebugken.

1.4 I den henseende indeholder Europa 2020-strategien nogle yderst interessante elementer. Ambitionen om at fremme reel konvergens primært ved hjælp af fælles politikker og mål og tættere samordning mellem medlemsstaterne på alle niveauer og på de områder, hvor en EU-tilgang slet ikke findes eller er rudimentær, hilses velkommen. Alligevel er det tvivlsomt, om strategien rækker til at tackle den udfordring, det er at få skabt en ægte økonomisk og politisk union, der kan styrke Europas stilling i den globaliserede verden, og om den i sin nuværende form vil blive mere vellykket end Lissabonstrategien.

1.5 Vi mener, at man må gå skridtet videre og blande sig i de planlagte halvårlige debatter mellem stats- og regeringscheferne for de 17 eurolande og de 27 medlemsstater for at få vores ledere og borgerne til at erkende, at der er brug for en fuldstændig nytænkning af forholdet mellem medlemsstaterne, Europa og verden. "Omkostninger ved det manglende Europa", som vi betaler i dag og risikerer at skulle betale fremover, er et godt argument for at føre os i den retning. Vi må imødegå EU-skeptikerne med dokumentation for de økonomiske, politiske og strategiske fordele ved EU og således vise borgerne, at Europa ikke er problemet, men løsningen.

1.6 Fordelen ved en sådan tilgang er, at omkostningerne nedbringes, udgifterne optimeres, og mulighederne maksimeres med det sigte at finde en passende løsning på de aktuelle udfordringer og en vej ud oppefra, som er til gavn for alle.

1.7 Under hensyntagen til alle disse forhold bør omkostningerne ved det manglende Europa analyseres ud fra en langt bredere vinkel, end der lægges op til i den undersøgelse, Kommissionen har bestilt om "omkostningerne ved et ikke-Europa: det uudnyttede potentiale af det europæiske indre marked". Vi har ikke brug for endnu en undersøgelse (sandsynligvis af høj kvalitet), som samler støv i vores biblioteker og ind i mellem bliver brugt som opslagsværk af meget specialiserede eksperter.

1.8 EØSU opfordrer derfor Kommissionen til i første omgang at foretage en så nøjagtig vurdering som muligt af de samlede omkostninger ved det manglende Europa, der tegnes et billede af i denne udtalelse, og konsekvenserne deraf for væksten og beskæftigelsen. Derefter foreslår vi, at der i Europa 2020-strategien inkluderes kvantificerede mål for nedbringelsen af disse omkostninger med en klar handlingsplan og systematisk evaluering af resultaterne.

2. Generelle bemærkninger

2.1 EØSU har behandlet spørgsmålet om omkostningerne ved det manglende Europa fra forskellige synsvinkler i mange af sine udtalelser fra de senere år ⁽¹⁾. I slutningen af 2010 tog Europa-Parlamentet og Kommissionen igen hul på debatten om det manglende Europa. Sidstnævnte bestilte bl.a. en ambitiøs undersøgelse for at ajourføre Cecchinirapporten ⁽²⁾ ⁽³⁾.

2.2 Kommissionens og Parlamentets valg af metode og emne skyldes nok i vidt omfang, at akten for det indre marked II er under forberedelse, selv om de også i deres meddelelser har understreget behovet for at afgrænse emnet og tage udgangspunkt i den "videnskabelige dokumentation" ⁽⁴⁾, som fremgangsmåden resulterer i. De temmelig indviklede modeller i Cecchinirapporten konkluderede i sin tid, at fællesskabets BNP ville stige mellem 4,5 % og 7 % (i de 12 medlemsstater), og at der anslået ville kunne skabes mellem 2 og 5 mio. yderligere

arbejdspladser i det indre marked. Disse beregninger hvilede imidlertid på en metodologi og grundantagelser, som kan kritiseres og anfægtes, og trods deres store pr-succes er der, så vidt vides, aldrig blevet foretaget en gennemgang af dem for efterfølgende at vurdere deres rigtighed ⁽⁵⁾.

2.3 EØSU glæder sig over, at emnet igen er kommet på dagsordenen, selv om man kan undre sig over, at der skulle gå næsten et kvart århundrede efter offentliggørelsen af Cecchinirapporten. Tilgangen, dvs. brugen af den samme metodologi og nye beregninger af de potentielle økonomiske virkninger af at fjerne hindringerne for handelen i det indre marked, er imidlertid i bedste fald restriktiv og i værste fald slet og ret ikke den rigtige af mindst to komplementære årsager.

2.4 Den første er risikoen for, at debatten om omkostningerne ved det manglende Europa ikke bliver andet end en rent teknisk (for ikke at sige teknokratisk) debat – til trods for at der findes ekstremt komplekse værktøjer, der kunne anvendes, og at det, der kan forekomme teknisk inden for socialvidenskab, ofte kun er det på overfladen.

2.5 Den anden endnu væsentligere årsag er, at tiden nu er en helt anden. I 1988 gik debatten således i det væsentlige på situationen på fællesmarkedet, omdøbt til "det indre marked". I den forstand var Cecchinirapporten utrolig nyttig, da den identificerede og satte tal på hindringerne og forsinkelserne for udviklingen på området. Dermed skabte den grundlaget for en stimuluspakke og for at sætte gang i en positiv udvikling, som blandt andet udmøntede sig i Delorsplanen med 1992 som mål.

2.6 I 2012 er det ikke længere situationen på det indre marked, der er hovedproblemet. Det er ikke blot det indre marked, der har udviklet sig med stormskridt i løbet af et kvart århundrede, for selve konteksten har ændret sig radikalt og kendetegnes i dag af i hvert fald fem faktorer, der er nye i forhold til slutningen af 80'erne: 1) langt større globalisering med nye vækstøkonomier, der gør sig gældende på det internationale marked, bl.a. Brasilien, Indien og især Kina, hvorimod Europas konkurrenter i 80'erne primært var de udviklede lande; 2) et Europa bestående af 27 lande, hvis udviklingsniveau, økonomiske struktur og sociale systemer er mindre homogene end i 80'erne; 3) langt dybere europæisk integration med vigtige institutioner som euroen og Den Europæiske Centralbank; 4) en økonomisk krise, der er den værste siden 30'erne, som stadig rammer hårdt og nu er blevet en "statsgældskrise"; og endelig 5) det bydende nødvendige i, at landene i Europa i de kommende år bliver gældfri.

⁽¹⁾ Se f.eks. EØSU's udtalelse om fornyelse af fællesskabsmetoden (retningslinjer) af 21. oktober 2010 eller udtalelsen om Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og de nationale parlamenter – Gennemgang af EU's budget af 16. juni 2011.

⁽²⁾ Formålet med Cecchinirapporten var som bekendt at sætte tal på de potentielle økonomiske virkninger af at fjerne hindringerne for samhandelen mellem de daværende medlemsstater. I den nye undersøgelse anvendes samme metode, men tilpasset de aktuelle problemstillinger og udfordringer.

⁽³⁾ Den 15. december 2010 besluttede Europa-Parlamentet at bestille en grundig undersøgelse af omkostningerne ved "det manglende Europa". Efter at være sendt i udbud gav Kommissionen opgaven til et konsortium med London School of Economics i spidsen. Undersøgelsen skal underbygge debatten som led i udarbejdelsen af akten for det indre marked II (Single Market Act II).

⁽⁴⁾ Således fremgår det af notatet vedrørende metoden fra Europa-Parlamentets Generaldirektorat for Interne Politikker af 21.2.2011: I princippet afspejler begrundelsen for at vurdere disse omkostninger/fordele viljen til at træffe beslutninger på grundlag af videnskabelig dokumentation vedrørende de forskellige begreber og princippet (for-svarlig økonomisk forvaltning, effektivitet og bæredygtighed) for at garantere politikken gennemsigthed og ansvarlighed over for borgerne (kursiveret i teksten).

⁽⁵⁾ Bortset fra en obskur analyse af ukendte forfattere udarbejdet 20 år senere, og som kan findes på www.oboulo.com. I analysen anføres det, at forventningerne muligvis ikke er blevet indfriet, men at kvaliteten af beregningerne samlet set nok var tilfredsstillende (se *The Cecchini Report – 20 years later*, 16/01/2009).

2.7 Disse forhold gør, at vi foreslår, at debatten om omkostningerne ved det manglende Europa gribes helt anderledes an. Europas handicap lige nu, er ikke så meget den langsomme etablering af det indre marked (hvilket i øvrigt gavner såvel vores konkurrenter som europæerne selv). Det er især, at Europa i en tid med en systemisk krise uden fortilfælde ikke har en stærk økonomisk, industriel og teknologisk identitet i en multipolær globaliseret verden, hvor konkurrencen fra især de såkaldte "vækstøkonomier" bliver stadig skrappere.

2.8 Overvejelserne bør således gå på de samlede omkostninger ved det "manglende Europa", der kan henføres til, at den europæiske integration ikke er fuldført. Disse omkostninger står slet ikke i forhold til omkostningerne ved de hindringer for samhandelen i EU, som fortsat måtte bestå i dag. EØSU er klar over, at der er vanskeligheder forbundet med en så bred og grundlæggende politisk tilgang til emnet, men i den aktuelle situation er det den eneste, der giver mening for os ⁽⁶⁾.

3. Europas landvindinger

3.1 Det er 60 år siden, at europæernes ønske om at leve i fred udmøntedes i etableringen i det første europæiske fællesskab, EKSF. Udviklingen i retning mod integration var langsom, men konstant indtil 1992. I de sidste 20 år har det eneste egentlige, men unægteligt afgørende fremskridt været udvidelsen af EU til 27 medlemsstater. Det dybere EU, der bebudedes allerede i starten af 80'erne, er blevet glemt. Den fælles valuta, det indre marked, samhørighedspolitikken og den fælles landbrugspolitik er uden tvivl store landvindinger, men de er ikke uden mangler og navnlig rækker de ikke til at skabe en egentlig Union.

3.2 Ud over debatformen er der naturligvis også debattens begreber. Hvad betyder "omkostningerne"? Hvad betyder "det manglende Europa"? Hvad ligger der i "manglende"? Der kan forstås alt muligt ved Europa eller det manglende Europa. Helt objektivt er det svært at udpege, hvilke instrumenter/politikker/offentlige goder der er tale om, kortlægge deres virkninger, afgøre på hvilket niveau de er mest effektive (europæisk, nationalt, lokalt), beslutte hvordan omkostningerne og fordelene skal måles, og over hvor lang en periode de skal analyseres (og dette er blot nogle af vanskelighederne). Alle disse faktorer taget i betragtning er det ikke nogen nem opgave at nå til enighed om en stringent metodisk fremgangsmåde og mere end blot

almindeligheder. Europa-Parlamentets meddelelse om de metodologiske aspekter indeholder nogle nyttige præciseringer og giver et fint billede af, hvor komplekst et emne, der er tale om.

3.3 Men uanset hvordan debatten lægges an, vil den ikke – uanset hvor bredt den defineres – kunne omfatte nogle af de grundlæggende offentlige goder, som den europæiske integration i løbet af knap et halvt århundrede har sikret (herunder fred og fri bevægelighed for borgerne).

3.4 Uden at ville sætte tal på, hvor meget de har bidraget til europæernes velfærd, eller omskrive historien (hvad ville der være sket, hvis den europæiske integration ikke havde udviklet sig til det, den er nu?) giver det alligevel mening – på et tidspunkt som nu, hvor flere og flere påpeger "omkostningerne ved Europa" – at minde om, at Europas historie ikke altid har været sådan, som vi har set den udvikle sig siden 1945. Fred, velstand, grundlæggende rettigheder (som nedfældet i EU's charter ⁽⁷⁾), fri bevægelighed for personer og varer, muligheden for at bruge samme mønt på tværs af grænserne, prisstabilitet og andre fordele i vores hverdag opfattes i dag af mange af os (især i den yngre generation) som helt normale, en slags tingenes naturlige tilstand: grænsekontrol ved den fransk-tyske grænse ville blive betragtet som et kuriøst irritationsmoment og skræmmebilledet om en krig mellem europæiske lande som en dårlig vittighed. Det er naturligvis vanskeligt for ikke at sige umuligt med sikkerhed at sige noget om, hvordan situationen ville have været i dag, hvis vi var blevet inden for rent nationale rammer, men det kan ikke være helt galt at slå fast, at den europæiske integration i hvert fald har banet vej for disse offentlige goder og gjort dem så selvfølgelig for borgerne.

3.5 Betyder det så, at de vil bestå for evigt? Det er der ingen garanti for. Tanken om en borgerkrig forekom lige så absurd og usandsynlig i 80'ernes Jugoslavien, men det forhindrede ikke de meget blodige krige, efter at landet gik i opløsning. De øvrige landvindinger, som det har taget årtier at opnå, kan også ruller tilbage: Kommentatorer og euroskeptiske og/eller populistiske politiske parter men – stadig oftere – også traditionelle politiske bevægelser taler i forskellige sammenhænge og uden betænkeligheder om at genindføre grænsekontrollen og stiller sig skeptisk over for euroområdet overlevelse.

3.6 Selv hvis de værste tænkelige scenarier udelukkes, kommer man ikke udenom at stille spørgsmålet om, hvad det "manglende Europa" vil koste, hvis visse centrale institutioner som den fælles valuta helt eller delvist afvikles. En nylig

⁽⁶⁾ Kommissionen og Parlamentet er klar over, hvor vigtigt emnet er. Europa-Parlamentet erkender i sin meddelelse, at omkostningerne forbundet med den eksterne dimension af EU-politikkerne potentielt kan være store, og konkluderer, at der er fare for, at en undersøgelse af denne art bliver meget kompleks og resultaterne alt for usikre, fordi de afhænger af beslutningerne i internationale institutioner og på grund af manglerne ved den multilaterale styring (s. 15). Med hensyn til de interne udfordringer foreslås det i meddelelsen, at problematikken behandles inden for rammerne af 2020-strategien, og der opregnes 12 områder, hvor EU-politikker kan gøre en forskel (ss. 15-17).

⁽⁷⁾ Chartret om grundlæggende rettigheder indeholder de grundlæggende rettigheder for borgere i Den Europæiske Union og de økonomiske og sociale rettigheder i Europarådets socialpakt og i pagten om arbejdstagernes grundlæggende sociale og arbejdsmarkedsmæssige rettigheder.

undersøgelse foretaget af UBS bank⁽⁸⁾ (der dog ifølge flere har anvendt en stærkt kritisabel metode) vurderer, at omkostningerne ved at forlade euroen for et "svagt" land vil være på mellem 40-50 % af BNP bare i det første år. Selv for et "stærkt" land (som Tyskland) vil omkostningerne beløbe sig til 20-25 % af BNP bare i det første år, dvs. være på mellem 6 000 og 8 000 euro pr. indbygger. Heri er ikke medregnet de destabiliserende virkninger på politisk niveau, mulige valutakrige med den ene devaluering efter den anden af konkurrencemæssige årsager, tilbagevenden til national protektionisme og den potentielt katastrofale indflydelse på de økonomiske operatørs forventninger. Disse fænomener kan sænke Europa ned i en økonomisk depression af flere års varighed. Ingen kan forudsige konsekvenserne af en sådan udvikling, men det man kan forvente er betydelige forskydninger i det geopolitiske landskab med nye alliancer, som kunne have en destabiliserende indvirkning på Europa som en politisk og økonomisk enhed.

4. Ingen Europæisk Union uden en ægte økonomisk union

4.1 Modsat de populistiske budskaber fra visse politiske strømninger i mange EU-lande (ikke mindst efter krisens udbrud i 2008-2009 og dens mange efterspil) bunder de nuværende økonomiske vanskeligheder ikke i, at eurokraterne i Bruxelles har "skejet ud", men i at den europæiske integration i bund og grund ikke er blevet fuldendt. Det erklærede mål om at skabe en monetær og økonomisk union er aldrig blevet til virkelighed. Medlemsstaterne og EU-institutionerne har udvist en sådan mangel på interesse, at de indgreb, der er nødvendige for at opnå reel europæisk integration, igen og igen er blevet udsat, og kombineret med de processer, der er uundværlige for en legitim og demokratisk beslutningstagning i medlemsstaterne (hvoraf nogle har været fået stor medieomtale), har dette – på grund af et uhørt voldsomt eksternt asymmetrisk chok – givet sig udslag i en spiral af mistillid på markederne. En situation, som har stadig større omkostninger for alle landene i EU målt på konkurrenceevne, vækst, beskæftigelse, social samhørighed og selv den demokratiske legitimitet i Europa.

4.2 At der er grænser for skabelsen af en monetær union uden en ægte økonomisk union har helt tydeligt vist sig derved, at vi i stedet for konvergens er endt med divergens. Europa har i dag ikke længere tid til at vente på, at tingene ordner sig af sig selv engang i fremtiden. Valget står mellem at handle hurtigt for at færdiggøre en ægte europæisk økonomisk union med en effektiv mekanisme, der sikrer, at den kan modstå asymmetriske chok, eller bære de potentielt enorme omkostninger ved ingen union i fremtiden.

4.3 Denne situation afspejles i de aktuelle vanskeligheder for euroen – en i det væsentlige "ufuldstændig" valuta. Forholdsmæssigt er statsgælden i euroområdet som helhed og selv i de

fleste af de europæiske lande, der betegnes som "i fare", mindre end i andre såkaldt "udviklede" lande som USA, Storbritannien og Japan. Men mens dollaren, pundet og yennen opfattes som de ægte, etablerede stormagters valuta, lider euroen under, at man ikke rigtig ved, hvem der bestemmer over den⁽⁹⁾, at Den Europæiske Centralbank har et begrænset mandat, og at der ingen egentlig økonomisk styring er på EU-niveau. Af alle disse grunde er det altafgørende at få skabt en virkelig europæisk økonomisk union med klare regler, der navnlig kan håndhæves, samt ansvar på alle niveauer, hvilket er utænkeligt uden gennemgribende politiske reformer, som sikrer en sådan union den nødvendige legitimitet.

4.4 Det er vanskeligt at opgøre de samlede omkostninger ved denne manglende tillid på markederne, som i øvrigt har et stort ansvar for den nuværende recession. Imidlertid kan "omkostningerne ved det manglende Europa" for de offentlige budgetter alene som følge af de risikopræmier, visse medlemsstater for tiden opkræves, anslås til at være mellem 0,4 % og 1,5 % af BNP i 2012 (dvs. mellem 9 og 36 mia. euro) og i 2013 og 2014 til op til henholdsvis 1,8 % og 2,4 % af BNP (dvs. 42 mia. euro og 56 mia. euro) for hele euroområdet, men naturligvis med meget store forskelle medlemsstaterne imellem⁽¹⁰⁾.

4.5 Havde den økonomiske integration været vellykket med især en tættere budget- og finanspolitisk integration underlagt strenge betingelser og stram kontrol, ville disse risikopræmier kunne fjernes med indførelsen af fordelingsmekanismer på EU-niveau (som euroobligationer eller andet) i stedet for de improviserede ad hoc-nødforanstaltninger, som der gang på gang tys til som lappeløsninger, når situationen bliver uholdbar. Medlemsstaterne og EU må have modet til ikke blot at handle reaktivt, men til at vedtage en handlingsplan og sammenhængende institutionelle reformer for at finde en samlet løsning på den nuværende krise med et reelt troværdigt fremtidsperspektiv.

4.6 På det seneste er der taget nogle skridt i denne retning. Desværre synes de ikke at stå mål med udfordringerne.

5. De forventede gevinster ved Den Europæiske Union

5.1 Med de seneste tilsagn fra topmødet i Bruxelles den 9. december 2011 genoprettes den disciplin, der blev fastlagt i stabilitetspagten vedtaget i Maastricht, hvilket indebærer, at medlemsstaternes offentlige underskud skal nedbringes drastisk, og at der fremover vil være automatiske sanktioner i tilfælde af overtrædelse af reglen om budgetbalance. Under pres fra såvel finansmarkederne som nye bindende regler skal medlemsstaterne således optrappe deres indsats for at få nedbragt gælden.

⁽⁸⁾ UBS Investment Research, *Euro Break-up – the Consequences*, www.ubs.com/economics, september 2011.

⁽⁹⁾ Henry Kissingers berømte spørgsmål fra 1970'erne, "Who do I call if I want to call Europe?", er desværre stadig aktuelt i dag.

⁽¹⁰⁾ Vause N., von Peter G. (2011), "Euro Area Sovereign Crisis Drives Global Markets", BIS Quarterly Review, december 2011, http://www.bis.org/publ/qtrpdf/r_qt1112a.pdf#page=4.

5.2 Det grundlæggende problem, som de politiske ledere i flere europæiske lande med statsgæld står over for, er umuligt at løse: hvordan kan man få gjort noget ved den manglende tillid på de krævende markeder og samtidig det stik modsatte, altså hvordan får man drastisk nedbragt det offentlige underskud og på mere eller mindre samme tid sat gang i væksten? En måde at få denne uløselige ligning til at gå op er at få udryddet overflødig dobbeltarbejde i medlemsstaterne gennem samarbejde, der skaber stordriftsfordele, og samtidig lægge fundamentet til fremtidig finanspolitisk stimulans på EU-niveau. Derved ville man bl.a. kunne undgå – eller i det mindste begrænse – de afmattende effekter af protektionistiske sparepolitikker, uden at kvaliteten af de offentlige tjenester for borgerne forringes, og samtidig ville man få udryddet det spild, der opstår, når der er 27 forskellige – ofte ikke samordnede politikker – på samme område. Det siger sig selv, at denne løsning ikke kan gennemføres med et EU-budget på kun 1 % af BNP, ligesom det er helt i modstrid med forslaget om, at der skal skæres i budgetter overalt, også på EU-niveau.

5.3 Medlemsstaternes forsvarsbudgetter var således i 2010 samlet på næsten 200 mia. euro, men ifølge mange eksperter er de nationale politikker stadig fragmenterede og generelt ikke særligt effektive⁽¹¹⁾. Trods talrige initiativer på EU- og nationalt niveau er det reelt kun på posterne til udrustning og F&U-programmer (næsten 20 % af det samlede budget), at man på forsvarsområdet kan tale om egentlig udgiftsfordeling, og selv her var der ifølge Det Europæiske Forsvarsagentur (EDA) i 2010 kun tale om 22 %⁽¹²⁾. Undersøgelser på området viser, at man ved at fordele udgifterne potentielt ville kunne spare 32 % eller 13 mia. euro blot på disse poster⁽¹³⁾.

5.4 Samme konklusioner kan drages om andre af medlemsstaternes befojelser, bl.a. den diplomatiske tjeneste, toldvæsen, grænsekontrol, civilbeskyttelse, bekæmpelse af svig osv. En nedbringelse af omkostningerne inden for alle disse områder er udelukkende et spørgsmål om politisk vilje – der vil dog muligvis være uenighed om de nøjagtige tal.

5.5 De skattemæssige omkostninger ved det manglende Europa er en naturlig konsekvens, som belaster budgettet yderligere. Der er ikke fastlagt bestemmelser for skattekonkurrencen mellem medlemsstaterne under hensyntagen til fælles europæiske interesser. Følgelig underbeskattes mobile beregningsgrundlag, som kan udflyttes, mens andre overbeskattes, hvilket betyder tab af skatteprovenu (og dermed omkostninger) for Europa og medlemsstaterne. Denne situation resulterer desuden i ubalancer, uligheder og frem for alt i store sociale omkostninger, der vækker stor vrede i befolkningen.

⁽¹¹⁾ Heuninckx B. (2008), "A Primer to Collaborative Defence Procurement in Europe: Troubles, Achievements and Prospects", *Public Procurement Law Review*, Volume 17, Issue 3.

⁽¹²⁾ Tallet er i øvrigt faldet i forhold til 2009. EDA's database, http://www.eda.europa.eu/publications/12-01-18/National_Defence_Data_2010.

⁽¹³⁾ Se f.eks. Dufour N. et al. (2005), *Intra-Community Transfers of Defence Products*, Unisys.

5.6 På det sociale område er debatten om "omkostningerne ved det manglende Europa" ikke ny. Den europæiske integration kan ikke kun baseres på princippet om fri handel, hvor konkurrencepolitikken og forbrugernes velfærd kommer før alt andet, og sociale standarder fastlægges efter den laveste fællesnævner. Også på dette område er det nødvendigt at minde om, at problemet trods hyppige beskyldninger om påståede "EU-diktater", er for lidt og ikke for meget Europa. Flere undersøgelser inden for området konkluderer, at det manglende Europa ikke blot skaber en følelse af uretfærdighed og meget store sociale omkostninger, særligt i den nuværende situation, men også indebærer store økonomiske omkostninger⁽¹⁴⁾. Således viser empiriske data, at en retfærdig socialpolitik, der virker efter hensigten, bidrager til den makroøkonomiske stabilitet først og fremmest ved at dæmpe virkningerne af konjunktursvingninger og fremme en bedre fordeling af ressourcerne og mere generelt borgernes velfærd⁽¹⁵⁾. Derudover er der en tendens til, at socialpolitikker af høj kvalitet mindsker problemer med "negativ udvælgelse", internaliserer visse eksterne omkostninger og øger kvaliteten af arbejdskraften og "den sociale kapital" i bred forstand. Sigtet med det europæiske sociale charter var at indføre nogle grundlæggende normer for alle medlemsstater. Nu synes der at være behov for at gå endnu længere og træffe foranstaltninger om en struktureret ramme, der sikrer konvergens mellem de sociale politikker med det sigte at nedbringe de alt for store sociale forskelle og forhindre, at en uddybning af de sociale skævheder og den generelt tiltagende fattigdom lægger alvorlige hindringer i vejen for en stærk, afbalanceret og bæredygtig økonomisk vækst.

5.7 Den meget begrænsede regulering af den skattemæssige og sociale konkurrence i et økonomisk område med få hindringer for bevægeligheden for varer, tjenesteydelser og kapital sætter desuden gang i andre udviklingstendenser, der er særligt skadelige i en globaliseret økonomi. Den gradvise afindustrialisering i flere europæiske lande er en realitet, der ikke er til at komme udenom. Den vækker ikke blot stærk modstand hos borgerne, men giver også vores lande strategiske problemer, da der er tale om en udvikling, der indebærer særligt store forandringer, og som er svær at vende på kort og mellem-lang sigt, og derfor har alvorlige konsekvenser⁽¹⁶⁾. Nationale retningslinjer er normen inden for industripolitikken, hvilket skaber stadig større uoverensstemmelser, der udmønter sig i ikke-samarbejdsorienterede, ikke-optimale – og som undertiden endda giver bagslag⁽¹⁷⁾ – løsninger i en tid, hvor vækstøkonomierne ingen betænkeligheder har ved at føre industripolitikker

⁽¹⁴⁾ Fouarge, D., *The Cost of non-Social Policy: Towards an Economic Framework of Quality Social Policies – and the Cost of not Having Them*, rapport udarbejdet for Generaldirektoratet for Beskæftigelse og Sociale Anliggender, 2003, Bruxelles.

⁽¹⁵⁾ Vedrørende sammenhængen mellem uligheder og velfærd se også Wilkinson og Pickett (2009) *The Spirit level. Why Equal Societies Almost Always Do Better*, Allen Lane, London.

⁽¹⁶⁾ Som eksempel kan nævnes EKSF, hvis opløsning var et forvarsel om tilbagegangen for den europæiske stålindustri, og de store forsinkelser af Galileoprojektet, som på grund af manglende offentlig styring på EU-niveau er kørt ind i ledelses- og finansieringsproblemer.

⁽¹⁷⁾ For eksempel reglerne og programmerne for finansiering af energipolitikker på nationalt niveau.

på basis af en svag valuta og aktiv offentlig støtte⁽¹⁸⁾. I stedet for at sammenlægge ressourcerne eller i det mindste koordinere deres anvendelse for at imødegå disse udfordringer er der en stigende tendens til, at flere store europæiske lande, fordi der ikke er et "europæisk energifællesskab"⁽¹⁹⁾, ikke ser anden udvej end at indgå bilaterale aftaler med tredjelande på så vigtige områder som energi og F&U⁽²⁰⁾. Der er overhovedet ingen tvivl om, at en EU-politik ville være den allermest effektive løsning.

5.8 For perioden 2014-2020 er EU's F&U-budget på 0,08 % af BNP, hvilket er 20-30 gange mindre end de nationale budgetter. En nylig undersøgelse konkluderer imidlertid, at én euro ekstra, som det offentlige investerer i R&U på EU-niveau, trækker 0,93 euro med sig fra den private sektor⁽²¹⁾. Det syvende EU-forskningsrammeprogram (FR7, 2007-2013) med en finansieringsramme på 50,5 mia. euro viser, at dette ikke blot er ønsketænkning, og at en EU-politik på området kan lade sig gøre. Rammeprogrammets følgevirkninger er betydelige: Det anslås, at hver enkelt euro i rammeprogrammet på sigt resulterer i en øget industriel merværdi på mellem 7 og 14 euro. På lang sigt forudser de makroøkonomiske analyser fra Generaldirektoratet for Forskning, at det syvende rammeprogram vil skabe 900 000 arbejdspladser i perioden indtil 2030, heraf 300 000 forskerstillinger. Takket være en øget konkurrenceevne vil EU's eksport i samme periode stige med næsten 1,6 %, og importen vil falde med ca. 0,9 %.

5.9 Den fælles industripolitik skal i øvrigt tage hensyn til de miljømæssige udfordringer og være tæt samordnet med EU's energipolitik. På kort og mellemlang sigt kan det synes lettere at håndtere energispørgsmålene på nationalt plan, men på lang

sigt kan dette vise sig meget dyrt, da der opstår en stærk afhængighed af de olie- og gasproducerende lande, og energiregningen ryger i vejret. Løsningen kunne være investeringer i udvikling af energiinfrastruktur og i udbredelse af nye energikilder ved hjælp af F&U på EU-plan⁽²²⁾. Ifølge en undersøgelse foretaget af Accenture for Generaldirektoratet for Energi vil udnyttelse af vedvarende energikilder, f.eks. vindmøller i Storbritannien eller solenergi i Spanien, og en sammenkobling af nationale net kunne nedbringe de europæiske forbrugeres energiregning med omkring 110 mia. euro i perioden indtil 2020.

5.10 Risikoen for længerevarende og måske permanent arbejdsløshed er voksende under den aktuelle krise. Følgelig hindres personer måske i at realisere sig selv gennem arbejde, og deres potentiale går tabt for den europæiske økonomi. Denne situation harmonerer ikke med målet om inklusiv vækst og kræver, at der intensivt arbejdes på at finde langsigtede løsninger, der bl.a. bør omfatte integrerende jobskabelse med støtte fra offentlige midler med det sigte at holde fast i arbejdsvaner og omskoling med det sigte, at arbejdstagerne kan tilpasse sig de fremtidige behov på arbejdsmarkedet.

Epilog

"Det er ikke længere tomme ord, men dristig og konstruktiv handlen"

Disse ord sagt af Robert Schumann den 9. maj 1950 er mere aktuelle end nogensinde før. Beslutningstagere, gør noget! Borgerne ønsker fred og værdighed. Udnyt det kolossale potentiale, som udgøres af 500 millioner europæere. I må ikke skuffe dem.

Bruxelles, den 18. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁸⁾ Selv om Lissabonstrategien lagde op til, at der skulle investeres mindst 3 % af BNP i F&U, ligger EU for øjeblikket på 1,84 % sammenlignet med 3 % i USA og 8 % i Kina.

⁽¹⁹⁾ Fælles erklæring fra Notre Europe og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om målet om et europæisk energifællesskab – 21. februar 2012.

⁽²⁰⁾ Et af de seneste eksempler til dato er en række aftaler indgået mellem Tyskland og Kina den 27. juli 2011 om forskning og investeringer i "grønne" teknologier, først og fremmest elektriske køretøjer og systemer til CO₂-opsamling og -lagring (Peel Q., Anderlini J., "China and Germany launch green initiative", The Financial Times, 28. juli 2011).

⁽²¹⁾ Meddelelse fra Kommissionen – Det europæiske forskningsrum: vejen til videnbaseret vækst, COM(2005) 118 final af 6.4.2005.

⁽²²⁾ Syndex, A low-carbon industrial policy as a strategy for emerging from the crisis in Europe, rapport bestilt af EØSU, marts 2013, Bruxelles.

III

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

483. PLENARMØDE DEN 18. OG 19. SEPTEMBER 2012

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg — Tackling af arveafgiftsproblemer på tværs af landegrænserne i EU

COM(2011) 864 final

(2012/C 351/09)

Ordfører: **Vincent FARRUGIA**

Kommissionen besluttede den 15. december 2011 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg — Tackling af arveafgiftsproblemer på tværs af landegrænserne i EU«

COM(2011) 864 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 4. september 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 135 stemmer for, 1 imod og 11 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EU-borgere, der arver formue på tværs af medlemsstatsgrænser, står ofte over for beskatning i to eller flere medlemsstater (f.eks. dobbeltbeskatning eller multibeskatning) og diskriminerende beskatning. Disse problemer volder ofte borgerne urimelige kvaler og forhindrer indfrielsen af Europa 2020-strategiens målsætninger. For at løse disse problemer udsendte Kommissionen i 2011 en meddelelse og en efterfølgende henstilling.

1.2 EØSU går ind for, at dobbelt-, multi- og diskriminerende beskatning udryddes, og bifalder Kommissionens tilgang, der både respekterer de enkelte medlemsstaters skattemæssige suverænitet og efterlyser et bedre samspil mellem de nationale skattesystemer.

1.3 Dog mener EØSU, at Kommissionen kan indfri de endelige målsætninger i denne forbindelse på en mere effektiv måde ved at:

- foreslå og gennemføre praktiske ordninger, der inden for en rimelig tidsramme vil sikre et gnidningsfrit samarbejde mellem nationale skattesystemer, hvad angår arvebeskatning, samtidig med at man opfordrer medlemsstaterne til at indføre og forvalte ordninger for lempelse af dobbelt- og multibeskatning på en mere effektiv og fleksibel måde;
- anvende lovgivningsmæssige ordninger for effektivt at udrydde dobbelt- og multibeskatning af EU-borgere;
- se ud over grænseoverskridende skattemæssige problemer og undersøge de potentielt forvrængende virkninger, der opstår som et resultat af de forskellige nationale skattelovgivningers uensartede beregningsmetode for arveafgiften, samt opstille fælles principper for hele EU, der tager udgangspunkt i en rimelig værdiansættelse af nettoformuen, og som freder forretningsenheden som en going concern-værdi;

- aktivt fremme mere effektive og borgervenlige skattesystemer med den mindst mulige byrde for skatteyderne;
- undersøge de sager, der berører EU's borgere, og som opstår på grund af overordnede grænseoverskridende arveafgifter;
- undersøge muligheden for at forenkle arvebeskatning i grænseoverskridende situationer ved hjælp af et system, hvor beskatningen finder sted ét enkelt sted, der fastlægges ud fra, hvor aktivet befinder sig.

1.4 EU's Observatorium for Grænseoverskridende Beskatning, som EØSU i flere udtalelser⁽¹⁾ har foreslået oprettet under Kommissionens forvaltning, og som håndterer multi- og diskriminerende beskatning, kan være det instrument, hvorigennem ovennævnte anbefalinger føres ud i livet.

2. Forslagets indhold og baggrund

2.1 EU-borgere, der arver aktiver i udlandet, står ofte over for en skatteopkrævning fra mere end én medlemsstat (multibeskatning). Desuden pålægger adskillige medlemsstater udenlandsk arv højere afgifter end lokal arv (diskriminerende beskatning). I sådanne tilfælde kan borgere risikere at stå over for urimelige kvaler, når de skal arve. Især mindre virksomheder kan risikere problemer med overdragelse af virksomheden, hvis ejeren går bort.

2.2 Der findes retsmidler til at beskytte borgerne mod diskriminerende beskatning. De er dog ofte ineffektive på grund af uoverkommelige omkostninger. Der er ingen retsmidler, der kan beskytte borgerne mod multibeskatning, da flere medlemsstater har ret til at opkræve arveafgifter⁽²⁾.

2.3 Ovenstående skal ses i forbindelse med, at antallet af EU-borgere, der flytter mellem to lande inden for Den Europæiske Union, steg med 3 millioner til 12,3 millioner mellem 2005 og 2010, og at det grænseoverskridende ejerskab af fast ejendom i EU steg med op til 50 % mellem 2002 og 2010⁽³⁾. Der er en stigende tendens til, at befolkningen foretager grænseoverskridende porteføljeeinvesteringer. Mens borgere i alvorlig grad kan blive påvirket af multibeskatning eller diskriminerende arveafgifter, udgør medlemsstaternes indtægter fra arveafgifter mindre end 0,5 % af de samlede skatteindtægter, og de grænseoverskridende sager langt mindre.

⁽¹⁾ Herunder EØSU's udtalelse om et fælles konsolideret selskabsskattegrundlag, EUT C 24 af 28.1.2012, s. 63, EØSU's udtalelse om fjernelse af grænseoverskridende skattemæssige hindringer for EU-borgerne, EUT C 318 af 29.10.2011, s. 95, EØSU's udtalelse om dobbeltbeskatning i det indre marked, EUT C... (ECO/304).

⁽²⁾ Margarete Block-sagen (C-67/08).

⁽³⁾ Copenhagen Economics Study on Inheritance Taxes in EU Member States and Possible Mechanisms to Resolve problems of Double Inheritance Taxation in the EU, august 2010.

2.4 Den nuværende situation er en alvorlig forhindring for den frie bevægelighed for personer og kapital på det indre marked og hindrer dermed indfrielsen af Europa 2020-strategiens målsætninger. Den står desuden i skarp kontrast til de rettigheder, der følger med unionsborgerskabet.

2.5 Med henblik på at løse ovennævnte problemer er formålet med Kommissionens meddelelse og medfølgende henstilling at opnå følgende:

- grænseoverskridende arveafgiftsproblemer løses uden en harmonisering af medlemsstaternes lovgivning vedrørende arvebeskatning;
- der tages hånd om multibeskatning gennem et mere effektivt samspil mellem de nationale skatteordninger ved hjælp af et system om lempelse for den skat, man har betalt i andre lande, som kan anvendes af de medlemsstater, der kan påberåbe sig retten til at opkræve arveafgift;
- i forbindelse med fast ejendom vil medlemsstaten, hvori aktivet er placeret, have forsteret til beskatning, og andre involverede medlemsstater bør give skattelempelse;
- i forbindelse med løsøre, der har tilknytning til et fast driftssted i en medlemsstat, har denne medlemsstat forsteret til beskatning, og andre involverede medlemsstater bør give skattelempelse grundet den skattebyrde, som den første medlemsstat har pålagt;
- den afdødes tilhørsland har beskatningsrettighederne frem for arvingens tilhørsland, som bør anerkende den skat, der er blevet betalt i afdødes tilhørsland;
- udslagsgivende regler afgør, til hvilket land afdøde eller en arving har den tætteste tilknytning i sager, hvor pågældende har haft tilknytning til mere end ét land på baggrund af personens bopæl, sædvanlige opholdssted og nationalitet;
- arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene⁽⁴⁾ behandler sager om diskriminerende beskatning og har til formål at oplyse borgere og medlemsstater om, hvilke elementer en ikke-diskriminerende arvebeskatning bør indeholde ved hjælp af eksempler fra retspraksis, der kan hjælpe dem til at gøre bedre brug af retsmidler.

3. Generelle bemærkninger

3.1 EØSU går ind for, at man tager hånd om multibeskatning og diskriminerende beskatning med henblik på at holde borgernes rettigheder i hævd og fremme det indre marked. EØSU har understreget denne holdning i en række udtalelser og anbefaler især, at man udrydder multibeskatning og diskriminerende beskatning af borgere, samt at man forenkler de administrative processer i grænseoverskridende situationer⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ SEC(2011) 1488.

⁽⁵⁾ Jf. fodnote 1.

3.2 EØSU bifalder derfor Kommissionens meddelelse om arveafgiftsproblemer på tværs af landegrænserne, da den:

- anerkender de problemer, der i særlig grad berører borgere og mindre virksomheder, men som har en yderst begrænset indvirkning på de nationale finanspolitiske resultater;
- foreslår, hvordan medlemsstater kan indrømme afgiftslempler i tilfælde af multibeskatning;
- tilvejebringer oplysninger, der kan være nyttige i forbindelse med udryddelse af diskriminerende beskatning.

3.3 EØSU bifalder desuden meddelelsens tilgang, der respekterer de enkelte medlemsstaters suverænitet på skatteområdet og opfordrer dem til at sørge for et bedre samspil mellem nationale skattesystemer samtidig med, at diskriminerende beskatning inden for de nationale skatterammer udryddes.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Dog mener EØSU, at Kommissionen kan indfri de endelige målsætninger i denne forbindelse på en mere effektiv måde ved at:

- udarbejde og håndhæve lovgivningsmæssige ordninger, der effektivt kan udrydde arveafgiftsmæssig forskelsbehandling mellem EU-borgere, således at dette ikke medfører en krænkelse af den nationale suverænitet på skatteområdet, men blot betragtes som et grundlæggende princip under unionsborgerskabsretten til at eje aktiver på tværs af nationale grænser;
- udarbejde og gennemføre praktiske ordninger, der inden for en rimelig tidshorisont sikrer et effektivt samspil mellem de nationale skattesystemer. En tilgang, hvor man blot giver de enkelte medlemsstater anbefalinger om gennemførelse, kan vise sig ikke at være tilstrækkelig effektiv i praksis. Det anerkendes desuden, at man bør (hvilket Kommissionen også foreslår) tilskynde enkelte medlemsstater til hurtigt at gennemføre ordninger for en mere effektiv og fleksibel lempelse for multibeskatning, og at Kommissionen overvåger udviklingen de næste tre år med henblik på at indtage en stærkere holdning ved hjælp af et direktiv, om nødvendigt;

— på længere sigt og ud fra et bredere perspektiv, der går ud over grænseoverskridende skattesager, udvide anvendelsesområdet fra arveafgift til de potentielt forvrængende konsekvenser af de enkelte nationale skattemyndigheders forskellige metoder til udregning af arveafgiftsgrundlaget. Dette bør ske, således at den nationale skattesuverænitet respekteres, særligt hvad angår fastsættelse af skattesatser, men at der samtidigt gælder fælles principper for udregning af arveafgiftsgrundlaget i alle medlemsstater, som ideelt set bør baseres på rimelige principper om værdiansættelse af nettoaktiverne og bør sikre en bevarelse af virksomheden som en going concern;

— undersøge udbredelsen og konsekvenserne af tilfælde af multi-ikke-beskatning ved hjælp af avancerede finansielle instrumenter. EØSU ser frem til yderligere høringer og initiativer fra Kommissionen på dette område;

— aktivt fremme mere effektive og borgervenlige skattesystemer, som reagerer hurtigt og fornuftigt, især når der er tale om de ofte lange og komplicerede procedurer i forbindelse med arveafgiftssager, og som pålægger skatteyderne den mindst mulige byrde;

— undersøge, i hvor høj grad EU's borgere påvirkes negativt af grænseoverskridende arveafgiftsproblestillinger, følgerne heraf samt mulige løsninger i denne forbindelse;

— undersøge muligheden for at forenkle arvebeskatning i grænseoverskridende situationer ved hjælp af et system, hvor beskatningen finder sted ét enkelt sted, der fastlægges ud fra, hvor aktivet befinder sig.

4.2 Kommissionen bør desuden overveje, at et Europæisk Observatorium for Grænseoverskridende Beskatning kunne varetage disse opgaver, blandt andre. EØSU har foreslået, at Kommissionen opretter et sådant organ i flere udtalelser om multibeskatning og diskriminerende beskatning⁽⁶⁾. Observatoriet vil løbende bidrage til en mere effektiv løsning på problemer i forbindelse med arveafgift gennem undersøgelser og forskning og etablere fora til høring, samarbejde og aftaler mellem de enkelte nationale skattemyndigheder.

Bruxelles, den 18. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁶⁾ Jf. fodnote 1.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Regionsudvalget og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg — En handlingsplan om bedre adgang til finansiering for SMV'er

COM(2011) 870 final

(2012/C 351/10)

Ordfører: **Anna Maria DARMANIN**

Medordfører: **Ronny LANNOO**

Kommissionen besluttede den 7. december 2011 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Regionsudvalget og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg — En handlingsplan om bedre adgang til finansiering for SMV'er«

COM(2011) 870 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 30. august 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 19. september 2012, følgende udtalelse med 174 stemmer for og 3 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU bifalder EU's handlingsplan om bedre adgang til finansiering for SMV'er på et tidspunkt, hvor mange europæiske lande står over for en usikker økonomisk fremtid. Udvalget mener, at en genopretning af europæisk økonomi kun kan finde sted, hvis SMV-politik står højt på dagsordenen hos de europæiske beslutningstagere. Derfor støtter EØSU de europæiske institutioners bestræbelser på at styrke det finansielle systems modstandsdygtighed, således at det bliver et instrument, der er til gavn for realøkonomien.

1.2 EØSU bemærker, at målrettede tiltag ikke kan være vellykkede, medmindre medlemsstaterne inddrages. Derfor opfordrer udvalget medlemsstaterne til at gennemføre handlingsplanen og aktivere alle mulige støtteordninger for SMV-finansiering ved at fokusere på Europa 2020-strategiens prioriteter. Medlemsstaterne bør bl.a. etablere garantifonde og gøre bedre anvendelse af strukturfondene til finansieringsinstrumenter.

1.3 EØSU anerkender, at lånefinansiering er og vil forblive et af de mest anvendte instrumenter til udvikling af SMV'er. I denne henseende støtter udvalget fuldt ud lovgivningsmæssige og finansielle foranstaltninger rettet mod at styrke lånefinansiering og garantere instrumenter, der fremmer SMV'ernes vækst.

1.4 EØSU opfordrer kraftigt til, at Basel III-forslagene gennemføres i EU med det kommende kapitalkravsdirektiv (CRD IV) for at undgå en negativ indvirkning på finansieringen af realøkonomien.

1.5 EØSU hilser Kommissionens forslag om at fremme venturekapital i Europa velkommen. Det er afgørende, at der sættes ordentligt skub i det europæiske marked for venturekapital med henblik på at få bugt med markedets mangler og de lovgivningsmæssige hindringer, hvilket ville gøre venturekapitalområdet mere attraktivt for private investorer.

1.6 Der er stor variation og mangfoldighed blandt de europæiske SMV'er. Foranstaltninger til forbedring af adgang til finansiering bør bestå af en portefølje af forskelligartede og innovative foranstaltninger, der i praksis kan nå denne mangfoldige gruppe af aktører ved at tage hensyn til aktørernes enkelte kendetegn. Bl.a. sociale virksomheder og de liberale erhverv har retlige former og driftsmodeller, der er forskellige fra "traditionelle" virksomheder, hvilket yderligere vanskeliggør deres adgang til finansiering, da finansielle aktører ikke altid anerkender eller forstår disse former eller forretningsmodeller.

1.7 Man bør også fremme hybridkapital, som kan være et alternativ til banklån. Der bør bakkes op om nye finansielle aktører samt om nye formidlere, der både kan tilvejebringe finansielle løsninger og erhvervsrådgivning. Crowdfunding er et godt eksempel i denne sammenhæng, og deltagelsesbaseret bankvirksomhed bør også tages i betragtning.

1.8 EØSU understreger behovet for, at EIB-gruppen i samarbejde med Kommissionen spiller en nøglerolle for investering i SMV'er ved hjælp af en lang række overordnede og målrettede instrumenter. Vedrørende EIB's lån til SMV'er anmodes EIB's formidlere om at gøre større bestræbelser på at formidle og oplyse SMV-samfundet om denne finansieringsordning i samarbejde med SMV-organisationer.

1.9 EØSU bemærker forslaget om at forenkle den næste generation af finansieringsinstrumenter og gøre dem mere gennemsigtige (*EU-lånefinansieringsinstrumentet* og *EU-egenkapitalinstrumentet*) under den kommende flerårige finansielle ramme (FFR). Udvalget bakker op om forslagene på grund af de to instrumenters store løftestangseffekt.

1.10 EØSU glæder sig over Kommissionens beslutning om at fremme dialogen mellem forskellige interessenter for at overvåge markedsudviklingen og udsende anbefalinger om, hvordan SMV'ers adgang til finansiering kan forbedres. Udvalget håber på at blive en regelmæssig gæst ved forummet for SMV-finansiering og fremlægge konkrete forslag til, hvordan man kan afhjælpe SMV'ernes finansielle problemer.

1.11 EØSU er af den overbevisning, at man bør tilskynde til målrettet uddannelse af iværksættere, herunder programmer om investeringsberedskab.

1.12 EØSU påpeger, at det er nødvendigt at lette SMV'ers adgang til europæiske programmer, der støtter finansiering af SMV'er ved hjælp af europæiske, nationale eller regionale formidlere. Nøglen til succes i denne sammenhæng ligger i gennemsigtige, forståelige og ensartede procedurer på alle niveauer.

2. Kommissionens forslag

2.1 Handlingsplanen omhandler de primære forhindringer for tilvejebringelse af finansiering til SMV'er såsom:

- adgang til lån;
- adgang til venturekapital;
- adgang til kapitalmarkeder.

2.2 Desuden beskriver meddelelsen de foranstaltninger, der er blevet gennemført mellem 2007 og 2012 for at sikre, at finansieringen når ud til SMV'erne, nemlig:

- rammeprogrammet for konkurrenceevne og innovation;
- EIB's tildeling af lån til SMV'er;
- midler under samhørighedspolitikken;
- risikodelingsinstrumentet i FP7.

2.3 Kommissionen har udpeget en række foranstaltninger, der skal lette SMV'ers adgang til finansiering. Disse foranstaltninger omfatter:

- reguleringsmæssige foranstaltninger;

- finansielle foranstaltninger, der skal forbedre adgang til lån og venturekapital i hele EU;
- foranstaltninger til forbedring af miljøet for SMV'er.

3. Generelle bemærkninger

3.1 I et tæt samarbejde med Kommissionen udsender Den Europæiske Centralbank (ECB) jævnligt resultaterne af undersøgelsen "*Survey on the access to finance of small and medium-sized enterprises (SMEs) in the euro area*" ⁽¹⁾. Ifølge resultaterne af den seneste undersøgelse er der sket en stigning i de eksterne finansieringsbehov blandt SMV'er i euroområdet mellem oktober 2011 og marts 2012. Samtidig viser undersøgelsens resultater, at adgangen til banklån fortsat forringes men med forskelle mellem medlemsstaterne ⁽²⁾. I det store hele svarer virksomhederne, at det er blevet sværere at få adgang til banklån. Ydermere viser resultaterne højere afslagsrater i forbindelse med låneansøgninger. Dog er der i det store hele ingen ændring i andelen af respondenterne, der anser adgang til finansiering for deres største problem. Set i lyset af ovenstående anmoder EØSU Kommissionen om at sikre, at virksomhederne får fuld adgang til alternative finansieringsmuligheder.

3.2 EØSU påpeger, at det er nødvendigt at handle hurtigt og følge op på de enkelte undersøgelser med forslag til specifikke politiske tiltag. Oplysninger fra finansieringsforummet for små og mellemstore virksomheder, medlemsstaterne og SMV-organisationer kan indgå i det opfølgende arbejde, som bør udføres af Kommissionen med deltagelse af EØSU og civilsamfundet.

3.3 EØSU bakker op om Kommissionens undersøgelse om evaluering af definitionen af SMV'er og anmoder om, at der tages særlige hensyn til små virksomheder og mikrovirksomheder. På baggrund af SMV'ernes mangfoldighed og størrelse ⁽³⁾ (bl.a. familievirksomheder, liberale erhverv og sociale virksomheder) minder EØSU Kommissionen om, at man bør prioritere skråddersyede finansielle støtteforanstaltninger til dem. Derfor anmoder udvalget Kommissionen om at tage hensyn til SMV'ernes særlige kendetegn og være særligt opmærksom på mikrovirksomheder, når den udarbejder finansieringsprogrammer, der skal støtte deres udvikling. Kommissionen bør undgå forskelsbehandling, da der ikke findes nogen universalløsning til SMV'ernes behov.

4. Særlige bemærkninger vedrørende de reguleringsmæssige foranstaltninger

4.1 Forordning om venturekapital

4.1.1 EØSU bakker op om, at man indfører en harmoniseret ordning om venturefondes grænseoverskridende operationer. Forslaget er prisværdigt og vil sandsynligvis udbedre manglerne på markedet takket være oprettelsen af et "europæisk pas", der

⁽¹⁾ Undersøgelsen blev gennemført fra den 29. februar til den 29. marts 2012 og dækker et udsnit af 7 511 virksomheder i euroområdet.

⁽²⁾ Ibid., se de præcise tal s. 14-15.

⁽³⁾ EUT C 318 af 23.12.2009, s. 22, EUT C 376 af 22.12.2011, s. 51.

gør EU's venturefonde i stand til at markedsføre deres produkter og rejse kapital i hele EU. EØSU har fremlagt en række bemærkninger i sin tidligere udtalelse om venturekapital⁽⁴⁾ og anmoder Kommissionen om at tage dem i betragtning.

4.1.2 EØSU bakker stærkt op om den undersøgelse, Kommissionen vil gennemføre i 2012 om forholdet mellem forsigtighedsilsyn og bankernes og forsikringsselskabernes venturekapitalinvesteringer. Undersøgelsen har til formål at fastslå, om disse instrumenter skaber et oligopol af store internationale banker, eller om der er behov for at ændre dem på mellemlang eller lang sigt.

4.1.3 Da de fleste SMV'er er små virksomheder (færre end 10 ansatte), anmoder EØSU Kommissionen om at tage særlige hensyn til små venturefonde. Disse fonde investerer i virksomheder, hvis projekter ikke er attraktive nok for traditionelle ventureinvestorer, men samtidig er for store eller risikable til at tiltrække kapital fra traditionelle finansieringskilder. Sådanne fonde styrker virksomhedernes egenkapital og udvikler iværksætteres erhvervsfærdigheder ved hjælp af coachingaktiviteter i løbet af investeringsperioden⁽⁵⁾. Medlemsstaterne opfordres til at komme med forslag til instrumenter såsom specifikke skatteforanstaltninger, der kan stimulere udviklingen af disse fonde, med henblik på at udbedre manglerne i finansieringslandskabet.

4.2 Skattereformer

4.2.1 EØSU bifalder Kommissionens forslag om skattereformer vedrørende grænseoverskridende venturekapitalinvesteringer. Udvalget anmoder Kommissionen og medlemsstaterne om at komme med forslag til målrettede foranstaltninger mod skatteunddragelse og skattesvig.

4.2.2 Ud over at tage hånd om de skattemæssige hindringer for grænseoverskridende transaktioner bør Kommissionen ligeledes sikre, at medlemsstaterne arbejder hen imod skattereformer på nationalt plan vedrørende finansieringsordninger for SMV'er.

4.2.3 Den gode praksis, som findes i visse medlemsstater, bør undersøges og udvides til resten af EU og formidles videre til SMV'er⁽⁶⁾. I en række lande har man allerede gennemført pakker med skatteincitamenter. Et eksempel herpå kunne være Belgien/Flandern, hvor man for få år siden indførte et såkaldt "win-win-lån": Enkeltpersoner kan låne penge ud til SMV'er og få et skattefradrag til gengæld. Nederlændenes system med *Tante Agaath*-lån⁽⁷⁾ er et andet godt eksempel.

⁽⁴⁾ EUT C 191 af 29.6.2012, s. 72.

⁽⁵⁾ Se f.eks. Financités: <http://www.financites.fr/>.

⁽⁶⁾ Se undersøgelse fra det europæiske "business angels"-netværk (EBAN): *Tax Outlook 2010 Executive Summary* – <http://www.eban.org/resource-center/publications/eban-publications>.

⁽⁷⁾ Tante Agaath-ordningen (http://www.tanteagaath.nl/agaath_regeling.htm).

4.2.4 Skattefritagelser såsom Frankrigs "ISF PME"-lovgivning⁽⁸⁾ kan også være til stor fordel for SMV'er i kraftig vækst. EØSU er fortalende for sådanne ordninger, så længe det beløbsmæssige skattefradrag er rimeligt og ikke går ud over bidrag til andre lige så vigtige sektorer.

4.3 Statsstøtteregler

4.3.1 EØSU støtter det kommende forslag om modernisering af statsstøtten med henblik på at forenkle de nuværende statsstøtteregler for SMV'er. Udvalget bemærker, at Kommissionen vil tage den generelle gruppefritagelsesforordning op til revision sammen med en række retningslinjer for statsstøtte, herunder for risikokapital, for at indfri målsætningerne for Europa-2020-strategien. EØSU anmoder om, at reglerne forbedres, forenkles og tydeliggøres. Udvalget opfordrer Kommissionen til at sikre, at statsstøtte kun anvendes til at rette op på markedssvigt.

4.4 Mere synlige SMV-markeder og børsnoterede SMV'er

4.4.1 EØSU glæder sig over, at der i MiFID-direktivet er forslag om at udvikle homogene SMV-vækstmarkeder og gøre dem attraktive for investorer takket være betegnelsen "SMV-vækstmarked". Dog foreslår EØSU⁽⁹⁾, at der fastsættes specifikke foranstaltninger og bestemmelser, som gør det muligt at skabe dette marked på en effektiv måde.

4.5 Rapporteringsbyrder for noterede SMV'er

4.5.1 Kommissionen og medlemsstaterne opfordres til at forenkle regnskabsbestemmelserne og lette rapporteringsbyrderne for noterede SMV'er i EU. EØSU anerkender, at Kommissionen har fremlagt et forslag til direktiv om forenkling og ændring af regnskabsdirektiverne samt et forslag til ændring af direktivet om gennemsigtighed. EØSU minder Kommissionen om at inddrage udvalgets to udtalelser fra tidligere i 2012⁽¹⁰⁾ og mener, at SMV'er har behov for at frigøre midler, som kan anvendes på andre områder af virksomhedernes drift.

4.6 Den kommende gennemførelse af Basel III og konsekvenserne for SMV-finansiering

4.6.1 EU er nødt til fortsat at gå forrest i gennemførelsen af de finansielle lovgivningsmæssige reformer, man har indgået på internationalt plan. EØSU bemærker imidlertid, at de forskellige kapitalkrav, der træder i kraft i forbindelse med gennemførelsen af Basel III i EU og på nuværende tidspunkt er til debat (CRD IV/CRR), kan medføre flere problemer for SMV'er⁽¹¹⁾.

⁽⁸⁾ <http://pme.service-public.fr/actualites/breves/reduction-isf-pour-investissements-pme.html>

⁽⁹⁾ EUT C 191 af 29.6.2012, s. 80.

⁽¹⁰⁾ EUT C 143 af 22.5.2012, s. 78, EUT C 181 af 21.6.2012, s. 84.

⁽¹¹⁾ EUT C 68 af 6.3.2012, s. 39.

4.6.2 EØSU bakker op om de europæiske institutioners bestræbelser på at styrke det finansielle systems modstandskraft med henblik på at undgå kriser i fremtiden. Dog bør man ikke øge reguleringen af de finansielle markeder, således at det går ud over finansieringen af små og mellemstore virksomheder. Udvalget støtter fuldt ud Othmar Karas' betænkning, som blev vedtaget af Europa-Parlamentet i maj 2012, og som er endnu et skridt i den rigtige retning mod en fornuftig og realistisk gennemførelse af Basel III-reglerne om kapitalkrav i EU.

4.6.3 EØSU bemærker, at Kommissionen vil høre Den Europæiske Banktilsynsmyndighed (EBA) senest 24 måneder efter det nye direktivs (CRD IV) ikrafttræden, og at EBA vil aflægge rapport om långivning til SMV'er og fysiske personer. EØSU anmoder indtrængende Kommissionen om at inddrage udvalget i revurderingen af risikovægten ved at lade udvalget udarbejde en udtalelse om rapporten og sende den til Rådet og Europa-Parlamentet.

4.7 Direktivet om forsinket betaling

4.7.1 Ifølge Kommissionen skal dette direktiv træde i kraft senest den 16. marts 2013. EØSU anmoder indtrængende medlemsstaterne om at handle for at sikre, at SMV'erne hurtigere kan drage fordel af systemet. Det er også yderst vigtigt, at Kommissionen overvåger den rettidige gennemførelse af direktivet i alle medlemsstater. Desuden bør Kommissionen nøje følge op på medlemsstaternes gennemførelse af artikel 4, stk. 5, der giver dem mulighed for at forlænge proceduren for godkendelse eller kontrol til mere end 30 dage forudsat, at dette ikke er klart urimeligt over for kreditor. Kommissionen bør nøje overvåge medlemsstaterne for at forhindre, at de bruger denne artikel til en kunstig udskydelse af betaling, især fordi forsinkede betalinger fra offentlige myndigheder har en stor indvirkning på SMV'ers cash flow og likviditetsstyring.

4.7.2 Med henblik på at være et forbillede anmoder EØSU de europæiske institutioner om at betale deres kreditorer rettidigt og undgå at pålægge dem unødige administrative og finansielle byrder.

4.8 Europæiske sociale iværksætterfonde

4.8.1 EØSU bifalder Kommissionens forslag til forordning om europæiske sociale iværksætterfonde og minder Kommissionen om, at forbedret adgang til den nødvendige kapital for sociale iværksættere bør stå højt på dagsordenen. EØSU udsendte en udtalelse⁽¹²⁾ om dette tidligere i 2012. En af udfordringerne er behovet for at måle og indrapportere porteføljevirkomheders sociale virkninger og indvirkning på samfundet. Udvalget anbefaler, at man foretager en fælles undersøgelse på EU-niveau med henblik på at fastlægge kriterier og indikatorer, der kan anvendes til ovenstående. Udvalget minder

Kommissionen om, at sådanne fonde kun bør være ét blandt mange tiltrængte finansieringsinstrumenter, som der stadig er behov for at udvikle.

4.8.2 EØSU anmoder også medlemsstaterne om at forbedre anerkendelsen af forskellige typer sociale virksomheder. Hvis disse virksomheder i højere grad blev anerkendt, ville de opleve en nedsættelse af risikovægten i forbindelse med optagelse af lån og ikke længere stå i en ugunstig situation i forhold til traditionelle virksomheder på dette område.

5. Særlige bemærkninger om EU's finansieringsforanstaltninger for SMV'er

5.1 EØSU er fuldt ud opmærksom på, at et stort antal SMV'er (især mindre virksomheder) fortsat primært vil være afhængige af kredit, hvad angår ekstern finansiering.

5.2 EØSU glæder sig over, at EIB fortsat yder lån til SMV'er som et af de primære låneinstrumenter til SMV'er på europæisk plan, og anerkender de finansielle fordele, som SMV'erne opnår, i og med at låneomkostningerne sænkes ved hjælp af disse formidlede lån. EØSU anmoder EIB om at fortsætte gennemførelsen i praksis og jævnlige videreformidle de resultater, man har opnået. Hvis man skal opnå de ønskede resultater, bør formidlende banker gøre en større indsats på kommunikationsfronten for i højere grad at markedsføre disse lån til SMV-samfundet i tæt samarbejde med SMV-organisationerne.

5.3 Det er ligeledes vigtigt at støtte fremkomsten af nye typer formidlingsvirksomheder, som i mange tilfælde passer bedre til SMV'ernes mangfoldighed. Erfaringer fra kooperativsektoren og social bankvirksomhed er værdifulde, da disse områder tilbyder finansiell støtte, der ofte er koblet sammen med andre støttetjenester.

5.4 EØSU anmoder Kommissionen om at udvide risikodelingsfaciliteterne for investeringer i egenkapital eller kvasiegenkapital i et tæt samarbejde med EIB-gruppen samt om at støtte udstedelsen af erhvervsobligationer i puljer. Hvad angår markedet for kvasiegenkapital opfordrer EØSU særligt Kommissionen og EIB-gruppen til at undersøge muligheder for at forbedre mezzaninfinansiering og se på nye mezzaninprodukter, såsom garantier for mezzaninlån.

5.5 EØSU opfordrer Kommissionen til fortsat at fremme EU's finansielle ordninger med SMV-organisationer med henblik på at sikre større synlighed og hurtig udbredelse af disse instrumenter, særligt for medlemsstater, der er saktet agterud. Da finansiering af SMV'er kan ses som et af de vigtigste værktøjer i vækstpakten, bør de nationale reformprogrammer tage passende højde for dette område.

⁽¹²⁾ EUT C 229 af 31.7.2012, s. 55.

5.6 EØSU mener, at man i særlig grad bør fokusere på at støtte SMV'er ved hjælp af egenkapital- og gældsinstrumenterne i programmet for virksomheders konkurrenceevne og SMV'er (COSME) og Horisont 2020-programmet. EØSU bakker stærkt op om at forhøje den maksimumstærskel, der er fastsat af lånegarantifaciliteten (LGF) i COSME (150 000 EUR), hvilket udvalget tidligere har givet udtryk for i udtalelsen om programmet for virksomheders konkurrenceevne⁽¹³⁾.

5.7 EØSU understreger behovet for at have bestemmelser i samhørighedspolitikken, der omfatter en gnidningsfri og effektiv gennemførelse af SMV-programmer, da den nuværende ramme ikke er befordrende nok. Udvalget beklager, at EU's finanslovgivning pt. er for tung eller for kompliceret, hvilket skaber problemer for de nationale formidlere, der skal implementere den. Der er tydeligvis behov for en bedre overvågning af anvendelsen af finansieringsinstrumenter under samhørighedspolitikken⁽¹⁴⁾.

5.8 Det er desuden vigtigt at foretage et skifte fra projektfinansiering til mere bæredygtige finansieringsinstrumenter for at undgå afhængighed af offentlige midler. På dette område bør Kommissionen vejlede om god praksis og om, hvordan man kombinerer finansieringsinstrumenter fra forskellige kilder og opnår en løftestangseffekt i alle stadier af SMV'ernes livscyklus.

5.9 EØSU bemærker forslaget om at lette SMV'ers adgang til finansiering på lang sigt med nye finansieringsinstrumenter (EU's lånefinansieringsinstrument og EU's egenkapitalfinansieringsinstrument) under den flerårige finansielle ramme (FFR) i form af målrettede platforme. Ved at samle ressourcer fra forskellige kilder vurderer EØSU, at finansieringsinstrumenter kan sætte skub i investeringer i identificerede huller på markedet, give stordriftsfordele og/eller mindske risikoen for fiasko på områder, hvor det er vanskeligt for enkelte medlemsstater at opnå den kritiske masse. Derfor anmoder udvalget Kommissionen om at gennemføre den nye generation af finansieringsinstrumenter med udgangspunkt i erfaringerne fra eksisterende instrumenter (finansieringsinstrumenter under rammeprogrammet for konkurrenceevne og innovation, risikodelingsfaciliteten). Det er vigtigt at indføre passende regler, vejledning og standardisering i overensstemmelse med markedernes krav og bedste praksis for at undgå overlap samt at forenkle gennemførelsesbestemmelserne med henblik på at fremme effektiviteten og den finansielle disciplin. EØSU påpeger, at passende overvågning, indrapportering, revisionsarbejde og god forvaltning er af afgørende betydning, hvis man skal sikre, at EU's ressourcer anvendes til det tiltænkte formål.

6. Særlige bemærkninger om foranstaltninger til forbedring af miljøet for SMV'er

6.1 Bedre adgang til oplysninger og kommunikation for SMV'er

6.1.1 EØSU bifalder forslaget om at styrke oplysningen af formidlere og tilskynde banker og finansieringsinstitutioner til

at give deres kunder alle de nødvendige redskaber for at hjælpe dem med at finde finansiering. Desuden mener EØSU, at det er vigtigt at fremme den finansielle oplysning af SMV'er. Medlemsstaterne opfordres kraftigt til at deltage i dette arbejde ved at etablere specifikke programmer for investeringsberedskab for SMV'er i tæt samarbejde med SMV-organisationer.

6.1.2 Et af de største problemer for de fleste SMV'er er manglende adgang til skræddersyet rådgivning. EØSU støtter princippet bag Enterprise Europe Network (EEN) og dets rolle, men mener dog, at netværkets potentiale bør udnyttes fuldt ud⁽¹⁵⁾. Derfor foreslår udvalget, at man styrker EEN's finansielle rådgivningsfunktion. EØSU påpeger imidlertid, at SMV-organisationer bør inddrages tæt i dette arbejde, og at det bør skræddersyes til at tage højde for SMV'ernes mangfoldighed.

6.2 Øget overvågning af og dataindsamling fra finansieringsmarkedet for SMV'er

6.2.1 EØSU bemærker, at Kommissionen allerede har beskæftiget sig med dette emne (undersøgelser om SMV'ers adgang til finansiering og finansieringsindekset for SMV'er). Udvalget bifalder Kommissionens forslag om at arbejde tættere sammen med banksammenslutninger og om at indhente rådgivning fra andre institutioner (ECB, EBA). EØSU anbefaler, at man også inddrager SMV-organisationer og institutioner på medlemsstatsniveau. Udvalget beklager, at handlingsplanen ikke omfatter en styrkelse af samarbejdet med internationale organisationer, såsom OECD, om at indsamle data og udarbejde statistikker⁽¹⁶⁾ om adgang til finansiering.

6.3 Kvalitativ rating

6.3.1 Udelukkende kvantitative ratingmodeller er ofte ikke hensigtsmæssige til at evaluere SMV'er, da de er for usmidige. Udvalget vil i høj grad bifalde, at man anvender kvalitative faktorer som supplement til den traditionelle kvantitative analyse. Banker kunne derfor overveje at afbalancere deres pointsystemer til vurdering af SMV'ernes kreditværdighed og efterlade tilstrækkeligt spillerum til "relationsbaseret bankvirksomhed". Der bør desuden udveksles bedste praksis med henblik på at tage hånd om ovenstående. EØSU beklager, at nogle banker tilsyneladende er ved at fjerne sig fra denne idé frem for at støtte op om den.

6.4 Business angels og andre aktører i den tidlige fase

6.4.1 EØSU mener f.eks., at det er vigtigt at udvikle forbindelsen mellem *business angels* og venturefonde i den tidlige fase med venturefonde i den senere fase for at sikre en sund innovationsfinansieringskæde. Desuden opfordrer udvalget til initiativer til fremme af mere dialog på regionalt plan mellem *business angels*, venturefonde og lokale iværksættere.

⁽¹³⁾ EUT C 181 af 21.6.2012, s. 125.

⁽¹⁴⁾ Revisionsrettens særberetning nr. 2/2012: "Finansielle instrumenter for SMV'er medfinansieret af Den Europæiske Fond for Regionaludvikling" – http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/cont/dv/ecasr22012/_ecasr22012_da.pdf

⁽¹⁵⁾ EUT C 376 af 22.12.2011, s. 51, EUT C 181 af 21.6.2012, s. 125.

⁽¹⁶⁾ Se eksempler som f.eks. "Financing SMEs and Entrepreneurs 2012: an OECD scoreboard" (http://www.oecd-ilibrary.org/industry-and-services/financing-smes-and-entrepreneurship_9789264166769-en).

6.4.2 Man bør undersøge og indføre innovative tilgange til venturekapital. Crowdfunding er et eksempel på sådan en tilgang, hvor borgere i stedet for banker og specialister investerer i SMV'er via en onlineplatform og ikke via børsmarkedet.

6.4.3 Skræddersyede former for hybridkapital⁽¹⁷⁾, hvori der indgår tilskud, egen- og fremmedkapital (såsom lån med gevinstdeling) bør styrkes, da de passer bedre til socialøkonomiske virksomheder både i de tidlige faser og i hele deres livscyklus.

7. Andre anbefalinger til sikring af finansiering til SMV'er

7.1 Bedste praksis i banksektoren

7.1.1 Man bør overveje at udforme en ramme, der gør det muligt for instanser, der handler ud fra en filosofi om risiko- og gevinstdeling, at yde lån, da det afgjort kan være til gavn for SMV'er. Kommissionen bør se alvorligt på fænomener som *participatory banking* (deltagelsesbaseret bankdrift). EØSU ser gerne, at Kommissionen udarbejder en grønbog som udgangspunkt for en debat om *participatory banking* på europæisk niveau. Særlilte initiativer i lande som Storbritannien, Frankrig, Tyskland, Italien, Luxembourg og Malta er positive, men kan hæmme den videre integration af den finansielle tjenesteydelsesbranche i EU. Desuden vil særlilte ukoordinerede initiativer måske ikke medføre de mest optimale resultater, som denne form for finansiering kunne resultere i, såsom risiko- og gevinstdeling samt en social tilgang til finansiering. Tilskyndelse til mikrofinansiering med særlilte investeringspolitikker, der indeholder elementer af islamisk finansiering, vil også kunne sætte skub i nye iværksætterinitiativer og samtidig være med til at bekæmpe fattigdommen i visse områder. I den sammenhæng bør der søges udformet en meddelelse fra Kommissionen, som lægger op til, behandler og tilskynder til alternative finansieringsmetoder for at sikre, at der hersker de samme vilkår som for andre finansieringsmetoder, såsom traditionel finansiering.

7.1.2 EØSU noterer sig, at Kommissionen har analyseret kreditformidlers arbejde og resultater samt de problemer, SMV'er står over for i deres søgen efter lånefinansiering⁽¹⁸⁾. Udvalget opfordrer alle medlemsstater til at foretage en lignende analyse med henblik på at forbedre gennemsigtigheden i låneprocessen. Udvalget bemærker, at artikel 145, stk. 4, i kapitalkravsdirektivet (CRD III) og artikel 418, stk. 4, i forslaget til forordning om kapitalkrav (CRD IV) indeholder bestemmelser, der giver SMV'er muligheden for at anmode banker om at blive underrettet om deres rating og point. Det er vigtigt fuldt ud at få gennemført disse bestemmelser i praksis.

7.1.3 Vedrørende konkurrencen i banksektoren anmoder EØSU Kommissionen om at sørge for, at der er tilstrækkelig konkurrence i denne sektor i og imellem de enkelte medlemsstater på området for finansieringsprodukter for SMV'er. For eksempel er der problemet med investeringstab (se nedenfor). Samtidig ligger rentesatserne for overtræk for mindre virksomheder fortsat på et meget højt niveau, selv om ECB's refinansieringsrente for banker befinder på et historisk lavt niveau. Større virksomheder kan benytte alternativer (såsom direkte lån), men mindre virksomheder kan ikke gøre brug af disse produkter.

7.1.4 Investeringstab: I mange medlemsstater pålægger bankerne virksomhederne gebyrer, når de indfrier deres lån tidligere end aftalt. Når et lån indfries, førend det er bestemt i låneaftalen, opkræver banken det såkaldte "investeringstabsgebyr" for at kompensere for, at banken kan være nødsaget til at geninvestere pengene til en lavere rente end den, den ville have fået, hvis lånet ikke var blevet indfriet tidligere end aftalt.

7.1.5 Problemet er imidlertid, at disse investeringstabsgebyrer i mange tilfælde er ret høje. Desuden er gebyrerne ofte ikke særlig godt forklaret i aftalen, som ofte henviser til fremtidige, ukendte rentesatser. Dette gør det yderst vanskeligt for en virksomhed at vurdere det mulige investeringstabsgebyr i tilfælde af tidlig indfrielse af lånet. Under alle omstændigheder er de fleste virksomheder ikke klar over, at de er forpligtede til at betale et investeringstabsgebyr.

7.1.6 Det er derfor afgørende, at bankerne giver tydeligere oplysninger om sådanne gebyrer, før en låneaftale underskrives. Ydermere bør investeringstabsgebyret være begrænset og rimeligt.

7.2 Synligheden og forvaltningen af EU-programmer for SMV-finansiering

7.2.1 EØSU går ind for, at man opretter en samlet, flersproget onlinedatabase med forskellige finansieringskilder, der omfatter europæiske, nationale og regionale foranstaltninger for at give SMV'er bedre adgang til finansiering. Udvalget anmoder Kommissionen om at sørge for en bred formidling af sin praktiske guide⁽¹⁹⁾, der oplyser om, hvordan man får adgang til en del af de 50 mia. EUR offentlige midler, der er til rådighed i de 27 medlemsstater.

⁽¹⁷⁾ <http://www.schwabfound.org/pdf/schwabfound/SocialInvestmentManual.pdf>

⁽¹⁸⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/1186&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

⁽¹⁹⁾ Final Report, Evaluation of Member State Policies to facilitate Access to Finance for SMEs – June 2012 http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/guide-to-funding/indirect-funding/files/evaluation-of-national-financing-programmes-2012_en.pdf

7.2.2 EØSU er af den opfattelse, at et målrettet budget på 15 % af det samlede program og en enkelt forvaltningsstruktur er afgørende for at få det meste ud af SMV'ernes innovationspotentiale i forhold til Horisont 2020-programmet. Hvad angår proceduren, bør der ske forbedringer i forhold til det finansielle og det administrative aspekt. F.eks. står mange SMV'er, der deltager i EU-finansierede forskningsprojekter, stadig over for omfattende momsrelaterede problemstillinger i deres respektive lande i forbindelse med deres deltagelse i projekterne. I mange tilfælde er netop dette punkt en af de primære hindringer for SMV'ernes deltagelse i projektet. Alle medlemsstater bør gennemføre klar og tydelig lovgivning, der fritager SMV'erne for denne byrde. I alle tilfælde bør moms i forbindelse med EU-finansierede projekter være refunderbar.

Bruxelles, den 19. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Grønbog — På vej mod et integreret europæisk marked for kort-, internet- og mobilbetalinger«

COM(2011) 941 final

(2012/C 351/11)

Ordfører: **Stasys KROPAS**

Kommissionen besluttede den 11. januar 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Grønbog — På vej mod et integreret europæisk marked for kort-, internet- og mobilbetalinger

COM(2011) 941 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 30. august 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 19. september, følgende udtalelse med 157 stemmer for, 1 imod og 5 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) bifalder Kommissionens initiativ til at fremme sikre, gennemsigtige og innovative betalingsvilkår i hele EU. Mere effektive, moderne og sikre betalingsmidler er en forudsætning for, at man kan drage større nytte af det indre marked og styrke den europæiske økonomis internationale konkurrenceevne.

1.2 EØSU påskønner den bredde i dialogen, som Kommissionen foreslår, og som absolut omfatter de vigtigste spørgsmål vedrørende det nuværende og fremtidige betalingsmiljø i EU. For at få et fuldstændigt billede bør man imidlertid se nærmere på kontantbetalinger. Kontanterne taber ganske vist gradvist terræn, men er dog stadig den fremherskende betalingsform på nogle markeder. På nationalt plan er der mere og mere, der tyder på, at kontantbetaling principielt er mindre effektiv, og at der kan spares ressourcer, hvis forbrugerne betaler elektronisk i stedet. I nogle medlemsstater har man gjort store fremskridt i retning af et kontantløst samfund. Ikke desto mindre mener EØSU, at den brede offentlighed stadig ikke ved, hvor dyre kontanterne virkelig er i brug. Desuden mener man, at kontanter virker befordrende på den sorte økonomi. Derfor bør alle berørte parter fremme betalingsformer, som er med til at bekæmpe den sorte økonomi, og som koster mindre og er mere sikre. I denne sammenhæng bør man på den ene side tage hensyn til de mange fordele, dette ville medføre for de berørte parter og på den anden side tilgodese behovet for, at omkostningerne for betalingsmodtagere, som tilbyder disse betalingsformer til forbrugerne, holdes på et rimeligt niveau. Der er behov for yderligere initiativer i medlemsstaterne, med fuld opbakning fra Kommissionen.

1.3 Kortbetaling er den mest benyttede kontantløse betalingsform i og uden for EU. Der er voksende enighed i den økonomiske litteratur om, at kortbetaling er mere gennemsigtig, både skattemæssigt og økonomisk, samt billigere for samfundet som hele, bekvemmelig, sikker og innovativ. Derfor støtter

EØSU Kommissionens forslag om at anvende kortbetaling for at drage nytte af fordelene ved en større integration af markederne. De historiske barrierer og den manglende standardisering og interoperabilitet samt skævhederne og manglerne i brugen af offentlige oplysninger, der kan udbedres ved i højere grad at anvende kortbetaling, internet og mobiltelefoner, betyder imidlertid, at mulighederne på det indre marked stadig ikke udnyttes fuldt ud. Derfor er der stadig et uudnyttet potentiale, når det gælder konkurrence, innovation og effektivitet. EØSU efterlyser markedsinitiativer, så der hurtigst muligt kan findes gennemførlige løsninger, som især lægger vægt på finansiel og digital integration.

1.4 Den nuværende retlige usikkerhed omkring virksomheder, der lever af interbankgebyrer, hindrer den videre udbredelse af kort-, e- og mobilbetalinger samt overgangen til det kontantløse samfund. Det er uhyre vigtigt for investeringer og innovation i betalingssystemerne, at der hersker klarhed. EØSU opfordrer Kommissionen til at stabilisere erhvervsklimaet for alle operatører. I henhold til SEPA-målsætningerne bør der ikke sondres mellem gebyrer og andre krav for indenlandske og grænseoverskridende transaktioner.

1.5 Når det gælder adgang til information om indestående på bankkonti, er der adskillige aspekter, der bør overvejes grundigt, herunder sikkerhed, databeskyttelse, forbrugerrettigheder, konkurrence og kompensation til kontoudstedere. EØSU mener, at aktører, der anmoder om adgang, bør reguleres og overvåges i henhold til deres risikoprofil. De krav og det ansvar, der pålægges de involverede aktører, bør afspejles tydeligt i EU's lovgivningsrammer.

1.6 På mange markeder vil forbrugerne muligvis modsætte sig gebyrer, hvilket kan medføre, at de vælger at betale kontant, fordi de opfatter kontanter som omkostningsfrie. Selv om direktivet om forbrugerrettigheder beskytter forbrugerne mod

ulovlige ekstra gebyrer fra og med den 13. juni 2014, er det langt fra klart, hvordan denne beskyttelse skal kunne sikres på internettet, der er under konstant forandring.

1.7 Forbrugerne på de indenlandske markeder har taget godt imod e-betaling. Det går imidlertid mere trægt med de paneuropæiske løsninger, der tager udgangspunkt i netbanktjenester. Det hæmmer e-handelens udbredelse. EØSU opfordrer operatørerne af disse systemer til at håndtere problemerne vedrørende interoperabilitet på en åben og gennemsigtig måde samt til hurtigst muligt at udbedre manglerne på e-handelsområdet.

1.8 EØSU beder Kommissionen om at sikre, at m-betalinger helt fra begyndelsen respekterer principperne for fri adgang til platforme, portabilitet for applikationer, sikkerhed samt undgåelse af dobbeltudgifter for operatører, som ønsker at modtage disse betalinger.

1.9 EØSU anerkender det fremskridt, markedsdeltagerne har opnået vedrørende forebyggelse af svindel ved fysiske terminaler. Onlinesvindel udgør den største trussel lige nu. Her bør der indføres yderligere sikkerhedsforanstaltninger, dog ikke på bekostning af brugervenligheden. Hvis de offentlige myndigheder foreslår sikkerhedsforanstaltninger, bør disse være så teknisk neutrale som muligt.

1.10 EØSU bifalder de igangværende bestræbelser på at styrke forvaltningen af det nuværende fælles eurobetalingsområde (SEPA) og støtter hensigten om at centralisere "ejerskab" af SEPA, f.eks. under SEPA-rådet. EØSU opfordrer dog Kommissionen og Den Europæiske Centralbank til hurtigst muligt at få detaljerne på plads, eftersom der i praksis er opstået et vakuum, som blokerer for gennemførelsen.

2. Baggrund for udtalelsen

2.1 Gennemførelsen af SEPA er en af Kommissionens vigtigste prioriteter for virkeliggørelsen af det indre marked. Operatørerne kan i praksis allerede drage nytte af de fremskridt, der er opnået mht. standardisering og interoperabilitet ved hjælp af en harmoniseret lovramme, i form af SEPA-kreditoverførsler og SEPA-debiteringsordningen, som erstatter de hidtidige ordninger i euroområdet fra 1. februar 2014.

2.2 SEPA favner imidlertid bredere og omfatter også andre søjler. Én af dem har fokus på kortbetaling, som er den vigtigste betalingsform i og uden for EU. E-betaling, dvs. betalinger foretaget online for internetkøb, udgør en anden søjle. I dag udgør disse betalingsformer kun en brøkdels af alle ikke-kontante betalinger, men der forventes en tocifret vækstrate på området. Det Europæiske Betalingsråd (EPC), som er den europæiske bankindustri koordinerings- og beslutningsorgan på betalingsområdet, har udvidet sine samarbejdsaktiviteter til også at omfatte

e-betalinger og har i den forbindelse udviklet SEPA-rammen for e-betaling. Kommissionens GD for Konkurrence har for nylig sendt EPC en anmodning om oplysninger.

2.3 M-betaling er den nyeste søjle. EPC har i samarbejde med andre operatører iværksat en samlet indsats vedrørende m-betalinger og udarbejdet tekniske dokumenter om retningslinjer for interoperabilitet samt adskillige hvidbøger. M-betaling befinder sig stadig i et tidligt udviklingsstadium, men der er store forventninger til denne betalingsforms fremtidige status. Selv om kortbetaling, e-betaling og m-betaling befinder sig på forskellige udviklingsstadier, og der er forskel på deres udbredelse og forretningsmodeller, hersker der generelt enighed blandt EU's institutioner og markedsdeltagerne om, at der er behov for yderligere fremskridt mht. integration, gennemsigtighed og konkurrenceevne. Der er en vis risiko for, at de brister, man har konstateret i de eksisterende forretningsmodeller, vil kunne gentage sig i fremtidens m-betalingsmiljøer.

2.4 Alle borgere, virksomheder og offentlige administratorer foretager betalinger, som gennemføres enten på traditionel vis (f.eks. kontantbetaling) eller med moderne betalingsformer (f.eks. e-betaling). Ifølge statistik fra Den Europæiske Centralbank ⁽¹⁾ blev der foretaget 86,4 mia. ikke-kontante betalinger i EU i 2010, dvs. en stigning på 4,4 % i forhold til det foregående år, hvoraf langt de fleste var kortbetalinger (33,9 mia. eller 39 %). Værdien af kortbetalinger vokser med 6,7 % årligt, dvs. mere end tre gange så meget som den registrerede stigning i eurozonen på 1,8 % i BNP i faste priser, og udgør nu 1,8 bio. EUR. Selv om brugen af kort varierer fra land til land, er der en generel tendens til, at kortbetaling er en af de mest dynamiske ikke-kontante betalingsmetoder.

2.5 En undersøgelse gennemført af Det Europæiske System af Centralbanker ⁽²⁾ har vist, at interbankgebyrerne ikke fastsættes og anvendes ensartet i EU. Valget og strukturen af samt niveauet for interbankgebyrer er meget forskellige og afhænger af en lang række faktorer og aspekter. Interbankgebyret er den vigtigste del af betalingsmodtagerens gebyrer. Både Kommissionen og de nationale konkurrencemyndigheder har vurderet konkurrenceaspektet og truffet en række beslutninger, nogle vedrørende grænseoverskridende aktiviteter, og andre begrænset til det nationale niveau.

2.6 Hvad angår gennemsigtighed omkring gebyrer, er der desværre hverken blevet gennemført officielle høringer eller offentliggjort omfattende nationale statistikker eller komparative statistikker om omkostninger for forbrugerne, herunder diverse gebyrer og afgifter i forbindelse med forskellige betalingsformer, på trods af, at disse oplysninger formidles til de nationale tilsynsmyndigheder, som generelt ikke offentliggør oplysningerne.

⁽¹⁾ <http://www.ecb.int/press/pr/date/2011/html/pr110912.en.html>.

⁽²⁾ <http://www.ecb.int/pub/pdf/scpops/ecbocp131.pdf?4cce20956bed7b7e5f454a4ea77f7c9b>.

2.7 Trods de igangværende private initiativer for mere standardisering er nogle transaktionsområder stadig præget af opsplitning: mellem erhvervende og udstedende betalingstjenesteudbydere, mellem kort og terminal samt mellem terminal og erhvervende betalingstjenesteudbydere. De har imidlertid ikke opnået de store resultater, fordi de ofte har modstridende kommercielle interesser, eller fordi de endnu ikke har specifikke tidsplaner for gennemførelsen.

2.8 De store investeringer og bestræbelser, som alle operatørerne foretager for at gennemføre omlægningen fra magnetstribe-kortlæsning til EMV-chipteknologi, har været med til at nedbringe kortsvindelen i forbindelse med fysiske betalingstransaktioner. Den seneste udvikling har imidlertid vist, at fjernkorttransaktioner – selv om disse udgør en meget lille del af alle korttransaktioner – allerede er den største trussel mht. svindel. Spørgsmålet har vakt opmærksomhed hos flere tilsynsmyndigheder, som med Den Europæiske Centralbank i ryggen slog sig sammen i "SecuRe Pay Forum" for at øge sikkerhedsniveauet og offentlighedens tillid til elektroniske betalingstjenester og -redskaber. I 2012 vil dette forum færdiggøre en række teknologineutrale anbefalinger om sikkerhed i forbindelse med internetbetaling.

2.9 Kommissionens grønbog behandler en lang række spørgsmål vedrørende betaling, som – hvis de håndteres hensigtsmæssigt – kan danne afsæt for bedre integrerede og mere sikre betalingstjenester, der udbydes af enten traditionelle, fysiske forhandlere eller af operatører på det hurtigt voksende elektroniske marked. Øget konkurrence, større udvalg og gennemsigtighed for forbrugerne, mere innovation og bedre betalingssikkerhed og kundetillid giver Europa mulighed for at være med helt i front, når det skal afgøres, hvad det at "foretage en betaling" indebærer i det 21. århundrede.

2.10 Kommissionen skildrer en vision om et integreret betalingsmarked og beskriver kløften mellem den aktuelle situation og visionen samt de problemer, der ligger til grund for kløften. I grønbogen fastlægges fem brede foranstaltninger, der skal fremskynde markedsintegrationen, og det diskuteres, hvordan gennemførelsen skal styres. Det første område, som er det mest omfattende mht. antallet af spørgsmål, omhandler markedsopsplitning, adgang og grænseoverskridende spørgsmål. De andre områder omfatter hhv. gennemsigtig og omkostnings-effektiv prissætning, standardisering, interoperabilitet samt sikkerhedsspørgsmål. Retningslinjerne for forvaltning skal anvendes på de eksisterende SEPA-ordninger (SCT, SDD) samt kort, e-betaling og m-betaling.

3. Bemærkninger og kommentarer

3.1 Der er stadig ingen fælles holdning i EU til de langsigtede og fremtidsorienterede betalingsspørgsmål, bortset fra SEPA-kreditoverførsler og direkte debiteringer. Dette har overordnet betydning for alle operatører på det indre marked. EØSU bifalder Kommissionens grønbog og forventer, at der iværksættes passende opfølgende foranstaltninger for at udbedre de nuværende mangler. EØSU mener, at alle betalingstransaktioner

først og fremmest bør tjene forbrugernes interesse i at kunne foretage sikre, effektive, praktiske og hurtige betalinger.

3.2 Grønbogen fokuserer på elektroniske betalinger og nævner ikke den dominerende rolle, som kontantbetalinger stadig spiller, i og med at de udgør 80 % af alle betalinger i EU. Øget omkostningsgennemsigtighed er lige vigtig for både elektroniske betalinger og kontantbetalinger og bør spille en central rolle i analysen af ikke-kontante betalingsformer. Det er stadig en udbredt holdning i offentligheden, at kontantbetalinger er omkostningsfrie. Effektiviteten kan øges betydeligt, hvis betalerne ændrer adfærd og bruger moderne og mere omkostningseffektive betalingsformer. Desuden er der blevet konstateret en sammenhæng mellem omfanget af kontantbetalinger og den sorte økonomis udvikling, fordi kontantbetalinger er vanskelige at spore. Derfor støtter EØSU de supplerende initiativer, der udgår fra medlemsstaterne mht. at overveje en ny placering af kontantbetalinger i moderne økonomier, og som har fuld opbakning fra Kommissionen.

3.3 Efter EØSU's mening bør man nøje overveje at iværksætte supplerende og ikke mindst bindende foranstaltninger for øget gennemsigtighed, så man undgår at overdænge forbrugerne med et hav af oplysninger, som – hvis de kommer på et uheldigt tidspunkt (f.eks. midt i myldretiden) og i et vanskeligt format – kan skabe unødigt forvirring omkring købet og forstyrre transaktionsprocessen.

3.4 Både internationale og flere nationale kortordninger baserer deres forretningsmodeller på interbankgebyrer, som i forskelligt omfang er blevet anfægtet af de nationale konkurrencemyndigheder samt af Kommissionen. Sidstnævntes afgørelse fra 2007, som forbød MasterCard's grænseoverskridende interbankgebyr, blev for nylig stadfæstet af Domstolen. EØSU konstaterer, at de virksomheder, der lever af interbankgebyrer, hidtil ikke har kunnet leve op til SEPA's visioner om ens gebyrer for grænseoverskridende og indenlandske transaktioner. Desuden manglede der en selvregulerende mekanisme til at sikre, at interbankgebyrerne blev sænket i takt med det stigende omfang af transaktioner, og garantere alternative prissætningsløsninger for betalinger af mindre beløb. EØSU opfordrer Kommissionen til at skabe et mere stabilt, langsigtet erhvervs-klima for alle operatører, hvor der tages hensyn til de erfaringer, man har samlet andre steder i verden (f.eks. i Australien), hvor man har vedtaget lovgivning på dette område, og hvor der sikres lige vilkår for de forskellige kortordningers forretningsmodeller.

3.5 Såkaldt co-badging af forskellige betalingsvaremærker på samme kort eller på fremtidens mobile platforme bør ikke gå ud over forbrugernes ret til at vælge mellem forskellige mærker endside begrænse eventuelle incitamenter for betalingsmodtagerne. Co-badging er vigtig for nye ordninger, der indføres på markedet, og fremmer følgelig både valgfriheden og konkurrencen. I nogle tilfælde har ét enkelt mærke indført supplerende obligatoriske krav for transaktioner gennem sit netværk, også selv om disse oprindeligt blev introduceret af et andet mærke. Efter EØSU's mening bør man sikre, at det ikke er muligt for ét mærke alene at fastsætte sådanne behandlingskrav.

3.6 EØSU er enig i, at det er uhyre vigtigt at adskille forvaltningen af ordningerne fra behandlingen af transaktionerne, hvis man vil skabe et konkurrencedygtigt betalingskortmarked, eftersom de såkaldte "vertikale siloer" kan bruge krydssubsidiering, når de konkurrerer med uafhængige betalingsformidlere. Desuden er det nuværende system mindre befordrende for de planlagte initiativer, der skaber interoperabilitet mellem betalingsformidlerne. En adskillelse – helst på virksomhedsniveau – vil derfor fremme integrationen og konkurrencen i det indre marked.

3.7 Inden for de nuværende retlige rammer har betalingsinstitutter og e-pengeinstitutter ikke adgang til de betalingssystemer, som omfattes af direktivet om endelig afregning i betalingssystemer og værdipapirafviklingssystemer (finality-direktivet). Disse er hovedsageligt rettet mod betalinger af større beløb og detailbetalinger. Hvis Kommissionen planlægger ændringer af de nuværende retlige rammer, vil EØSU gerne opfordre til, at der tages hensyn til den risiko, nye deltagere (f.eks. betalingsinstitutter og e-pengeinstitutter) kan udgøre for det eksisterende betalingssystem (infrastruktur), og at man er opmærksom på, at de f.eks. ikke har adgang til centralbankfinansiering.

3.8 SEPA-kortbetalingsbestemmelserne (*The SEPA Cards Framework*, SCF) blev oprindeligt udviklet af Det Europæiske Betalingsråd (EPC) og bør ikke begrænse forretningsmodeller, som er udviklet af andre operatører. Ideelt set bør SCF evalueres grundigt inden for SEPA's forvaltningsstruktur, og der bør tages hensyn til alle de berørte parter synspunkter.

3.9 EØSU er bekymret over, at enheder, som hverken reguleres eller overvåges, forsøger at få adgang til følsomme kontoplysninger. Desuden afspejles de involverede operatørers forpligtelser og ansvar ikke fuldt ud i EU's lovgivningsrammer, hvilket kan få uventede konsekvenser for forbrugerne i tilfælde af datamisbrug eller svindel. Adgangen til oplysninger om indestående på bankkonti skal vurderes grundigt, og der skal tages hensyn til aspekter som sikkerhed, databeskyttelse, forbrugerrettigheder, konkurrence og kompensation til kontoudsteder.

3.10 Betalingsmodtagere har mulighed for at forlange gebyrer og dermed lægge en ekstraafgift på transaktionsværdien, hvis der bruges kort. Denne mulighed blev indført med betalingstjenestedirektivet og gælder i hele EU, medmindre en medlemsstat udtrykkeligt har nedlagt forbud mod den. De hidtidige erfaringer med håndtering af gebyrer i bestemte situationer peger ikke i en bestemt retning, i hvert fald ikke på kort sigt. I begyndelsen af 2005 reagerede danskerne f.eks. stærkt på, at der blev indført afgifter på dankorttransaktioner. Antallet af transaktioner faldt kraftigt, mens antallet af kontanthævninger steg. Undersøgelser foretaget på andre markeder giver samme billede. Selv om direktivet om forbrugerrettigheder beskytter forbrugerne mod ulovlige ekstra gebyrer fra og med den 13. juni 2014, er det uklart, hvordan denne beskyttelse skal kunne sikres på internettet, der er præget af konstant forandring. EØSU er langt fra overbevist om, at man bør fremme indførelse af gebyrer som fælleseuropæisk praksis.

3.11 Kortøkosystemet er præget af mangel på standardisering og interoperabilitet. Terminaludbydere er f.eks. nødt til at gennemgå op til syv certificeringsprocesser for at drive virksomhed på EU-niveau. EØSU opfordrer den private sektor til at samarbejde og opnå konkrete resultater, bl.a. med hensyn til gennemførelsesrammen og fastsættelsen af ambitiøse tidsfrister. Hvis det trækker ud med at opnå markedsløsninger, bør Kommissionen imidlertid fremsætte lovforslag.

3.12 E-betalingstjenesternes tilgængelighed er hovedsageligt begrænset til nationalt niveau. EØSU opfordrer operatørerne af sådanne systemer til at håndtere problemerne vedrørende interoperabilitet på en åben og gennemsigtig måde samt til at udbedre manglerne på e-handelsområdet så hurtigt som muligt. Hvis markedet ikke giver de forventede resultater, bør Kommissionen imidlertid overveje at fremsætte lovkrav vedrørende e-betalingssystemernes tilgængelighed på EU-plan.

3.13 EØSU opfordrer Kommissionen til at sikre, at m-betalingerne helt fra begyndelsen respekterer principperne for fri adgang til platforme, portabilitet for applikationer og sikkerhed, samt at man undgår dobbeltomkostninger for operatører, som ønsker at acceptere disse betalinger. Desuden bør databeskyttelsesmyndighederne støtte operatørerne, når disse udvikler brugervenlige løsninger.

3.14 Sikkerhed er en afgørende faktor for offentlighedens tillid til de forskellige betalingsinstrumenter og bør ideelt set indgå i projekteringsfasen. I sikkerhedsøjemed er det vigtigt, at alle udbydere i betalingsværdikæden reguleres og overvåges ordentligt. EØSU anerkender det fremskridt, markedsdeltagerne har opnået i indsatsen mod svindel ved fysiske terminaler, men bemærker, at operatørerne risikerer at blive udsat for online-svindel. Sikkerhedsforanstaltningerne bør ikke gå ud over brugervenligheden og bør – hvis de foreslås af offentlige myndigheder – være så teknisk neutrale som muligt. I den sammenhæng bakker EØSU op om anbefalingerne fra de institutioner, der deltager i "SecuRe Pay Forum" om internetbetalingers sikkerhed og, i sidste ende, deres bestræbelser på at øge sikkerhedsniveauet for og offentlighedens tillid til elektroniske betalingstjenester. De relevante myndigheder bør fortsat overvåge, at disse anbefalinger gennemføres korrekt.

3.15 Hvis man vil forebygge svindel, skal de relevante myndigheder i medlemsstaterne imidlertid indføre yderligere foranstaltninger. I den forbindelse støtter EØSU oprettelsen af et nyt europæisk center for bekæmpelse af internetkriminalitet under Europol, der vil være operationelt fra 1. januar 2013 og forhåbentlig kommer til at fungere som kompetencecenter i EU's bekæmpelse af svig. EØSU bakkede op om dette initiativ i sin initiativudtalelse om bekæmpelse af svig og forfalskning af andre betalingsmidler end penge, der blev vedtaget den 23. oktober 2008 ⁽³⁾. EØSU påpeger, at flere andre foranstaltninger, som blev foreslået i udtalelsen, fortsat er yderst relevante og også bør tages op til overvejelse.

⁽³⁾ EUT C 100 af 30.4.2009, s. 22.

3.16 Betalinger involverer mange aktører og deres interesser, som man bør tage hensyn til, når fremtidens betalingslandskab udformes – også selv om de nogle gange afviger fra hinanden. Den nye forvaltning af SEPA bør sikre åbenhed, gennemsigtighed og lige markedsvilkår i dette ambitiøse projekt, der nu er under udvikling. EØSU bifalder Kommissionens og Den Europæiske Centralbanks igangværende bestræbelser på at centralisere "ejerskabet" af SEPA, f.eks. under SEPA-rådet. EØSU mener dog, at tempoet bør øges, eftersom der i praksis er opstået et vakuum, som blokerer for gennemførelsen.

Bruxelles, den 19. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets forordning om statut for den europæiske almenyttige fond (FE)

COM(2012) 35 final — 2012/0022 (APP)

(2012/C 351/12)

Ordfører: **Mall HELLAM**

Kommissionen besluttede den 10. maj 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Rådets forordning om statut for den europæiske almenyttige fond (FE)«

COM(2012) 35 final — 2012/0022 (APP).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 30. august 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 132 stemmer for, 1 imod og 8 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) støtter Kommissionens forslag til Rådets forordning om en statut for den europæiske fond (EFS), der gør det muligt at etablere den europæiske almenyttige fond (Fundatio Europaea). EØSU har krævet en sådan statut⁽¹⁾ for at lette grænseoverskridende aktiviteter og styrke samarbejdet mellem almenyttige fonde i EU og dermed bidrage til at fremme den økonomiske og sociale samhørighed i EU.

1.2 EØSU anbefaler nu, at Europa-Parlamentet og Rådet hurtigst muligt vedtager forslaget. Fonde håndterer nu mere end nogensinde spørgsmål, som rækker ud over de nationale grænser, og som kræver en effektiv organisationsform. Fonde på europæisk niveau, som er aktive på områder som videnskab, forskning og samfundsspørgsmål, skal have en juridisk form, som er anerkendt i alle EU's medlemsstater.

1.3 Fondssektoren selv samt dens repræsentative organisationer og netværker på EU-plan har gentagne gange opfordret til udarbejdelse af en statut for den europæiske fond som det mest omkostningseffektive middel til at overvinde grænseoverskridende barrierer og derved stimulere fondsaktiviteter på tværs af Europa.

1.4 Fundatio Europaea (FE) bliver ikke obligatorisk og kommer ikke til at erstatte lokale og nationale lovgivninger. Den vil dog gøre det muligt for fonde, der vælger denne status, at arbejde i enhver EU-medlemsstat uden at behøve at skabe lokale strukturer, forudsat at fonden er anerkendt i oprindelseslandet.

1.5 EØSU er enig i, at den foreslåede foranstaltning er i fuld overensstemmelse med nærhedsprincippet. Der er brug for en

EU-foranstaltning for at fjerne de nuværende nationale barrierer og restriktioner for fonde, der opererer i flere EU-medlemsstater. Den nuværende situation viser, at problemet ikke kan løses vha. nationale foranstaltninger alene, og at spørgsmålets tværnationale karakter kræver en europæisk ramme for at sikre udviklingen af fonde, der vil arbejde på europæisk niveau. Foranstaltninger, der iværksættes af én medlemsstat alene, vil ikke sikre optimale resultater med henblik på princippet for det indre marked.

1.6 Baggrunden for forslaget er at skabe en innovativ retlig ramme, som supplerer de eksisterende nationale love, hvis form og anvendelsesområde ikke ændres. Medlemsstaterne vil fortsat kunne bibeholde og udvikle deres nationale former for fonde.

1.7 EØSU støtter valget af en forordning som grundlag for forslaget. Den er det mest velegnede juridiske instrument til at sikre overensstemmelse blandt medlemsstaterne i forbindelse med statuten samt til at øge tilliden, fordi den kræver, at reglerne anvendes direkte og ensartet. Dette understøttes yderligere af artikel 47 om samarbejde mellem tilsynsmyndigheder og artikel 48 om samarbejde med skattemyndigheder.

1.8 EØSU bakker op om de centrale punkter i Kommissionens forslag om en statut for den europæiske almenyttige fond, som skal skabe balance mellem en let adgang til statuten med henblik på oprettelse på den ene side og troværdighed mht. gennemsigtighed og ansvarlighed på den anden side.

1.9 Forslaget indeholder skattefaktorer, som ikke skaber nye retlige rammer, men automatisk giver de europæiske almenyttige fonde samme vilkår som nationale almenyttige enheder.

⁽¹⁾ EØSU's udtalelse: EUT C 18 af 19.1.2011, s. 30.

Denne del af forslaget skal tages op til grundig overvejelse, så man ikke sætter den tvingende nødvendige vedtagelse af forordningsforslaget på spil.

2. Resumé af Kommissionens forslag

2.1 Det er umuligt at harmonisere de retlige rammer, som almenyttige enheder opererer inden for i EU, på EU-niveau. I EU reguleres oprettelsen af fonde samt deres aktiviteter af flere end 50 love. Forskellene på civil- og skatteretlige love i medlemsstaterne gør grænseoverskridende aktiviteter til en både dyr og besværlig affære for denne type enheder. Desuden hæmmes fondenes grænseoverskridende arbejde af retlige, skattemæssige og administrative barrierer. Som følge heraf kanaliserer fondene ikke tilstrækkeligt med midler og støtte til almenyttige formål i andre lande.

2.2 For at tackle disse problemer fremsatte Kommissionen et forslag til forordning, som fastlægger en ny europæisk retlig form, der skal gøre det lettere at oprette og drive almenyttige fonde i det indre marked. Denne retlige form vil gøre det muligt for almenyttige fonde at kanalisere private midler til almenyttige formål på tværs af grænserne i EU på en mere effektiv måde. Det bør igen resultere i, at der bliver flere midler tilgængelige til almenyttige aktiviteter, hvilket er til gavn for de europæiske borgers almenvel og EU's økonomi som helhed.

2.3 I forslaget beskrives de vigtigste træk ved FE, metoder til stiftelse af FE samt reglerne vedrørende organisationen af FE. Desuden rummer forslaget mulighed for, at FE i særlige tilfælde igen omdannes til en almenyttig enhed eller opløses.

2.4 Forordningen fastsætter et minimum af tilsynsmæssige beføjelser til medlemsstaternes tilsynsmyndigheder for at gøre dem i stand til effektivt at overvåge aktiviteterne i de FE, der er registreret i den pågældende medlemsstat. Forordningen indeholder også bestemmelser om, at der automatisk skal gives de samme skattefordele til FE og dens donorer som til indenlandske almenyttige enheder.

3. Generelle bemærkninger

3.1 EØSU har i sin foregående udtalelse om emnet anerkendt fondenes væsentlige bidrag på flere områder såsom menneskerettigheder, beskyttelse af mindretal, beskæftigelse og social fremgang, beskyttelse af miljøet og den europæiske arv samt fremme af videnskabelige og teknologiske fremskridt. Fondene bidrager også væsentligt til at nå målene om intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst, der blev fastlagt med Europa 2020-strategien.

3.2 Der er principielt fri bevægelighed for personer, varer, tjenesteydelser og kapital på tværs af grænserne inden for EU, hvilket ikke generelt er tilfældet for almenyttige aktiviteter og

ressourcer. Det er formålet med at skabe en FE, en ny fakultativ juridisk enhed, der supplerer de juridiske former, der allerede eksisterer i EU's medlemsstater.

3.3 EØSU mener, at statuten for den europæiske almenyttige fond vil være til fordel for fondene, der får mere ensartede vilkår i hele EU, fordi de kan bruge ét juridisk instrument og én ledelsesstruktur, der kan sammenlignes i alle medlemsstater, og som vil give større juridisk sikkerhed med færre administrative omkostninger.

3.4 Statuten vil gøre det lettere at samle og udvide deres ekspertise og ressourcer. En genkendelig europæisk form for fonde vil også stimulere initiativer og donationer på tværs af grænserne. Økonomien i medlemsstaterne vil sandsynligvis få flere midler til rådighed til vigtige områder som forskning og uddannelse, social- og sundhedsydelser, kultur og miljøbeskyttelse.

3.5 EØSU bifalder, at Kommissionens forslag udelukkende fokuserer på almenyttige fonde. Udvalget konstaterer, at definitionen af almenyttige mål som fastlagt i artikel 5 er baseret på en lukket liste over de mest almindelige mål, der forefindes i de fleste medlemsstater. Det giver større juridisk sikkerhed omkring definitionen af begrebet "almenyttig". Samtidig kan det dog blive omstændeligt at opdatere listen, fordi dette kræver en enstemmig vedtagelse i Rådet samt godkendelse fra Europa-Parlamentet i forbindelse med den første revision af forordningen syv år efter dens ikrafttræden.

3.6 EØSU mener, at ideen om at "tjene almenvellet i bred forstand" bør uddybes i forordningen og at det bør præciseres, at FE skal have (et) genkendelig(t/e) almenyttig(t/e) formål og skal tjene almenvellet i bred forstand og/eller dele af offentligheden. EØSU anbefaler også, at følgende elementer tages op til overvejelse, når det fastlægges, om et organ er eller agter at blive almenyttigt:

a) hvordan

i) fordele, som opnås eller kan opnås af personer, som er involverede i organet, eller andre personer (andre end medlemmer af offentligheden) og

ii) ulemper, som påføres eller kan påføres offentligheden som følge af organets udøvelse af sine funktioner

står i forhold til de fordele, som opnås eller kan opnås af offentligheden som følge heraf, samt

b) hvis det kun er en begrænset del af befolkningen, der opnår eller kan opnå fordele, hvorvidt betingelserne for at opnå disse fordele (herunder afgifter eller gebyrer) er uretmæssigt begrænsende.

3.7 EØSU bifalder, at forordningen omfatter flere andre vigtige karakteristika for statuten for den europæiske almenlystige fond, som udvalget selv har anbefalet i en tidligere udtalelse, f.eks.:

- a) den europæiske dimension af FE med aktiviteter i mindst to medlemsstater. Denne grænseoverskridende komponent skal være obligatorisk på registreringstidspunktet og i hele FE's levetid,
- b) metoden for stiftelse af FE enten ex nihilo, ved at omlægge en national fond til en europæisk fond eller ved at sammenlægge nationale fonde. Kun en juridisk eller en fysisk person, som rent faktisk har eller udvikler aktiviteter på europæisk plan, kan stifte en FE. Dette giver den enkelte medlemsstat sikkerhed for, at de nationale rammer for fonde vil bibeholde deres karakteristika,
- c) FE's minimumsaktiver (25 000 EUR) med henblik på at øge kreditorbeskyttelsen uden at forhindre opstart af mindre initiativer;
- d) vidtgående rets- og handleevne, herunder retten til ejerskab af løsøre og fast ejendom, at modtage og beholde gaver eller støtte af enhver art, f.eks. aktier og andre omsætningspapirer fra enhver lovlig kilde samt
- e) mulighed for at gennemføre økonomiske aktiviteter direkte eller gennem andre juridiske enheder inden for den europæiske fonds almenlystige målsætning, såfremt enhver indtægt eller ethvert overskud anvendes i overensstemmelse med dets almenlystige formål.

3.8 EØSU konstaterer, at forordningen har til formål at lette gennemførelsen af domme, som for nylig er afsagt af Den Europæiske Unions Domstol⁽²⁾, og som gør det muligt at give donationer til FE'er på tværs af grænserne og behandle FE'er som almenlystige fonde under den lokale skattelovgivning. EØSU mener, at FE'er af skattemæssige grunde standardmæssigt bør gives status som almenlystigt foretagende med fuld respekt for skattemyndighedernes beføjelser og praksis i den medlemsstat, hvor FE er skattepligtig, for at fastsætte beskatningen i overensstemmelse med de gældende nationale regler. Medlemsstaterne må ikke forskelsbehandle FE'er til fordel for nationale almenlystige fonde, eftersom det ville stride imod EU-traktaten og Domstolens retspraksis, men de kan til gengæld frit vælge, hvilket skattesystem de anvender. Medlemsstaterne bør også præcisere, hvilket skattesystem de anvender på FE'er, når deres lovgivning rummer flere ordninger for almenlystige organisationer.

⁽²⁾ "Persche" (sag C-318/07), "Stauffer" (sag C-386/04), "Missionswerk" (sag C-25/10).

3.9 Endelig bør forordningsforslaget tage fuldt hensyn til fondssektorens anbefalinger for således at sikre, at det endelige instrument på den ene side har en virkelig europæisk dimension og ikke skeler for meget til de nationale bestemmelser, og at det på den anden side både bliver omfattende og let at håndtere, hvilket vil optimere brugen af det fremover.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Som beskrevet i EØSU ovennævnte udtalelse vil der være fire væsentlige fordele forbundet med en europæisk fond, herunder forenkling og effektivitet, ansvarlighed, økonomiske fordele samt fordele for borgerne og på det politiske plan. EØSU mener, at forslaget til forordning skaber en fin balance mellem disse elementer, mens nogle dele af forslaget kan forbedres som anført i det følgende.

4.2 EØSU ønsker at henvise til oversættelsen af specifikke termer i forslaget, navnlig begrebet "*public benefit*" (almennyttig), som på nogle sprog kan oversættes som "*public utility*" (offentlig nytte) eller "*general interest*" (almen interesse) og dækker over en helt specifik type eksisterende national retlig form, der er forbundet med bestemte rettigheder og krav. Spørgsmålet om, hvilke nationale almenlystige enheder der kan omlægges til FE'er, kan give anledning til forvirring, medmindre det præciseres af medlemsstaterne.

4.3 EØSU mener, at det er op til medlemsstaterne at præcisere, hvilke almenlystige enheder og fonde, der kan omlægges til FE'er eller sammenlægges i en FE. Dette vil pr. definition udelukke ikke-korporerede enheder som f.eks. trustfonde, mens fonde med almenlystige formål – som i nogle EU-medlemsstater kan omfatte ikke-selvstændige fonde – samt midler til almenlystige formål vil være dækkede.

4.4 I betragtning af FE'ernes almenlystige karakter og skattestatus mener EØSU, at FE'er, der oprettes uden tidsbegrænsning, bør bruge deres årsindkomst inden for en rimelig frist (f.eks. inden for en periode på fire år) og sikre muligheden for at bruge en del af deres ressourcer (f.eks. en tredjedel) på at bevare og/eller øge fondens værdi. Sidstnævnte gælder ikke for FE'er, som er oprettet for en begrænset periode, eller for fonde, der skal opbruge deres midler inden for et bestemt tidsrum.

4.5 EØSU påpeger, at kravene om gennemsigtighed i Kommissionens forslag, navnlig i forbindelse med spørgsmålet om ekstern revision, stiller større krav til FE'er, når det gælder kapitalkrav, end de eksisterende krav til nationale fonde i EU. Dette kan komme til at hæmme den fremtidige brug af FE. Der bør kun iværksættes revisionskrav til fonde, der overskrider bestemte tærskler, f.eks. 150 000 EUR og/eller flere end 50 ansatte i gennemsnit. For FE'er med aktiver under 150 000 EUR kan der i stedet for en revisor bruges en uafhængig inspektør. Gældende praksis viser faktisk, at otte medlemsstater ikke kræver ekstern revision, mens tærsklerne i de lande, der kræver ekstern revision, spænder fra 15 000 EUR (Estland) til

over 2,5 mio. EUR (Polen) og over 50 ansatte⁽³⁾. Denne proportionale tilgang til revision fritager ikke FE fra at opfylde andre betingelser mht. gennemsigtighed og ansvarlighed, der er fastlagt i forordningen vedrørende navnlig regelmæssig (årlig) offentlig rapportering.

4.6 Mens FE bør være i stand til at udøve økonomiske aktiviteter, der vedrører dens almennyttige formål, så er begrebet "uafhængig økonomisk aktivitet" vanskeligere at definere. Det ville muligvis være mindre forvirrende, hvis FE'er kun havde lov til at udøve indirekte uafhængige økonomiske aktiviteter gennem en anden juridisk enhed.

4.7 EØSU mener, at forordningen skal indeholde bestemmelser vedrørende FE-medarbejderes ret til information og høring på det rette tværnationale niveau i situationer, hvor FE har et betydeligt antal medarbejdere i forskellige medlemsstater, herunder følgende elementer:

- a) vedrørende den sociale dimension bør forordningen generelt henvise til loven i det land, hvor medarbejderne udfører deres arbejde,
- b) vedrørende de praktiske ordninger for tværnational information og høring af medarbejdere skal disse primært fastlægges gennem en aftale mellem parterne i FE,
- c) foreligger en sådan aftale ikke, gælder kravene i forordningens artikel 38 med henblik på at informere og høre arbejdstagerne, og
- d) det endelige mål bør være at bibeholde de erhvervede rettigheder, som medarbejderne i nationale fonde har på nuværende tidspunkt, og samtidig undgå et alt for omstændeligt system.

4.8 EØSU mener, at forordningen, som den fremstår nu, de facto skaber helt nye bestemmelser for frivillige, mens der ikke er nogen europæisk status for/juridisk definition af frivillige, endsi­ge deres rettigheder og pligter. Eftersom disse grundlæggende elementer mangler, mener EØSU, at information og høring af frivillige i FE bør foregå i overensstemmelse med gældende national lovgivning. Hvad angår de praktiske ordninger for tværnational information og høring af medarbejdere, skal disse primært fastlægges gennem en aftale mellem parterne i FE. Her gælder det om ikke at omgås gældende love om og status for frivillige samt at undgå at gøre det for komplekst og besværligt at bruge FE ved at skabe yderligere krav, som ikke har rod i virkeligheden. EØSU mener også, at de frivillige medarbejderes ret til information og høring ikke kan sammenlignes med de ansattes ret: Det ville skabe hidtil usete rettigheder og komplicerede juridiske problemstillinger.

4.9 EØSU bifalder, at forslaget til forordning følger udvalgets første anbefalinger om, at overvågningen af de europæiske fonde uddelegeres til udvalgte kompetente myndigheder i medlemsstaterne på baggrund af de fælles standarder for registrering og regler om regnskabsaflæggelse, der er fastsat i forordningen om den europæiske fondsvedtægt. Hvis sådanne myndigheder ikke allerede eksisterer, mener EØSU, at rollen kan overdrages til myndighederne med ansvar for selskabsregistrering. EØSU mener, at det bør overlades til medlemsstaterne at udpege den eller de myndigheder, der skal stå for dette, alt efter behov og praksis.

4.10 Hvis EU-lovgiverne ønsker at bibeholde skatteelementer i den endelige forordning, henstiller EØSU til, at de tager passende hensyn til den tilgang, fagfolk i fondssektoren anbefaler. Det kan f.eks. betyde en kombination af det civile retlige instrument (Kommissionens forordning) og skattelovgivningskrav, som medlemsstaterne anser for at være nødvendige (f.eks. udbetaling af den årlige indkomst inden for en rimelig frist).

Bruxelles, den 18. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽³⁾ Jf. *Foundations Legal and Fiscal Country Profiles*, European Foundation Centre 2011.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om håndhævelse af direktiv 96/71/EF om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser

COM(2012) 131 final — 2012/0061 (COD)

(2012/C 351/13)

Ordfører: **Thomas JANSON**

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 18. og 25. april 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om håndhævelse af direktiv 96/71/EF om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser«

COM(2012) 131 final — 2012/0061 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab, som vedtog sin udtalelse den 27. juni 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 19. september, følgende udtalelse med 219 stemmer for, 2 imod og 8 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Kommissionens forslag om et direktiv om håndhævelse af direktivet om udstationering af arbejdstagere er et af de forslag, der dels skal styrke reglerne om udstationering af arbejdstagere, dels kodificere gældende lovgivning om retten til kollektive skridt i situationer på tværs af landegrænser. Kommissionen fremlægger disse forslag, efter at fire domme fra EU-Domstolen (Viking-Line, Laval, Rüffert og Luxembourg) har givet anledning til en debat om balancen mellem sociale og arbejdsmarkedsmæssige rettigheder og økonomiske frihedsrettigheder.

1.2 EØSU har i to udtalelser opfordret til at styrke reglerne om udstationering af arbejdstagere, bl.a. ved at tydeliggøre og forbedre bestemmelserne i direktivet om udstationering af arbejdstagere og ved at fremme samarbejdet mellem medlemsstaternes myndigheder. EØSU bifalder målsætningerne i Kommissionens forslag om et håndhævelsesdirektiv, men fremhæver vigtigheden af at sikre beskyttelse af udstationerede arbejdstagere og respektere medlemsstaternes forskellige arbejdsmarkedsmodeller samt bekæmpe social dumping og usund konkurrence. Derfor mener EØSU, at EU bør lægge mere vægt på de sociale og arbejdsmarkedsmæssige aspekter.

1.3 EØSU glæder sig over velviljen til at styrke det gældende direktiv ved at sætte større fokus på en bedre gennemførelse og et effektivt administrativt samarbejde mellem medlemsstaterne imellem. Det oprindelige direktiv har også stor betydning med hensyn til at fremme fair konkurrence mellem alle tjenesteydere (bl.a. fra andre medlemsstater) ved både at sikre ensartede spilleregler og retssikkerhed for tjenesteydere, tjenestemodtagere og arbejdstagere, der er udstationeret med henblik på levering af tjenesteydelser.

1.4 Udvalget mener, at det er vigtigt, at forslaget sikrer beskyttelse af udstationerede arbejdstagere og respekterer medlemsstaternes forskellige arbejdsmarkedsmodeller, men det bør samtidig fremme mulighederne for handel på tværs af landegrænser, især ved at undgå unødvendige administrative omkostninger.

1.5 Med henblik på at fremme levering af tværnationale tjenesteydelser under rammevilkår baseret på fair konkurrence er det vigtigt at have ensartede minimumsbetingelser for beskæftigelse i overensstemmelse med national lovgivning og kollektive overenskomster.

1.6 Elementerne i direktivforslagets artikel 3, stk. 1, bør ikke betragtes som en udtømmende liste, men anvendes som del af en overordnet vurdering, hvor der tages hensyn til alle relevante faktorer.

1.7 Direktivet bør sikre større respekt for arbejdsmarkedsparternes selvstændighed og deres rolle i de forskellige arbejdsmarkedsmodeller. EØSU minder medlemsstaterne om deres ansvar for at sikre effektiv kontrol og mener, at det er yderst vigtigt, at listen over foranstaltninger tages op til fornyet overvejelse efter tre år.

1.8 For at beskytte arbejdstagernes rettigheder bør medlemsstaterne have mulighed for at forpligte udenlandske udbydere af tjenesteydelser til at udpege en kontaktperson med beføjelse til at føre forhandlinger på vegne af virksomheden, og artikel 11, stk. 3, bør sikre, at fagforeninger i værtslandene og andre parter kan forsvare udstationerede arbejdstageres rettigheder i overensstemmelse med national praksis.

1.9 EØSU mener, at forslaget om solidarisk hæftelse i forbindelse med brug af underleverandører er et afgørende punkt i direktivforslaget. Det sikrer beskyttelse af arbejdstagere i en sektor, hvor brugen af underleverandører er den mest udbredte praksis, og tager samtidig hensyn til den enkelte arbejdsgivers behov for med sikkerhed at vide, hvilket ansvar der påhviler ham. Udvalget understreger imidlertid, at forslaget bør respektere de gældende ordninger for solidarisk hæftelse i medlemsstaterne. EØSU anbefaler kraftigt, at medlemsstater, der ikke har sådanne ordninger, indfører dem efter høring af arbejdsmarkedets parter. Udvalget opfordrer Kommissionen til sammen med arbejdsmarkedets parter at opstille en mere præcis definition af nødvendig omhu, som det allerede er blevet gjort i nogle af medlemsstaterne. Med forbehold af den sociale dialog på nationalt plan forstår EØSU begrebet nødvendig omhu som, at virksomheder, der udfører passende kontrol med og overvågning af underleverandører, ikke bør holdes ansvarlige.

2. Resumé af Kommissionens forslag

2.1 Kommissionens forslag til direktiv om håndhævelse af direktivet om udstationering af arbejdstagere indgår i en samlet forslagspakke. Sammen med håndhævelsesdirektivet har Kommissionen fremlagt et forslag til forordning, der kodificerer gældende lovgivning om retten til at tage kollektive skridt i situationer på tværs af landegrænser⁽¹⁾. Kommissionen anfører, at formålet med begge forslag er at skabe flere og bedre arbejdspladser og øge EU's konkurrenceevne ved at opdatere og forbedre det indre marked uden at kompromittere arbejdstagernes rettigheder.

2.2 Kommissionens forslag til et direktiv om håndhævelse af direktivet om udstationering af arbejdstagere indeholder følgende:

- Kapitel I fastlægger rammerne for forhindring af misbrug og omgåelse af reglerne. Forslaget indeholder bestemmelser om, hvordan man afgør, om en virksomhed reelt udøver væsentlige aktiviteter og ikke blot intern forvaltning og administration. Der gives en vejledende beskrivelse af de elementer, der karakteriserer udstationering med henblik på levering af tjenesteydelser, samt kriterierne for, om en tjenesteyder reelt er etableret i en medlemsstat. Formålet med dette er at hindre proformaudstationeringer og postboksfirmaer.
- Kapitel II fastsætter regler for adgang til oplysninger, dvs. arbejdstageres og virksomheders krav på oplysninger om deres rettigheder og forpligtelser. Artikel 5 indeholder mere detaljerede foranstaltninger, der skal gøre oplysninger om arbejdsmarkedsbestemmelser alment tilgængelige, herunder de vilkår, der er fastsat ved kollektive overenskomster.
- Kapitel III indeholder bestemmelser om samarbejde mellem nationale myndigheder med ansvar for udstationering. De generelle principper, regler og procedurer, der er nødvendige med henblik på et effektivt administrativt samarbejde og gensidig bistand, er fastlagt i artikel 6, mens kravene til den udstationerende medlemsstat er beskrevet i artikel 7.

⁽¹⁾ Udvalget er i færd med at udarbejde en særskilt udtalelse herom.

- Kapitel IV omhandler kontrol af udstationering og nationale kontrolforanstaltninger, hvor det præciseres, at medlemsstaterne kun må indføre visse administrative krav og kontrolforanstaltninger.
- Kapitel V regulerer mekanismer til håndhævelse og sikring af den praktiske anvendelse, indgivelse af klager og retten til at indlede retslige eller administrative procedurer. Bestemmelserne i artikel 12 vedrører beskyttelse af arbejdstagernes rettigheder på baggrund af 1) solidarisk hæftelse for løntilgodehavender blandt udstationerede arbejdstagere i bygge- og anlægssektoren og 2) bedre håndtering af klager. Bestemmelserne er begrænset til bygge- og anlægssektoren som defineret i listen over aktiviteter i bilaget til direktiv 96/71/EF. De omfatter også udstationering, der foretages af et arbejdsformidlingskontor, hvis udstationeringen vedrører aktiviteter i byggesektoren. Hvis medlemsstaterne ønsker det, kan de dog udvide disse bestemmelser til også at omfatte andre sektorer.
- Kapitel VI fastsætter reglerne for fuldbyrdelse af administrative sanktioner og bøder på tværs af grænserne. Endelig fremgår sanktioner og bestemmelser vedrørende brug af informationssystemet for det indre marked af Kapitel VII.

3. Baggrund for Kommissionens forslag

3.1 Kommissionen anfører, at selvom andelen af udstationerede arbejdstagere er lille i forhold til den samlede arbejdsstyrke i EU, udgør de i visse medlemsstater et stort antal, og udstationering er ved at blive helt almindeligt. Der findes ingen pålidelige oplysninger, men det skønnes, at der udstationeres ca. en million arbejdstagere hvert år. Det er en meget lille del af den samlede arbejdsstyrke, mindre end 1 % i de berørte lande, selvom de udstationerede arbejdstagere samlet tegner sig for ca. 20 % af arbejdskraftens bevægelser på tværs af grænserne. De mest berørte lande er Tyskland, Frankrig, Luxembourg, Belgien og Polen.

3.2 Kommissionens forslag følger i kølvandet på en intens debat i forbindelse med fire domme fra EU-Domstolen (Viking-Line, Laval, Rüffert og Luxembourg) om balancen mellem sociale og arbejdsmarkedsretlige rettigheder og økonomiske frihedsrettigheder. I oktober 2008 vedtog Europa-Parlamentet en beslutning som svar på Domstolens afgørelser. De europæiske arbejdsmarkedsparter udarbejdede efter anmodning fra Kommissionen og det franske formandskab (anden halvdel af 2008) en fælles analyse af Domstolens afgørelser.

3.3 Spørgsmålet blev også taget op i rapporten om relancering af det indre marked, som blev fremlagt af professor Mario Monti i 2010. Rapporten anbefalede at sikre og tydeliggøre anvendelsen af strejkeretten og opstille en mekanisme for uformelle løsninger på arbejdskonflikter i forbindelse med anvendelsen af direktivet.

3.4 EØSU har behandlet EU-Domstolens afgørelser om direktivet om udstationering af arbejdstagere i to udtalelser: *Det indre markeds sociale dimension* ⁽²⁾ og *Tolv løftestænger til at skabe vækst og øget tillid* ⁽³⁾.

I sine udtalelser opfordrer EØSU til:

- afklaring og forbedring af bestemmelserne i direktivet om udstationering af arbejdstagere
- mere effektivt samarbejde mellem medlemsstaternes myndigheder
- gennemførelse af princippet om forbud mod forskelsbehandling med hensyn til arbejds- og lønvilkår
- høringer af arbejdsmarkedets parter
- ingen forskelsbehandling af virksomheder på det indre marked.

4. EØSU's bemærkninger

4.1 EØSU noterer sig Kommissionens forslag om et direktiv med det formål at forbedre gennemførelsen af udstationeringsdirektivet ved at afklare betingelserne for udstationerede arbejdstagere og forbedre mulighederne for udveksling af oplysninger og samarbejde mellem de relevante nationale myndigheder, virksomheder og arbejdstagere. Udvalget mener, at det er vigtigt, at forslaget sikrer beskyttelse af udstationerede arbejdstagere, respekterer medlemsstaternes forskellige arbejdsmarkedsmodeller, effektivt bekæmper social dumping og uretfærdig konkurrence samt fremmer mulighederne for handel på tværs af landegrænser, især ved at undgå unødvendige administrative omkostninger. Med henblik på at fremme levering af tværnationale tjenesteydelser under rammevilkår baseret på fair konkurrence er det vigtigt at have ensartede minimumsbetingelser for beskæftigelse i overensstemmelse med national lovgivning og kollektive overenskomster.

4.2 EØSU mener, at retssikkerhed er af afgørende betydning, og noterer sig den juridiske usikkerhed, der findes, for så vidt angår udenlandske arbejdstagere, som udstationeres af et vikarbureau. Disse arbejdstagere reguleres både af direktivet om udstationering af arbejdstagere og direktivet om vikararbejde. Med henblik på at løse denne tvetydighed foreslår udvalget, at man i håndhævelsesdirektivet fastlægger, at selvsamme direktiv gælder for vikaransatte, såfremt der ikke aftales bedre arbejds- og ansættelsesvilkår i overensstemmelse med artikel 5, stk. 3, i direktivet om vikararbejde.

4.3 Ifølge EØSU har tjenesteydelser på tværs af grænserne stor betydning for udviklingen af det indre marked, og EU bør lægge større vægt på de sociale aspekter i sine politikker for at skabe politisk accept af EU og øge solidariteten i Unionen. For at realisere det indre markeds fulde potentiale skal EU styrke den sociale dimension. Direktivforslaget er et skridt i den rigtige retning, men det opfylder ikke udvalgets ønsker til fulde. Det ville kræve, at man afklarer og styrker forslaget yderligere.

4.4 EØSU bifalder, at direktivets artikel 3, stk. 1, tager fat på spørgsmålet om de såkaldte postboksfirmar, dvs. virksomheder, der ikke udfører reelle aktiviteter i det land, hvor de er registreret, men er oprettet med det ene formål at undgå forpligtelser i værtslandet. For at sikre klarhed og retssikkerhed samt overensstemmelse med artikel 3, stk. 2, bør vurderingen af, hvorvidt en virksomhed reelt udfører væsentlige aktiviteter i det land, hvor den er etableret, udføres som del af en overordnet vurdering, hvor der tages hensyn til **alle** relevante faktorer, hvilket også indebærer, at listen ikke betragtes som udtømmende.

4.5 Formålet med direktivforslagets artikel 3, stk. 2, er at afklare, hvornår en arbejdstager midlertidigt udfører sit arbejde i en anden medlemsstat. Forskellen mellem midlertidigt og permanent arbejde i værtslandet er meget vigtig, fordi den afgør, hvilket lands arbejdsret der skal anvendes, og om der overhovedet er tale om en udstationering. EØSU bifalder afklaringerne i forslaget, navnlig henvisningen til behovet for en samlet og objektiv vurdering.

4.6 EØSU glæder sig over de nye regler om information, men mener, at artikel 5, stk. 4, også bør udvise fuld respekt for arbejdsmarkedsparternes selvstændighed og den rolle, de spiller i de forskellige arbejdsmarkedsmodeller. Det er også vigtigt at sikre, at det administrative ansvar for finansiering af opgaver som f.eks. oversættelse ikke lægges over på arbejdsmarkedets parter. Man bør bakke op om initiativer til udbredelse af information, der iværksættes af arbejdsmarkedets parter på sektorplan.

4.7 Med hensyn til kontrol (jf. artikel 7) er det vigtigt, at myndighederne i værtslandet har det overordnede ansvar for overvågning af misbrug, når en arbejdstager udstationeres midlertidigt fra et andet land, og at myndighederne i oprindelseslandet samarbejder med myndighederne i værtslandet. Kontrollerne bør også kunne ske på initiativ af myndighederne i værtslandet, og ikke kun på initiativ af myndighederne i det land, hvor virksomheden er etableret.

4.8 Artikel 9, stk. 1, gør det muligt for medlemsstaterne at pålægge udenlandske tjenesteydere en forpligtelse til at udpege en kontaktperson, der om nødvendigt kan forhandle på arbejdsgiverens vegne med de berørte arbejdsmarkedsparter i den medlemsstat, hvortil udstationering finder sted, i overensstemmelse med national lovgivning og praksis. I nogle lande kan

⁽²⁾ EUT C 44 af 11.2.2011, s. 90.

⁽³⁾ EUT C 24 af 28.1.2012, s. 99.

det være tilstrækkeligt at udpege en kontaktperson, eftersom myndighederne har mulighed for at sikre, at love og aftaler overholdes, mens kontaktpersonen i andre lande skal have beføjelse til at repræsentere virksomheden overfor myndigheder og faglige organisationer. Direktivet bør derfor tage hensyn til de forskellige arbejdsmarkedsmodeller. Der bør indføres et krav i artikel 11, stk. 5, litra b) om fremlæggelse af oplysninger om socialsikringsbidrag/skatter og om, hvor disse er blevet betalt.

4.9 Det fremgår af artikel 11, stk. 3, at medlemsstater skal sikre, at fagforeninger og andre organisationer, som har en legitim interesse i at sikre, at bestemmelserne i direktivet overholdes, kan handle på vegne af den udstationerede arbejdstager eller arbejdsgiver i retslige eller administrative procedurer. Artiklen bør sikre, at fagforeninger i værtslandene og andre parter kan forsvare udstationerede arbejdstagers rettigheder i overensstemmelse med national praksis.

4.10 EØSU mener, at forslaget om solidarisk hæftelse i forbindelse med brug af underleverandører er et afgørende punkt i direktivforslaget. Det sikrer beskyttelse af arbejdstagere i en sektor, hvor brugen af underleverandører er den mest udbredte praksis, og tager samtidig hensyn til den enkelte arbejdsgivers behov for med sikkerhed at vide, hvilket ansvar der påhviler ham. Udvalget understreger imidlertid, at forslaget bør respektere de gældende ordninger for solidarisk hæftelse i medlemsstaterne. EØSU anbefaler kraftigt, at medlemsstater, der ikke har sådanne ordninger, indfører dem efter høring af arbejdsmarkedets parter. Udvalget opfordrer Kommissionen til sammen med arbejdsmarkedets parter at opstille en mere præcis definition af nødvendig omhu, som det allerede er blevet gjort i nogle af medlemsstaterne. Med forbehold af den sociale dialog på nationalt plan forstår EØSU begrebet nødvendig omhu som, at virksomheder, der udfører passende kontrol med og overvågning af underleverandører, ikke bør holdes ansvarlige.

Bruxelles, den 19. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Innovation for en bæredygtig fremtid — En handlingsplan for miljøinnovation

COM(2011) 899 final

(2012/C 351/14)

Ordfører: **Lutz RIBBE**

Kommissionen besluttede den 15. december 2011 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Innovation for en bæredygtig fremtid — En handlingsplan for miljøinnovation«

COM(2011) 899 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 29. august 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 141 stemmer for, 5 imod og 6 hverken for eller imod:

1. Sammenfatning af EØSU's konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU bifalder offentliggørelsen af miljøinnovationsplanen. Udvalget fremhæver især handlingsplanens overordnede strategi om at kortlægge og nedbryde eksisterende barrierer og styrke drivkræfterne for en positiv udvikling.

1.2 Der kan ikke gives nogen generel definition af begrebet "miljøinnovation", fordi der i samfundet (og forskellige kulturer imellem) er meget forskellige opfattelser af, hvad der er "innovativt" eller fremskridtsvenligt. Kommissionen bør derfor opstille kvalitative eller – om muligt – sågar kvantitative kriterier, der er så klare som muligt, på de forskellige områder, hvor den har til hensigt at træde i aktion.

1.3 Virksomheder, som får gavn af den kommende handlingsplan, bør forpligtes til at udarbejde et mindre supplerende studie, hvori de kort beskriver, hvor de selv ser de største barrierer i forbindelse med gennemførelsen eller markedsintroduktionen af deres teknologier.

1.4 Miljøinnovationer, der støttes af EU, skal i hele deres livscyklus være baseret på en skånsom ressourceforvaltning, rimelighed og bæredygtighed. Støtten til miljøinnovation skal sammenkobles med kriterier for EU's bæredygtighedsstrategi.

1.5 Såkaldte mindre, tilpassede miljøteknologier bør vies særlig opmærksomhed. Udvalget gjorde allerede i sin udtalelse "Realiteter og muligheder for hensigtsmæssige miljøteknologier i tiltrædelseslandene" ⁽¹⁾ opmærksom på, at der ofte allerede findes alternativer til store centrale løsninger, eller at sådanne bør udvikles. Tilpassede, decentrale løsninger i mindre teknisk størrelsesorden falder ofte uden for forskningsinstitutioners og investorers inter-

esseområde, idet indtjeningsmulighederne er beskedne eller ikke-eksisterende, da der er tale om billige, men alligevel effektive løsninger. EØSU anbefaler, at Kommissionen indarbejder anbefalingerne fra ovennævnte udtalelse i den nye handlingsplan.

1.6 Eksisterende direktiver og forordninger, men også støttekriterierne under strukturfondene og landbrugspolitikken skal evalueres med jævne mellemrum med det formål at kontrollere, om de skal tilpasses nye miljøteknologiske innovationer.

1.7 Samtidig skal Kommissionen endelig opstille listen over miljøskadelige subsidier og gradvist afskaffe disse. At EU gør en stor indsats for at fremme miljøinnovation og samtidig bidrager til miljøforringelser gennem en forfejlet subventionspolitik er ikke længere acceptabelt.

2. Indholdet i Kommissionens dokument

2.1 Som bekendt blev der iværksat syv flagskibsinitiativer til gennemførelse og konkretisering af Kommissionens aktuelle politiske planlægnings- og forvaltningsinstrument Europa 2020-strategien, nemlig:

— *Innovation i EU*

— *Unge på vej*

— *En digital dagsorden for Europa*

— *Et resourceeffektivt Europa*

— *En industripolitik for en globaliseret verden*

⁽¹⁾ EUT C 112 af 30.4.2004, s. 83.

— En dagsorden for nye kvalifikationer og job samt

— En europæisk platform mod fattigdom.

2.2 Flagskibsinitiativet "Innovation i EU" skal bl.a. konkretiseres vha. "handlingsplanen for miljøinnovation". Andre flagskibsinitiativer berøres imidlertid også af handlingsplanen, herunder initiativet "Et ressourceeffektivt Europa" og "En dagsorden for nye kvalifikationer og job".

2.3 I handlingsplanen gøres der opmærksom på, at miljøvenlige teknologier både kan bidrage til udnyttelsen af hurtigt voksende markeder og skabelsen af mange nye arbejdspladser.

2.4 Handlingsplanen tager udgangspunkt i den tidligere "Handlingsplan for miljøteknologi (HMT)" fra 2004. Der fokuseres imidlertid ikke længere kun på klassisk forskning eller udvikling af nye "grønne" teknikker og teknologier. Den nye handlingsplan skal i langt højere grad opfattes som en pakke af foranstaltninger under et omfattende koncept for miljøinnovation, hvor der også stilles spørgsmål til, hvilke barrierer for og drivkræfter bag gennemførelsen af nye teknologier, der findes, og hvordan disse kan henholdsvis fjernes og styrkes.

2.5 I den henseende gengiver Kommissionens dokument resultaterne af interessante rundspørgeundersøgelser, som beskriver, og til en vis grad kvantificerer, disse barrierer og drivkræfter.

2.6 Som de to største barrierer nævnes den usikre efterspørgsel fra markedet og det usikre investeringsafkast, mens høje energi- og råvarepriser, nye regler og standarder samt adgang til viden er blandt de vigtigste drivkræfter for innovation.

2.7 Meddelelsen konstaterer følgende: "Markedsgennemtrængningen er indtil videre sket forholdsvis langsomt for miljøinnovation, dog med undtagelse af vedvarende energi takket være energi- og klimapolitikkerne. Flaskehalse for miljøinnovation omfatter den manglende afspejling af miljøomkostninger og -fordele i markedspriserne, stive økonomiske strukturer, infrastruktur og fastlåste adfærdsmønstre samt skadelige incitamenter og tilskud". På den baggrund konstateres det, at miljøskadelige subsidier skal afskaffes med det formål at styrke miljøinnovation.

2.8 Formålet med handlingsplanen er at fremskynde miljøinnovation generelt, dvs. i alle økonomiske sektorer, gennem målrettede tiltag. For at skabe en stærkere og mere stabil efterspørgsel efter miljøinnovation på markedet skal der fremover stilles forslag om foranstaltninger på områderne lovgivningsmæssige incitamenter, private og offentlige indkøb samt standarder. Med det formål at forbedre investeringsparathed og mulighederne for netværkssamarbejde skal SMV'er støttes.

2.9 Miljøinnovationsplanen tager dermed udgangspunkt i udbud og efterspørgsel, forskning og industri samt politik- og finansieringsinstrumenter. Miljølovgivningens grundlæggende betydning som drivkraft for miljøinnovation bekræftes. Der planlægges en revision af miljølovgivning og -standarder for det tilfælde, at disse viser sig at udgøre en barriere.

2.10 Også den internationale dimension af miljøinnovation og en mere effektiv politisk koordinering med internationale partnere fremhæves.

2.11 Alt i alt næver handlingsplanen 7 indsatsområder med tilhørende "milepæle":

- 1) Bruge miljøpolitik og -lovgivning som en drivkraft for fremme af miljøinnovation;
- 2) Støtte demonstrationsprojekter og partnerskaber for at få lovende, intelligente og ambitiøse operationelle teknologier ud på markedet;
- 3) Udvikle nye standarder, der kan sætte skub i miljøinnovation;
- 4) Mobilisere finansielle instrumenter og støttetjenester for små og mellemstore virksomheder;
- 5) Fremme det internationale samarbejde;
- 6) Støtte udviklingen af nye kvalifikationer og job samt relaterede uddannelsesprogrammer, som opfylder arbejdsmarkedets behov;
- 7) Fremme miljøinnovation gennem de europæiske innovationspartnerskaber, der oprettes under "Innovation i EU".

3. Generelle bemærkninger

3.1 EØSU støtter handlingsplanen, der virker logisk opbygget og gennemtænkt.

3.2 Miljøinnovation er en central, hvis ikke den centrale forudsætning for at forblive konkurrencedygtig på sigt og realisere målene for bæredygtighed, men også for at kunne give mindre udviklede regioner et eksempel på, hvordan udvikling af økonomi og velstand kan ske uden at belaste miljøet.

3.3 Et ikke uvæsentligt spørgsmål er imidlertid, hvad der forstås ved "miljøinnovation". Det der opfattes som innovativt og fremskridtsorienteret af en person eller et kulturområde kan give anledning til modstand hos andre personer eller kulturområder. Dette faktum fremgår tydeligst i forbindelse med f.eks. anvendelse af genteknik eller kernekraft. Dermed fremgår det klart, at der ikke findes nogen generelt gyldig definition af "miljøinnovation".

3.4 Kommissionen forsøger imidlertid med rette at finde frem til en form for definition i sin handlingsplan. For Kommissionen gælder følgende "Ved **miljøinnovation** forstås enhver form for nyskabelse, der sigter mod væsentlige og påviselige fremskridt hen imod målsætningen om bæredygtig udvikling ved at mindske den negative påvirkning af miljøet eller ved at opnå en mere effektiv og ansvarlig udnyttelse af naturressourcerne". Det forbliver imidlertid uklart hvad der forstås ved "væsentlige og påviselige" fremskridt i forbindelse med imødegåelsen af negative påvirkninger af miljøet. EØSU anbefaler derfor, at Kommissionen giver en mere detaljeret beskrivelse af de enkelte prioriterede områder i

den gennemførelsesplan, der skal offentliggøres på et senere tidspunkt, og sikrer, at EU's finansiering af "miljøinnovation" går til de projekter, som på mest effektiv vis bidrager til opfyldelsen af de miljømæssige mål i hver enkelt sektor.

3.5 EØSU anbefaler derudover, at Kommissionen overvejer at definere prioriterede områder under handlingsplanen, der først og fremmest skal modtage støtte. Dette kunne omfatte de sektorer under miljøpolitikken, hvor a) Europa gennem mange år kun har gjort yderst beskedne fremskridt, b) det kan forudses, at bestemte miljørelaterede mål kun vanskeligt kan opfyldes og c) teknikken stadig er dyr.

3.6 For EØSU er det vigtigt at gøre opmærksom på, at navnlig såkaldte små, tilpassede miljøteknologier også bør vies en særlig opmærksomhed. Udvalget gjorde allerede i sin udtalelse *"Realiteter og muligheder for hensigtsmæssige miljøteknologier i tiltrædelseslandene"* (NAT/203 af 31. marts 2004) opmærksom på, at der ofte allerede findes alternativer til store centrale løsninger, eller at sådanne bør udvikles. Tilpassede, decentrale løsninger i mindre teknisk størrelsesorden falder ofte uden for forskningsinstitutioners og investorers interesseområde, idet indtjeningsmulighederne er beskedne eller ikke-eksisterende, da der er tale om billige, men alligevel effektive løsninger. EØSU anbefaler, at Kommissionen indarbejder anbefalingerne fra ovennævnte udtalelse i den nye handlingsplan.

3.7 Udover nye teknologier, der vinder indpas på markederne, omfatter miljøinnovation dermed også idéer og koncepter, der kan gennemføres uden større investeringer, og hvis udvikling derfor i mindre grad afhænger af virksomheder, der skal kunne konkurrere på markedet, eller som ønsker at erobre nye markeder.

3.8 Udviklingen af sådanne tilpassede løsninger til bl.a. land-distrikter eller mindre udviklede regioner/lande bør derfor fremmes med mindst samme intensitet som virksomheders forsknings- og udviklingsprojekter.

3.9 Overordnet set støtter udvalget handlingsplanen, og meddelelsen om, at man i særlig grad vil se nærmere på eksisterende barrierer, hilses i særlig grad velkommen.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Det forbliver imidlertid uklart, hvordan den omtalte nedbrydning af barrierer kunne gennemføres. For det første

skal barriererne for innovation (af teknisk og ikke-teknisk karakter) kortlægges. Det er en vigtig opgave.

4.2 Et konkret eksempel: inden for rammerne af det 7. forskningsprogram har EU støttet et "2nd Vegetable Oil"-projekt. Formålet med projektet var at undersøge, om decentralt fremstillede, ikkeaffinerede planteolier kan anvendes som brændstof i landbrugstraktorer, der samtidig opfylder de europæiske miljø- og klimastandarder. Resultat: de nuværende højteknologiske motorer kan klare denne opgave, samtidig med at udledningen af drivhusgasser reduceres med op til 60 %; en reduktion, der ligger over de minimumstærskler, der er fastsat i direktivet om vedvarende energi!

4.3 Denne teknologi, der helt klart kan betegnes som en miljøinnovation, kan imidlertid ikke vinde indpas i EU, så længe fossil dieselolie begunstiges skattemæssigt, og så længe CO₂-komponenten i de planlagte energiafgifter bliver så beskeden som planlagt, eller anvendelsen af planteolier forbydes af retlig vej.

4.4 Kommissionen bør derfor overveje at pålægge alle støttede projekter at udarbejde et mindre, supplerende studie, der kortlægger relevante tegn på mulige eller reelle barrierer. Der bør ikke være tale om afhandlinger på højt videnskabeligt niveau, men alene om henvisninger, der skal gøre det klart for de politiske beslutningstagere, hvor der er et behov for yderligere handling.

4.5 Samtidig er det nødvendigt, at Kommissionen med jævne mellemrum evaluerer alle eksisterende direktiver og forordninger, men også støttekriterierne under strukturfondene og landbrugspolitikken, med det formål at kontrollere, om de skal tilpasses nye miljøteknologiske innovationer.

4.6 EØSU ønsker til sidst at henlede opmærksomheden på, at der også i denne handlingsplan – som i mange andre dokumenter – med rette gøres opmærksom på, at miljøskadelige subsidier skal afskaffes. Desto mere ærgrer EØSU sig over, at Kommissionen, på trods af flere opfordringer fra udvalget, hidtil ikke har fremlagt en sådan liste over miljøskadelige subsidier, selvom den har lovet dette i mere end fem år. Hvis der eksisterer en sådan kløft mellem ord og handling, giver det anledning til at tvivle på, om Kommissionen reelt ønsker at udarbejde en sådan liste.

Bruxelles, den 18. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Europæisk strategi for et bedre internet for børn

COM(2012) 196 final

(2012/C 351/15)

Ordfører: **Antonio LONGO**

Kommissionen besluttede den 2. maj 2012 under henvisning til artikel 114 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Europæisk strategi for et bedre internet for børn«

COM(2012) 196 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, som vedtog sin udtalelse den 6. september 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 483. plenarforsamling den 18-19. september 2012, mødet den 18. september 2012, følgende udtalelse med 134 stemmer for, 1 imod og 7 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) tager den foreliggende meddelelse til efterretning. Den har til formål at gennemføre et af tilsagnene i EU-dagsordenen for børns rettigheder (initiativ nr. 9) om at styrke den forebyggende indsats og inddrage børnene og give dem redskaberne til at bruge internettet og anlægge et positivt syn på internettet som "et sted, hvor børn har mulighed for at tilegne sig viden, kommunikere, udvikle deres evner og forbedre deres chancer for at få arbejde og deres beskæftigelsesevne" ⁽¹⁾.

1.2 Et andet vigtigt aspekt af meddelelsen er tilsagnet om, at der skal udvikles nye kompetencer på højt niveau vedrørende sikkerheden, indholdskvaliteten og de nye applikationer. Dette er vigtigt, fordi det europæiske marked ikke er stort nok til at tiltrække tilstrækkelige investeringer.

1.3 Meddelelsen tegner konturerne af en samlet strategi, hvor alle opfordres til at engagere sig i at skabe det "nye økosystem", der vil være af afgørende betydning i de kommende årtier, og derfor fortjener den at blive taget i betragtning.

1.4 Imidlertid peger udvalget på nogle kritiske punkter og mangler, og det beder Kommissionen om at ændre nogle beslutninger og indarbejde nye forslag i strategien.

Først og fremmest er EØSU temmelig forundret over meddelelsens generelle opbygning, som synes at være mere orienteret

mod vækst i forretningsmuligheder end mod at skabe et bedre internet for børn, hvor de er sikret størst mulig beskyttelse.

1.5 EØSU er overbevist om, at det vigtigste er at fastlægge en sammenhængende ramme med beskyttelsesforanstaltninger og garantier for børn samt retningslinjer for alle berørte parter. I den henseende er meddelelsen ikke specifik og detaljeret nok.

1.6 Et andet problematisk spørgsmål er effektiviteten af selvregulering. Udvalget er ikke i tvivl om, at der skal være klart definerede og skrappe regler for de alvorligste problemstillinger som beskyttelse af persondata, overholdelse af privatlivets fred, bekæmpelse af børnepornografi med passende sanktioner, som i sidste ende kan være øjeblikkelig lukning af netsteder og inddragelse af tilladelser.

1.7 Der bør være særlig fokus på onlinereklamer ⁽²⁾. Kommissionen erkender, at børn er lette at påvirke, men fremsætter kun generelle tilsagn. Udvalget håber, at Kommissionen vil leve op til sit eget udsagn og således "sikre, at normerne for reklame på websteder for børn giver et beskyttelsesniveau svarende til det, der gælder for reklamer i audiovisuelle tjenester".

1.8 I den forbindelse gør udvalget desuden opmærksom på, at fødevarereklamer overhovedet ikke omtales, selv om de giver anledning til alvorlig bekymring på grund af problemerne med fedme og spiseforstyrrelser. Udvalget håber, at Kommissionen vil leve op til sit eget udsagn og således "sikre, at normerne for reklame på websteder for børn giver et beskyttelsesniveau svarende til det, der gælder for reklamer i audiovisuelle tjenester".

⁽¹⁾ EØSU's udtalelse om Beskyttelse af børn, der bruger internet, EUT C 224 af 30.8.2008, s. 61, og om Virkningen af sociale netværkssteder på borgere/forbrugere, EUT C 128 af 18.5.2010, s. 69.

⁽²⁾ EØSU's udtalelse om Rammebestemmelser for reklame rettet mod børn og unge (Se side 6 i denne EUT).

1.9 Udvalget er ikke imod, at der etableres offentlig-private partnerskaber med henblik på at udvikle kvalitetsindhold, så længe de ngo'er, der deltager, bevarer deres frihed og uafhængighed, og partnerskaberne ikke benyttes som reklame for virksomheder.

1.10 Hvad angår **børns inddragelse i skabelsen af det nye kvalitetsindhold**, ser udvalget positivt på ethvert tiltag, som udnytter de unges kreative evner, men tager alvorlige forbehold over for en fortrinsvis forretningsorienteret vision for de tiltag, der kan støttes, hvorved beskyttelse kommer i anden række.

1.11 Udvalget deler **bekymringen for it-kriminalitet** som børnepornografi og grooming og bakker op om Kommissionens planer om at give flere midler til hotlines og videreføre succesrige programmer som *Safer Internet*.

1.12 Den **forebyggende indsats over for visse former for bedragerisk brug af internettet** skal optrappes, idet reglerne for indhold, der kan downloades på mobiltelefoner og tavlepc'er såsom ringetoner og apps, bør skærpes, og de nationale tilsynsmyndigheder mindes om deres ansvar.

1.13 Med hensyn til **beskyttelsen af persondata** har udvalget allerede i flere udtalelser givet udtryk for sine betænkeligheder og fremsat henstillinger vedrørende denne komplicerede problemstilling ⁽³⁾ og anmoder om, at der strammes op på området ikke kun over for virksomhederne i EU, men også over for alle øvrige operatører på det europæiske marked.

1.14 Endvidere bemærker udvalget, at meddelelsen slet ikke omtaler foranstaltninger vedrørende **farerne for børns fysiske og psykiske sundhed især afhængighed**. Udvalget ser gerne, at der inkluderes foranstaltninger om dette vigtige punkt i strategien, eller at der udarbejdes et nyt dokument netop om dette emne.

1.15 Endelig opfordrer EØSU Kommissionen til løbende at overvåge børns forhold til internettet gennem omfattende og grundige undersøgelser, eftersom disse data er en afgørende forudsætning for ethvert initiativ på området ⁽⁴⁾.

2. Indholdet af meddelelsen

2.1 I Det Europæiske Råds konklusioner af 28. november 2011 om beskyttelse af børn i den digitale verden anføres det, at der er behov for en **kombination af politikker** på europæisk, nationalt og sektorniveau for at skabe et bedre internet for børn, hvor der ved hjælp af tiltag inden for rammerne af en omfattende strategi udstikkes de grundlæggende krav, og fragmentering undgås.

⁽³⁾ EØSU's udtalelse om *Forordning om beskyttelse af personoplysninger*, EUT C 229 af 31.7.2012, s. 90.

⁽⁴⁾ Eurostats statistikker stammer fra 2009. Der foreligger dog nyere undersøgelser på nationalt plan i de forskellige lande. En vigtig undersøgelse er *EU Kids online*, som siden 2006 er blevet gennemført under programmet *Safer Internet* og som nu er nået til sin tredje rapport (2011-2014) vedrørende 33 lande.

2.2 Kommissionen ser stadig lovgivning som en realistisk mulighed, men foretrækker selvregulering i branchen samt uddannelse og myndiggørelse i brug af internettet.

2.3 Kommissionen gennemgår først det, den kalder "Aktuelle huller og problematikker", og peger som årsager på markedsopsplitning og markedets manglende evne til at levere beskyttelse og kvalitet til EU, vanskelighederne med at styre risikoen og opbygge tillid og det faktum, at børn mangler kompetencer, dvs. et egentligt digitalt kvalifikationsunderskud.

2.4 I meddelelsen foreslås nogle retningslinjer for Kommissionens, medlemsstaternes og branchens iværksættelse af en omfattende strategi bygget op omkring **fire centrale indsatsområder, der gensidigt styrker hinanden**:

— fremme af onlineindhold af høj kvalitet for unge mennesker;

— øget bevidstgørelse og myndiggørelse;

— et sikkert onlinemiljø for børn;

— bekæmpelse af seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn.

2.5 Det store og interessante engagement, som Kommissionen efterspørger fra Europa, medlemsstaterne og tjeneste- og indholdsleverandørerne, skal munde ude i et "nyt økosystem", der kan omsættes til følgende ti tiltag:

— produktion af kreativt og uddannelsesmæssigt onlineindhold

— fremme af positive oplevelser

— it- og mediekendskab og undervisning i onlinesikkerhed i skolerne

— bevidstgørelsesaktiviteter og aktiv deltagelse af de unge

— enkle og velfungerende indberetningsværktøjer til brugerne

— alderssvarende indstillinger for beskyttelse af personoplysninger

— udbredelse og pålideligheden af forældrekontrolværktøjer

— brug af indholdsklassificering (PEGI-systemet)

— onlinereklame og kontrol med indkøb på nettet (ringetoner osv.), onlinehasardspil

— bekæmpelse af seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn (onlinemateriale, internationalt samarbejde osv.).

3. Generelle bemærkninger

a) De positive aspekter

3.1 Udvalget tager med stor interesse imod denne meddelelse, der i det væsentlige bygger på Lissabontraktatens artikel 3, stk. 3, hvor det udtrykkeligt anføres, at Unionen skal beskytte mindreåriges rettigheder, som også er fastlagt i EU's charter om grundlæggende rettigheder (artikel 24).

3.2 Det er desuden en af forpligtelserne i EU-dagsordenen for børns rettigheder⁽⁵⁾, hvis initiativ nr. 9 er at hjælpe medlemsstaterne og andre interessenter med at styrke den forebyggende indsats, inddrage børnene og give dem de nødvendige redskaber til at håndtere mobning, digital mobning, skadevoldende indhold og andre risici, når de anvender onlineteknologier, så de får mest muligt ud af disse teknologier.

3.3 Udvalget bifalder den overordnede positive tilgang til internettet som "et sted, hvor børn har mulighed for at tilegne sig viden, kommunikere, udvikle deres evner og forbedre deres chancer for at få arbejde og deres beskæftigelsesevne"⁽⁶⁾.

3.4 Internettet ses altså som en stor mulighed, men brugen heraf kræver færdigheder, bevidsthed og information for at undgå vanskeligheder og farer. "At surfe på nettet" er en sigende og betydningsmættet metafor, idet internettet ses som et naturligt, fysiologisk, ikke-patologisk miljø, som et "hav", hvor man skal lære at færdes for fuldt ud at kunne udnytte alle dets muligheder, hvor der er regler for adfærd, og hvor man skal være opmærksom på farerne.

3.5 **Udvalget er enige i Kommissionens beslutning om at tilstræbe samordning af de nationale politikker** på et område, der får stadig større betydning i et samfund i forandring.

3.6 **Et andet vigtigt aspekt er, at det bliver muligt at udvikle nye kompetencer på højt niveau** vedrørende sikkerheden, indholdskvaliteten og de nye applikationer.

3.7 Dette er vigtigt, da markedet i Europa stadig har vanskeligt ved at afsætte finansielle midler til at levere kvalitetsindhold, og det europæiske marked ikke er stort nok til at tiltrække tilstrækkelige investeringer.

3.8 **Samtidig skal der gøres noget ved det udbredte kvalifikationsunderskud blandt unge i Europa**, der, selv om de tilhører "den digitale generation", siger, at de ikke har de it-kompetencer, der skal til, for at de kan finde et job.

3.9 Endelig fortjener meddelelsen at blive taget behørigt med i betragtning, fordi den **tegner konturerne af en strategi**, hvor

alle arbejder for at skabe det "nye økosystem", der vil være af afgørende betydning i de kommende årtier.

b) Kritikpunkter og mangler

3.10 EØSU er dog temmelig forundret over meddelelsens generelle opbygning og understreger, at den på visse punkter er mangelfuld.

Allerede meddelelsens indledning **synes at indikere, at vækst i forretningsmuligheder er det primære mål** eller i hvert fald lige så vigtigt som at skabe et bedre internet for børn, hvor der er sikret størst mulig beskyttelse.

3.11 Kommissionen giver klart udtryk for dette i punkt 1.1, hvor den slår fast: "Ved at være opmærksom på de krav, børn stiller, åbner man op for en lang række forretningsmuligheder". Det samme er tilfældet i punkt 1.2 vedrørende "Aktuelle huller og problematikker", hvor "markedsopsplitting" og markedets manglende evne nævnes først, og derefter omtales "risikostyring med det formål at opbygge tillid" og børns "manglende kompetencer".

3.12 Udvalget er enige med Kommissionen i, at der i disse år har manglet en sammenhængende ramme, og at der er blevet iværksat en række tiltag med specifikke mål på mediekkanaler og teknologiske platforme. Der har således uden tvivl været brug for en beslutsom indsats for at få skabt et digitalt indre marked af en vis størrelse, der kan konkurrere på internationalt plan.

Særligt sidstnævnte punkt har udvalget behandlet i flere udtalelser, hvori det har støttet Kommissionens tiltag.

3.13 Men endnu vigtigere har det været og er det at fastlægge **en sammenhængende ramme med beskyttelsesforanstaltninger og garantier for børn** samt retningslinjer for alle berørte parter, fra medlemsstaterne til tilsynsmyndigheder og -institutioner, virksomheder, skoler og familier. Set i det lys er meddelelsen en forspildt mulighed.

3.14 Et andet problematisk spørgsmål er **effektiviteten af selvregulering**. Når der vælges mellem lovgivning, regulering, kontroller og selvregulering for at hindre og bekæmpe internetindhold, som kan være skadeligt for barnets psykiske udvikling, eller indhold, der ligefrem er asociale eller ulovligt, skal der tages hensyn til børnenes alder, den bredere sammenhæng og effektiviteten af de enkelte foranstaltninger, som alle kan være nyttige og effektive⁽⁷⁾.

3.15 Internettet er verdensomspændende, og det er let at åbne eller flytte sider til lande, hvor EU-lovgivningen ikke gælder. Selvregulering kan være det mest hensigtsmæssige og hurtigste middel til at gribe ind, så længe der ikke findes en

⁽⁵⁾ COM(2011) 60 final af 15. februar 2011.

⁽⁶⁾ De vigtigste prioriteter i EU's strategi for e-færdigheder "E-færdigheder i det 21. århundrede" – COM(2007) 496.

⁽⁷⁾ EØSU's udtalelse om Proaktiv ret: endnu et skridt mod bedre lovgivning på EU-plan, EUT C 175 af 28.7.2009.

international aftale; det kan være en midlertidig løsning i afventning af lovgivning. Der er dog ingen tvivl om, at selvregulering ofte viser sig at blive et dække og overtrædes af de selvsamme virksomheder, som har indført den, og det vil derfor være hensigtsmæssigt at styrke den med regelmæssig overvågning og sanktioner, som kan henlægges til de nationale tilsynsmyndigheder.

3.16 Under alle omstændigheder er udvalget ikke i tvivl om, at der skal være **klart definerede og skrappe regler for de alvorligste problemstillinger** som beskyttelse af persondata, overholdelse af privatlivets fred, bekæmpelse af ulovligt børnepornografisk indhold med passende sanktioner, som i sidste ende kan være øjeblikkelig lukning af netsteder og inddragelse af tilladelser.

3.17 Der bør være særlig fokus på **onlinereklamer**. Kommissionen erkender (pkt. 2.3.4), at børn endnu ikke har "evne til at forholde sig kritisk over for reklamer", og henviser til køb på nettet, hasardspil, ringetoner, som alt sammen "kan føre til høje regninger". Men giver efterfølgende kun generelle tilsagn om skærpet håndhævelse af EU-regler, evalueringer af, om selvreguleringen virker, uddybning af forbrugerdagsordenen osv.

Udvalget anser denne strategi for vag og utilstrækkelig og efterlyser klarere og mere bindende forpligtelser for alle aktører i branchen.

3.18 I den forbindelse gør udvalget desuden opmærksom på, at fødevarereklamer overhovedet ikke omtales, selv om de er en kilde til alvorlig bekymring i lyset af problemerne med fedme og spiseforstyrrelser.

4. Særlige bemærkninger

a) Kvalitetsindhold, kompetencer og skolen

4.1 Udvalget er enig i, at skolerne mangler undervisningsmateriale, der er tilgængeligt online, og *er ikke imod*, at der etableres offentlig-private partnerskaber, der har deltagelse af forældre, lærere og ngo'er, som beskæftiger sig med beskyttelse af børn og fremme af deres rettigheder, så længe ngo'erne bevarer deres frihed og uafhængighed, og partnerskaberne ikke benyttes som reklame for virksomheder.

4.1.1 Det er vigtigt, at flest muligt får kendskab til de mange forsøg, der er igangsat i mange lande, bl.a. om interaktiv skabelse af tekstbøger ved hjælp af "wikimetoden" ⁽⁸⁾, etablering af virtuelle skolesamfund til udveksling af erfaringer, onlineudbud af fjernundervisningsmoduler til selvstudier.

4.1.2 Hvad angår børns medvirken til det nye kvalitetsindhold, ser udvalget positivt på ethvert tiltag, som udnytter de unges kreative evner med tanke på, at unge står bag nogle af

de senere års vigtigste nyskabelser, fra Google og Facebook til Apples applikationer. Udvalget er dog betænkelig ved, at Kommissionen synes at hælde til en fortrinsvis forretningsorienteret vision for de tiltag, der kan støttes, hvilket fremgår mere eller mindre klart af de forskellige punkter i strategien, hvorved beskyttelse kommer i anden række.

4.1.3 Det vil være hensigtsmæssigt at inddrage grupper af højt kvalificerede eksperter (børnepsykologer, pædagoger osv.) i udarbejdelsen af pædagogisk indhold og interaktivt kvalitetsindhold for børn. De vil kunne anbefale mere alderssvarende materiale og de udviklingsprocesser, der kan sættes i gang, udarbejde kortfattede brochurer, der henvender sig til lærere og forældre, medvirke til at aldersmærke sider og videospil samt være med til at skabe særlige portaler og stimulerende kvalitetsindhold.

4.1.4 Arbejdet med at skabe dette indhold kunne fremmes med støtteforanstaltninger på EU-niveau og skattelettelser på nationalt niveau. Udvalget ser også gerne, at der oprettes et EU-program for kvalitetsindhold og -applikationer til navnlig at understøtte unges etablering af virksomhed, eftersom det er velkendt, at idéerne til innovation på internettet først og fremmest kommer fra de unge.

4.1.5 EØSU benytter denne lejlighed til at opfordre Kommissionen til at forbedre sin kommunikation med børn og unge på webportalen "Europa", især angående farerne ved internettet, ved at fylde den med et indhold, som er tilpasset børn og unge.

b) Digitale kundskaber

4.2 I en situation, der kan beskrives som en overgangssituation, hvor de "digitale generationer" lever side om side med generationer, som kun delvist er gået fra at være passive brugere af medierne (tv, aviser, biografer) til at bruge dem aktivt og ikke desto mindre har ansvaret for at beskytte børnene mod eventuelle overgreb, er den bedste løsning at give de voksne stadig flere it-færdigheder, særligt dem, der er beskæftiget med undervisning af børn, i skolen, i familien og i foreninger. Det er vigtigt at forhindre, at vores børn bliver "digitale forældreløse" uden nogen til at vejlede og hjælpe dem med at træffe egne valg.

4.2.1 Kommissionen kunne være klarere på dette punkt, og når den taler om, at internettet kan bruges til at stimulere kreativitet og indlæring. De to aspekter bør sættes i sammenhæng for at fremme en positiv indstilling hos forældrene ⁽⁹⁾.

c) Ulovligt og falsk indhold

4.3 Beskyttelse mod risiko og fremme af internettet som et instrument i børns udvikling er to uadskillelige aspekter i en proces, der muliggør objektiv forebyggelse. Det er vigtigt at

⁽⁸⁾ Der tænkes her på den måde, der bruges til Wikipedia, et gratis onlineleksikon skabt i et samarbejde mellem flere tusinde frivillige eksperter.

⁽⁹⁾ EØSU's udtalelse om *Fremme af digitale kundskaber, digitale færdigheder og inddragelse i informationssamfundet*, EUT C 318 af 29.10.2011, s. 9.

finde en balance mellem barnets naturlige nysgerrighed og de grænser, der følger af forbud, som kan forsinke eller forstyrre barnet i at udvikle sig og blive selvstændigt.

4.3.1 For at forebygge it-kriminalitet som børnepornografi og grooming og bekæmpe cybermobning kræver det, at de voksne er i stand til at afkode tegnene på, at der er noget galt. Med henblik derpå er det formentlig nødvendigt at inddrage eksperter – børnepsykologer, neuropsykologer, børnelæger, konsulenter og praktiserende læger – i at tilrettelægge kurser og udarbejde materiale, der henvender sig til forældre og lærere.

4.3.2 Derudover kunne man undersøge de tekniske muligheder for i enhver browser at medtage et intuitivt grafisk symbol – som der skal reklameres for i passende omfang – der kan fungere som en "nødknap", der i real tid sender mistænkelige links til den kompetente retshåndhævende myndighed.

4.3.3 Den forebyggende indsats over for visse former for bedragerisk brug af internettet, som primært er rettet mod børn, skal optrappes. Særligt skal EU-reglerne for indhold, der kan downloades på mobiltelefoner og tavle-pc'er såsom ringetoner og apps, skærpes, og de nationale tilsynsmyndigheder skal mindes om deres ansvar.

Udvalget er enig i Kommissionens mål (punkt 2.3.4) om at "sikre, at normerne for reklame på websteder for børn giver et beskyttelsesniveau svarende til det, der gælder for reklamer i audiovisuelle tjenester".

4.3.4 Der skal være særlig fokus på prisen på forebyggende software og sikkerhedssoftware (filtre, antivirus, forældrekontrol osv.). Vi må afværge, at der åbner sig en "risikokløft" forstået på den måde, at økonomisk mindre velstående børn, familier og skoler på grund af høje softwarepriser udsættes for større risici på nettet.

4.4 Forebyggelse i form af oplysning derhjemme og i skolen er under alle omstændigheder altafgørende og vigtigere end bekæmpelse. Uddannelsen af lærere skal forbedres, idet viden om internettet skal indarbejdes i deres læseplaner. Derudover kunne det være nyttigt, at skolerne fastlægger og indfører en form for "etikette" for brugen af mobiltelefoner og sociale netværk med fælles regler for børnene, lærerne og familierne.

d) Beskyttelse af persondata

4.5 Med hensyn til beskyttelsen af persondata har udvalget i forskellige udtalelser i de senere år givet udtryk for sine betænkeligheder og fremsat henstillinger. Udvalget er af den opfattelse, at såvel virksomheder i EU som alle øvrige operatører på markedet i Europa skal anmodes om at stramme op på området. Særligt når det gælder sociale netværk, skal der sættes ind over for de tilsyneladende forenklinger, som Google og Facebook har introduceret, men som i virkeligheden snarere synes at give dem "frie hænder" til at bruge de persondata, de henter fra brugernes profiler, til kommercielle formål. Når dette berører børn, skal der træffes endnu skarpere forholdsregler⁽¹⁰⁾.

e) Sundhed og afhængighed

4.6 Meddelelsen omtaler slet ikke foranstaltninger vedrørende den fysiske og psykiske sundhed hos børn, der bruger en stor del af deres tid på at surfe på nettet eller spille computerspil: muskel- og knogleskader, dårlig holdning, nedsat syn, fedme, psykisk afhængighed⁽¹¹⁾, tendens til at isolere sig og virkelighedsflugt.

Udvalget ser gerne, at der inkluderes foranstaltninger vedrørende dette vigtige område, eller at der udarbejdes et dokument om netop dette emne og at området overvåges løbende. De foreliggende europæiske statistikker knytter sig til et bestemt tidsrum, mens fænomenet er i rivende udvikling.

Bruxelles, den 18. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁰⁾ EØSU's udtalelse om *Forordning om beskyttelse af personoplysninger*, EUT C 229 af 31.7.2012, s. 90-96, og om *Ansvarlig brug af sociale netværk* (endnu ikke offentliggjort i EUT).

⁽¹¹⁾ Undersøgelserne "Internet addiction" stammer fra 1995, hvor dr. Kimberly Young i USA grundlagde det første "Center for Internet Addiction" (www.netaddiction.com). Der er i de seneste år gennemført store undersøgelser i Tyskland, Italien og Tjekkiet.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om elektronisk identifikation og tillidstjenester til brug for elektroniske transaktioner på det indre marked

COM(2012) 238 final

(2012/C 351/16)

Ordfører: **Thomas McDONOGH**

Rådet og Europa-Parlamentet besluttede henholdsvis den 15. juni 2012 og 25. juni 2012 under henvisning til artikel 114 og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om elektronisk identifikation og tillidstjenester til brug for elektroniske transaktioner på det indre marked«

COM(2012) 238 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, som vedtog sin udtalelse den 6. september 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 18. september 2012, følgende udtalelse med 144 stemmer for, 1 imod og 8 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Udvalget bifalder Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om elektronisk identifikation (eID) og tillidstjenester til brug for elektroniske transaktioner på det indre marked, som har til formål at styrke EU's indre marked ved at øge tilliden til og tilgængeligheden af sikre og smidige grænseoverskridende elektroniske transaktioner.

1.2 Udvalget støtter i høj grad fremskridt med relation til det indre marked og mener, at forordningen vil øge effektiviteten i offentlige og private onlinetjenester, e-business og elektroniske transaktioner i EU til gavn for EU-borgere, som arbejder eller studerer i et andet EU-land, og for SMV'er, efterhånden som de udvikler deres grænseoverskridende aktiviteter.

1.3 Udvalget bifalder, at forordningen satser på en strategi, som er teknologineutral og åben for innovation.

1.4 Imidlertid mener udvalget, at Kommissionen burde være gået videre med denne forordning og have styrket udviklingen af en *de facto* og *de jure* europæisk eID for et defineret sæt af tjenester.

1.5 Samtidig med at udvalget anerkender, at lovgivning om identitet er en national kompetence, og at nærheds- og proportionalitetsprincipperne skal overholdes, anbefaler EØSU, at Kommissionen overvejer, hvordan der kan introduceres en standardiseret EU eID, som alle borgere kan ansøge om på frivillig basis. En europæisk eID-ordning, der var tilgængelig for alle borgere, ville fremme realiseringen af et ægte indre marked for varer og tjenester og skabe væsentlige samfundsmæssige

og tjenesteydelsesrelaterede fordele, herunder en bedre beskyttelse mod svig, et styrket tillidsforhold mellem de økonomiske operatører, lavere omkostninger forbundet med leveringen af tjenesteydelser og et højere kvalitetsniveau samt en bedre beskyttelse for borgerne.

1.6 Udvalget anbefaler, at Kommissionen udvikler en EU eID-standard analogt med de standarder, der udvikles af Den Europæiske Standardiseringsorganisation (CEN). En EU eID-standard ville definere parametrene for en eID i Den Europæiske Union, samtidig med at den ville skabe et referencepunkt for harmoniseringen af forskellige nationale eID-ordninger og en skabelon for introduktionen af eID-ordninger, hvor de ikke findes for nærværende.

1.7 EØSU anbefaler, at Kommissionen overvejer, om det er muligt at introducere en EU eID, der bør være tilgængelig for alle borgere på frivillig basis, ved at skabe en grundlæggende model, der skal stille en EU-autentificeret eID til rådighed for et begrænset sæt af forbrugertransaktioner inden for e-handel.

1.8 Da der i dag ikke findes veludviklede nationale eID-ordninger for virksomheder (juridiske personer) i nogen af de 27 medlemsstater, anbefaler udvalget, at Kommissionen, med respekt for nærheds- og proportionalitetsprincipperne, bør arbejde for at fremme en hurtig introduktion af en frivillig europæisk eID-ordning for juridiske personer, som inkluderer et defineret sæt af parametre for alle virksomheder i EU.

1.9 Udvalget støtter bestemmelserne om autentificering af websteder i forslaget til forordning. Udvalget mener, at en

hurtig gennemførelse af disse bestemmelser vil fremme udviklingen af det solide tillidsforhold mellem forbrugere og virksomheder, som er så afgørende for det digitale indre marked.

1.10 Udvalget opfordrer igen Kommissionen til at fremsætte forslag om introduktionen af et europæisk tillidsmærke for virksomheder. Som fremført i tidligere udtalelser fra EØSU vil et europæisk tillidsmærke for virksomheder i høj grad øge forbrugernes tillid til grænseoverskridende onlinehandel.

1.11 EØSU noterer sig med tilfredshed, at forslaget til forordning tager højde for de utallige udtalelser fra udvalget, der har opfordret til en grænseoverskridende harmonisering af e-ID, e-signaturer og tillidstjenester samt udvalgets bekymring for håndhævelsen af borgernes ret til privatlivets fred og sikkerhed, mens de er online⁽¹⁾. Udvalget er ligeledes tilfreds med, at forslaget til forordning inkluderer en bestemmelse om, at medlemsstaterne påtager sig ansvaret for deres deltagende systemer.

1.12 Udvalget bemærker, at forordningen tager højde for den tekniske standardisering og det projekterelaterede udviklingsarbejde, der er udført under STORK⁽²⁾-projekterne, med det formål at etablere en europæisk eID-interoperabilitetsplatform og gennemføre en praktisk ordning, som vil skabe et indre marked for e-signaturer og relaterede onlinetillidstjenester på tværs af grænser. Udvalget anbefaler, at Kommissionen fremmer denne vigtige indsats og giver den nødvendige støtte til en fremskyndelse af arbejdet.

1.13 EØSU anbefaler, at gennemførelsen af forslaget til forordning ledsages af en oplysningskampagne møntet på borgerne, som forklarer, hvordan de grænseoverskridende eID- og e-signaturordninger vil fungere i praksis, og imødegår de privatlivs- og sikkerhedsrelaterede bekymringer, som borgerne måtte have.

1.14 Efterhånden som det digitale samfund udvikler sig og flere vigtige offentlige tjenester leveres online, fremhæver udvalget det store behov for, at Kommissionen fastholder den målrettede støtte til strategier, som har til formål at fremskynde e-inddragelse i hele EU.

1.15 EØSU anmoder Kommissionen om at genoverveje brugen af delegerede retsakter i forordningen og oplyse udvalget om, hvorfor brugen af denne beføjelse har afgørende betydning for gennemførelsen af de relevante artikler.

⁽¹⁾ EUT C 97 af 28.4.2007, s. 27-32
EUT C 228 af 22.9.2009, s. 66-68
EUT C 44 af 11.2.2011, s. 178-181
EUT C 54 af 19.2.2011, s. 58-64
EUT C 318 af 29.10.2011, s. 105-108
EUT C 229 af 31.7.2012, 1-6

⁽²⁾ www.eid-stork.eu/.

2. Baggrund

2.1 Direktivet om elektroniske signaturer har eksisteret i over 12 år. Direktivet har mangler, såsom en udefineret forpligtelse til national overvågning af tjenesteudbydere, som udgør en barriere for grænseoverskridende e-signaturer, og direktivet dækker ikke mange nye teknologier.

2.2 Alle EU-lande har retlige rammer for e-signaturer, som imidlertid adskiller sig fra hinanden og gør det umuligt at gennemføre grænseoverskridende elektroniske transaktioner i praksis. Det samme gælder for tillidstjenester som tidsstempling, elektroniske segl og levering samt webstedsautentifikation, som mangler europæisk interoperabilitet. Derfor foreslår denne forordning fælles regler og praksis for disse tjenester.

2.3 Der er tre centrale elementer i forslaget til forordning:

- i. Det opgraderer den retlige ramme for elektroniske signaturer og erstatter det eksisterende direktiv om elektroniske signaturer. For eksempel giver det mulighed for at "underskrive" med en mobiltelefon; det kræver større ansvarlighed af sikkerhedshensyn og opstiller klare og strengere regler for overvågningen af e-signaturer og relaterede tjenester.
- ii. Ved at kræve gensidig anerkendelse mellem forskellige nationale eID-systemer (hvilket adskiller sig fra harmonisering eller centralisering) udvider forordningen funktionerne – de muligheder, der er tilgængelige med den eksisterende eID – så de kan bruges på tværs af EU's grænser.
- iii. Andre tillidstjenester inkluderes i forordningen for første gang, hvilket betyder, at der vil være en klar retlig ramme og flere garantier håndhævet af strenge overvågningsorganer for tjenesteudbydere hvad angår elektroniske segl, tidsstempling, elektroniske dokumenter, elektronisk levering og webstedsautentifikation.

2.4 Den foreslåede forordning vil ikke:

- forpligte EU's medlemsstater til at indføre, eller individuelle borgere til at ansøge om, nationale identitetskort, elektroniske identitetskort eller andre eID-løsninger,
- oprette en europæisk eID eller en anden form for europæisk database,
- muliggøre eller kræve en udveksling af personlige oplysninger med andre parter.

2.5 De tjenester, som sandsynligvis vil opleve den største positive effekt af en øget brug af e-ID, omfatter: online skatteopkrævning, uddannelseskurser og andre sociale tjenester, offentlige e-indkøb og e-sundhed.

2.6 Gennem STORK-projekterne om udvikling af interoperabilitetssystemer, som involverede 17 medlemsstater, har Kommissionen og EU's medlemsstater bevist, at en grænseoverskridende gensidig anerkendelse af elektronisk identifikation fungerer.

2.7 Forslaget til forordning er det sidste af 12 nøgleaktioner, der foreslås i akten for det indre marked ⁽³⁾ og et af de forslag, der fremhæves i handlingsplanen for e-forvaltning 2011-2015 ⁽⁴⁾, EU's køreplan for stabilitet og vækst ⁽⁵⁾ og den digitale dagsorden for Europa ⁽⁶⁾.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Etableringen af et fuldt integreret digitalt marked har afgørende betydning for realiseringen af den digitale dagsorden for Europa, de europæiske borgeres velfærd og de europæiske virksomheders succes, navnlig de 21 millioner SMV'er. I dag arbejder 13 millioner borgere i et andet EU-land, og 150 millioner handler online. Imidlertid køber kun 20 % af EU's onlinekunder varer og tjenester i et andet EU-land. Oprettelsen af harmoniserede og interoperable paneuropæiske eID-tjenester, e-signaturer og tillidstjenester (herunder webstedsautentifikation, tidsstempeling og elektroniske segl) har afgørende betydning for styrkelsen af det digitale indre marked.

3.2 Det har afgørende betydning at styrke udviklingen af offentlige e-indkøb med det formål at forbedre effektivitet, gennemsigtighed og konkurrencevilkår. For nærværende indføres offentlige e-indkøb kun langsomt, idet kun 5 % af EU's indkøbsprocedurer giver mulighed for elektronisk behandling.

3.3 Det er beklageligt, at fraværet af en europæisk ordning for eID-kort har betydet, at der er blevet udviklet utallige forskellige nationale ordninger. EØSU anerkender, at den politik, som Kommissionen nu foreslår i forslaget til forordning for at fremme oprettelsen af et fuldt integreret digitalt indre marked inden 2015 ⁽⁷⁾, sigter mod en gensidig juridisk anerkendelse af de forskellige notificerede nationale eID-ordninger og tilvejebringelsen af en konkret teknisk interoperabilitet mellem alle notificerede ordninger.

3.4 Udvalget noterer sig Kommissionens evolutionære tilgang til udarbejdelsen af denne forordning, som bygger på direktivet om e-signaturer ⁽⁸⁾, og som vil sikre, at borgere og virksomheder kan anvende deres egne nationale elektroniske identifikationsordninger (eID'er) til at få adgang til offentlige tjenesteydelser i andre EU-lande, hvor der findes eID'er.

3.5 Imidlertid mener udvalget, at EU har brug for en standardiseret europæisk eID-ordning for alle borgere og virksomheder, og EØSU beklager, at forordningen ikke forsøger at fremme udviklingen af en fælles europæisk eID. Selvom forordningen kræver, at alle medlemsstater accepterer alle nationale eID-ordninger, som er notificerede under forordningen, vil det give medlemsstaterne mulighed for at beslutte, om de ønsker at notificere deres nationale ordninger eller ej, og forordningen respekterer også præferencerne hos de medlemsstater, som ikke har en national eID-ordning.

3.6 Selvom forslaget til forordning respekterer den nationale suverænitet og ikke forpligter alle borgere i EU til at have en elektronisk identitet bør fordelene ved en universel europæisk eID-ordning indgå i overvejelserne. Med tiden vil borgere uden en elektronisk identitet blive forfordelt. Med henblik på at sikre lige muligheder vil hver enkelt borger have brug for en eID, som kan anvendes på tværs af alle grænser i EU.

3.7 Gennemførelsen af interoperabilitetssystemer i EU har afgørende betydning for den vellykkede levering af gnidningsfri elektroniske transaktioner, som er afhængige af eID og leveringen af tillidstjenester, og der skal fortsat gøres et stort arbejde for at etablere en altomfattende europæisk eID-interoperabilitetsplatform.

3.8 Der bør oprettes et europæisk informationsprogram, der kan rådgive borgerne om brugen af eID, e-signaturer og tillidstjenester, således at de på hensigtsmæssig vis er i stand til varetage privatlivets fred og egen sikkerhed på internettet. Denne bevidstgørelses- og informationskampagne bør gennemføres, så der kommunikeres med borgerne med udgangspunkt i, at deres informationsbehov og digitale forståelse er differentierede.

3.9 Mange mennesker er bekymrede for privatlivets fred og sikkerheden, når de gennemfører forretningstransaktioner via digitale tjenester. Disse bekymringer forøges, når de ikke forstår de teknologier, der ligger bag disse tjenester, og dette skaber unødigt frygt og modvilje. Det er nødvendigt, at offentlige myndigheder og medlemsstater gør en større indsats for at forklare, hvordan privatlivets fred og den personlige sikkerhed beskyttes i forbindelse med brugen af notificerede eID- og e-signaturteknologier. I den henseende bemærker EØSU, at den foreslåede ordning for tillidstjenester er blevet udformet på en måde, som sikrer, at ingen unødvendige data afsløres eller udveksles, og en centralisering af informationerne undgås.

3.10 Udvalget har i tidligere udtalelser opfordret Kommissionen til at fremsætte forslag til gennemførelse af en EU-certificeringsordning, et europæisk tillidsmærke, for virksomheder med onlineaktiviteter. Et europæisk tillidsmærke ville skabe sikkerhed for, at virksomheden i fuldt omfang efterlever europæisk lovgivning, og at forbrugernes rettigheder beskyttes. En sådan ordning ville øge forbrugernes tillid til e-handel.

3.11 Efterhånden som Europa bliver tættere digitalt forbundet gennem brugen af eID og tillidstjenester mener udvalget, at det har afgørende betydning, at alle borgere får adgang til

⁽³⁾ COM(2011) 206 final.

⁽⁴⁾ COM(2010) 743 final.

⁽⁵⁾ COM(2011) 669 final.

⁽⁶⁾ COM(2010) 245 final.

⁽⁷⁾ EUCO 2/1/11 and EUCO 52/1/11.

⁽⁸⁾ Direktiv 1999/93/EF.

den teknologi og de færdigheder, som sætter dem i stand til at få gavn af den digitale revolution på lige vilkår. E-inddragelse er stadig et vigtigt spørgsmål for EU, hvor en fjerdedel af befolkningen aldrig har brugt internettet; alder, køn og uddannelsesniveau spiller fortsat en stor rolle.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Under overholdelse af nærhedsprincippet anbefaler EØSU, at Kommissionen overvejer, hvordan et EU eID-kort for alle borgere kan introduceres. Måske kan dette realiseres ved at definere et standard sæt af parametre, som kan inkluderes i enhver national eID-ordning med henblik på at give EU eID-status og ved at introducere en EU-autentificeret eID for et specificeret sæt af tjenester. Dermed kan borgerne ansøge om en EU eID på frivillig basis, der kan anvendes, når der ikke findes nogen national ordning.

4.2 Udvalget ser gerne, at Kommissionen gør sig overvejelser om at introducere en EU eID ved at oprette en grundlæggende ordning, som kan stille en begrænset EU-autentificeret eID til rådighed for online forbrugertransaktioner. Autentificering af denne europæiske eID kan forvaltes centralt af en EU-kontrolleret myndighed, som kan garantere, at forbrugere og handlende får den høje grad af tillid og sikkerhed, som de har behov for.

4.3 Da der i dag ikke findes veludviklede nationale eID-ordninger for virksomheder (juridiske personer) i nogen af de 27 medlemsstater, anbefaler udvalget, at Kommissionen benytter sig af denne lejlighed til at fremme en hurtig introduktion af en europæisk eID-ordning for juridiske personer. Ved udformningen af en sådan ordning bør nærheds- og proportionalitetsprincipperne naturligvis respekteres. Ved at handle nu ville EU undgå de harmoniseringsproblemer, der forårsages af de utallige forskelligartede nationale eID-ordninger for borgere, som er blevet udviklet i fraværet af et universelt europæisk eID-kort. Derudover ville gennemførelsen af en europæisk eID-ordning for juridiske personer skabe umiddelbare kommercielle fordele for Europas 21 millioner SMV'er, efterhånden som de udvikler grænseoverskridende aktiviteter.

4.4 Udvalget bemærker, at retten til at vedtage delegerede retsakter⁽⁹⁾ tildeles Kommissionen i 16 af de 42 artikler i forslaget til forordning. Mens EØSU har forståelse for, at delegerede retsakter er nødvendige for at fremme gennemførelsen af visse tekniske aspekter af forordningen og give Kommissionen et råderum i den henseende, er udvalget alligevel bekymret for en så udbredt brug af disse beføjelser. EØSU frygter, at garantierne vedrørende brugen af delegerede retsakter⁽¹⁰⁾ kan vise sig ikke at være tilstrækkelige til at sikre, at Rådet og Europa-Parlamentet effektivt vil kunne kontrollere Kommissionens varetagelse af disse beføjelser, hvilket har konsekvenser for den retlige klarhed og sikkerhed i ordningen.

Bruxelles, den 18. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁹⁾ Artikel 290 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

⁽¹⁰⁾ Garantier som fastholdt i Lissabontraktatens artikel 290 og den fælles forståelse mellem Europa-Parlamentet, Rådet og Europa-Kommissionen vedrørende gennemførelsen af artikel 290 i TEUF.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg — Handel, vækst og udvikling — En skræddersyet handels- og investeringspolitik for de lande, der har størst behov

COM(2012) 22 final

(2012/C 351/17)

Ordfører: **Evelyne PICHENOT**

Kommissionen besluttede den 27. januar 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Handel, vækst og udvikling — En skræddersyet handels- og investeringspolitik for de lande, der har størst behov"

COM(2012) 22 final.

Det forberedende arbejde henvises til EØSU's Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som vedtog sin udtalelse den 5. september 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 127 stemmer for, 1 imod og 6 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Udvalget minder om

Efter et årti med målrettede politikker, der har sammenkædet handel med udvikling, fremsætter Kommissionen i sin meddelelse fra 2012 "En skræddersyet handels- og investeringspolitik for de lande, der har størst behov" ⁽¹⁾ en mere behersket vurdering i en verden fuld af omvæltninger. Udviklingslandene står i dag for mere end 50 % af verdenshandlen. Syd-syd-handelen vil i de kommende år udgøre den største vækstfaktor. Handelshindringerne er ikke længere de samme. I dag udgøres de hovedsageligt af ikke-toldmæssige hindringer, hvilket er det største problem for udviklingslandenes eksport.

I den forbindelse understreger EØSU betydningen af en bedre integration af udviklingslandene i handlen på regionalt og internationalt plan. Udvalget støtter EU's engagement for multilateralisme og en hurtig indgåelse af en WTO-aftale, der begunstiger de mindst udviklede lande. EØSU minder imidlertid om, at handel skal forblive et middel og ikke være et mål i sig selv. I en foranderlig verden, præget af et hidtil uset pres på miljøet og stigende ulighed, er udfordringen i dag at inddrage handelspolitik i en ny udviklingsmodel, der er mere rummelig og bæredygtig.

1.2 Udvalget støtter

Den nye meddelelse om handel, investering og udvikling bør ses som resultatet af et frugtbart samarbejde mellem flere af Kommissionens generaldirektorater. EØSU anerkender kvaliteten

af civilsamfundets deltagelse i offentlige høringer, relevansen af analysen såvel som indsatsen for at opnå konsekvens og at gennemføre de handelsrelaterede aspekter i "dagsordenen for forandring" ⁽²⁾. Udvalget bifalder især den interesse, der udvises for virkningen, opfølgningen og evalueringen af handelspolitikkerne, som udgør et bedre grundlag for en pragmatisk tilgang til sammenhængen mellem handel og udvikling. EØSU er sammen med sine partnere involveret i denne opfølgning og ser frem en evaluering af de hindringer, der findes for handel og investeringer, og som nogle udviklingslande kan blive berørt af.

EØSU deler interessen for adgang til lånemuligheder og handelsbistand til private operatører, navnlig mikro-, små og mellemstore virksomheder samt støtte til lokal og regional samhandel mellem mindre landbrugere. EØSU minder lederne i udviklingslandene om, at det er vigtigt at skabe et sikkert investeringsklima på nationalt plan, og at produktionsudbuddet spiller en afgørende rolle for udviklingen.

EØSU støtter det initiativ, som Kommissionens Generaldirektorat for Udvikling og Samarbejde (DEVCO) har taget til en struktureret dialog om udvikling – "Policy Forum for Development", som befinder sig i en overgangsfase indtil 2013.

1.3 Udvalget forholder sig kritisk

Over for en verden fuld af omvæltninger, de presserende klimaproblemer og den voksende kløft mellem vækstøkonomier og ikke-vækstøkonomier, begrænser meddelelsen sig til en justering

⁽¹⁾ Handel, vækst og udvikling. En skræddersyet handels- og investeringspolitik for de lande, der har størst behov COM(2012) 22 final.

⁽²⁾ Forbedring af virkningen af EU's udviklingspolitik: En dagsorden for forandring, COM(2011) 637 final.

af politikkerne og en efterfølgende retfærdiggørelse af en reform af den generelle præferenceordning, GSP. Opbygningen af en ny vision for udvikling bør være en prioritet for EU og dets partnere, hvis kapacitet bør styrkes i lyset af en inklusiv og bæredygtig udvikling. Udvalget opfordrer til en fortsættelse af en bred debat med civilsamfundet i den retning.

Meddelelsen halter dog bagud på en række vigtige områder. Den tager navnlig ikke ved lære af sine egne analyser af handelens fragmentering. Meddelelsen bekræfter, at tre grupper af lande i dag udskiller sig i handelen: de mindst udviklede lande, hvis andel i verdenshandelen fortsat er marginal, de hurtigt voksende nye markeder, og mellem disse to grupper, landene i "midten". Fordi meddelelsen fremhæver de lande, der "har størst behov for hjælp", forholder den sig kun vagt til, hvordan man handelsmæssigt skal stille sig til "landene i midten", som trods alt udgør størstedelen af udviklingslandene. En mere restriktiv GSP kan ikke træde i stedet for en udviklingsstrategi.

Endelig advarer EØSU mod grænserne for en differentiering af landene udelukkende ud fra indkomstkriteriet (BNP). At sætte sig ud over kriteriet nationalindkomst (som det sker for de mindst udviklede lande) for bedre at kunne skelne mellem udviklingslandene er en opgave, der åbner lovende muligheder, og som EU bør fortsætte med at bidrage til via internationale fora. Dette er en problemstilling, som EU allerede nu kunne indføre i diskussionen om årtusindudviklingsmålene (MDG-målene) efter 2015 og målsætningerne for bæredygtig udvikling.

1.4 Udvalget anbefaler

EØSU minder om, at det er vigtigt at udarbejde særskilte udviklingsstrategier, der er kendetegnet ved en kombination af indenrigs- og handelspolitik, med henblik på bæredygtig vækst for alle. Nationale foranstaltninger til at styrke retsstaten, udbedre markedssvigt og etablere et økonomisk og menneskeligt sikkert miljø er væsentlige elementer i udviklingsstrategier, uden hvilken handelens bidrag til udvikling kun kan være marginalt og begrænset, især inden for landbruget.

EØSU anbefaler endnu en gang, at analyserne af indvirkningen på den bæredygtige udvikling inddrages i en bredere cyklus af forudgående og efterfølgende evaluering af handelspolitikernes konsekvenser, som også tager hensyn til EU's mål for Europa 2020-strategien.

EØSU opfordrer EU til bedre at integrere Den Internationale Arbejdsorganisation, ILO's konklusioner fra juni 2012 om et fundament for social beskyttelse i sin handelsstrategi over for udviklingslandene.

EØSU anbefaler, at bestemmelserne om bæredygtig udvikling indgår i en samlet vurdering af frihandelsaftalerne gennem regelmæssige overvågningsprocedurer og efterfølgende analyse af disse aftaler i EØSU. Endvidere ser EØSU gerne, at bestemmelser

om bæredygtig udvikling i enhver handelsaftale, kommer til at omfatte en særlig forpligtelse til opfølgning og evaluering af den samlede aftales indvirkning på den bæredygtige udvikling.

Udvalget opfordrer EU til i multilaterale fora yderligere at arbejde for told- og kvotefri adgang for produkter fra de mindst udviklede lande. En anden prioritet for EU kunne være en styrkelse af de mindst udviklede landes forhandlingsposition, så de indgår syd-syd-handelsaftaler.

EØSU opfordrer EU til at overveje fremtiden for de økonomiske partnerskabsaftaler (ØPA) i lyset af den fortsat fastlåste situation. EØSU ønsker i den forbindelse at indgå i et nært samarbejde og mener, at man i højere grad bør tage særligt hensyn til de forhold, der gør sig gældende, for "landene i midten".

2. Hvad fragmenteringen af den internationale handel har lært os

2.1 Siden 2006 og for første gang siden den industrielle revolution tegner udviklingslandene sig for over 50 % af den internationale samhandel. Igennem de sidste 10 år har man kunnet observere en begyndende konvergens mellem udviklingslandenes og industrilandenes indtægter, stadig kaldet "indhentning". Disse to fænomener hænger sammen med nedbringelsen af toldskrankerne på verdensplan og den rolle, de nye vækstlande, navnlig Kina, spiller for verdenshandelen. Rent geografisk er industrihandelen ved at flytte mod Asien. Landbrugshandelen rykker mod Brasilien. Handelens sammensætning ændres tilsvarende; handel med varer er dobbelt så stor som handel med opgaver – størstedelen af de handlede produkter i verden er mellemprodukter og ikke færdigvarer. Tre grupper af lande skiller sig ud: de mindst udviklede lande, hvis andel i verdenshandelen fortsat er marginal, de hurtigt voksende nye markeder, og mellem disse to grupper, "landene i midten", der udgør størstedelen af udviklingslandene.

2.2 Bag ved den økonomiske indhentning, der først for nylig er begyndt, gemmer sig en ikke uvæsentlig forskel i, hvor hurtigt landene opnår konvergens, på bekostning af de udviklingslande, der ikke oplever vækst. Ud fra dette første aspekt er handelen ikke jævnbyrdig mellem de fattigste lande og de resterende lande. Selvom hvert enkelt land vinder ved handelen, så har visse specialiseringer højere merværdi end andre. Og hvad der er endnu vigtigere: de (forholdsvist) mindst rentable specialiseringer hører stadig hjemme i de fattigste lande. Disse lande er "fanget" i udnyttelsen af en håndfuld udvindingssressourcer og tropiske landbrugsprodukter, hvor de har en absolut fordel i handelen, men hvor indtjeningen har tendens til at falde med tiden i sammenligning med indtjeningen fra industri- eller serviceaktiviteter.

2.3 Den vedvarende stigning i råvarepriserne inden for minedrift og landbrug, hovedsagelig på grund af øget efterspørgsel fra de nye vækstlande, ligner umiddelbart en velsignelse for de udviklingslande, der eksporterer disse produkter, men i realiteten risikerer de at sygne hen i råvarespecialiseringen og at

blive udsat for "råvareforbandelsen" (lav modstandsdygtighed over for chok, ustabile eksportindtægter og offentlige budgetter, tendens til akkumulering af indtægter og finansiering af væbnede konflikter) og fænomener som overvurderede vekselkurser samt tilraning af jord. Diversificering af eksporten er nødvendig for en økonomisk bæredygtig udvikling. Markederne risikerer imidlertid at bekræfte disse udviklingsøkonomiers historiske afhængighed af disse produkter.

2.4 Den økonomiske indhentning er også ledsaget af større ulighed inden for landets grænser. Det er statens ansvar at sikre en retfærdig fordeling af gevinsten ved liberalisering af samhandelen i landets samlede økonomi og for hele landets geografiske område. Gevinster fra handel og vækst spredes ikke uden videre til alle økonomiske aktører og navnlig ikke til de mere udsatte segmenter. Derfor er det vigtigt at udarbejde udviklingsstrategier, der er kendetegnet ved at kombinere indenrigs- og handelspolitik, med henblik på bæredygtig og inklusiv vækst. Udviklingslandene, der har et snævert beskatningsgrundlag og en svagere budgetmæssig kapacitet, støder her på endnu et handicap.

2.5 Lige som geografien og sammensætningen i handelen ændres, sker der også en ændring i industri- og handelspolitikkerne. Igennem de sidste ti år har integrationen af udviklingslandene i den internationale handel ændret sig på baggrund af udhulingen af handelspræferencerne og spredningen af regionale og bilaterale aftaler. Kommissionen konstaterer i sit arbejdsrapport en fortsat marginalisering af de mindst udviklede lande i verdenshandelen. Den proaktive tilgang i meddelelsen fra 2002, der blev udformet med henblik på at afslutte Doha-udviklingsrunden, har ikke været tilstrækkelig til i højere grad at integrere de mindst udviklede lande i verdenshandelen – næsten samtlige handler ske uden dem.

2.6 Konkurrencen foregår ikke længere på tværs af grænserne men i selve landet. Bortset fra enkelte toldpositioner forekommer handelshindringer i stadig stigende grad i form af ikke-toldmæssige hindringer så som standarder, koder, støtteordninger og regler. I denne henseende afspejler BRIKS-landenes deltagelse i den internationale handel i mindre grad fordelene ved liberalisering af samhandelen end fordelene ved klare, planlagte, tilpassede og selvstændige udviklingsstrategier, der kombinerer målrettede, offentlige politikker og markedsincitamenter. Manglende udviklingsstrategier og den manglende evne til at deltage i globaliseringen tyder derimod på en tredje ulighed, som de mindst udviklede lande udsættes for.

2.7 *Indtægtsforskelle*, der skyldes specialisering inden for handel, *forskelle i finansieringskapacitet* af grøn og inklusiv vækst, og endelig forskelle på området for politisk kapacitet til at *udforme, programmere og styre* en udviklingsstrategi er de tre forskelle, der påvirker de mindst udviklede lande i den "moderne" handel. Disse forskelle er indbyrdes forbundet med hinanden, og er dømt til at blive større, hvis man ikke i fællesskab sætter ind med de rette midler, hvor man kombinerer

handelspolitik, investeringspolitik og samarbejdspolitik møntet på udvikling i henhold til årtusindudviklingsmål nr. 8.

3. Behov for en europæisk strategisk vision i en foranderlig verden i overensstemmelse med Europa 2020-strategien

3.1 Kommissionens meddelelse om handel, vækst og udvikling bekræfter de vigtigste principper i meddelelsen fra 2002, men understreger behovet for at skelne mellem udviklingslandene og at fokusere på dem med størst behov for støtte. Med udgangspunkt i denne konstatering fremsætter Kommissionen seks prioriteter for indeværende årti: mere målrettede handelspræferencer, mere effektiv støtte til handel, fremme og beskyttelse af udenlandske direkte investeringer, differentierede forhandlinger – afhængig af landenes indkomst – komplette frihandelsaftaler, fremme af god forvaltning (herunder bæredygtig udvikling), og endelig styrkelse af modstandskraften i de lande, der er mest sårbare over for eksterne og interne chok.

3.2 Udvalget støtter sådanne prioriteringer, der ligger i forlængelse af tidligere tiltag, men understreger samtidig, at de kun til dels lever op til de tre store aktuelle udfordringer om udvikling. Den nye meddelelse om handel, vækst og udvikling er baseret på det allervigtigste materiale, der blev indsamlet under den udmærkede offentlige høring, der blev afholdt om emnet i 2011, og må ses om resultatet af et effektivt samarbejde generaldirektoraterne imellem. Meddelelsen supplerer meddelelsen om handel, vækst og globale anliggender, som udgør rygraden i forholdet mellem handel og Europa 2020-strategien. Ud over fremskridtene i denne meddelelse såsom øget differentiering mellem udviklingslandene og en voksende interesse for de private operatører, så mangler meddelelsen om forbindelsen mellem handel og udvikling et nyt bud på fremtiden.

3.3 Som meddelelsen og den forudgående undersøgelse understreger, er integrationen på verdensmarkedet hverken et mål i sig selv eller en tilstrækkelig forudsætning for udvikling. Åbning for samhandel og adgang til markeder udgør ikke en udviklingsstrategi, men er kun et led heri. Nationale foranstaltninger til at styrke retsstaten, til at korrigere markedssvigt samt etablere et økonomisk og menneskeligt sikkert miljø er altafgørende elementer og forudsætninger for samhandelsgevinster, navnlig på landbrugsområdet.

3.4 Uden en fælles vision for udviklingen har de politiske initiativer for privilegeret adgang til udenlandske markeder, såsom GSP og de økonomiske partnerskabsaftaler (ØPA), iværksat af EU, ikke kunnet skabe det forventede opsving. Det største problem er ikke det beskedne omfang af disse initiativers økonomiske fordele for udviklingslandene, men den ringe politiske vilje, der udvises af de udviklingslande, der er berørt af disse initiativer. Det kunne være interessant for EU – både for EU's egen skyld, men også for partnerlandenes, at oplyse det

nøjagtige omfang af gevinsten ved nedsættelsen af de toldmæssige og ikke-toldmæssige hindringer. Endelig er det EU's opgave at påvise, at udenrigspolitikken over for AVS-landene hænger sammen, da den prioriterer den regionale dimension i handelen (ØPA) ⁽³⁾, mens udviklings- og vækstpolitik forbliver nationale i de pågældende regioner.

3.5 Det samme gælder på multilateralt plan. I modsætning til, hvad man kan konstatere ved forhandlingerne om klimændringer, hvor udviklingslandene, og især de udviklingslande, der ikke oplever vækst, indlader sig på forhandlingernes problemstillinger, er den politiske inddragelse af disse ikke-vækstøkonomier ringe eller lig nul. Derudover er prioriteter og behov i de lande, der modtager handelsbistand, endnu ikke særligt veldefinerede på grund af disse landes manglende kapacitet og utilstrækkelige politiske råderum til at kunne udvikle bæredygtige udviklingsstrategier.

3.6 Til EU's forsvar skal siges, at det internationale udviklingssamarbejde stadig foregår på baggrund af aftaler mellem suveræne nationalstater. I praksis foregår dette diplomati dog med svækkede lande med begrænset kapacitet. Det betyder, at handelen i dag kommer til kort i udviklingsstrategierne og i programmeringen af bistanden. Opbygningen af en fornyet vision for udvikling bør være en prioritet for EU og dets partnere, hvis kapacitet i den henseende bør styrkes. Iværksættelse af nationale politikker er nøglen til at gøre handel til en udviklingsfaktor. På kort sigt bør pragmatisme, plads til at prøve sig frem og begå fejl være retningsvisende for EU's tiltag vedrørende handel for udvikling og bidrage til opbygning af denne vision i henhold til Europa 2020-strategien.

4. En pragmatisk tilgang til handel og investering med henblik på udvikling

4.1 Udvikling af kapaciteter og mekanismer til opfølgning og evaluering af handelens indvirkning

4.1.1 Koblingen mellem handel og udvikling er empirisk, hvilket gør det nødvendigt at udvikle en pragmatisk strategi for handelspolitikken med sigte på "learning-by-doing". Man kan ikke på forhånd vide, hvorvidt en handelsaftale er god eller dårlig for udviklingen. EØSU gentager sin henstilling fra en tidligere udtalelse om at lade konsekvensanalyser af den bæredygtige udvikling indgå i en mere omfattende evaluering af de handelspolitiske følger lige fra *ex ante*- til *ex post*fasen under hensyntagen til EU-målene i Europa 2020-strategien.

⁽³⁾ Jf. sluterklæringen fra Santo Domingo fra det 12. regionale seminar for erhvervs- og interessegrupper i AVS og EU, den 5.-6. juli 2012. <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-acp-eu-twelfth-regional-seminar-fd.24031>.

4.1.2 Der er især behov for opfølgning og evaluering af ledsageforanstaltninger til handelsaftaler med henblik på en forbedring af disse gennem gradvise revurderinger. Det samme behov gør sig gældende for gennemgangen af bestemmelserne om "bæredygtig udvikling", som EØSU understreger, er nødt til at indgå i enhver handelsaftale i EU. EØSU anbefaler, at bestemmelserne om bæredygtig udvikling indgår i en samlet vurdering af frihandelsaftalerne gennem regelmæssige overvågningsprocedurer og efterfølgende analyse af disse aftaler i EØSU. Endvidere ser EØSU gerne, at de bestemmelser om bæredygtig udvikling, som man er ved at forhandle sig frem til, kommer til at omfatte en særlig forpligtelse til opfølgning og evaluering af den samlede aftales indvirkning på den bæredygtige udvikling.

4.1.3 En regelmæssig evaluering af effektiviteten og virkningen af handelslettelser og de forskellige former for markedsgang, som EU tilbyder udviklingslandene (særlig og differentieret behandling, ØPA, GSP...), bør gøre det muligt at styrke de elementer, der i dag er væsentlige for EU's politikker. En videnskabelig og uafhængig konsekvensanalyse er kernen i revisionen af den officielle udviklingsbistand (ODA). Den handelsrelaterede bistand udgjorde i 2010 mere end 10 mia. EUR, men kunne være langt mere effektiv og relevant, hvis man opstillede indikatorer for evaluering af dens virkning.

4.1.4 Ud over den generelle toldpræferenceordning er der stadig spillerum, man endnu ikke har gjort brug af, og som kunne komme udviklingslandene til gode. I henhold til en tidligere udtalelse støtter EØSU ethvert EU-initiativ, der tilskynder udviklingslandene til at benytte sig af de fødevarerikkerhedsforanstaltninger, der findes. Det er navnlig inden for multilaterale, regionale og bilaterale rammer nødvendigt at gøre det lettere for udviklingslandene at benytte sig af beskyttelsesforanstaltninger, så de kan agere i tilfælde af en stor stigning i importen, der kan risikere at gå ud over den lokale fødevarerproduktion ⁽⁴⁾, samt at vurdere følgerne heraf.

4.1.5 EØSU gentager sin henstilling fra en tidligere udtalelse ⁽⁵⁾ om at yde økonomisk og lovgivningsmæssig støtte for at øge sådanne ordningers åbenhed, opfølgning og troværdighed. EØSU opfordrer desuden til en systematisk evaluering af fairtrades virkning, ikke blot for de formodede støttemodtagere, men også for dem, der ikke modtager støtte i produktionsregionerne, men som fremstiller de samme produkter.

⁽⁴⁾ EØSU's udtalelse om "Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Handel, vækst og verdensanliggender – Handelspolitikken som et centralt element i EU's 2020-strategi", COM(2010) 612 final, EUT C 43 af 15.2.2012.

⁽⁵⁾ EØSU's udtalelse om "Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg: Bidrag til bæredygtig udvikling: Hvilken rolle spiller fairtrade og handelsrelaterede ngo-garantiordninger for bæredygtighed?", COM(2009) 215 final, EUT C 339 af 14.12.2010.

4.1.6 I henhold til arbejdsprogrammet for 2010-2013 om en konsekvent politik for udvikling, er det vigtigt at vurdere sammenhængen i de handelsrelaterede bestemmelser, der involverer EU, navnlig vedrørende adgang til lægemidler, intellektuelle ejendomsrettigheder og anstændigt arbejde. EØSU opfordrer EU til, at det i sin handelsstrategi for udviklingslandene i større udstrækning integrerer ILO's konklusioner fra juni 2012 om et fundament for social beskyttelse.

4.1.7 EØSU tilskynder til en udvidelse af opfølgningen og evalueringen af de handels- og investeringsmæssige hindringer, som nogle udviklingslande også kan være udsat for.

4.1.8 For at lærings- og evalueringsprocessen kan blive så effektiv som mulig og føre til en handelspolitisk reform, der begunstiger udviklingen, bør man i højere grad end tidligere inddrage civilsamfundet, navnlig i overvågningsmekanismerne for handelsaftaler og økonomisk partnerskabsaftaler.

4.2 Støtte til de private erhvervsdrivende i udviklingslandene

4.2.1 EØSU konstaterer, at Kommissionens meddelelse betoner den centrale rolle, som de private aktører spiller, navnlig små landbrugere og små virksomheder, som udgør rygraden i mange udviklingslandes økonomi. Udvalget understreger vigtigheden af at fremme ansvarlig forretningsskik, befordre partnerskaber mellem den private og offentlige sektor og at anerkende de forskellige former for forretningsmodeller såsom kooperativer, gensidige selskaber og andre virksomheder i den sociale økonomi⁽⁶⁾. Udvalget anerkender betydningen af at skabe et trygt investeringsklima, en stabil handelsret og en retfærdig beskatning samt at indrette et effektivt og forudsigeligt retssystem, der giver retssikkerhed for de indenlandske og udenlandske investeringer. EØSU fremhæver betydningen af infrastruktur og tjenester i forbindelse med e-handel i en strategi for styrkelse og spredning af eksportudbuddet.

4.2.2 EØSU støtter de foranstaltninger, der skal lette mindre landbrugs og små virksomheders adgang til handelsstøtte, så de kan drage fordel af handelen samt fremme politikker, der fører til overførsel fra uformelle til registrerede aktiviteter. Udvalget minder i denne henseende om aktualiteten i konklusionerne fra ILO's og WTO's fælles undersøgelse⁽⁷⁾, ifølge hvilken "den høje forekomst af uformel beskæftigelse i udviklingslandene forhindrer landene i at drage fordel af den åbne handel ved i overgangsfasen at fastholde arbejdstagerne i fattigdomsfælden". Foranstaltninger til fordel for ligestilling mellem kønnene og støtte til kvinders aktiviteter bidrager til denne overførsel fra den uformelle sektor til registrerede aktiviteter. Prioriteringen af bekæmpelse af korruption og udviklingen af infrastrukturer

bør opretholdes. Et samarbejde mellem arbejdsmarkedets parter og de øvrige civilsamfundsorganisationer i kampen mod korruption inden for Euromedpartnerskabet kan bidrage til erfaringsgrundlaget.

4.2.3 EU's komparative fordel med hensyn til støtte til private aktører i forhold til nationale og multilaterale institutioner, uanset forretningsform, bør styrkes, så EU's handelsrelaterede bistand kan blive endnu mere effektiv, efterhånden som syd-syd-samhandelen øges. EU bør i sine delegationer i tredjelande stille menneskelige ressourcer til rådighed, der står mål med udfordringerne, og inddrage disse lande yderligere, for at få det fulde udbytte af de praktiske erfaringer.

4.2.4 De faglige organisationer, der er meget aktive i den private sektor, kan være med til en vigtig kortlægning af partnerlandenes behov for samarbejde. En tættere høringsproces med disse lande gennem EØSU kan være medvirkende til, at udbud og efterspørgsel efter samarbejde bringes tættere på hinanden. Forhandlingerne om økonomiske partnerskabsaftaler og udviklingen af strategiske planer for fattigdomsbekæmpelse (PRSP) under ledelse af Verdensbanken har været med til at styrke og strukturere de faglige organisationer i udviklingslandene.

4.2.5 Som Kommissionen påpeger, bifalder udvalget tanken om, at virksomhedernes sociale ansvar er med til at fremme konkurrenceevnen i den globale handel og investeringer. Det ligger fast, at de store europæiske virksomheder igennem internationale rammeaftaler, der også omfatter underleverandører, har spillet en pionerrolle for indførelsen af sociale og miljømæssige standarder samt standarder for god virksomhedsledelse inden for handel. En efterlevelse af OECD's retningslinjer er derfor et godt forslag, som har den fordel at indeholde en klageadgang, hvis der opstår tvister. Disse principper henviser desuden til, at der er behov for årlige offentliggørelser af relevante, pålidelige og verificerbare oplysninger om virksomhederne, hvilket bør indføres generelt.

4.3 Forberedelse af en reform af den globale styring

4.3.1 Muligheden for samarbejde inden for handel og udvikling bør udvides til også at omfatte vækstøkonomierne sideløbende med OECD-landene, der historisk set har bidraget med offentlig udviklingsbistand og præferentielt markedsadgang. Det er i dag de nye vækstlande, der har det største spillerum. Udvalget opfordrer navnlig EU til yderligere at fremme en reel told- og kvotefri adgang for produkter fra de mindst udviklede lande, ikke blot i de multilaterale fora (navnlig G20), men også i de bilaterale relationer med vækstlandene. En styrkelse af de mindst udviklede landes forhandlingskapacitet i de handelsaftaler, der indgås mellem landene i syd, kunne ligeledes blive en prioritet for EU.

⁽⁶⁾ EØSU's udtalelse om "Latinamerikas socialøkonomi", EUT C 143 af 22.5.2012.

⁽⁷⁾ Globalisation and informal jobs in developing countries, a joint study ILO/WTO, 2009.

4.3.2 EØSU opfordrer til, at der gøres alt for at afslutte Doha-udviklingsrunden, som minimum i form af en forhåndsaftale, der begunstiger de mindst udviklede lande og indeholder et bredt engagement fra donorlandene, såvel medlemmer som ikke-medlemmer af Komitéen for Udviklingsbistand (DAC). EØSU gentager sit ønske om, at 2015 – måldatoen for årtusindudviklingsmålene – helliges internationalt samarbejde. Årtusindudviklingsmålenes resultater og de muligheder, der følger i kølvandet på topmødet Rio +20 om bæredygtighed, vil blive behandlet i en udtalelse parallelt med høringerne.

4.3.3 Samtidig er EU's handels- og udviklingsstrategi ikke begrænset til på den ene side, større gensidighed med vækstøkonomierne og på den anden side todfri adgang for produkter fra de mindst udviklede lande. De udviklingslande, der ikke oplever vækst, (eller "landene-i-midten") er lande, som falder

uden for disse to grupper, men er partnere, som EU kunne udvikle gensidige interesser med. De kan vise sig at være vigtige allierede i arbejdet for en bedre styring, som er en nøglemålsætning for EU. På grund af den prioritet, der tildeles de lande, der har størst behov for hjælp, mangler denne meddelelse en udtrykkelig strategi, der ikke blot begrænses til en mere restriktiv GSP-ordning.

4.3.4 At sætte sig ud over kriteriet nationalindkomst (som det er tilfældet for de mindst udviklede lande) for bedre at kunne skelne mellem udviklingslandene er en opgave, der åbner lovende muligheder for større effektivitet i den differentierede særbehandling og en forbedret handelsbistand. Det er et emne, EU kunne tage op i drøftelserne om årtusindudviklingsmålene efter 2015 og målsætningerne for bæredygtig udvikling.

Bruxelles, den 18. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 850/98 om bevarelse af fiskeressourcerne gennem tekniske foranstaltninger til beskyttelse af unge marine organismer og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1288/2009

COM(2012) 298 final — 2012/0158 (COD)

(2012/C 351/18)

Hovedordfører: **Brian CURTIS**

Rådet besluttede den 5. juli 2012 og Europa-Parlamentet den 10. juli 2012 under henvisning til artikel 43, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 850/98 om bevarelse af fiskeressourcerne gennem tekniske foranstaltninger til beskyttelse af unge marine organismer og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1288/2009«

COM(2012) 298 final — 2012/0158 (COD).

Den 10. juli 2012 henviste Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs præsidium det forberedende arbejde til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø.

På grund af sagens hastende karakter udpegede Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 18. september, Brian CURTIS til hovedordfører og vedtog følgende udtalelse med 122 stemmer for, 1 imod og 2 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Eftersom de midlertidige tekniske foranstaltninger fastlagt i Rådets forordning (EF) nr. 1288/2009 udløber den 31. december 2012, er Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg enig i Kommissionens forslag til sikring af retssikkerheden, mens der udarbejdes en ny rammeforordning om de tekniske foranstaltninger som led i reformen af den fælles fiskeripolitik.

1.2 Disse tekniske foranstaltninger er vigtige for bæredygtigt fiskeri, og det må sikres, at de videreføres. Hvis foranstaltningerne afbrydes (selv midlertidigt), vil det få negative konsekvenser for bevarelsen af bestande og sårbare dybhavslevesteder, bl.a. i en række Natura 2000-områder. En afbrydelse af foranstaltningerne ville også betyde, at en række dokumenterede og accepterede undtagelser fra bestemmelserne i forordning (EF) nr. 850/98 ikke længere ville finde anvendelse.

1.3 Udvalget foreslår, at man gentager den fremgangsmåde, der tidligere er blevet anvendt til at forlænge gyldigheden af de tekniske overgangsforanstaltninger i forordning (EF) nr. 1288/2009 med yderligere 18 måneder i stedet for at indarbejde dem i forordning (EF) nr. 850/98.

2. Baggrund

2.1 Den 4. juni 2008 fremsatte Kommissionen et forslag til Rådets forordning om bevarelse af fiskeressourcerne gennem tekniske foranstaltninger ⁽¹⁾, der skulle erstatte forordning (EF)

nr. 850/98 om bevarelse af fiskeressourcerne gennem tekniske foranstaltninger til beskyttelse af unge marine organismer og give mulighed for permanent gennemførelse af de tekniske foranstaltninger, der er fastsat i den årlige forordning om fiskerimulighederne på et overgangsgrundlag.

2.2 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg afgav en udtalelse om dette forslag, som blev vedtaget efter de reglementerede procedurer på udvalgets 451. plenarforsamling den 25. februar 2009 ⁽²⁾.

2.3 I 2009 blev Kommissionens videre behandling af forslaget til forordning forsinket på grund af forhandlingerne om Lissabontraktatens vedtagelse.

2.4 I mellemtiden og fordi det hastede det med en afgørelse, blev forordning (EF) nr. 43/2009 om fastsættelse for 2009 af fiskerimuligheder og dertil knyttede betingelser for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande vedtaget ⁽³⁾.

2.5 Mens behandlingen af Rådets forordning om tekniske foranstaltninger fortsatte i 2009, ophørte foranstaltningerne fastlagt i bilag III til førnævnte forordning (EF) nr. 43/2009 imidlertid med at gælde, da deres anvendelsesperiode udløb.

⁽¹⁾ COM(2008) 324 final.

⁽²⁾ EUT C 218 af 11.9.2009.

⁽³⁾ EUT L 22 af 26.1.2009, s. 1.

2.6 Derfor og af hensyn til retssikkerheden og fortsat korrekt bevarelse og forvaltning af de marine ressourcer vedtog Rådet forordning (EF) nr. 1288/2009 om fastlæggelse af tekniske overgangsforanstaltninger fra den 1. januar 2010 til den 30. juni 2011 ⁽⁴⁾, hvorved de midlertidige tekniske foranstaltninger i Bilag III til forordning (EF) nr. 43/2009 blev videreført i en overgangsperiode på 18 måneder.

2.7 På grund af de nye krav i Lissabontraktaten trak Kommissionen i 2010 sit forslag fra 2008 tilbage.

2.8 Overgangsforanstaltningerne blev igen forlænget med yderligere 18 måneder i henhold til forordning (EU) nr. 579/2011, da det endnu ikke havde været muligt at indarbejde dem i de eksisterende tekniske foranstaltninger i forordning (EF) nr. 850/98 (eller i en ny forordning til erstatning af nævnte forordning) senest den 30. juni 2011.

2.9 Det er Kommissionens hensigt at revidere forordning (EF) nr. 850/98 efter og i overensstemmelse med den reform af den fælles fiskeripolitik, der i øjeblikket føres forhandlinger om. Det vil således ikke være muligt at have en ny forordning om tekniske foranstaltninger klar til at træde i kraft den 1. januar 2013. Derfor er det nødvendigt med en løsning til at sikre, at de tekniske overgangsforanstaltninger opretholdes efter den 31. december 2012 for at give tid til, at der udarbejdes en ny ramme for tekniske foranstaltninger.

2.10 Dette er baggrunden for det i denne udtalelse omhandlede forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 850/98 for at indarbejde de pågældende tekniske foranstaltninger.

3. Bemærkninger

3.1 I artikel 34b vil det være mere logisk at lade stk. 3 følge umiddelbart efter stk. 1, dvs. undtagelserne lige efter det generelle forbud, sådan som det er tilfældet i forordning (EF) nr. 43/2009, og først derefter kravet om en særlig tilladelse til at fiske med faststående net (stk. 2 i det foreliggende forslag).

3.2 Undtagelsen i punkt 9.12 i Bilag III til forordning (EF) nr. 43/2009, som er i kraft indtil 31. december 2012, bør forlænges. Forskning i sidste kvartal af 2011 og det første halvår af 2012 i dybder på mere end 600 m har netop påvist få bifangster af hajer, hvilket bør sikre en undtagelse for fartøjer, der fisker efter havtaske med indfiltringsgarn, så snart rapporten er blevet godkendt af Den Videnskabelige, Tekniske og Økonomiske Komité for Fiskeri.

3.3 Punkt 1, 2, 4, 5a, 5b, 5c, 5d, 17 og 18 i Bilag III til forordning (EF) nr. 43/2009, som er i kraft indtil 31. december 2012, er ikke afspejlet i forslaget. Kommissionen har forklaret, at 5a, 5c og 5d udløb pr. 1. januar 2010, punkt 1 og 2 blev udeladt og vil ikke blive genindført efter anmodning fra Danmark, og punkt 17 og 18 er indarbejdet i forslaget under henholdsvis punkt 6 og 3.

Bruxelles, den 18. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁴⁾ EUT L 347 af 24.12.2009, s. 6.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om regnskabsregler og handlingsplaner vedrørende drivhusgasemissioner og -optag i forbindelse med aktiviteter, der vedrører arealanvendelse, ændret arealanvendelse og skovbrug

COM(2012) 93 final — 2012/0042 (COD)

og

om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Medregning af arealanvendelse, ændret arealanvendelse og skovbrug (LULUCF) i EU's forpligtelser vedrørende klimaændringer

COM(2012) 94 final

(2012/C 351/19)

Ordfører: **Ludvik JÍROVEC**

Kommissionen, Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 12., 15. og 26. marts 2012 under henvisning til EUF-traktatens artikel 192, stk. 1, og artikel 304 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om regnskabsregler og handlingsplaner vedrørende drivhusgasemissioner og -optag i forbindelse med aktiviteter, der vedrører arealanvendelse, ændret arealanvendelse og skovbrug«

COM(2012) 93 final — 2012/0042 (COD)

og

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Medregning af arealanvendelse, ændret arealanvendelse og skovbrug (LULUCF) i EU's forpligtelser vedrørende klimaændringer«

COM(2012) 94 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 29. august 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 19. september, følgende udtalelse med 185 stemmer for, 1 imod og 4 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Udvalget bifalder Kommissionens forslag. Ifølge udvalget er der tale om et ambitiøst forslag, som imødekommer behovet for et strengere regnskabssystem, der har til formål at indarbejde anbefalingerne fra internationale aftaler i EU's lovgivning. Under forberedelsen og udarbejdelsen af lovgivningen bør Kommissionen sikre en samtidig, rettidig og hensigtsmæssig fremsendelse af relevante dokumenter til Europa-Parlamentet, Rådet og civilsamfundet. Kommissionen bør gennemføre hensigtsmæssige høringer, også af eksperter, set i relation til opdateringen af definitioner baseret på ændringer, der er vedtaget af organer under De Forenede Nationers rammekonvention om klimaændringer (UNFCCC), Kyotoprotokollen eller definitioner, der er vedtaget på grundlag af andre multilaterale aftaler. Det er meget vigtigt at sikre, at forslaget er kompatibelt med beslutninger, der er truffet under UNFCCC.

1.2 I betragtning af at der skal indgås en universel juridisk aftale om klimaændringer inden 2015, der ifølge den hidtidige planlægning ville få virkning fra 2020, bør EU nu fokusere på at udvikle retfærdige og klimaeffektive modeller, som fremmer modvirkning af klimaændringer med det formål at støtte

forhandlingerne om en global aftale. I den forbindelse spiller LULUCF en vigtig rolle, og derfor er det vigtigt at opstille fælles regler for beregningen af såvel emissioner som dræn.

1.3 Udvalget mener, at der er behov for en holistisk vurdering, som er møntet på en reduktion af drivhusgasemissionerne inden for landbruget, der tager højde for alle drivhusgasstrømme (såvel emissioner som optag) fra dyrkede arealer og græsningsarealer i kombination med landbrugs- og husdyrholdsaktiviteter. Rapportering og regnskabsaflæggelse om drivhusgasemissioner fra landbrug og husdyravlsaktiviteter er allerede obligatorisk under Kyotoprotokollen, og de er ligeledes omfattet af emissionsgrænserne under "beslutningen om indsatsdeling" ⁽¹⁾.

1.4 Udvalget har konkluderet, at dette komplekse spørgsmål må undersøges mere indgående og under hensyntagen til EU's overordnede klimapolitik og energibehov. Udvalget foreslår at

⁽¹⁾ Beslutning nr. 406/2009/EF.

øge synligheden af modvirkningsindsatsen inden for landbrug, skovbrug og relaterede industrier, skabe et grundlag for udformningen af hensigtsmæssige politiske incitamenter, i f.eks. den fælles landbrugspolitik, og opstille ensartede spilleregler for medlemsstaterne.

1.5 Kommissionen bør ligeledes rette opmærksomheden mod alle mulige politikker, ikke bare miljø- og naturpolitikker, og arbejde for at skabe synergieffekter ved at koordinere disse politikker.

1.6 Skovbruget betragtes ikke ud fra en helhedsorienteret synsvinkel, og der tages ikke højde for dets multifunktionelle rolle som producent af biomasse til vedvarende energi. EØSU bifalder EU-forslaget om at inkludere høstede træprodukter i regnskabsreglerne. Medregningen af kulstoflagrene i disse produkter styrker træ og træprodukters rolle i evalueringen af klimaindsvirkningerne.

1.7 EØSU bifalder udarbejdelsen af nationale handlingsplaner, idet den i punkt 1.4 krævede "synlighed" af eventuelle foranstaltninger på den måde kan varetages på glimrende vis. Imidlertid skal tre grundlæggende principper overholdes:

- 1) Handlingsplanerne skal nødvendigvis suppleres med andre politiske foranstaltninger, eller kombineres med eksisterende, således at der skabes rammevilkår, som gør det muligt for jordejerne og arealforvalterne at gennemføre effektive LULUCF-foranstaltninger på en økonomisk hensigtsmæssig måde, der ikke kun lægger dem til last. På samme måde som foranstaltninger til naturbevarelse i dag ofte er omkostningskrævende og ikke giver noget økonomisk afkast, dvs. de er ikke attraktive økonomisk set, er også klimabeskyttelsesforanstaltninger (som bevarelse af vådområder med en høj andel af organisk stof) økonomisk set uinteressante i mange tilfælde. Den ramme, som EU skal opstille, skal skabe incitamenter og opmuntre producenterne i EU til at opfylde de fastsatte mål, på samme måde som det er hensigten med emissionshandelssystemet, som EU helt bevidst ikke ønsker at integrere LULUCF-området i.
- 2) Såvel handlingsplanerne som kontrol- og rapporteringsprocedurerne skal udformes på en måde, som sikrer, at både jordejere, arealforvaltere og myndigheder kan gennemføre disse med en administrativ byrde, der er så minimal som mulig.
- 3) Alle EU-regler og -foranstaltninger skal på entydig vis være i tråd med nærhedsprincippet.

1.8 Udvalget anser det for vigtigt at styrke LULUCF-sektorens afbødningspotentiale med hensyn til klimaforandringer og øge synligheden af landmænds modvirkningsindsats. Denne sektor

bør ikke vurderes isoleret set, men ud fra en integreret model og ved at gøre brug af synergieffekter med eksisterende politikker på EU- og nationalt niveau. Udvalget understreger behovet for at undgå enhver form for unødigt administrativ byrde eller dobbeltarbejde og tage passende højde for nationale forhold og kompetencer på hvert niveau. Den aktive forvaltning og udnyttelse af EU's skove samt øget brug af det vedvarende og bæredygtige råmateriale træ, som et omkostningseffektivt redskab til modvirkning af klimaændringer, bør være udgangspunktet for EU's klimapolitik.

1.9 Udvalget bifalder EU's bestræbelser på at gå videre end aftalerne i København, Cancun og Durban, og tilbuddet om at vedtage et 30 %'s reduktionsmål, hvis bestemte betingelser opfyldes. Samtidig opfordrer EØSU imidlertid til, at der i høj grad tages højde for den aktuelle økonomiske situation i EU. EU skal også lægge pres på andre parter under UNFCCC for at få dem til at træffe lignende foranstaltninger, således at der ikke opstår CO₂-lækage til områder, der er endnu mere biologisk følsomme end EU.

1.10 Endelig bør det, set i lyset af de igangværende forberedelser af en god ramme for den fælles landbrugspolitik for den næste finansielle periode, anerkendes, at dette forslag skal afstemmes nøje med EU's landbrugspolitik og andre politikker. Kulstoflagring i jorden er gradvist blevet indarbejdet bedre i politikevalueringerne, således at der også i stigende grad tages hensyn til klimabeskyttelse og -tilpasning i land- og skovbrug. Udvalget bifalder i høj grad den kendsgerning, at forslaget ikke indeholder forpligtelser om emissionsreduktioner hos land- og skovbrug, der ensidigt ville udgøre en belastning for land- og skovbrugere. En forbedret kortlægning af de nationale forhold vil kun kræve moderate investeringer i medlemsstaterne.

2. Den politiske baggrund

2.1 Kommissionens forslag indeholder nye elementer med hensyn til Kyotoprotokollen og resultaterne fra Durban⁽²⁾.

2.1.1 Situationen er i dag således, at emissioner og optag af drivhusgasser i LULUCF-sektoren ikke tæller med i EU's 20 % mål for reduktion af drivhusgasemissionerne frem til 2020, men delvist tæller med i EU's kvantitative emissionsbegrænsninger og reduktionsmål i henhold til artikel 3, stk. 3, i Kyotoprotokollen. Derfor er det nødvendigt at opstille fælles beregningsmetoder for at foretage en nøjagtig beregning af både omfanget af emissioner og optag og indarbejde disse i EU's rapporteringsforpligtelser.

2.1.2 Lovforslag, der inkluderer en obligatorisk indberetning for "græsarealer" og "dyrkede arealer", skal afstemmes med de beslutninger, der blev truffet af UNFCCC COP17 i Durban.

⁽²⁾ Konferencen mellem parterne i Kyotoprotokollen, COP17, december 2011, FN's rammekonvention om klimaændringer.

2.1.3 Med hensyn til "skovforvaltning" blev der ikke krævet regnskabsføring af medlemsstaterne inden COP-17, idet antagelsen var, at alt høstet biomasse straks blev oxideret. EØSU bifalder EU's forslag om at inkludere høstede træprodukter i regnskabsreglerne, hvilket betyder, at kulstoflagrene i de høstede træprodukters reservoirer bruges. Det kan styrke den rolle, som træ og træprodukter spiller for modvirkningen af klimaændringer.

2.1.4 Med henblik på at videreudvikle skovbrugets modvirkningspotentialer (som anerkendt i forslaget) er længere sædskifteperioder for træerne, undladelse af renafrift (som nævnt i begrundelsen) og omlægning til fredskov foranstaltninger, som ikke kan overvejes generelt, idet de er afhængige af træernes sort og alder under den bæredygtige skovforvaltning. Det skal imidlertid fremhæves, at disse tiltag ikke for nærværende er inkluderet i lovforslaget.

2.1.5 Kork er et meget vigtigt produkt i gruppen "høstede træprodukter", idet det har flere fordele: det er et naturligt produkt, der fremstilles af fornyelige ressourcer vha. en miljøvenlig proces, der ikke kræver, at træerne fældes. Korkindustrien har en dokumenteret betydning for bevarelsen af den økologiske stabilitet i de skrøbelige og udsatte økosystemer i Middelhavsområdet, og endelig har korkindustrien betydning for beskæftigelse og indkomstniveau.

2.2 Forslaget indebærer, at medlemsstaterne skal udarbejde og føre regnskaber, som nøjagtigt afspejler alle emissioner og optag, der er et resultat af aktiviteterne i forbindelse med "forvaltning af dyrkede arealer".

2.2.1 Listen over "kulstofreservoirer" inkluderer "overjordisk biomasse" ifølge FN's Klimapanel IPCC's retningslinjer for LULUCF. Problemet med at føre regnskab med "overjordisk biomasse" på dyrkede arealer udspringer af differentieringen mellem "urteagtig" (kun bogføring af kulstoflagring i jorden) og "træagtig" (bogføring af biomasse). Mens der tages højde for den store værdi af vedvarende afgrøder, som oliventræer, frugttræer og vinranker, tages der ikke højde for etårige afgrøders CO₂-optag, idet referencepunktet er ændringer i kulstoflagrene siden 1990. Der tages ikke højde for betydningen af landbrugsprodukter som raps (fødevarer, foder og brændstof), foderroer (foder og brændstof) eller grøntsager (fødevarer), idet disse afgrøders rolle kan bringes i fare ved en ændring i kulstoflagrene. Årsagen er, at IPCC og Kyotoprotokollen anser etårige afgrøder for at være kulstofneutrale.

2.2.2 I de landbrugssektorer, hvor den potentielle stigning i optag ikke – som f.eks. ved anvendelsen af høstede træprodukter – er omfattende, kan regnskabsføringen for landbrugsjord være et problem i visse tilfælde og have negative følgevirkninger. Inddragelsen af såvel emissioner som kulstoflagring skal være klart defineret.

2.2.3 I visse områder med klimarelaterede handicap, hvor regnbaseret landbrug sikrer landmændenes udkomme og giver

landbefolkningen et livsgrundlag, eller hvor nogle vedvarende afgrøder er i farezonen pga. en lav indtjening (f.eks. oliventræer i Sydeuropa), kan risikoen for en potentiel stigning på nul også bidrage til, at jord opgives og en manglende interesse i at fastholde produktion på denne jord. Bilag IV i Kommissionens forslag indeholder foranstaltninger, der kan inkluderes i de handlingsplaner, som Kommissionen foreslår. Overlapning med foranstaltninger, der allerede gennemføres under den fælles landbrugspolitik anden søjle som "miljøvenlige landbrugsforanstaltninger", skal forebygges ved at gøre disse tiltag kvantificerbare.

2.2.4 EØSU bifalder udarbejdelsen af nationale handlingsplaner, idet den i punkt 1.4 krævede "synlighed" af eventuelle foranstaltninger på den måde kan varetages på glimrende vis. Imidlertid skal tre grundlæggende principper overholdes:

- 1) Handlingsplanerne skal nødvendigvis suppleres med andre politiske foranstaltninger, eller kombineres med eksisterende, således at der skabes rammevilkår, som gør det muligt for jordejerne og arealforvalterne at gennemføre effektive LULUCF-foranstaltninger på en økonomisk hensigtsmæssig måde, der ikke kun lægger dem til last. På samme måde som foranstaltninger til naturbevarelse i dag ofte er omkostningskrævende og ikke giver noget økonomisk afkast, dvs. de er ikke attraktive økonomisk set, er også klimabeskyttelsesforanstaltninger (som bevarelse af vådområder med en høj andel af organisk stof) økonomisk set uinteressante i mange tilfælde. Den ramme, som EU skal opstille, skal skabe incitamenter og opmuntre producenterne i EU til at opfylde de fastsatte mål, på samme måde som det er hensigten med emissionshandelssystemet, som EU helt bevidst ikke ønsker at integrere LULUCF-området i.
- 2) Såvel handlingsplanerne som kontrol- og rapporteringsprocedurerne skal udformes på en måde, som sikrer, at både jordejere, arealforvaltere og myndigheder kan gennemføre disse med en administrativ byrde, der er så minimal som mulig.
- 3) Alle EU-regler og -foranstaltninger skal på entydig vis være i tråd med nærhedsprincippet.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Kommissionens forslag har til formål at indføre et strengere regnskabssystem, som indarbejder anbefalingerne fra internationale aftaler i EU's lovgivning. Forslaget afspejler centrale elementer i de reviderede LULUCF-regnskabsregler, som blev aftalt i Durban i december 2011, og som gælder fra begyndelsen af den anden forpligtelsesperiode under Kyotoprotokollen. Imidlertid adskiller nogle af forslagens bestemmelser sig fra de beslutninger, der blev truffet i Durban, herunder forslaget om en obligatorisk regnskabsføring af aktiviteterne vedrørende dyrkede arealer og græsningsarealer, og regnskabsreglerne for naturlige forstyrrelser.

3.2 Et forslag til en ny obligatorisk regnskabsføring af alle emissioner og optag, der stammer fra aktiviteter forbundet med "forvaltning af dyrkede arealer" og "forvaltning af græsningsarealer" betyder mere administration på nationalt niveau og kræver en energisk indsats fra Kommissionens side med hensyn til overvågning i medlemsstaterne. Forslagets regnskabsregler og referenceniveauerne vil få afgørende betydning for anvendelsen af denne afgørelse. Udvalget frygter en mulig overlappning mellem de forpligtelser, der pålægges medlemsstaterne gennem De Forenede Nationers rammekonvention om klimaændringer (UNFCCC) på den ene side og EU's lovgivning på den anden side.

3.3 EU's skove leverer vigtige socioøkonomiske fordele samt afgørende økosystemtjenester og øger kapaciteten til at håndtere og tilpasse sig klimaændringerne, idet de årligt fjerner 10 % af alle EU's CO₂-emissioner. Skovene leverer en bred vifte af bæredygtige og intelligente biobaserede produkter, og træ står for halvdelen af EU's vedvarende energi. Udvalget fremhæver skovenes multifunktionelle rolle i samfundet og opfordrer Kommissionen til at anlægge en helhedsorienteret strategi på området, der tager højde for såvel klimarelaterede aspekter som den bæredygtige skovforvaltning, der praktiseres i EU. Skovene er meget mere end kulstofreservoirer, og dette bør anerkendes i de klimarelaterede politikker.

4. Særlige bemærkninger

4.1 EØSU ønsker at fremhæve det faktum, at landbrug og skovbrug har potentiale til at modvirke klimaændringer. Imidlertid begrænses dette potentiale af naturlige vilkår og forstyrrelser, mætningsrisici, komplekse strømme, en utilstrækkelig kapacitet til emissionsovervågning og en betragtelig usikkerhed med hensyn til regnskabsmetoderne.

4.2 Udvalget anerkender resultaterne af den konsekvensanalyse, der blev gennemført af Det Fælles Forskningscenter og respekterer dets holdning til spørgsmålet om gennemførlighed. Imidlertid skal videnskabelig viden og overvågningsmetoder forbedres med det formål at øge tilliden til de opgørelser over drivhusgasemissioner, der er tilknyttet skov- og landbrugsjord. Både deres nøjagtighed og konsekvens skal forbedres, og det er vigtigt at undersøge modvirkningsmuligheder set ud fra en helhedsorienteret synsvinkel og ved brug af en integreret strategi. I den forbindelse fremhæver udvalget erfaringerne fra visse lande såsom Danmark og Portugal, hvis rapportering på landbrugsområdet stemmer fuldt og helt overens med reglerne under UNFCCC. EØSU mener, at det har afgørende betydning at pege på kompleksiteten i målinger af emissioner fra LULUCF-sektoren og deler ikke den faste overbevisning om, at dette område bør inkluderes i EU's reduktionsmål.

4.3 Kommissionens forslag inkluderer ikke LULUCF-sektoren i EU's klimaforpligtelser på nuværende tidspunkt, men præsenteres som et første skridt i den retning gennem etableringen af en hensigtsmæssig politisk kontekst. Udvalget beklager, at forslaget ikke er blevet udvidet til at inkludere henvisninger til den samlede effekt, der opstår ved, at skov- og landbrug giver mulighed for at erstatte fossile brændstoffer og ikke-vedvarende materialer med biobrændstoffer og biomasse. Dette aspekt bør inddrages i efterfølgende faser, som ligeledes bør omfatte LULUCF-relateret bioøkonomi og energiprocesser. Denne sektor bør ikke vurderes isoleret set, men ud fra en integreret synsvinkel og ved at gøre brug af synergieffekter med eksisterende politikker på EU og nationalt niveau. Medlemsstaterne har selv de bedste forudsætninger for at træffe en beslutning om hensigtsmæssige foranstaltninger.

Bruxelles, den 19. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 2371/2002 om bevarelse og bæredygtig udnyttelse af fiskeressourcerne som led i den fælles fiskeripolitik

COM(2012) 277 final — 2012/0143 (COD)

(2012/C 351/20)

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 14. juni 2012 og den 15. juni 2012 under henvisning til artikel 43 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 2371/2002 om bevarelse og bæredygtig udnyttelse af fiskeressourcerne som led i den fælles fiskeripolitik«

COM(2012) 277 final — 2012/0143 (COD).

Da EØSU går ind for forslagens indhold, besluttede det på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 19. september, med 148 stemmer for og 8 hverken for eller imod at afgive en udtalelse til støtte for Kommissionens forslag.

Bruxelles, den 18. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1005/2008 om oprettelse af en EF-ordning, der skal forebygge, afværge og standse ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri

COM(2012) 332 final — 2012/0162 (COD)

(2012/C 351/21)

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 2. juli 2012 og den 10. juli 2012 under henvisning til artikel 43 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1005/2008 om oprettelse af en EF-ordning, der skal forebygge, afværge og standse ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri"

COM(2012) 332 final — 2012/0162 (COD).

Da EØSU går ind for forslaget indhold, besluttede det på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 18. september, med 141 stemmer for, ingen imod og 7 hverken for eller imod at afgive en udtalelse til støtte for Kommissionens forslag.

Bruxelles, den 18. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om ændring af Rådets beslutning 2008/971/EF for så vidt angår medtagelse af forstligt formeringsmateriale af kategorien »kvalificeret« i nævnte beslutnings anvendelsesområde og ajourføring af navnet på de myndigheder, der er ansvarlige for godkendelse og kontrol af produktionen

COM(2012) 355 final — 2012/0172 (COD)

(2012/C 351/22)

Europa-Parlamentet besluttede den 5. juni 2012 og Rådet besluttede den 5. juni 2012 under henvisning til artikel 43 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om ændring af Rådets beslutning 2008/971/EF for så vidt angår medtagelse af forstligt formeringsmateriale af kategorien »kvalificeret« i nævnte beslutnings anvendelsesområde og ajourføring af navnet på de myndigheder, der er ansvarlige for godkendelse og kontrol af produktionen«

COM(2012) 355 final — 2012/0172 (COD).

Da EØSU går ind for forslaget indhold, besluttede det på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 18. september, med 145 stemmer for, 3 imod og 5 hverken for eller imod at afgive en udtalelse til støtte for Kommissionens forslag.

Bruxelles, den 18. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om ændring af Rådets beslutning 2003/17/EF ved at forlænge dens anvendelsesperiode og ved at ajourføre navnene på et tredjeland og på de myndigheder, der er ansvarlige for godkendelse og kontrol af produktionen

COM(2012) 343 final — 2012/0165 (COD)

(2012/C 351/23)

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 5. juni 2012 og den 23. juli 2012 under henvisning til artikel 43, stk. 2, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om ændring af Rådets beslutning 2003/17/EF ved at forlænge dens anvendelsesperiode og ved at ajourføre navnene på et tredjeland og på de myndigheder, der er ansvarlige for godkendelse og kontrol af produktionen«

COM(2012) 343 final — 2012/0165 (COD).

Da EØSU går ind for forslaget indhold, besluttede det på sin 483. plenarforsamling den 18.-19. september 2012, mødet den 18. september, med 142 stemmer for, 3 imod og 8 hverken for eller imod at afgive en udtalelse til støtte for Kommissionens forslag.

Bruxelles, den 18. september 2012

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
2012/C 351/16	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om elektronisk identifikation og tillidstjenester til brug for elektroniske transaktioner på det indre marked — COM(2012) 238 <i>final</i>	73
2012/C 351/17	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg — Handel, vækst og udvikling — En skræddersyet handels- og investeringspolitik for de lande, der har størst behov — COM(2012) 22 <i>final</i>	77
2012/C 351/18	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 850/98 om bevarelse af fiskeressourcerne gennem tekniske foranstaltninger til beskyttelse af unge marine organismer og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1288/2009 — COM(2012) 298 <i>final</i> — 2012/0158 (COD)	83
2012/C 351/19	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om regnskabsregler og handlingsplaner vedrørende drivhusgasemissioner og -optag i forbindelse med aktiviteter, der vedrører arealanvendelse, ændret arealanvendelse og skovbrug — COM(2012) 93 <i>final</i> — 2012/0042 (COD) — og om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Medregning af arealanvendelse, ændret arealanvendelse og skovbrug (LULUCF) i EU's forpligtelser vedrørende klimaændringer — COM(2012) 94 <i>final</i>	85
2012/C 351/20	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 2371/2002 om bevarelse og bæredygtig udnyttelse af fiskeressourcerne som led i den fælles fiskeripolitik — COM(2012) 277 <i>final</i> — 2012/0143 (COD)	89
2012/C 351/21	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1005/2008 om oprettelse af en EF-ordning, der skal forebygge, afværge og standse ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri — COM(2012) 332 <i>final</i> — 2012/0162 (COD)	90
2012/C 351/22	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om ændring af Rådets beslutning 2008/971/EF for så vidt angår medtagelse af forstligt formeringsmateriale af kategorien »kvalificeret« i nævnte beslutnings anvendelsesområde og ajourføring af navnet på de myndigheder, der er ansvarlige for godkendelse og kontrol af produktionen — COM(2012) 355 <i>final</i> — 2012/0172 (COD)	91
2012/C 351/23	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om ændring af Rådets beslutning 2003/17/EF ved at forlænge dens anvendelsesperiode og ved at ajourføre navnene på et tredjeland og på de myndigheder, der er ansvarlige for godkendelse og kontrol af produktionen — COM(2012) 343 <i>final</i> — 2012/0165 (COD)	92

ABONNEMENTSPRISER 2012 (ekskl. moms, inkl. normale forsendelsesomkostninger)

EU-Tidende, L- + C-udgaven, kun papirudgave	22 officielle EU-sprog	1 200 EUR pr. år
EU-Tidende, L- + C-udgaven, papirudgave + årlig dvd	22 officielle EU-sprog	1 310 EUR pr. år
EU-Tidende, L-udgaven, kun papirudgave	22 officielle EU-sprog	840 EUR pr. år
EU-Tidende, L- + C-udgaven, månedlig kumulativ dvd	22 officielle EU-sprog	100 EUR pr. år
Supplement til EUT (S-udgaven), udbud og offentlige kontrakter, dvd, 1 udgave pr. uge	Flersproget: 23 officielle EU-sprog	200 EUR pr. år
EU-Tidende, C-udgaven — udvælgelsesprøver	Sprog iht. udvælgelsesprøve(r)	50 EUR pr. år

Den Europæiske Unions Tidende, der udkommer på EU's officielle sprog, fås i abonnement i 22 sprogudgaver. EU-Tidende omfatter L-udgaven (retsforskrifter) og C-udgaven (meddelelser og oplysninger).

Der abonneres særskilt på hver sprogudgave.

I henhold til Rådets forordning (EF) nr. 920/2005, offentliggjort i EU-Tidende L 156 af 18. juni 2005, er Den Europæiske Unions institutioner midlertidigt fritaget for forpligtelsen til at udarbejde og offentliggøre alle retsakter på irsk. Irske udgaver af EU-Tidende vil derfor blive markedsført særskilt.

Abonnementet på supplementet til EU-Tidende (S-udgaven (udbud og offentlige kontrakter)) omfatter alle udgaver på de 23 officielle sprog på én dvd.

Abonnenter på *Den Europæiske Unions Tidende* kan uden ekstra omkostninger rekvirere eksemplarer af diverse bilag til EU-Tidende (C ... A-udgaver). Abonnenterne gøres opmærksom på udgivelsen af bilagene ved hjælp af »meddelelser til læserne« i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Salg og abonnementer

Betalingsabonnementer på diverse tidsskrifter, som f.eks. *Den Europæiske Unions Tidende*, kan købes gennem vore salgsagenter. Listen over salgsagenterne findes på internettet:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_da.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) giver direkte og gratis adgang til EU-retten. Via dette netsted kan man konsultere *Den Europæiske Unions Tidende*, og netstedet indeholder endvidere traktaterne, retsforskrifter, retspraksis og forberedende retsakter.

Yderligere oplysninger om Den Europæiske Union findes på: <http://europa.eu>

Den Europæiske Unions Publikationskontor
2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA